

F. JÁNSKÝ

CAVALERII CERULUI

roman

Cavalerii cerului

1

— Navigatorul către comandant : direcția de zbor o sută douăzeci.

— Am înțeles, unu doi zero.

O sută douăzeci de linii pe rozeta busolei, o sută douăzeci de pinioane pe roata destinului, o sută douăzeci de vieți și o sută douăzeci de morți.

Ne înclinăm ușor și întoarcem. Sîntem în univers, constituim centrul lui, lumea se mișcă în jurul nostru. Orizontul se pleacă ascultător în fața vârfului aripii stîngi.

— Unu zero cinci pe direcția o sută douăzeci.

Ora unu dimineața nu e un timp potrivit pentru discuții. Nu știu de ce schimbăm mereu direcția, probabil am evitat Utrechtul. Acum valea Ruhrului se află chiar în fața noastră, vom ataca dinspre nord-vest. Aici, în turela din spate, eu știu foarte puține lucruri, doar altitudinea și temperatura, astea sînt pentru mine informațiile importante. Afară e minus treizeci, și așa recunoaște asta și fără termometru, picioarele își pierd sensibilitatea. Avem undeva, pe rețea, un scurt circuit; cizmele electrice nu mă mai încălzesc.

Am redus oxigenul, poate nu-mi vor îngheța vîrfurile plămînilor. Li-l las celor din față, ei trebuie să gîndească. Eu doar mă las pradă amintirilor și visez. Îmi amintesc, privesc, ochii îmi umblă în sus, în jos, în stînga, în dreapta, în sus, în jos, în stînga, în dreapta. Din cînd în cînd întorc ușurel turela și ridic și apoi iarăși cobor mitralierele ca să pun în mișcare uleiul din conductă. Îngheață ca și mine.

— Deasupra țintei unu patruzeci cinci.

— Am înțeles, unu patruzeci cinci.

Am timp încă patruzeci de minute. Patruzeci de minute ca să-mi amintesc, patruzeci de minute ca să visez. Și patruzeci de minute ca să fiu atent — mai târziu nu va mai fi chiar atât de necesar. Avioanele de vânătoare nu vor fi prezente la ceea ce ni se pregătește deasupra Essenului.

Între mine și pământ sînt șase kilometri. În jur, numai întuneric și frică. Mă tem eu, se tem și ceilalți care sînt cu mine la bord, se tem cel de pe pământ, care ne așteaptă. Ne temem și totuși acționăm ca o mașină. Disciplină ? Prostie ? Monstrul războiului ne-a înghițit pe toți. De ce tocmai eu trebuie să ucid pe cineva ?

— Direcția de zbor zero cincisprezece.

— Am înțeles, zero cincisprezece.

Întoarcem către nord ; am ajunge prea devreme deasupra țintei. Orizontul se înclină în fața vârfului aripii drepte. Mă proptesc în coate, ca să nu mă răstorn pe o parte, încerc să privesc în urmă. Nimic, încă nici o lumină, nici un baraj de foc. Iarăși vom fi acolo printre primii. Cu atât mai rău pentru noi. Avionul se îndreaptă, perspectiva din stînga mea se deschide. Stau cu spatele în direcția zborului, astfel că văd întotdeauna ultima parte a actului final. La noi nu se joacă niciodată piese vesele.

— Direcția de zbor o sută șaiszeci și cinci, unu șase cinci.

— Am înțeles, unu șase cinci.

Întoarcem spre sud. Mai am numai douăzeci de minute ca să-mi amintesc și să visez, douăzeci de minute ca să fiu atent și douăzeci de minute ca să mă tem. Mai târziu totul îmi va fi indiferent. Cînd vom deschide lansatorul de bombe, voi înceta să mai observ, voi înceta să mai trăiesc.

La început suportam bine zborurile ; încă nu știam ce ne poate ieși în cale. Apoi a urmat Kölnul, și asta m-a dat gata. Pavel încă nu era pe atunci în flotilă, zburam în echipajul căpitanului Dawson. În noaptea aceea cerul era fără nori. Orașul se vedea bine, dar ca și cum n-ar fi avut nici un fel de apărare ; peste tot întuneric, tăcere

adîncă și pace, totul cufundat într-un somn liniștit. Nu mi-a plăcut asta — eram în turela din față și vedeam totul înaintea celorlalți — dar am tăcut, bineînțeles. Noi, mitraliorii, avem cel mai puțin de vorbit. Din cînd în cînd sclipea vreun alt avion de-al nostru. Deasupra obiectivului era în continuare liniște. Fiecare aștepta, probabil, să înceapă altcineva. Dawson, un australian singuratic și dur, a mormăit: „Să ne băgăm noi, ca să înceapă odată!” Și chiar că a început. Într-o clipă ne-au și prins vreo patruzeci de proiectoare, iar sub noi și împrejurul nostru parcă era foc de artificii. De frică am înghițit guma de mestecat. Tot focul s-a concentrat asupra noastră. Timp de un minut Dawson a încercat să scape, dar jocul era pierdut. Apoi, din fericire, a făcut singurul lucru care se putea face: a intrat în picaș. Acul vitezometrului s-a dat peste cap, vîrfurile ariplilor au început să vibreze, în fuselaj totul a început să fluiera — avionul a rezistat. Wellingtonul e solid construit. Am bombardat în picaș, ținta era chiar sub noi. Nu puteam să redresăm, cădeam mereu. Pe jumătate pluteam și pe jumătate eram agățat în turela anterioară, cu fața îndreptată spre pămînt. Sfîrșitul. Nu am de la cine să-mi iau rămas bun. Am apăsat pe trăgacele mitralierelor. Proiectoarele coborau mereu după noi, în evantai. Trăgeau în noi cu furie, dar nu reușiseră să schimbe atît de repede elevația. În receptoare se auzea răsufierea celor doi piloți care se luptau cu manșa. Au redresat avionul chiar deasupra solului. Ne-am strecurat prin barajul de baloane. Trăgeam mereu în țintele de pe sol, stingeam proiectoarele. Un mitralior de pe un avion greu are, de obicei, o asemenea posibilitate doar o dată în viață — prima și ultima oară. Motoarele trăgeau cu poticnell, n-am mai fi putut atinge altitudinea necesară. Dawson s-a hotărît pentru zborul la joasă altitudine. Era mereu senin, treceam pe deasupra acoperișurilor ca să nu ne nimerească prea ușor. Ce simțeam? Nimic, parcă nici n-aș fi fost eu. Trăiam mai repede decît eram în stare să bag de seamă. Cînd atrăgeam atenția asupra vreunui obstacol, vorbea o voce străină. În anumite momente eram chiar foarte echilibrat, îmi era ciudat de bine. Dawson a ținut avionul pînă la aerodrom. A fost un

record; combinezonul lui impregnat era ud de transpirație. Nu a putut scoate trenul de aterizare și a aterizat pe burtă. În lansatorul de bombe mai rămăsese o cutie cu bombe incendiare, dar avionul nu a luat foc — se săturase și el, probabil, de toate astea. Am numărat apoi în fuselaj peste șaizeci de găuri, mai ales de la schițe. Prin una din ele, imediat după turela din față, ar fi putut să cadă un om. Când mi-au ajutat să intru în mașina salvării, strălucea soarele de dimineață, în iarba sclipea roua, ciocîrliile cîntau în triluri cîntecul lor nesfîrșit despre viață și dragoste. Au început să-mi tremure mâinile și mi-au dat lacrimile. Probabil că nu sînt bun pentru asemenea lucruri...

— Direcția de zbor o sută douăzeci, unu doi zero. Coborîți!

— Am înțeles, unu doi zero, cobor.

În echipaj toate indicațiile se repetă, așa e regulamentul. În echipajul nostru cu atît mai mult, sîntem aici doi străini — singurii din echipaj și din toată flotila. Iar Pavel, la prima manșă, e comandantul avionului. Înțelege engleza destul de bine, un fel de engleză aviatică, dar nu are voie să facă nici o greșală. Ar face numai una. Noi, aviatorii, cînd nu ne reușește ceva, nu putem mototoli hîrtia și începe a scrie din nou, ca la birou. De aceea Pavel repetă pedant totul, chiar și propriile sale ordine. În afară de asta, la o asemenea altitudine gîndurile nu sînt destul de clare, în capul nostru totul se încetinește oarecum, ba chiar se și încurcă uneori.

— Aceeași direcție, unu doi zero.

— Am înțeles, unui doi zero.

Mai am numai zece minute ca să-mi amintesc și să visez, zece minute ca să fiu atent și zece minute ca să mă tem. I-o fi, oare, frică și lui Pavel? Poate că nu, are alte griji pe cap. Și, în afară de asta, Pavel e militar, a lucrat în aviație încă înainte de război. Poate că totuși se teme, trebuie să-l întreb. Bineînțeles, nu acum, cînd ne vom întoarce. Dacă ne vom mai întoarce.

Eu și Pavel ținem unul la altul. Am ajuns într-o flotilă engleză fiecare din alte motive, avem în RAF¹ o

---

¹ Royal Air Force — Forțele militare aeriene engleze (nota trad.).

flotilă de bombardiere cehoslovacă, trei sute unsprezece. Dar acum nu vrem să ne întoarcem acolo, vrem să terminăm de zburat aici. Împreună, bineînțeles. Zice că mă ia cu el, pentru că aduc noroc.

— Obiectivul în câmpul vizual, deschideți lansatorul de bombe!

— Am înțeles, lansatorul.

Asta nu înseamnă încă nimic, din avion se vede departe. Până la țintă va trebui să răzbatem abia de acum. În curînd va începe.

Navigatorul, cîrlionțatul Tommy din Aberdeen, huruie cifre în scoțiana sa dură. Precizează altitudinea, și temperatura, și presiunea, și direcția, și puterea vîntului, și vorbește tare, ca și piloții să cunoască traiectoria planificată a bombelor. Tommy e băiat bun, știe de glumă. Mergem împreună la pești și la fazani, pe un domeniu din apropierea aerodromului. Proprietăreasa nu știe nimic, dar asta poate nici nu contează, doar e război.

Și deodată începe hora. Împrejurul avionului încep să sară norișori alburii, din ei fulgeră o flacără roșie sau portocalie și imediat crește un ghemotoc urît de fum negru care fuge undeva înapoi. Cînd norișorul este aproape, avionul saltă în sus ca o sanie care a dat peste un dîmb acoperit de zăpadă. Din cînd în cînd se aude un sunet ascuțit — ca și cînd ar cădea un ciocan pe nicovală. Înseamnă că scheletul metalic al avionului a fost atins de o schijă. Mă aplec, strîng picioarele și adun parașuta pe burtă. Sînt mai mic și am cît de cît o pavăză. Blindajul n-a mai ajuns și la turelă, avionul ar fi fost prea greu. Altfel însă nu se poate, doar e război.

Sîntem de-abia în barajul de foc exterior, începem să ne ferim. Rogers în turela din față — a fost jocheu la Newmarket, îi spunem Puștiul — vorbește răgușit, sacadat, ca și cînd ar îndemna calul, zice „la stînga”, „la stînga”, „la dreapta”. Puștiul are cel mai bun câmp de vedere și îl face atent pe Pavel unde a explodat în fața noastră un proiectil. Pavel înclină, ascultător, avionul și întoarce într-acolo — se zice că loviturile altor salve nu ne mai ating, că devierile tunurilor cresc odată cu încălzirea țevii. Nu știu dacă-i adevărat, dar noi credem în asta. Ne strecurăm ca o nevăstuică.

Proiectoarele dibuiesc neliniștite. Când ne pipăie cu aviditate vreo rază, ai putea să citești ziarul în turelă. Pavel apasă pe direcție, ne lăsăm pe o aripă, împinge manșa, cădem în față. Sînt mișcări bruște, ne taie răsufllarea, stomacul se ridică pînă în gît, în burtă se încolăcește ceva ce altădată n- e acolo, capul ni-e cînd greu, cînd ușor, privirea ni se împăienjenește. Pe mine, în turela din spate, mă scutură rău, ba ajung cu fruntea în tavan, ba sînt cu picioarele în sus, ba sînt aplecat înainte, ba cad pe spate. Bineînțeles că sînt asigurat, altfel aș fi zdrobit, dar asta nu e de ajuns, trebuie să încordez mîinile și picioarele și să mă încleștez bine. Mi-e și rău, tuturor mitralloanelor din spate le e rău în asemenea situații. Trebuie să mă stăpînesc să nu vomit. Dau drumul la mai mult oxigen, respir încet. Dacă nu rezist, resturile de mîncare îngheață într-o clipă în tubul rezervorului de oxigen, îl infundă și eu leșin. Ochii îmi sînt fierbinți, văd numai pete. Trebuie să rezist, trebuie.

Sîntem în fața liniei de bombardament. Acum e acum, avionul nu are voie să se abată deloc. Pavel urmărește întotdeauna busola ; dacă ținta îi dispăre lui Tommy de pe reticulul ochitorului, întoarce avionul cu o sută optzeci de grade chiar în focul cel mai viu, se întoarce și vine din nou, chiar de două și de trei ori. Atunci eu mă fac că nu știu nimic, fluier sau număr pînă la zece și invers. Cel mai bine ar fi să mă ia somnul.

— Direcția mereu o sută douăzeci, trec pe lumini.

— Am înțeles.

Pavel nu mai repetă, confirmă numai. De-acum nu voi mai auzi nimic. Tommy va înceta să mai vorbească, pentru ca trupul să nu se mai miște degeaba — cît de puțin și totuși destul de mult pentru o ochire exactă — și va apăsa cu degetele mîinii stîngi două butoane. Sub ochitor obiectivul se va deplasa încet-încet, mereu mai aproape și mai aproape. Cum apasă Tommy pe vreun buton, în fața lui Pavel se aprinde un beculeț. Lumina roșie, cotim la stînga, lumina verde, cotim la dreapta. În jurul nostru sar norișori și ghemotoace din piesele grele de optzeci și opt, formează un cîmp întreg de nori. La stînga, la dreapta, la stînga. Înaintăm strecurîndu-ne. Drum înapoi nu avem, nu-l cunoaștem.

Pavel privește concentrat, urmărește beculețele. Corectează cu finețe direcția, întotdeauna doar cu un grad, două. Două linii pe cadranul busolei, două pinioane pe roata destinului, două vieți. Sau șase vieți, două sute de vieți ?

Deodată încep să urce în întîmpinarea noastră siraguri de corali. Sînt albastre, albe, sînt și roșii, galbene, flori de foc în luncă. Imediat cerul e plin de ele ; se întretaie și se încovoie, formează fîntîni arteziene, cascade. Ca în povești, tunuri ușoare. Cînd trece ceva prea aproape, mă feresc sau îmi trag picioarele. Cîndva le priveam cu plăcere, încă nu știam ce ușor poți păți ceva. Și mai periculoase sînt lucrurile acelea mici, invizibile. Numai fiecare al patrulea proiectil este trasor, despre celelalte trei nu știu. Sînt însă pe undeva pe aproape, se rotesc în jurul axului lor și străbat văzduhul, suieră tristul lor sss... Răpăiesc deodată pe aripă sau pe fuselaj și Pavel ne întrebă imediat cum stăm. Răspundem doar prin două cuvinte : „în regulă”, unul după altul, la început mitraliorul din față, apoi telegrafistul, navigatorul, și la urmă eu, din turela din spate. Al doilea pilot nu trebuie să răspundă ; stă chiar lîngă Pavel, se păzesc reciproc.

Tunurile ușoare, rapide, sînt cuplate cîte două și cîte patru. Pe traseu nu pot să ne ajungă, dar în apropierea obiectivului a trebuit să coborîm, pentru a lovi mai precis și din cauza camerei de luat vederi. Avem o cameră, trebuie să aducem o dovadă că am fost deasupra obiectivului. Nu merge să te plimbi undeva deasupra mării și apoi să raportezi altceva. Și ca nu cumva, din întîmplare, vreunui pilot să i se defecteze camera, primește două, cea de-a doua — de rezervă. Cej de la comandament nu sînt proști. Cu cît sîntem la o altitudine mai mică, cu atît e mai bună fotografia. Și a aduce o fotografie bună e o chestiune de mîndrie. Cîte echipaje nu s-au mai întors din cauza asta...

În fața lui Pavel beculețele se aprind din ce în ce mai repede. La stînga, la dreapta, la stînga, la dreapta, la dreapta. Norișorii negri și albi încep să sară furios împrejurul avionului, săgetează unul după altul pe lîngă turela mea și aleargă undeva înapoi. Dansul scheletelor

În lințolii. Un dans nebunesc. Avionul tremură, tresaltă și vibrează, iar Pavel ține direcția, la stînga, la dreapta, la stînga, la dreapta, drept înainte, drept înainte. Să țină direcția, s-o țină. Nimic nu mai are importanță pentru noi, nimic nu mai există pentru noi, avem o singură sarcină — să ținem direcția.

Ne-au prins proiectoarele. Mai întîi unul, albastru, ne-a pipăit, ne-a pierdut pentru o clipă, ne-a prins din nou și nu ne-a mai dat drumul, apoi al doilea și al treilea și al cincilea, și un altul, albastru, se îndreaptă autoritar pe cer către noi, făcînd semne și altora, galbene. S-a format deja un evantai de cincisprezece. Cei de pe pămînt ne văd ca un punct argintiu, știu bine asta din zborurile asupra Londrei. Pot să corecteze direct focul, pas cu pas. Norișori, corali, artificii, un roi de artificii, o scală întreagă din lucrurile acelea periculoase, lîngă noi, sub noi, deasupra noastră. Schijele lovesc în fuselaj, una dintre ele a suierat slab și s-a înfipt în parașută — rămîne pe urma ei doar fumul din mătasea arsă, iar în tabla părții inferioare a turelei o gaură mică, tăiată parcă cu dalta. Și din nou norișori, corali și artificii. Voi rezista oare? Dacă aș putea să strig, să bat din picioare, dacă aș putea să plec, dacă aș putea să mă ascund undeva, dacă aș putea să-mi bag capul în nisip! Nu vreau să merg deasupra Essenului, eu nu vreau să mor!

— Ținta în fața noastră.

— Am înțeles.

Pavel a înțeles, eu de asemenea, toți am înțeles. Acum, chiar dacă drumul ar duce în mormînt, Pavel nu se va abate, nu se va abate nici măcar cu un grad. De aceea e comandant, l-au ales bine. Împrejur e iadul. De cîm ne-au prins primele proiectoare, am început să închid de durere ochii, pupilele mi se micșorează brusc. Și acum? Acum e lumină peste tot, explozii, fulgere, lumină, lumină. Sînt pe jumătate orbit; îmi protejez ochii cu palma, dar nu ajută la nimic. Sîntem chiar în mijlocul focului. Mî-e rău de la inimă. Cît poate să suporte un om?

Pe neașteptate avionul începe să tresalte la intervale regulate. Înseamnă că ținta a atins centrul reticulului cu cruce, iar ochitorul, hrănit cu date despre starea atmos-

ferică și despre regimul de zbor, îi șoptește lui Tommy să ucidă. Tommy ascultă, e pregătit pentru asta, are ordin. Cu degetul mare al mîinii drepte apasă automat pe un buton și un mecanism cu cifre dă drumul bombelor. Cad pe rînd, una după alta. Avionul se ridică de fiecare dată, e bucuros că a scăpat de greutate. Sub Tommy crește o umbră neagră, lunguiață, vibrează și se transformă repede într-o țigară de foi cu un stabilizator cilindric la capăt. Țigara se micșorează, se vede a doua, și aceasta se micșorează, prima e deja foarte mică, apare a treia, și ea se micșorează, și tot așa de cinci ori la rînd, ca pe ecranul unui cinematograf. Tommy mai ține un moment degetul pe buton, nimic.

— Bombele aruncate.

— Am înțeles, închideți lansatorul!

Lansatorul nu-l închide Pavel, ci Frank la comanda a doua. Și acum începe din nou fuga aceea nebunească. Pe-o aripă, în față, în jos, în sus, iarăși în jos, iarăși pe-o aripă. Din nou mă proptesc în spate și mă țin încleștat, din nou pot să fiu zdrobit. Din nou începe să-mi fie rău, dar acum nu am deloc timp să mă gîndesc la asta. De la înălțimea la care sîntem acum, bombele vor cădea cam jumătate de minut. Le-am aruncat înainte de țintă, coboară pe o traiectorie curbă. Acum sîntem aproape deasupra locului unde trebuie să cadă. Măsoz timpul, mă uit în jos. Încă cincisprezece secunde. În echipaj nu vorbește nimeni; Pavel luptă pentru viețile noastre, și pentru a lui. Sus, jos, înclinare pe o aripă, la stînga, la dreapta. Norișori, explozii, șiraguri de corali. La stînga, în jos, în sus, iarăși pe-o aripă. Încă cinci secunde. Din nou în jos, sînt cu picioarele în sus, cad, undeva în prăpastie, pe spate. Acum ne-am îndreptat puțin, acum trebuie să văd, acum...

— Bombele la țintă.

Cuplez receptorul, se aude alfabetul morse, puncte, liniuțe, puncte. Claxonul acela puternic este emițătorul nostru de bord, George îl manipulează cu măiestrie, transmite NGZ — bombele lansate — și pe urmă o linie care dă poziția noastră. Pentru prima oară de la decolare a pus mîna pe manipulator, pînă acum a trebuit să păstreze liniște, pentru a nu ne trăda inutil. Răspunde o

țiuitură slabă, Hull colaborează cu încă o stație din sudul Angliei și controlează poziția noastră.

Ne-am strecurat prin poarta iadului dintre Duisburg și Düsseldorf și ne întoarcem în imperiul avioanelor de vânătoare. Privesc când pe cer, când pe pământ. În urma noastră totul fierbe, aruncă scînteii și se agită, un pojar uriaș. Jos, flăcări și fum, bombardierele atacă, deasupra lor proiectoare, explozii și norișori, între ele proiectoare zeci de proiectoare, șiraguri luminoase în cruciș și-n curmeziș. Essenul se apără, și nu se apără rău. O torță care cade, altă torță care cade. Au avut mai puțin noroc decît noi. Fac parte din flotila noastră? Probabil vom afla dimineață. Mai întîi însă trebuie să ajungem acasă.

— Direcția de zbor două sute optzeci.

Două sute optzeci de liniuțe pe rozeta busolei, două sute optzeci de pinioane pe roata destinului, două sute optzeci de vieți și două sute optzeci de morți.

Cîte morți?

2

— Tare-mi mai plac mie afurisiții ăștia. Fiecare se uită prin registre c-an curu' pisicii și se crede tare deștept.

Puștiul nu e vinovat. Nu vorbește prea mult, dar și cînd... atunci face să-l asculți. Vorbește urît despre toți și despre toate; despre nemți, despre comandant și despre taică-său. Acasă au o bodegă, acolo a crescut, și prin grajduri nu a deprins vorbirea aleasă. Am aterizat cu bine — George a avut de furcă cu aterizarea dirijată — și ne-au dus la ofițerul de zbor. E un om curios, te întreabă totul. Cum a fost focul, unde erau avioanele de vânătoare, unde au căzut bombele, o sută și una de întrebări.

Șase figuri epuizate, palide, cu cearcăne albastre sub ochi. Ședem, fumăm, răspundem. Mai întîi Pavel, apoi Tommy, pe urmă George, și la urmă eu. Eu, cel din

turela de la urmă, sînt acum important, eu singur ştiu unde au căzut bombe. Sau măcar ar trebui să ştiu. Orice mitralior din turela din spate afirmă întotdeauna că bombe au căzut la ţintă, noi cei din echipaj ţinem doar unul cu altul. Şi fiecare ofiţer de zbor pune întrebări perfide, nu crede asta. Bombele noastre au căzut cu adevărat la ţintă, sîntem, doar, un echipaj cu experienţă. În afară de asta, nu aş spune ceva neadevărat — noi, la cercetaşi, nu minţeam.

— La ce oră a fost, sergent ?

— Trei minute după timpul planificat pentru a ajunge deasupra obiectivului, unu şi patruzeci şi opt. Pot doar să repet ceea ce am spus deja, domnule.

— Bine, sergent, mai iei o ţigară ?

— Mulţumesc, domnule.

— Cum doreşti. Cîte explozii au fost ?

— Cinci, cum am spus deja.

Sînt obosit, grozav de obosit, dar trebuie să răspund. Întotdeauna aceeaşi procedură timpită. Tremur, dar nu de frig. Noaptea de azi îşi prezintă urmările, mai devreme sau mai tîrziu toţi vom simţi asta.

— Şi exploziile s-au văzut, într-adevăr, bine ?

Puştiul îmi şopteşte iarăşi :

— Cum îmi cade păcătosul în mină, undeva afară, o şi ia peste botul lui afurisit.

Puştiul e în stare să-şi îndeplinească făgăduiala, şi nu oricum. Boxa excelent, ca junior era la categoria muscă, în ultimii ani a mai cîştigat în greutate, are o lovitură şi mai grea. Mulţi oameni s-au înşelat asupra staturii lui mici şi au plătit asta. Rîdem de el că are nişte umeri de scrumbie afumată. Dar cînd duce pumnul la tîmplă, pe braţ i se formează în loc de muşchi un cub mare, o piatră. Să zicem ceva despre umerii şi picioarele lui crăcănate, putem, bineînţeles, numai noi, cei din echipaj, pentru altcineva s-ar sfîrşi prost.

— Bombele au căzut departe de ţintă ?

— Nu. Toată seria a căzut direct la ţintă. După cum am spus deja, domnule, şi după cum v-aţi şi notat.

— Chiar ai vorbit despre asta, sergent ? De fapt, da, ai dreptate, perfectă dreptate. Nu băgasem de seamă.

Ofiţerul de zbor răscoleşte prin hîrtii. Puştiul începe

să se înroșească, consideră interogatoriul drept o jignire personală. Se foiește pe marginea scaunului, părul negru, pomădat, îi strălucește amenințător. Dacă toți membrii echipajului sînt uniți, noi, mitraliorii, sîntem cu atît mai mult, doar sîntem parteneri. Nu sîntem atît de importanți ca alții, cîteodată ni se impută că ne plimbăm degeaba. Asta ne apropie și mai mult. În afară de aceasta, Puștiul e mai mare decît mine — e natural, sînt cel mai tînăr din toată flotila — și are grijă de mine și mă apără, după cum avertizează pe toată lumea, deși nimeni nu-mi face vreun rău și nici nu vrea să-mi facă.

Pare-se că-i va plasa un croșeu scurt. Sînt niște lovituri teribile, le-am cunoscut deja. Pe pielea altuia, desigur.

Mă uit la ceilalți, tac. Nu pot să spună nimic, n-au văzut. Ar interveni bucuroși, sînt, bineînțeles, de partea mea. Dar bombele au căzut pe sol înainte de a ieși noi din zona obiectivului și de a schimba direcția. Și ca un comandant să se întoarcă cu avionul în focul cel mai viu doar așa, pentru nimica toată, asta încă n-am auzit-o.

În încăpere e o căldură plăcută. La sfîrșitul verii, pe aici nopțile sînt cîteodată reci, și, desigur, ofițerului de zbor nu i-ar conveni să nu doarmă și să se foiască în plus pe un scaun rece. Frank are capul în mîini și pare foarte concentrat, în realitate însă moșăie discret. E foarte echilibrat, probabil din cauza caracterului său meditativ. Are o cultură clasică, e licențiat în filozofie. Odată și odată va deveni un bun pilot, deși Puștiul se strîmbă adesea și, fornăind, imită modul lui literar de exprimare. Poate că în asta există și puțină invidie, Frank n-a trebuit să se întrețină niciodată singur.

— Exploziile bombelor au fost clare, sergent, sau, doar așa, fumegînde?

— Au fost foarte vizibile, domnule, una dintre ele strălucea orbitor.

Puștiul stă cu capul aplecat într-o parte, privește posomorît, ascultă. Dar altfel tace, pentru că într-adevăr pînă acum ofițerul de zbor n-a pus această întrebare.

Pavel moșăie deja și el, Tommy își aprinde altă țigară. Cel mai bucuros fumează „Players” din cutii

rotunde de tablă. Nu știu de unde face rost de ele într-un astfel de ambalaj, astea se vînd numai marinarilor.

Ofițerul de zbor scrie, completează rubricile. Mă uit peste capul lui. Are o chelie avansată, probabil de prea multe griji. Îl întreb în șoaptă pe Puști ce crede despre asta.

— Nu cred nimic despre el, și despre bila lui cea timpită și mai puțin. Dar trebuie să fie mare scîrbos, se vede după mutra lui.

Tommy aude, îi mormăie ceva Puștiului la ureche. Amîndoi rîd fericiți. Ofițerul de zbor ne privește nesigur, simte că ne distrăm pe socoteala lui. Tușește, ridică capul, caută o idee undeva în tavan, unde atîrnă de niște sfori machete de lemn ale avioanelor nemțești. Acum va pune iarăși o întrebare idioată. Puștiul a devenit atent, începe să se infurie. Probabil că lucrurile se vor sfîrși totuși prost astăzi. Îl ghiontesc pe Pavel ca să intervină, cumva.

— Echipajul de pe R de la Rose e aici, domnule.

Femeia nu se dezminte nici în uniformă. Raportînd, Patrice își aranjează părul bogat. E blondină, îi stă foarte bine.

Ofițerul de zbor sare în sus, e desigur bucuros că poate scăpa așa repede de noi. Noi, de asemenea. Semnăm procesul verbal, îi trezim pe Frank. A adormit de-a binelea, se uită fără să înțeleagă la ofițerul de zbor, probabil îl confundă cu lacheul.

Ieșim pe coridor printr-o ușă, iar pe alta, acoperită cu o mare draperie neagră pentru camuflaj, intră echipajul de pe R de la Rose. Ne facem semn cu mîinile. Ieșind, Puștiul s-a încurcat în draperie și a înjurat foarte vulgar. Principalul e că Rose s-a întors, a aterizat imediat după noi. Avem în misiune încă trei avioane. Îmi amintesc de cele două torțe deasupra Essenului și de zona avioanelor de vînătoare. Ne vom întîlni cu toții la micul dejun ?

Afară e tot întuneric, privim în toate părțile. Pipăim cu mîinile în fața noastră, Frank a dat probabil peste cineva, se scuză în toate felurile. Patrice are o voce catifelată de alto, zice că nu s-a întîmplat nimic. Puștiul adaugă imediat că putea să se întîmple, și chiar că

trebuia să se întâmple, și că Frank nu-i bun de nimic. El, Puștiul, e altfel de bărbat. Patrice se face că nu aude. Strigăm cu toții la Puști să termine. Numai George tace, pe el discuțiile despre femei nu-l interesează. Odată l-am auzit cum s-a exprimat despre ele: femeile mint, născocesc o mulțime de lucruri și nu te poți baza pe ele. George e cel mai în vîrstă dintre noi, poate chiar din toată flotila. Se apropie de patruzeci. Poate că nici nu l-ar fi lăsat să zboare, dar își cunoaște perfect meseria. A fost telegrafist în marină, are diplomă de categoria întâi, diplomă internațională. A străbătut lumea întreagă. A avut odată un bucluc, poate pe vas, poate în viață, niciodată nu vorbește despre asta. De fapt și viața e tot un vas, așa că-l totuna.

— Haldeți, băieți, vă duc la popotă.

Patrice e de treabă, nu intră în obligațiile ei să ne scoată de pe aerodrom. Ne îngrămădim în Humberul gri-verzui cu cauciucuri late. E mașina comandantului flotei, pe noi ne transportă de obicei în mașini station. Patrice conduce bine, dar mi se pare că la curbe riscă inutil. Nicăieri nici o luminiță, peste tot întuneric. Dacă ne-am întîlni cu cineva, nu știu cum s-ar termina. În față stăm doi, George și cu mine, eu chiar lângă dînsa. N-am să-i dau sfaturi cum să conducă, e mașina ei. Nu chiar a ei, dar ea o are în grijă. Ochii au început să mi se deprindă cu întunericul. Nu mă uit în față, ci la Patrice. Nu întoarce capul, cu toate că simte privirea mea, pentru că din cînd în cînd zîmbește foarte frumos. George n-a băgat de seamă, tace. Sau a băgat de seamă și totuși tace; George e un solitar.

— Ei, cum a fost astăzi, băieți, ceva dificultăți?

— Se cunoaște că Patrice e șoferul comandantului, a prins felul de a vorbi al ofițerilor. Știe cum să întrebe.

— Încolo a mai mers, dar... Tommy n-a apucat să termine.

— Un căcat, și doar să fiu un bou tîmpit, să mai intru în coaja aceea de nucă.

Patrice îl cunoaște bine pe Puști, nu se supără, e cumsecade. Ne lipim lin de trotuarul din fața popotel sergenților. Cobor ultimul, Patrice îmi zîmbește frumos. Ochii albaștri știu să zîmbească.

— La revedere, Patrice, mulțumesc că ne-ai adus.

— La revedere, Frumușelule, cu plăcere. Pe tine te duc întotdeauna, doar știi.

Deși nu știu, îmi face plăcere să aud asta.

Stau, aștept să plece Patrice. A cuplat viteza, îmi mai face un semn din mână și a plecat. Adică nu, după cîțiva pași se aprinde în noapte luminița roșie a frinei. Precis din cauza mea. Mă duc destul de repede.

— Mai e ceva, Patrice?

— Da, încă ceva, ceva important. Miercuri e dans la Ymca, știi asta?

— Știu. Dar nu uita că miercuri e mâine, e deja dimineață. Mîine avem stare de alarmă.

Așa e programul. O zi zburăm, a doua zi ne odihnim, a treia zi stare de alarmă, iar a patra zi, dacă nu e vreme rea, zburăm din nou. Mereu la fel.

— Păcat, Frumușelule, aș fi vrut să te văd acolo.

Starea de alarmă durează numai pînă la decolarea avioanelor din flotila pentru care sîntem în rezervă. Poate că decolarea va avea loc devreme. Poate că va fi ceață și că zborurile vor fi anulate.

— Dacă voi putea cît de cît, Patrice, am să vin. Venim tot echipajul.

— Îmi pare bine, Frumușelule, mă bucur. Dar să vii în primul rînd tu.

Dau din cap. Ce-aș putea spune?

Ne facem semn. Cuplaj, demarare. Humberul a plecat. Și Patrice. Păcat, e atît de simpatică.

La popotă e o atmosferă tristă. E mai bine decît în avion ori afară, da, dar e oarecum ciudat. Numai două mese sînt puse, arde numai lumina de la intrare, din spate se ridică umbre negre. La prînz vor fi ocupate toate scaunele ori le vom număra iarăși pe cele goale? Avem o muncă ciudată, seara sîntem, iar dimineața nu mai sîntem; parcă ar face cineva semn cu nuielușa fermecată.

Toți șase ne așezăm la prima masă, trei și trei față în față, la un capăt. Nu s-a dus nimeni la popota ofițerilor, toți din echipaj sîntem sergenți. Orice absolvent al cursului de zbor e acum imediat sergent. Frank ar fi

putut să fie ofițer, ar fi avut pentru asta tot ce trebuie, și pregătire și protecție. Dar Frank e un încăpăținat, zice că vrea s-o ia de la început, că așa trebuie. Cele trei benzi de sergent de pe mîneacă constituie un stimulent în vederea recrutării — echipaje sînt foarte puține, escadrilele de bombardament le înghit — și de asemenea prind bine în cazul în care cazî prizonier, subofițerii nu trebuie să meargă la muncă silnică. Și Pavel e sergent, deși e în armată de zece ani. În armata noastră era plutonier, ar trebui să fie desigur ofițer, are multă experiență și multe ore de zbor. Se zice că nu demult a fost propus pentru avansare. Merită, e unul dintre cei mai buni piloți din escadrilă. Poate că e chiar cel mai bun, dar nu sînt sigur, eu nu știu să disting dintre cîteva lucruri bune pe cel mai bun. Puștiul face aceeași greșeală, afirmă chiar că el știe numai cai buni și cai slabi, cei mai buni nu există.

Ședem, așteptăm, tăcem. Sîntem prea obosiți. Nu avem ce să ne spunem, am fost peste tot, am văzut totul, știm totul.

— Da unde-i ticălosul acela cu ceaiul? Hei, voi!

Puștiul strigă din cantină spre bucătărie. Nu poate sta o clipă locului, e ca argintul viu.

— Vin, sergent, vin.

Un soldat în cămașă albă se grăbește spre noi; într-o mînă ceainicul, în cealaltă o tavă, ceai tare de Ceilon cu lapte condensat, pe tavă ceștile și zaharnița.

— Grozav lucru, plescăie puștiul.

— Bun ceai, hîriie Tommy.

— Ce băutură delicioasă, declamă Frank.

*. Ceaiul englezesc — începutul și sfîrșitul tuturor lucrurilor. Ședem, bem, căldura ni se revarsă în tot corpul. O ceașcă, a doua ceașcă. Asta nu-i ceai, e un narcotic.

A bea ceai e o ceremonie. Asta se învață numai într-o casă de englezi. Ceainicul trebuie încălzit dinainte, pentru fiecare ceașcă se pune o linguriță de ceai și încă una în plus pentru ceainic. Nu se strecoară, se opărește numai, se lasă două minute... se discută mult și în contradictoriu problema asta.

— Ce ne gătește dihorul acela ?

— Vă prăjește cîrnați cu cartofi.

— Ducă-se dracului cu piurea lui îndesată în maț, oricum e doar făină, făină de soia. Să iasă cu niște șuncă și ouă.

— Bucătarul v-ar face bucuros plăcerea asta, sergent, dar nu se poate. Iar ne-au redus rațiile.

— V-au redus rațiile, v-au redus rațiile ! Mă cac pe asta. Dacă tot am să mor, atunci trebuie să mi se dea o haleală cum se cuvine.

Puștiul se înfurie, pe gît i s-a umflat o venă, nu vrea să înțeleagă o astfel de explicație.

— Ascultă, băiete, mi se pare curios, doar nu se poate să reducă rațiile aviatorilor. Cine mai luptă în afară de aviatori și marinari ? Nu aveți pe aici vreo ploșniță care cară acasă ?

În Tommy s-a trezit o bănuială, privește muștrător, profesorul din el nu se dezminte. Poate s-a trezit în el și singele scoțian. Scoțienii îi consideră pe englezi un popor risipitor. În Anglia fulgii de ovăz se mănîncă fierți în lapte și cu zahăr, în Scoția fierți în apă și cu sare.

Soldatul în cămașă se înroșește, vorbește încet.

— Așa ceva nu e posibil aici, sergent.

E cinstit pînă în măduva oaselor, bănuiala l-a jignit grozav, îi consideră pe cei de la bucătărie tot așa de cinstiți. Are, desigur, dreptate, nimeni nu fură nimic, rațiile sînt mici. Doi ani de război pierdut și blocada submarinelor se fac simțite.

Englezii sînt un popor ciudat. Primesc puțină mîncare, stau și așteaptă răbdători la coadă, nu zic nimic. Transportul e dereglat, sînt puține autobuze și trenuri, stau și așteaptă răbdători la coadă, nu zic nimic. În orașe există bursa neagră, pentru carne, pentru ciorapi de mătase, pentru portocale, pentru o mie și unu de lucruri. La bursa neagră vînd și cumpără străinii. Englezii stau mai departe la coadă, și din nou nu zic nimic. E lipsă de cărbuni, de gaz metan și de curent electric. Afară au pus afișe : „Vei face baie ? Cinci degete de apă în cadă ; asta înseamnă patriotism“. Într-o săptămînă oamenii au cumpărat toți centimetrii din magazine. Cum

altfel ar fi putut măsura cinci degete de apă caldă în baie? Englezii sînt un popor ciudat, dar încep să-i înțeleg oarecum.

Ședem, bem și așteptăm micul dejun. Ori poate cina? Viața noastră e întoarsă pe dos. Afară se va lumina în curînd.

— Încă o ceașcă, Frumușelule?

Tresar. De cînd am aterizat, George vorbește acum pentru prima oară.

— Nu, mulțumesc.

Înclin puțin capul, ca să se vadă că apreciez atenția lui. Sînt bucuros că mă pot purta politicos, că pot fi corect.

Puștiul ridică capul, ne privește pe amîndoi cercetător. Precis ar vrea să adauge ceva jignitor, dar pentru că, de data aceasta, e vorba despre mine, tace. Pe mine nu mă atacă niciodată, sîntem doar parteneri.

Ni se aduce mîncarea. Nu prea face parale, doar atît că e caldă. Mi-e totuna ce-mi dau, oricum aproape nu mănînc. Împung de cîteva ori cu furculița, o pun jos, nu pot să înghit. Întotdeauna mi se întîmplă așa după zbor, nu știu de ce. Iau o bucată de pîine cu unt. Pîinea englezească e albă, de grîu, se frămîntă și se coace mecanic. Se taie în felii subțiri, acestea se mai taie odată în jumătate și se ung doar atît cît să acopere găurile din miez.

Întorc îmbucătura în gură, mi se pare că mă fac din ce în ce mai mic pe scaun. În vacanță mergeam la Sedlčany¹. Pe pîrîu era o moară, mama cocea singură, o dată pe săptămînă. Se scula de cu noapte, aprindea cuptorul. Frămînta aluatul într-o copale, și drojdia și-o pregătea singură. Pîinile erau puse la crescut în tăvi rotunde de paie, pe fiecare făcea cîte o cruce înainte de a o băga la cuptor. Pîinea coaptă era neagră, avea gust de prăjitură, coaja trosnea în dinți. Acum stau și mestec o bucată de pîine albă.

— Uite-i, păcătoșii! Uraa!

---

¹ Sedlčany — orașel în Cehia centrală (nota trad.).

Puștiul zblară din nou, de bun venit. Se întoarce echipajul avionului R de la Rose, ofițerul de zbor le-a dat drumul. Arată ca noi nu demult, epuizați. Răspund încet, apatic.

În spatele lor sînt patru necunoscuți. Se opresc în fața ușii, privesc în toate părțile și apoi unul dintre ei întreabă unde se pot așeza. Ar putea să se așeze oriunde, dar aici e obiceiul să întreb, ca și cum asta ar fi casa noastră, dar ei ar fi venit în vizită. Chiar și comandantul aerodromului trimite vorbă înainte că ar vrea să vină la popota sergenților.

— Luați loc, vă rog.

Frank, gazdă înăscută, face un semn discret — niciodată nu ridică mîinile cînd vorbește — spre masa noastră. Necunoscuții se așează, tac. Nimeni nu-i întreabă nimic. Dacă vor, au să vorbească singuri. În război e mai bine să taci. Primesc de mîncare.

— D de la David, pînă acum nici o veste.

Din colțul încăperii, din plafon, se aude un glas înăbușit. Același glas se aude din toate megafoanele de pe aerodrom, același glas îl aud și mecanicii din spatele locului de start, care îl așteaptă pe David. Precis se plimbă pe lîngă baraca de lemn cu unelte și întorc capetele spre est, dacă aud motoarele avionului, ale avionului lor.

În popotă e dintr-o dată liniște, nici un clinchet de tacîmuri, pînă și soldatul în cămașă rămîne cu tava pe loc. D de la David a dispărut. Ori a aterizat pe alt aerodrom, așa ca necunoscuții de la masa noastră, și vestea încă n-a ajuns aici; vom afla în curînd, RAF are o rețea excelentă de transmisiuni: radio, cabluri proprii de telefon și telexuri. Sau au aterizat pe mare sau n-au mai aterizat deloc. Din nou îmi aduc aminte de cele două torțe arzînd deasupra Essenului. Am raportat oare ofițerului de zbor ora exactă?

Gîndim probabil toți la fel, dar nimeni nu zice nimic. Dacă cei de pe David au măcar o șansă, cît de mică, să nu le-o deochem.

— Am plantat mine în zona insulelor Frisice.

Pilotul echipajului străin începe încet, privește fix suprafața albă a feței de masă de parc-ar fi o hartă, se joacă cu lingurița de cafea, desenează o linie. Probabil tocmai zboară, ține direcția.

Frank întoarce întrebător capul.

— Plantați mine cu un Welington ? Ciudat. Nouă nu ni se dau niciodată astfel de misiuni.

— Nu. Sîntem aici cu un Hampden, facem parte din corpul cinci.

— Și v-au trimis aici, sau ați aterizat singuri ?

— Ni s-a defectat radioul, am aterizat unde am putut. Am fost bucuroși că nu a trebuit să sărim.

Acum o clipă m-am întors de la spălător, am ieșit afară, să mă dezmořesc, să respir aerul dimineții. Ce plăcut e să stai cu picioarele depărtate, pe pămînt solid, să te cufunzi în el. Și încă ceva. Am crezut că o voi vedea din întîmplare pe Patrice, poate că iarăși a mai adus pe cineva. Nu era acolo, păcat. Cerul era mereu acoperit de straturi joase de nori murdari, chiar deasupra solului, pe ici-pe colo, zdrențe de nori. Cum de a putut să aterizeze Hampdenul pe o vreme ca asta, fără radio ? Sfrînciocul se întîlnește primăvara cu perechea sa pe o tufă de păducel, sosesc poate amîndoi în aceeași zi, zboară departe, hartă nu au, busola nu o cunosc și totuși găsesc drumul. Dar omul ?

Pilotul de pe Hampden continuă :

— Nici eu nu credeam că vom reuși.

Vorbește la plural, dar de reușit, a reușit el. E modest. asta îmi place ; englezii nu prea trăncănesc.

— Da, a fost pur și simplu o întîmplare. Sau norocul ? Nu-mi dau seama. Radioul s-a defectat la nord de Southwold. Habar n-aveam unde ne aflam, ne-am dat seama după far. Sîrmele nu le-am văzut deloc, stîlpul de-abia în ultimul moment.

Pavel s-a întors, a scos bărbia înainte. Acum îl interesează grozav ceva, îl cunosc bine. Nu trebuie să întrebe nimic, Frank i-a luat-o înainte.

— Ce fel de stilp ?

— Nu ştiaţi nimic ? Credeam că v-a spus ofiţerul de zbor. Am aterizat înaintea voastră, ne-am dus să ne mai uităm o dată la avion. Am trecut pe sub... a trebuit să trecem pe sub reţeaua de înaltă tensiune...

— Mama ei de treabă !

Puştiul îşi trage capela de sub epoletul stîng. Loveşte cu ea în masă şi zbiară. Ceilalţi tac. Pavel şi cu Frank îl privesc cu respect pe pilotul de pe Hampden, îşi dau bine seama despre ce a fost vorba.

Mie nu-mi vine să cred, dar dau din cap odată cu ceilalţi. Ştiu că o dată, la coborîre, cineva a trecut pe sub un pod de cale ferată din Praga, dar avea un aparat monoloc, uşor. Hampdenul are două motoare, e greoi, nu prea uşor de condus. Dacă ar fi atins doar sîrmele, ar fi scăpat de toate grijile, chiar şi de incinerare. Au noroc. Aventurieri ? Nu. Desperaţi. Ori, ori. A treia posibilitate nu există. Ştiam să spun propoziţia asta în latineşte, şcoala mi-a dat o bază pentru viaţă. Pilotul echipajului străin continuă :

— Am blocat Tönnigul.

Aha, asta-i o localitate la est de Helgoland, este aşezată pe ceva ce se uneşte cu canalul Wilhelm. Eider ? Da, aşa e. Tîmpită muncă mai au şi băieţii ăştia : să colinde aproape de suprafaţa mării şi să caute golfurile şi estuarele râurilor. Dar nu se poate face nimic ; englezii trebuie să se apere într-un fel. Nemţii le-au invadat estuarul Tamisei, vin acolo cu submarine şi vase plantatoare de mine, cum ar veni cu camioanele. Şi aruncă mine din avioane pînă şi în estuarul fluviului Mersey. Cele mai periculoase sînt cele magnetice, stau la fund şi nu pot fi dragate. Cum se apropie un vas, explodează şi presiunea acţionează asupra carenei navei, locul cel mai sensibil.

Pavel priveşte concentrat în faţa lui, se vede că vrea să ia parte la discuţie. De obicei nu vorbeşte mult, nu e obişnuit cu modul de gîndire şi sintaxa diferită a limbii engleze. Adesea îi ajut, cîteodată îi şi traduc, ca să cîştige timp şi să-şi găsească cuvintele.

— Ce normă de zbor aveţi ?

Asta e o întrebare interesantă, toată masa ascultă. Pilotul de pe Hampden se întrerupe; n-a băgat, pînă acum, de seamă cu cine șade la masă. Trage cu coada ochiului spre brațul lui Pavel, la ecusonul cu inscripția „Czechoslovakia”. De ne-ar prinde nemții cu firma asta, ar fi rău de noi. Ei ! și ce ? Pînă acum nu ne-au prins.

— Ce normă avem ? Depinde de felul misiunii. Pentru plantarea minelor două sute, pentru cercetarea coastelor două sute, pentru bombardamente de asemenea, la urma urmei asta o știți bine. Dar dacă atacăm vase, ni se calculează numai o sută.

O clipă de liniște, apoi ca o scuză :

— Torpilele sînt o misiune pretențioasă.

Pilotul de pe Hampden are, desigur, dreptate ; nu e ușor să ajungi cu avionul aproape de vas, chiar de la suprafața apei, în zbor orizontal, chiar în fața tunurilor și mitralierelor. Și marinarii nu se moșmonesc mult, la dînșii țeava armei se înfierbîntă imediat. În ultima fază a atacului avionul nu are voie să se abată ; pilotul trebuie să țină direcția, fie ce-o fi. Dacă avionul e atins, nu mai are nici o speranță să se ridice de la o asemenea înălțime joasă. Pe suprafața apei apare o urmă înspumată, apoi într-un loc ceva fierbe, spumegă... și gata, sfîrșitul. Vasele plutesc mai departe. Să-ți cîștigi astfel dreptul la odihnă după o sută de ore, cere nervi, nervi buni și mult, foarte mult noroc.

La început, aviatorul a fost un erou de tragedie. Mă scol, mă îmbrac, mănînc, zbor. A doua zi mă scol, mănînc, zbor. A treia zi mă scol... Cît de mult voi zbura ? O lună, un an, doi ? Cît va dura războiul ? Viața fără speranță nu e viață, ci doar o supraviețuire. La începutul războiului aviatorii nu trăiau, existau numai de pe o zi pe alta. Războiul acesta era „curios” numai pentru unii, pentru aviatori și marinari a fost dur și crud chiar de la început. Pregătirea unui aviator costă sute de mii ? Cum să faci să nu-l pierzi ? Au introdus ore de zbor operativ, ore în care echipajul e în aer, în misiune de luptă. Găsești dușmanul, nu-l găsești ; îl dobori, te doboară el — totuna ; ți se calculează timpul. Avem jurnale de zbor, niște caiete albastre, legate. Înscriem acolo, cu grijă, cît

am zburat. Și timpul de zbor se trece la minut; este un condiment foarte prețios.

Orele de zbor operativ sînt diferite, nu au fost stabilite oricum. Este un sistem și o ordine care trebuie să existe în toate, chiar și în război. Puștiul zice că războiul e o harababură organizată, dar el nu trebuie luat în serios. Puștiul nu înțelege o serie întreagă de lucruri.

La noi, la bombardiere, sistemul acesta se vede cel mai bine. Wellingtonurile sînt lente, nu putem merge în Germania ziua. Au încercat o dată, dar s-a terminat prost. Depindem de lungimea nopții și astfel vara avem obiective mai apropiate, iar iarna mai îndepărtate. Teoretic e ușor, norma o îndeplinim cam în nouă luni și apoi mergem la odihnă, jumătate de an, să facem undeva pe instructorii sau la pregătire, ori în altă parte, și după aceea începem din nou cele două sute ore.

Toamna trecută, cînd mă întorceam de la pregătire, așteptam în Thedford autobuzul spre aerodrom. Lîngă mine stătea un ofițer de aviație, grad superior. Gulerul ridicat, la gît un fular colorat. Era locotenent-colonelul Pickard, dar eu încă nu-l cunoșteam pe atunci. Am pocnit din călcîie și am aruncat energic mîna la bonetă. Pickard s-a întors uimit către mine — în escadrilele de pe front nu se ținea prea mult la lucrurile acestea.

— Dumneata ești nou aici, sergent?

— Da, domnule.

— Fii binevenit, și doresc să-ți placă.

— Mulțumesc, domnule.

După aceea a spus că e o noapte frumoasă și că speră că și mîine va fi o noapte frumoasă. Apoi am tăcut.

Mi-am luat inima în dinți:

— Iertați-mă, domnule, și dumneavoastră zburați?

M-a cercetat o clipă, a zîmbit.

— Cîți ani ai dumneata?

M-am îndreptat, mi-am aranjat mantaua.

— Optsprezece, domnule.

A zîmbit din nou și a adăugat:

— Da, sergent, și eu zbor.

Pickard a devenit serios.

— Ți-aș dori-o băiete, ți-aș dori-o din toată inima.

Dar nu e un lucru ușor.

— Și cam la câte operații de luptă ajunge un echipaj ? Pickard a șovăit.

— Cam la douăzeci.

— Și după aceea, domnule ?

— După aceea ? După aceea nimic, de obicei te părăsește norocul.

Nu eram în pielea mea, când am urcat în autobuz, și pe drum m-am gândit ce-l poate aștepta în război pe un soldat pe care l-a părăsit norocul. Oricât am încercat, n-am reușit să-mi amintesc nimic frumos...

Asta a fost aproape acum un an. Acum sînt mai deștept, n-aș mai întreba astfel de prostii. Pierderile medii de echipaje la fiecare zbor sînt de 5% și Tommy ne-a calculat asta nu de mult :

— Domnilor, ne-a spus, la trezeci și cinci de zboruri avem șansa matematică de 0,17% să ne întoarcem din ultimul zbor...

Cerem să ni se mai aducă ceai. Despre orele de zbor efectuate am putea discuta pînă dimineață, ne apasă pe toți ca un coșmar.

— În ce mă privește, mie nu poate să-mi impună nimic nici un grangure, n-am să mă las muncit ca un cal de dric. Mă piș pe toate astea și, cînd are să-mi trăsnească mie, mai merg o dată, de două ori și mă dau deoparte.

Puștiul se laudă doar, știm bine. Nu ne ține nimeni aici ; e de ajuns să spui și ți se dă drumul, ești trecut în altă parte, la personalul de la sol al escadrilei ori chiar la infanterie. Și la infanterie nu se omoară nimeni, se leargă de colo-colo la aplicații, așteaptă. Și vor mai aștepta încă mult timp, de asta îmi dau seama și eu, deși nu mă pricep deloc la război.

Dacă cineva vrea să plece, e de ajuns să spună. Dar parcă nu prea-ți vine. Din cauza comandantului ? Din cauza națiunii ? Din cauza simțului de dreptate ? Nici unul nu știm ce ne ține aici. E ceva imaterial, ceva ce există numai pentru noi, ceva ce altul nu poate să priceapă, chiar dacă ar încerca. Nimeni nu pricepe în afară de noi. Echipajul de pe Hampden are și el farmecul lui, propriu, pe care nu-l avem noi. Dar știm că îl are,

deosebim asta de la distanță. Oamenii înțelepți, care mor în pat, nu-și pot da seama de asta. Farmecul acesta e privilegiul celor care dispar în cizme înalte, e privilegiul cavalerilor, al cavalerilor cerului...

— D de la David, în continuare nici o veste, așteptați.

Așteptăm, nu e nevoie să ni se spună asemenea lucruri. Sîntem deja la popotă patru echipaje, numai al cincilea lipsește. Din colț, de sub plafon, nu se mai aude nici o știre. Nu ne rămîne decît să așteptăm. În război se așteaptă într-una, numai lucruri plăcute. Frank și Tommy discută între ei. Nici n-ar trebui să vorbească, îi înțelegem.

— Cam încă un sfert de oră, asta maximum.

— O clipă, Frank, am cu mine calculatorul.

Tommy scoate din buzunar o cutiuță plată, retezată la un capăt, cu un orificiu rotund și cu un cilindru crestat în partea laterală. Mormăie ceva pentru sine însuși, numai cifre, „r”-ul scoțian e atît de dur.

— Dumnezeu să-i aibă în pază.

Toți plecăm capetele. Eu de asemenea, deși nu mai cred nici în mine însumi. Pavel privește sever. Are oare aceeași expresie cînd conduce avionul deasupra obiectivului? Pavel nu-i deloc frumos; are niște cucuie pe frunte, și o bărbie nu prea distinctă, și ochii cam bulbucați. Desigur că nu-i atrăgător, dar acum îmi stă bine. Se cunoaște la el seriozitatea și faptul că te poți bizui pe el. Și eu mai recunosc la el curajul, lucrul acela ciudat, care mie îmi lipsește. Și eu risc odată cu ceilalți, dar trebuie să mă stăpînesc, mă costă mult efort. Sau poate și ceilalți tot așa se stăpînesc, dar nu se vede? Și la mine se vede oare? Cum se cunoaște frica? Se vede în ochi?

E ora patru și cincizeci de minute, iar D de la David a rămas, practic, fără benzină. Din altă parte nu s-a anunțat nimic, prima speranță a căzut. A mai rămas marea ori sfîrșitul, tertium non datur. Acum mi-am amintit, în sfîrșit; totuși latina mi-a fost bună la ceva.

— Cît zburaseră?

Toți sîntem surprinși, a vorbit George.

— Nu știu cine mai era acolo, dar Collins avea la activ cam cincisprezece misiuni de zbor.

Pavel vorbește rar. Încearcă să se facă înțeles de toți, și de echipajul de pe Hampden. A dormit cu Collins în aceeași cameră. Collins era comandantul avionului, un om mai în vîrstă, sobru, în viața civilă tipograf sau așa ceva. Deasupra patului avea fotografia celor doi copii, un băiat și o fetiță mică.

— D de la David, nu mai așteptați.

Toți tăcem. Trebuie să mai adauge ceva, nu pot să ne lase în nesiguranță.

— Cheamă secția operativă, cheamă secția operativă. Pregătire de zbor pentru echipajele de rezervă cinci treizeci, cinci treizeci.

Asta este. E sigur că n-au aterizat în Anglia, dar poate că sînt pe mare. Vor fi căutați.

În spatele măștii motorului din stînga, Wellingtonul are un spațiu etanș în care se află o barcă pneumatică galbenă. Lîngă ea se mai află o butelie de metal cu aer comprimat, vîsle și o cutie cu o cantitate mică de alimente. Cînd avionul aterizează forțat pe mare — și nu e lucru ușor, adesea fuselajul se rupe imediat — barca se umflă și echipajul are o posibilitate de salvare. Există indicații, ce și cum să se procedeze. Indicațiile sînt una și practica altceva. Să găsești o bărcuță în apele oceanului nu e în puterea omenească, e o pură întîmplare, nimic altceva. Știm asta, dar sperăm; ce altceva ne mai rămîne de făcut?

Flotila noastră are trei escadrile: operativă, de pregătire și tehnică. Escadrila operativă e cea mai importantă, bineînțeles, dar fără celelalte două și-ar pierde repede suflul. Are douăsprezece echipaje, teoretic, care trebuie mereu completate. Personalul nu e niciodată complet, la comandamentul aviației de bombardament cererea este mai mare decît oferta.

Azi am zburat cinci echipaje. Patru, care s-au întors, nu interesează escadrila operativă. Al cincilea lipsește, trebuie căutat. Rămîn patru echipaje de rezervă. Marea e însă întinsă, vor trebui să numească și echipaje din escadrila de pregătire. Ceva o să mai trimită și comandamentul corpului, acolo sînt întotdeauna pregătiți pentru așa ceva, și știu ei bine de ce, dar totuși va fi prea puțin. Marea e într-adevăr mare, nesfîrșită.

Pavel se ridică, se duce în hol. Știu ce va face acolo. Îmi vine să rîd dinainte cînd îmi închipui cum cel de la celălalt capăt al firului va pune întrebări și se va bîlbîi. Cînd Pavel se prezintă la telefon, englezii sînt dezorientați, numele Rericha¹ e grozav de dificil pentru ei.

Se întoarce, îmi face cu ochiul.

— Am fost numit pentru a-l căuta.

Mai mult nu spune, așa ceva nu se face printre aviatori. Ca în munți; cînd cineva pleacă pe traseu, nu mai invită niciodată pe altul cu el. Își aruncă frînghia de asigurare pe umăr și pleacă. Cine vrea să meargă, pleacă după el.

Ni-e clar tuturor că Pavel nu a fost numit, s-a oferit singur. Are nevoie măcar de un mitralior în turela din spate, deasupra mării colindă avioanele Arado; are nevoie și de navigator, căutarea e foarte pretențioasă, se zboară în carouri dinainte stabilite. Desigur că informația lui Pavel a fost gratuită, a jucat teatru. Tommy și cu mine ne dăm puțin la o parte, ca și cum am aștepta hotărîrea celorlalți, dar știm că e inutil și că nu trebuie să ne comportăm așa ostentativ.

Frank își destinde imediat după noi statura înaltă, bine făcută, iar George mai întinde o dată picioarele ca și cînd ar vrea să și le îndrepte pentru ultima dată — în avion, sub stația de radio, are numai sîrme și acumulatori, totdeauna iese închircit.

Sîntem deja cinci, numai Puștiul se mai strîmbă încă la noi, ne dă de înțeles cît e de obosit, cască grozav. Deodată sare în sus, îndeasă o bucată de pîine în buzunar, aleargă spre ușă și zbiară cît îl ține gura:

— După mine, mormolocilor, după mine!

Ieșim după el. Mergem să-l căutăm pe David.

George iese ultimul, mă ajunge.

— Sîntem în stare de multe lucruri, Frumusele, bune și rele, dar nu știm să iertăm la timp. Nu știu, nu știu dacă e bine așa.

Nici eu nu știu. Mergem mai departe, mergem să-l căutăm pe David.

Afară s-a luminat deja.

¹ Citește Rjerjha (nota trad.).

Eu cu Tommy și cu Puștiul sîntem bine sincronizați. Cunoaștem bine toate cele trei iazuri de lîngă aerodrom — le cunoaștem bine, nu numai așa — cunoaștem toate digurile și tufișurile. Și mai cunoaștem tot complexul pădurilor dimprejur, fazaneria, dumbrăvile. Vînam în haită, ca lupii. Doi hăituiesc, al treilea trage. Nu e ușor, trebuie să fim atenți și la vînat și la pădurari, dar merită. Pădurarii sînt doi, amîndoi ne urmăresc cu furie. Ne știu bine, au fost să se plîngă și la comandant. Dar Puștiul i-a dat ofițerului de serviciu un cocoș de pădure și afacerea s-a mușamalizat.

Tommy are o armă de vînătoare frumoasă, numărul doi, a adus-o de acasă. De cartușe facem rost singuri, mai ales Puștiul și cu mine. Nu e greu. O dată sau de două ori pe săptămînă tragem în discuri de bitum, ca să nu ne pierdem obișnuința.

Loviturile înalte sînt o joacă, discul descrie o curbă. E destul să îndrepti arma pe traiectoria lui, în a doua ei jumătate, și să aștepti pînă cînd discul ajunge în dreptul cîtării. Poc! Discul se sfarmă în bucăți. Loviturile joase sînt mai dificile; discul apare brusc cam la înălțimea soldului, se ochește greu și încă și mai greu se face corecția. Cel mai bine e să aștepti cu pușca aplecată și apoi s-o ridici brusc și să tragi fără să mai ochești. Mie și Puștiului ne merge destul de bine jocul acesta: din zece discuri nimerim zece, la loviturile înalte, și opt la cele joase. La sfîrșit cerem să ni se arunce discul drept în sus, pentru lovitura regală.

Pe mulți, mai ales piloți și telegrafiști, distracția asta nu-i prea interesează, trag de cîteva ori și pleacă. Tocmai asta așteptăm eu și cu Puștiul. Le cerșim restul de cartușe și le stricăm în toate felurile pofta de a mai trage. Ne dau bucuroși cartușele, tot n-au ce face cu ele. În afară de aceasta, știu că, totdeauna, o să ne aducem aminte de ei cu ceva bun. Caporalul care conduce tragerea întoarce indignat capul. Nu-l interesează prea mult cine și cum trage, dar va trebui să refacă raportul. Altfel ar avea neplăceri cu ofițerul-instructor de trageri

al flotilei, care controlează câte discuri au fost nimerite, după numărul cartuşelor eliberate de la magazie. Dar nu se poate face nimic, nouă munjiția ne este absolut necesară.

De obicei începem cu fazanii ; acum, la sfârșitul verii, cocoșii sînt îndopați cu grîu. Ne ajunge o pereche, două. Sîntem atenți la găinușe, le cruțăm. Dacă, totuși, cade vreuna, merge la supă. Asta e probabil cea mai bună supă, numai cea de porumbel e mai gustoasă. Imediat după aceea, trecem la iepuri. Sînt mai mici decît la noi, mai sălbatici, trec printre tulpinile copacilor ca fulgerul. Cel care a fost lovit în plin se dă peste cap. Dacă lovitura nu a fost mortală și iepurele se zbate și sîngează, trăgătorul plătește trei sticle de bere. Ne pedepsim sever între noi, nu trecem nimic cu vederea. Mi-e rușine de fiecare împușcătură nereușită, dar nu se întîmplă des. Avem nevoie cam de șase—opt iepuri. Trebuie să lucrăm repede, pădurarii ne urmăresc după zgomotele împușcăturilor.

La marginea pădurii avem barăci de lemn cu o duzină de încăperi. În fiecare cameră sînt două paturi de fier, două dulapuri de tablă, două scaune și o măsuță, și pe urmă o sobiță și o plită joasă metalică cu ușițe glisante. Eu dorm singur. Nu că aș avea dreptul, dar așa s-a întîmplat. Toți cei care au locuit cu mine au terminat prost, nu s-au mai întors ori au murit. Cînd numărul acestor nefericiți a ajuns la cinci, camera a început să aibă o faimă rea. Ca să se facă o schimbare, pentru că mai departe nu mai mergea așa, mi-au trimis un sergent armurier. Mă întorc a doua zi de la pește, intru înăuntru ; sergentul stă în picioare lîngă pat și-și îndeasă lucrurile într-un sac alb, marinăresc. Mîinile îi tremură, bolborosește ceva. În fața geamului se ridică un firisor de fum albastru, se simte mirosul prafului de pușcă. Întreb ce s-a întîmplat, nici un răspuns. S-a repezit la manta și a dispărut. De-abia seara am aflat ce s-a întîmplat. Își curăța pistolul, dar neatent. S-a auzit o împușcătură, glonteale i-a trecut pe la subsuoara stîngă, după ce, mai întîi, i-a zgîriat coastele.

De atunci nu s-a mai mutat nimeni la mine, și asta e important. La mine e, de fapt, sala clubului. Vine oricine cînd vrea — nu închid, nu am ce — stă frumos de vorbă ori tace frumos și pleacă.

La mine e însă și bucătăria, și asta e și mai important. Sub masă am două tăvi mari de copt; sînt de la popota sergenților pentru cîteva vorbe bune. Cînd ne întoarcem de la vînătoare, jupuim imediat iepurii, cînd nu s-au răcit încă. Nu trebuie să-i leg de picioare la ușa cum făcea odată bunicul meu. Îi întorc de cîteva ori pe masă, țac-pac, și i-am scos din piele. Fazanii îi pun în ascunzătoarea de sub streășină și de acolo îi scot pe cei de data trecută, frăgeziți deja. Tommy se duce să îngroape pieile și penele; peste groapă mai așterne și cetină și presară puțin piper, pentru cazul în care pădurarul ar veni după noi cu cîinele. Între timp, eu și Puștiul scoatem măruntaiele. Cînd terminăm, preiau din nou comanda. N-aș vrea să spun, ca să nu mă laud, dar mă consideră cu toții un bun bucătar. În afară de asta sînt și vînător șef, bineînțeles.

Dau ordine clare, scurte, și treaba merge bine. Tommy și Puștiul au adus deja cărbuni și lemne — multe lemne, ca să miroasă frumos — și eu trec acum la ultima parte a ceremoniei. Sărez carnea, o așez în tăvi, presar puțin chimen. Nu o spăl, ci doar o curăț bine, carnea de vînat nu se spală. Torn apă pînă la jumătate, adaug grăsime de rață, fără să fac economie. Nu departe este o fermă, de acolo cumpărăm la negru rațe, o jumătate de liră una. Pun capacul și apoi nu-mi mai rămîne decît să păzesc focul.

Tommy și Puștiul îl păzesc cu mine. Moțăim, povestim ori jucăm cărți, remi. Cînd sîntem patru, încercăm bridge. Cel mai mult ne place să stăm pe întuneric. Pe perete joacă lumina flăcărilor din sobă, străbate afară prin vreo crăpătură, iar noi ne simțim bine.

Băieții vin de la zborurile de antrenament, din învoire, din permisie. Fiecare se oprește, bagă capul pe ușa :

- Bună seara, Frumușelule, ce se face astăzi ?
- Ei, doar știi, Jimmy, ca de obicei.
- Aș putea intra pentru o clipă ?

— Desigur, fii binevenit. Puștiule, dă-te mai încolo !

Puștiul stă în pat, pe burtă, îmbrăcat, cu obrajii aprinși, pe unul i-a rămas urma modelului de pe pătură. Întoarce morocănos capul, ochii îi sînt ca două crăpături înguste, la colțurile gurii spumă, ca de gumă. Puștiul și somnul lui ar putea fi expuși. Dă iarăși din cap. Cam așa arată probabil o morsă trezită din somn.

— Cum să nu, mereu să fac loc la tot felul de nespălați afurisiți !

Jimmy știe cum să-l ia.

— Puștiule, mi-e sete. Eu nu pot să fac rost de nimic, popota e închisă. Ție însă ți-ar da precis. Dacă ai vrea...

Puștiul sare ca în ring. Are cunoscuți în toate popotele din Anglia, poate și din străinătate.

— Ia să văd ; dă-i încoace, dacă ții cu tot dinadinsul.

Ia banii. Noi, trăgătorii, nu avem niciodată bani, guvernul a considerat probabil că nu trebuie să avem.

Jimmy se așează imediat pe patul liber. În cinci minute Puștiul e înapoi, tîrîie sticlele de bere. Sînt niște sticle mari, au capac cu filet.

Apoi apar Fred, și Louis, și ceilalți. Cine trece primprejur se oprește și se așează. Dacă nu are timp, bagă capul pe ușă și, pofticios, trage aer în piept. Cine se așează dă bani de bere sau o aduce de la bun început ca pe o carte de vizită. Dacă nu are, promite cartușe, ceca ce e și mai bine.

Puștiul propune o taxă fixă, dar eu și Tommy sîntem împotriva. Vrem să lăsăm vizitatorilor mînă liberă, e mai democratic și aduce mai mult. Echipajul nostru nu plătește, bineînțeles, intrarea ; nici Pavel, nici Frank, nici George nu trebuie să dea nimic și de aceea dau cel mai mult. Oricum, pentru ei punem deoparte cele mai bune porții, partea superioară a pulpei de iepure și pieptul de fazan.

Cînd carnea e aproape moale, iau capacul, vărs puțin sos, și las totul să se frigă. Cuptor nu am, măcar așa rumenesc carnea. Băieții șed, beau, povestesc. Ori șed, beau, tac. Asta mai des.

— Afurisitul de Collins n-are să mai înfulece iepuri, a căzut cu botul în apă.

Nimeni nu se supără pe Puști, toți gîndim cam la fel. În afara acestor expresii, bineînțeles. Dar pe Puști nu se poate nimeni supăra. Echipajul avionului D de la David nu l-am mai găsit. Canalul știe de el. Cînd le-am împărțit apoi lucrurile, așa se face întotdeauna, mie mi-au ieșit o cămașă și două gulere. Mi-au prins foarte bine, erau spălate de curînd și m-am putut pune la punct pentru dansul de la Ymca. A fost și Patrice acolo, am condus-o acasă. Puștiul a tras de două ori chibritul rupt, a cîștigat doar un tub de cremă de ras, pe jumătate gol. A înjurat urît, dar pînă la urmă l-a luat bucuros. Pavel nu a tras la sorți cu noi, și-a luat doar tabloul de deasupra patului lui Collins, acela nu interesa pe nimeni.

Cînd e carnea gata, o ung cu mujdei. În Anglia aproape nu folosesc usturoiul la gătit, se vinde mai ales în farmacii, probabil împotriva hipertensiunii. De astfel de medicamente noi oricum nu vom avea nevoie, hipertensiunea apare la o vîrstă înaintată. Iar la noi vîrsta înaintată este considerată aceea cu care ai venit și încă o jumătate de an în plus...

După aceea deschid ușa sobei și pun tava direct pe cărbuni, ca usturoiul să se coacă puțin. Pe paturi încep acum să se foiască și să strige :

— Dă-i drumul, dă-i drumul, altfel te mîncăm pe tine !

Fiecare strigă ceva, bate cu cuțitul în masă. Sînt cinci, zece, cîteodată și mai mulți, stau unul lîngă altul ca rîndunelele. Dar nu le dau încă nimic, în toate trebuie să existe o ordine. Presar pătrunjel pe carne și o las puțin să se răcească, ca să aibă un gust mai bun.

În sfîrșit aduc tava la masă, e grea. Toți tac, privesc încordați. Tai porții apreciabile. Primul e servit George, e cel mai bătrîn, apoi ceilalți, după vîrstă, la urmă Pavel și cu mine.

Uneori gătesc și supă, de cartofi, de zarzavat ori de carne. Aduc, de exemplu, cap și picioare de porc — acestea nu sînt căutate de gospodinele engleze și se pot procura — și le fierb servindu-le cu hrean ori cu muștar franțuzesc ; după cel englezesc te ustură gura. M-aș încumeta să fac și caltaboși, dar nu e destul loc în încăpere.

La începutul verii golim cuiburile de porumbei sălbatici. Trecem prin pădure, în luminișuri ne uităm la tulpinele copacilor bătrâni. Când coaja copacului este murdară, înseamnă că sus e un cuib. Recunoaștem de acum ce e de la păsări mici și ce e de la cele mari. Lui Tommy îi place foarte mult sportul ăsta. De câteva ori s-a cățărat din greșeală după cuiburi de bufniță, dar acum s-a antrenat, are talent. Doi dintre noi facem jos un scaun și-l ridicăm pe al treilea pe umeri — e greu să te cațări pe tulpinile groase ale foioaselor — ca să se poată prinde de o creangă. După aceea totul merge în joacă, ca la plimbare, avem teniși. Porumbelul sălbatic își face rar cuibul tocmai în vîrf, are de obicei numai un pui. Ne dăm seama, dacă e cuibul gol, după liniștea din copac. Când cuibul e ocupat, pasărea zboară, cu zgomot, din pom, în ultimul moment. E foarte sperioasă și, dacă ai atins oul, nu se mai așează pe el. Puii îi băgăm în sîn, nu-i aruncăm jos ; s-ar putea să rămîna printre crengi ori să ajungă în copacul de alături. Pentru puii prea slabi avem cu Puștiul un truc ; le legăm picioarele de o creangă. Puiul crește, ar putea zbura, dar nu se poate înălța. Părinții îl îndoapă, vor să-l ia de acolo. Când puiul a ajuns ca o plăcintă, de nu mai încapă în cuib, sosim și îl ajutăm noi. Oamenii sînt răi. Puii de porumbel sălbatic sînt buni.

Fazanii nu-i împușcăm, îi prindem — atrage mai puțin atenția. În timpul zilei căutăm locurile unde înnoptează. Cele mai potrivite sînt marginile dinspre sud, ferite de vînt, ale pădurilor de pin, mai ales dacă prin apropiere sînt și ogoare. Acolo unde găsim în timpul zilei urme proaspete că s-au scăldat în praf, venim seara. Unul dintre noi are un băț lung de bambus, cu un laț la capăt, altul o lanternă. Trecem în tăcere pe sub marginea pădurii, privim în sus. Fazanii înnoptează în grup sau aproape unul de altul. Găsim unul, aprindem lanterna. Fazanul stă pe loc, se ghemuiește, întoarce capul, clipește prosteste — ca noi în lumina proiectoarelor. Îi punem încet lațul de gît — stă ca oaia la tăiere — hîț, cot-cot, buf la pămînt, e al nostru. Când avem noroc, prindem cîte doi-trei într-un singur loc. Apoi fug ori fazanii, ori noi.

Dacă ne-ar vedea cineva, ar crede că semnalizăm avioanelor germane.

Nu demult a fost ziua de naștere a lui Pavel. Am pregătit o masă specială — cu o zi înainte fuseserăm deasupra Bremenului — și am invitat tot echipajul nostru. Știuca fiartă cu unt și rața sălbatică cu ciuperci le-au plăcut tuturor. Din cauza ciupercilor a fost la început o neînțelegere; aici se cunosc numai două feluri de ciuperci, șampioane (ciupercile de bălegar) și ciuperci otrăvitoare. Hribul e otrăvitor, pitarca e otrăvitoare, iar minătarca roșie, perla bucătăriei, e cea mai otrăvitoare din toate.

Pe Puști l-am convins ușor. Am pregătit ouă cu ciuperci și am pus porțiile pe masă.

— Hai, Puștiule, să încercăm!

Am luat lingura și am început să mănînc.

Puștiul a mirosit, întîi, mîncarea, ca un cal o apă necunoscută, dar a început să mănînce și el.

Cu Tommy a fost mai greu; nu se lăsa convins deloc. Frank a mîncat de la bun început, dar încet, savura. George a declarat că lui îi e totuna ce mănîncă; a mîncat și ouă vechi și salamandre afumate, și că, de la mine, mănîncă orice.

Astfel neînțelegerea s-a terminat și de atunci ne completăm hrana cu ciuperci. Puștiul a început să caute ciuperci cu pasiune. Ceilalți nu ne credeau însă, și, din cînd în cînd, veneau să vadă dacă nu ne îngălbenim.

Cel mai frumos e pescuitul. Nimeni nu ne alungă, nu ne urmărește; ni se trece cu vederea. Se consideră, probabil, că nu putem face cine știe ce pagube. Și pe urmă peștele nici nu e prea căutat, englezii preferă peștele oceanic, și dintr-acela avem mereu. Aici slujitorii seniorului de Rožmberk¹ nu prea ar avea ce face. Avem pește în fiecare zi, cel mai des, cod; numai fiert.

Vara e frumos la iaz. Ne întoarcem din misiune, luăm o pătură, undițele, chiloții de baie, și mergem la apă. E încă destul de rece, deasupra apei plutește un abur lăptos; totul arată misterios. Cufundarii se ascund de noi

---

¹ Rožmberk — castel și oraș în Cehia de sud, vestit pentru bogăția în pește a iazurilor din împrejurimile sale (nota trad.).

În stuf, dar cînd își dau seama că nu le facem nici un rău, încep din nou să se zbenguiască și să-și arate fundurile. Aruncăm undițele și ne întindem ca niște lorzi. Iazurile nu au fost golite de cîțiva ani, sînt pline de crap și bătrîni și de știuci mari. Acum, dimineața, ne-am pus pe capul țiparilor. Ca momeală folosim rîme mari de gunoi. Pentru un șiling, Puștiul a tăiat una cu dinții. Fixăm bine undițele, pregătăm lingurile crestate pentru scoaterea cîrligului din gît — țiparul înghite momeala — și ne întindem mulțumiți. Pe mal e nisip, putem să ne frecăm mîinile ude; altfel țiparul nu poate fi ținut. Uneori trebuie să intrăm în apă, pentru că firul se încîlcește printre rădăcini, dar așa e la pescuit. O facem bucuroși, chiar dacă bodogănim.

La apă merge tot echipajul. Ne împrăștiem de-a lungul malului; fiecare are locul său. Eu mă întind sub un pin bătrîn; îmi plac coniferele pe malul iazului. Fac foc și prăjesc cîrnați, din aceia cu făină de soia. Sub dig avem ascunse șase nuiele, tăiem în cruce cîrnații, la ambele capete, și îi ținem deasupra focului. Cînd se desfac, ca un trandafir, îi mîncăm și iarăși ne întindem.

Băieții încep să moțăie; Puștiul, primul. Și eu închid ochii, dar imediat îi deschid din nou. Cum mi se închid ploapele, încep să urce către mine șiraguri de corali, sînt albastre, albe, sînt roșii, galbene, flori aprinse în luncă, e cerul plin de ele, se încrucișează, se îndoaie, formează fîntîni arteziene, cascade, printre ele se mișcă proiectoarele și explodează proiectilele. Niciodată nu pot să adorm după zbor.

Ceilalți dorm. Pavel nici nu mișcă, Puștiul se răsucește și se foiește, uneori strigă, totdeauna se trezește transpirat. O dată o strigat „foc!”, Tommy a trebuit să-i dea un picior.

Cînd soarele s-a înălțat destul, dăm jos uniforma și lenjeria, piesă cu piesă. Cîteodată sîntem singuri la iaz și atunci scoatem și costumele de baie, e mai comod și se poate înota mai bine. Puștiul ne spune cum, înainte de război, s-a introdus în clubul nudiștilor, pe o plajă particulară pe lîngă Blackpool, și cum l-au dat afară.

Tommy întreabă curios:

— Și ce ai făcut, de fapt, acolo, Puștiule ?

Ascultăm cu toții, și Frank, am fi bucuroși să auzim în sfârșit ce a fost.

— Ia te uită, chiar am să vă și spun. Nu vă spun nimic, anume.

Puștiul nu va rezista, ne va spune, dar trebuie să ne facem că nu ne interesează și să nu-l băgăm în seamă. Asta e prea mult pentru el, cedează.

În stufăriș încep să sară crapii. E aproape de amiază, ar trebui să scot lingura de pescuit și să încerc la știuci. Dar mai bine stau culcat. Dinspre aerodrom se aude un huruit slab ; încearcă un motor la locul de start. Astăzi nu vom zbura. Ce bine...

Sus, pe cerul albastru, plutește un pescăruș alb.

5

— Grăbiți-vă, pînă nu se află !

Caporalul Gretton e nervos, noi de asemenea. Da, trebuie să ne grăbim. Scoatem imediat canistarele pentru benzină de sub pat și alergăm prin spate, prin pădure, spre locul de start. O sută de pași în fugă, o sută la pas, așa obosim mai puțin.

Gretton, mecanicul nostru, ne-a întrecut pe bicicletă și ne așteaptă. Mergem ca și cei trei crai, Puștiul, Tommy și eu, fiecare cu cîte o canistră. Alice a noastră se odihnește liniștită cu lansatorul de bombe deschis. Peste două ore va fi deasupra Canalului, noi cu ea. Kiel era obiectivul nostru pentru astăzi, dar...

— Gretton, e sigur ? Ar ieși mare tevatură, ce să-ți mai povestesc.

— Nu te teme, Puștiule, îi cheamă pe toți comandanții, trebuie să treacă din nou pe la secția operativă.

— Atunci am calculat totul degeaba, puteam să nu-mi bat atîta capul. Și nu știi precis unde va fi ?

— Nu pot să știu asta, Tommy, dar trebuie să scot două sute de galoane¹, imediat.

Tommy șovăie, cade pe gânduri.

— Probabil Emden sau Bremen. Mai degrabă Emden. Și când trebuie să încep descărcatul?

Acum, peste o oră trebuie să decolați.

— Peste o oră? Cineva s-a scrîntit la cap, n-avem timp nici să ne îmbrăcăm. Dă-i drumul, să începem!

Alergăm de jur împrejur ca niște furnici. Toți cei de la locul de start sînt de față, fiecare vrea să pună mîna pe ceva. Pregătim butoaiile. Ce idei curioase pot să aibă? Să se scurgă atîta benzină în pămînt, cînd noi avem așa de mare nevoie! Orice galon e bun. Benzina de aviație cam înfierbîntă motorul, asta-i adevărat, dar cu ulei merge bine.

Asemenea încurcături s-au mai petrecut de cîteva ori. Se fixase obiectivul pentru noaptea respectivă, se făcuse plinul avioanelor și, deodată, ghinion — se anunță că spre dimineață va cădea ceața. De la un obiectiv îndepărtat nu ne-am fi putut întoarce pînă atunci, iar pentru descărcarea și depozitarea benzinei nu e timp, pregătirea flotilei pentru operații durează o zi întreagă. Da, o zi întreagă; și încă mecanicii, motoristii, specialiștii în fuselaj și electricienii, și radiomecanicii, și armurierii, și toate celelalte bresle trebuie să-i dea bătaie, și încă cum. Ori plecăm acum, pe înserate, ori nu mai plecăm deloc. Dar noi trebuie să mergem cît mai des, noi, cei de pe bombardiere, sîntem singurii care putem plăti Germaniei datoria, ceilalți nu au, deocamdată, această posibilitate.

Din partea dinapoi a aripilor Wellingtonului ies două țevi, direct din rezervoare. În cazul unei aterizări forțate pe mare, benzina este dată afară sub presiune. Avionul se ușurează, iar rezervoarele umplute cu aer mențin mai mult avionul la suprafață și echipajul se poate salva. Gretton manipulează acum pîrghiile și butoanele din cabină, iar din țevi benzina țîșnește ca dintr-un furtun de pompieri. Cînd s-a umplut un butoi,

---

¹ Galon = măsură englezească de volum, egală cu 4,54 l (nota trad.).

strigăm, Gretton închide scurgerea benzinei și noi aducem imediat alt butoi. Merge repede, sîntem versați. A fura nu-i greu de învățat.

Noi nu furăm, dar totuși ceva nu e în regulă. Benzina trebuia să se scurgă în pămînt, și nu în altă parte. Odată ce a fost scoasă din depozit, trebuie distrusă. Nu pot să ne-o dea nouă, nu e voie să găsească la noi nici măcar un litru. Pentru benzina de aviație te paște închisoarea, sau, altfel spus, pușcăria, iar pe ofițeri — degradarea. Nu toți primesc, pardon, aceeași pedeapsă. Cum altfel s-ar putea recunoște ce e furat și ce e dat? Și ce s-ar face marinarii care trec oceanul cu tancurile petroliere? Dacă tancul este lovit de o torpilă...

Gretton mișcă pîrghiile, benzina țîșnește din țevi, noi rostogolim butoaiele și țopăim ca niște indieni. Am strîns ceva, acum vom avea cu ce merge.

— Acum ar mai trebui ca vreun gură-cască să-și aprindă țigara, și să vezi ce bal ar fi!

Puștiul se hlizește, noi laolaltă cu el. Tommy pleacă în fugă, Emdenul acela nu-i dă pace. Direcția și puterea vîntului o cunoaște, dar e mai bine să recalculeze direcția cea nouă. Poate că Pavel nici nu se mai întoarce, îl vor duce direct la aerodrom și pe urmă va fi greu să se mai consulte cu el. Pregătirea de zbor trebuie luată în serios, asta nu-i glumă. Totul trebuie pregătit dinainte, pînă în cele mai mici amănunte. Dacă, după aceea, nu se reușește, asta e altceva, dar s-a făcut tot ce se putea.

— Încetați descărcarea, încetați descărcarea. Samson, Samson, nu se învîrte!

— O clipă e liniște ca în biserică. Ei, la asta nu ne mai așteptam. Apoi începem să strigăm toți deodată, grozav de tare. Puștiul mai dă și cu picioarele în butoi și face tumbe prin iarbă.

— Au să-ți miroasă hainele, nu te prosti!

— Au să-mi miroasă hainele? Le-aș adulmeca toată ziua, toată ziua, m-aș spăla și pe bot cu benzină. Mergem, Frumușelule, e ca și făcut.

Cele cîteva cuvinte din megafon înseamnă pentru noi mult, poate totul. Operațiunile pentru ziua de azi sînt contramandate. Ceața se întinde mai repede decît au

oresupus — cu ceața englezească nu-i de glumit, câte-odată e deasă ca o supă de mazăre — și trebuie să ne lase acasă. Comandantul corpului trei va fi trist, din Norfolk nu va decola nici o flotilă. Iar în High Wycombe, la comandamentul armatei de bombardament, vor fi și mai triști. Ce fel de activitate vor înregistra astăzi? Ar putea să meargă, de exemplu, cu noi, noi mergem spre fericire. Puștiul a hotărît, așa rămîne. Direcția este una, cea tradițională. Parola Samson nu e o vorbă goală; La Norwich există o sală de dans, Samson și Hercule. Acesta este obiectivul nostru pentru astă-noapte, ni l-am ales singuri.

Într-o clipă sîntem îmbrăcați de gală: bărbieriți, cu nasturii și pantofii lustruiți, cu bonetele pe-o sprînceană. Pantalonii au niște dungi de te tai în ele, George ne-a învățat. Pantalonii se întorc de cu seară, se ung cu săpun, se netezesc bine și se bagă sub saltea. Dacă nu te foiești noaptea, a doua zi ești ca scos din cutie. Tuturor ne stă bine, e o plăcere să ne privești.

— Și dacă încep să mă încălzesc, fii atent să nu borăsc iar totul pe mine. Nu prea mai rezist la toate astea.

— Nu te teme, Puștiule, nu te vom lăsa la ananghie. Nu-i așa, Frumușelule, că nu-l vom lăsa?

— Da' de unde, Tommy, cum am putea!

Rîdem toți trei, nimeni nu va rămîne cu gîtul uscat. Și ce nu vom fi în stare să bem singuri, vom da altora. N-aducem înapoi nici un șiling, asta-i sigur.

— Ce-ai să spui, cînd, după război, inspectorul școlar are să te certe c-ai tras la măsea? Ce-ai să zici, așa-i că nu știi?

— Ce-am să-i spun? Domnule inspector, am băut, am avut motiv pentru asta. Și dacă ați fi fost acolo unde am fost eu, ați fi băut și dumneavoastră.

— Așa să-i spui boului bătrîn. Dar, oricum, n-ar trebui să bei, ai să te tîmpești și ai să ne calculezi greșit direcția. Băutura e bună cel mult pentru mitraliori. Uite, Frank nu bea, Pavel nu bea, George numai din cînd în cînd. Nici tu n-ar trebui să bei.

Puștiul are dreptate; pe Frank nu l-am văzut cu paharul în mînă, pe Pavel — de asemenea. Cum fac,

oare, de pot suporta totul? Toți avem nervi, care e diferența? Or fi poate acele nenorocite de turele, unde omul e mereu cu ochii în patru, unde vede totul și trăiește totul, unde așteaptă doar moartea? Tommy nu se lasă.

— Frank nu bea, Puștiule, e adevărat, dar știe să se relaxeze altfel. De ce crezi că e mereu cufundat în cărți? Nu poate să se gândească la război, nu poate să se gândească la sfârșitul său. După zbor nimic nu mai există pentru el, nici noi, nici flota, numai cărțile. Are refugiu în trecut, în antichitate, acolo se retrage. Ziua de azi e un vis urât, o necesitate către care l-a împins caracterul său. Fiu de baron, de milionar, și e alături de noi! Cît despre Pavel... Pe Pavel nu-l prea cunosc, e un caracter complex, un singuratic. Se plimbă singur, șade singur, tace de unul singur. A fost militar, nu uita. E instruit să asculte orbește, ca o mașină.

Tommy întoarce volanul automat, se poartă de parcă ar fi la lecție. Vorbește frumos, Puștiul îl privește cu gura întredeschisă.

— Dar George, motanul ăsta, de ce nu trage la măsea, și nu merge la dans? ăsta doar nu are cărți, n-a servit niciodată la aviație și tot așa umblă mereu singur. Pe el ce-l ține, spune-mi, dacă ești așa deștept?

— Rugăciunile, Puștiule. Crede în Dumnezeu mai mult decât noi toți la un loc. Înainte de zbor se roagă, uneori chiar și în timpul zborului. Să nu spui asta în fața lui, nu-i place să vorbească despre asta. În cabină stă cu spatele la mine, crede că nu-l văd, dar așa e. Știi, atunci, deasupra Parisului, când cu cablul acela, își împreunase mâinile și se ruga în gura mare, mulțumea pentru salvare, nici nu ținea seama că sînt acolo. Poate că viața pe mare și în Asia, poate că viața asta i-a dat ceva ce nouă ne lipsește.

La Paris a fost rău, de-abia am scăpat. Atacaserăm uzinele Renault. Fabrică mașini pentru nemți, mii de mașini. Ordinul era să coborîm la șapte sute, nu voiau să distrugă orașul. Pavel a condus frumos, am prins de prima dată în obiectiv fabrica și apoi, repede, am început să urcăm. În jurul nostru, bineînțeles, foc de artificii. Și, deodată, trosc! Alice s-a împleticit. Să ieși cu

Wellingtonul din vrie, ăsta n-a mai fost noroc, a fost... Nu știu, a fost o minune? Poate că George ăsta are și el dreptate pe undeva. După aterizare Gretton era aproape mort, se sperie imediat, cîcă am atins un cablu. Un cablu de ancorare de la un balon și foarfecele cu capse de pe aripi l-au tăiat, altfel ar fi fost jale.

— Ascultă, nu cumva George s-a săturat de băut și de iubit? Doar n-o să-mi spuie cineva că marinarii...

Iarăși rîdem. Cine știe cum stau, de fapt, lucrurile. Noi trei mergem la Norwich, la sala de dans Samson, și Hercule și ceilalți să facă ce-or ști.

Începe să se întunece, Tommy se grăbește. Mașina nu e prea nouă, dar e după reparația generală, nu e încă de aruncat. E a noastră, a cumpărat-o împreună, a costat cîteva lire și puțină muncă. Am descoperit-o într-un sat de lîngă Bury St. Edmunds, era pe butuci în magazie, proprietarul nu avea bonuri de benzină. Ar fi stat acolo mult și bine, iar după război n-ar mai fi făcut nici două parale. Ne-au dat-o ieftin, ce n-ar face pentru aviatori? Așa că acum ne trambalăm prin împrejurimi, benzină avem. Pentru concediu primim bilet de tren — pînă unde vrem — ori bonuri de benzină. Luăm bonuri, bineînțeles. Iar astăzi, odată cu contramandarea operației Kiel, am pus mîna pe un butoi întreg, ne va ajunge o lună. Am ascuns butoiul în tufiș, poate nu va da nimeni peste el.

— Cine conduce înapoi, tu ori Frumușelul?

Putem să conducem toți, cîteodată prinde bine. În Anglia nu e greu să capeți permis de conducere; ajunge să spui că știi să conduci. În general, în Anglia te cred cînd spui ceva, asta-i bine. Trebuie să spui însă numai adevărul, altfel nu mai stau de vorbă cu tine. Numai cînd e vorba de pești se mai poate exagera, o palmă mai mult sau mai puțin, asta nu se ia chiar în serios.

— Cine va mîna înapoi? Cine va fi cel mai puțin afumat?

Rîdem iarăși. Puștiul ăsta spune la prostii...! Și, la urma urmei, la întoarcere eu nu voi merge cu ei, să conducă cine-o vrea.

— Pe mine, băieți, nu vă bazați, eu mă întorc cu trenul.

— Ie-te, tînăru' ne trage clapa. Și de ce mă rog ?
— Va fi acolo și Patrice, ne întoarcem împreună.
— N-o fă pe nebunul, încape și ea, ne întoarcem cu toții.

— Știi, Patrice, noi, am vrea... eu aș vrea să fiu mai degrabă singur cu ea.

Puștiul îl înghiontește cu cotul pe Tommy, se strimbă ca un prost. Mi-e cald, obrajii îmi sînt roșii.

— Ia te uită, ar vrea să fie singur cu ea. Și cam ce-ai face, mucosule, poți să-mi spui ? Poți să-i spui Puștiului, vechiului tău prieten ? N-ar fi mai bine de-aș fi eu puțin cu ea ? Ar vedea ea, fata !

Vorbele astea mă cam supără ; Puștiul mi-o face într-adins.

— Lasă-l în pace, e matur, bărbat. Cine are dreptul să moară, are și dreptul să iubească.

— Vezi, Frumușelule, cum te apără cotoiul ăsta de alături ? Ai fi spus asta despre el ? Sau nu cumva vrei să te ieși și tu de fată, așa-i ? Spune, Puștiului poți să-i spui. El a văzut ceva în viață.

Au ceva dreptate, ar fi mai bine dacă Patrice ar merge cu noi. Trenul ne-ar zdruncina două ore, păcat de timp. Ea ar putea conduce, eu aș sta lîngă ea, bineînțeles, și de-abia după aceea ăștia doi. Pe Puști nu l-aș lăsa lîngă ea, asta nu. Va fi întuneric și el, cum bea ceva, nu mai știe ce face. Vom vedea, principalul e să vină. Mă bucur de pe acum, grozav mă bucur.

Șoseaua e aproape pustie ; în general numai mașini militare, civilii nu au benzină. Anul trecut era mai bine. Aveam un depozit la Cosford, seară de seară mergeam la Wolverhampton. Eram atrăgători în uniforme franțuzești, fiecare avea pe piept niște aripioare aurii. Toți opreau cu amabilitate, dar noi nu mergeam cu oricine, alegeam mașinile mai bune. Făceam de două ori semn cu degetul mare în direcția de mers și mașina se oprea. Mulțumeam pentru țigară, spuneam că ne place în Anglia — și nu mințeam — călătoream ca domnii. Și astăzi ? Astăzi, cînd vrem să mergem cu autostopul, așteptăm o mulțime și sîntem bucuroși dacă ne ia vreun camion. Și ne mai și privesc bănuitori, ce fel de oameni sîntem.

Pînă la Norwich nu mai poate fi departe, cam încă cinci mile. Trebuie să ne grăbim, la Samson se aglomerează devreme. Poate prindem o masă numai pentru noi, n-aş vrea să stau cu oameni străini. Patrice e probabil deja...

— Carburatorul !

Tommy a băgat repede mîna în cutia pentru hartă, a mutat pîrghia robinetului şi picioarele i-au dansat pe pedala ambreiajului şi a acceleraţiei. În cutia de viteze e mereu a patra, mergem mai departe. Maşina doar s-a poticnit, s-a înecat puţin, nimeni n-ar fi putut băga nimic de seamă. Gretton are mîini de aur, ştie să aranjeze lucrurile. Dar şi noi ne-am revanşat, jumătate de fazanerie s-a dus pentru asta.

— Ia te uită, spurcaţii, ce loc şi-au ales azi, mai să nu-i vedem.

Puştiul însă i-a văzut, şi asta a fost important. Erau trei, toţi aproape de doi metri, unul din ei ne-a făcut semn cu paleta roşie.

— Frumuşelule, au motociclete ? Întoarce-te !

Maşina noastră e un Ford fabricat în licenţă, o cabrioletă cu acoperişul tare, seamănă oarecum cu două lăzi una peste alta. În spate are un gemuleţ oval, prin care vede numai cel care stă la mijloc. Mă întorc, Tommy frînează.

— Nici o şansă, băieţi, au maşină cu radio.

— Ai naibii spurcaţi, păcătoşii ăştia. Atunci va trebui să discutăm puţin cu ei.

Unul dintre lungani — toţi sînt caporali — se apleacă şi cercetează o clipă urechile Puştiului. Puştiul se umflă imediat în pene, îi pare bine că are de-a face cu un coleg. În poliţia militară se iau în special boxeri şi luptători, au motivele lor pentru asta.

— Controlul documentelor şi al maşinii !

Vorbeşte sec, vorba lungă nu-l interesează şi nici nu are timp ; în spatele nostru aşteaptă deja altul. Unul dintre ei stă lîngă capotă. Documentele nu-i interesează, ajunge să fluturi permisul. Unul dintre ei stă lîngă capotă, în mîna are o ţeavă terminată printr-un balonaş. Puştiul discută de la egal la egal. Diferenţa e numai între categoriile de greutate, altfel sînt apropiaţi unul

de altul : amîndoi sînt obișnuiți să dea și să se ferească. Doi sînt acum lîngă noi, iar al treilea, cel cu paleta în mînă, stă ceva mai departe și își îndreaptă cureaua albă de care e agățat pistolul.

— Bine, caporal, treceți direct la fapte, să nu pierdem timpul. Deschideți, noi avem conștiința curată.

— Mulțumesc, sergent, vom fi gata imediat.

În mica noastră mașină e cam cald, se respiră greu. Probabil pentru că e puțin loc. Mă uit în oglinda retrovizoare, văd în urma noastră o mașină cu radio. Sînt cam roșu la față. Tommy, dimpotrivă, e mai palid decît în timpul mersului. Probabil din cauza fumatului. Iarăși scoate o țigară.

— Dispozițiile generale spun că la manipularea benzinei nu se fumează, sergent !

Cel de-al doilea caporal zîmbește amabil, Tommy aruncă țigara neaprinsă.

— Bine, caporal, mulțumesc pentru avertisment, uitasem. În timpul mersului nu fumez, acum am o clipă mîinile libere.

Caporalul dă din cap, se uită cînd la Tommy, cînd la scrumiera nichelată, plină de mucuri. Îi este clar, nouă de asemenea.

Primul caporal se întoarce de la motor, a închis deja capota. Privește în lumină tubul, îl scutură.

— Se pare că e în regulă, doar suprafața carburatorului are o umbră verzuie.

— Ei, are, dar asta o avea mai demult, nimeni nu știe de ce. De cîte ori l-am curățat, dar nu iese. E o pată care a intrat, nu se poate scoate.

Caporalul cu urechile blegi nu zice nimic, așteaptă ce va spune al doilea, cel căruia nu-i plac țigările și benzina.

— Acum ne vom uita, cu permisiunea dumneavoastră, și în portbagaj, da ?

Tommy trage de tija de deschidere a portbagajului. Așteptăm. Un polițist se sprijină cu mîna de acoperiș, al doilea cercetează portbagajul. Apoi se îngrămădesc toți deodată, cel din spate îi cheamă. Stau cu capetele alăturate, discută ceva important. S-a făcut întuneric,

poate că am putea-o șterge. Gîndim probabil toți la fel, Tommy se uită la Puști, în ochi are o întrebare.

— Să-i dau drumul ?

— E o prostie, ne cunosc, păcătoșii, numărul.

Careva dintre ei ne-a auzit, vîn către geam.

— Puteți să-mi spuneți, sergent, de la ce sînt petele acelea roșii în portbagaj ? Pare să fie sînge, dacă nu mă înșel.

Ura, sînge ! Acum s-au luat de sînge, nu-i mai interesează benzina. Poliția și sîngele ; astea sînt lucruri ce nu pot fi despărțite, în una de alta. Puștiul își ia o mutră, pe cît posibil, și mai tîmpită.

— Ai zis sînge, caporal ? Am auzit bine ? Să fiu al dracului dacă știu. Auziți, băieți, nu e cumva de la iepurele pe care l-am călcat nu demult ?

Eu și Tommy dăm convinși din cap : asta ar putea să fie. Dar nu e deloc de la un iepure, e de la un căprior. Bineînțeles că nu l-am călcat cu mașina ; a primit o lovitură măiastră dintr-o carabină militară, nici n-a băgat de seamă. L-am transportat în portbagaj prin Cambridge, a trebuit să ocolim jumătate din aerodrom din cauza lui. Le-a plăcut grozav la toți, spinarea i-am împănăt-o. De aceea Puștiul a și luat o taxă majorată, au trebuit să dea cîte o sticlă de bere în plus.

— Precis e de la iepure, era zdrobit de tot, ne-a mînjit toată mașina. Nu-l puteam lăsa pe șosea, dacă derapa cineva din cauza lui ? Pot să-ți ofer, caporal ?

Tommy întinde mîna cu cutia rotundă, îi încearcă. Dacă iau, e bine. Nu vor mai cerceta nimic, țigara și benzina nu merg împreună. Se uită unul la altul, sovăie. Le dăm de bănuir, nu trebuie să ne mirăm. Oamenii cu figuri ca Puștiul sau ca mine dau imediat de bănuir oricui, la prima vedere. În afară de asta, instinctul lor de poliști îi avertizează, le spune „atenție, aici ceva nu e în regulă”. Cel mai periculos, acela care se sprijină cu mîna de acoperișul Fordului, întinde în sfîrșit mîna spre cutie, alege. În spatele nostru claxonează alte mașini. Urechile blegi se îndeasă pe geam, două nasuri sfărîmate se îndreaptă amenințătoare unul împotriva celuilalt.

— Știi, sergent, ar merita să cercetăm mașina asta a dumneavoastră, într-adevăr ar merita. Să nu-mi spuneți că nuanța aceea verzuie a carburatorului a apărut din senin. Eu șofam pe când pe domnul de lângă dumneata îl mai duceau încă în cărucior. Nu e așa de mult de atunci, dar, oricum, a trecut ceva timp.

Caporalul arată spre mine, eu îmi iau o figură dură. Nu permit nimănui nimic, asta nu, dar nici nu-l voi înfuria. Să se termine odată, deja stăm cam prea de mult aici.

— Cum crezi, caporal. Dacă permiteți, noi am pleca. Am pierdut destul timp, dumneavoastră de asemenea, în spatele nostru așteaptă un șir întreg de mașini.

Tommy fumează, îl cercetează. Are nervi buni; n-a mai predat de mult. Numai în avion e câteodată puțin nervos, mai ales atunci când se schimbă mereu direcția de zbor și el nu cunoaște poziția.

— Bine, puteți pleca.

Mergem și rîdem. Tommy schimbă din nou mica pîrghie din cutia pentru hărți și apasă pedalele ambreiajului și ale accelerației. Mergem iarăși cu benzină verde, cu aceea din cauza căreia sticleții te bagă în colivie.

— Pot să vă spun că atunci când golanul acela s-a sprijinit de acoperiș, nu m-am simțit prea bine.

Puștiul a încheiat discuția pentru astăzi. În ceea ce-l privește pe caporalul de la poliție, asta e altă treabă. Nu putea ști că în acoperiș avem un rezervor cu cădere. Gretton are mîini de aur, va trebui să-i duc iarăși un fazan.

☛

6

La Samson e animație. Tejghelele se îndoaie, au vopsit mesele în culori pastel, au pus un covor la garderobă. O mîină de civili, încolo militari. Mergem

direct la bar, acolo sînt aviatorii. E mai bine să fim împreună, băieții de la infanterie sînt cam obraznici. O fac pe grozavii, zgîrie parchetul cu încălțămîntea lor potcovită. Nu se poate ști cum se va termina. Ultima dată a ieșit cu scandal, totul s-a dat peste cap. Eu și Puștiul n-am fost chiar ultimii, am apărut onoarea flotilei. Am avut ceva la o coastă iar Puștiul un deget scrîntit; îi lipsește antrenamentul.

La Samson te poți distra, nu ca la noi la Ymka, lîngă aerodrom. Și la Ymka au bunăvoință, dar nu e același lucru. Servesc numai ceai cu lapte condensat și plăcinte cu sifon, iar în pauză preacuviosul părinte Deere împarte textele unor cîntece religioase. Bine că măcar vin fetele de la serviciul agricol, sînt bronzate și au pulovere strînse pe corp, le stă foarte bine. Dar cel mai bine le stă fetelor de la marină, asta trebuie s-o recunoaștem. Le întrec și pe cele din aviație, uniformele lor bleumarin și pălărioarele în trei colțuri sînt grozave. Acolo le aleg numai pe cele mai frumoase și, în plus, din familii bune. Marina are tradiție, este arma numărul unu, acolo trebuie să se aleagă. Aviația e arma cea mai nouă, vine după armată, însă acum se ridică rapid. Poate că odată îi vom întrece pe toți. Este printre fetele de la marină vreuna mai frumoasă decît Patrice? Nu știu, dar în RAF Patrice e cea mai frumoasă, asta e sigur. Dar unde e? Ar fi trebuit să fie deja aici.

— Eu îs grozav de însetat după drum.

Puștiul e însetat mereu, după drum și înainte, dar în privința asta nu se mai poate face nimic. Ne strecurăm către tejghea, strigăm la cunoscuți. O jumătate din flotilă e aici, ca la hram. Chiar și aceia care nu ies aproape deloc, chiar și aceia au venit, cu mașinile, cu trenul, cu autobuzul, care cum au putut. Cînd se contramandează o operație, trebuie să se sărbătorească.

Barmanii sînt patru, nu-și văd capul de treabă. În Anglia berea nu se toarnă, se trage cu ajutorul unei pompe cu pîrghie. Plescăie în pahare, nu prea face spumă, un cîrciumar adevărat de la noi s-ar supăra. Dar tărie are, și se urcă la cap.

Vine rîndul nostru, luăm cîte două pahare. Decît să mai așteptăm iarăși atîta... Și pe urmă bere e puțină, s-ar putea să nu mai rămînă. Bem, privim, ascultăm muzică. Barul e deschis pînă la zece, muzica cîntă pînă la unsprezece. La zece fără un sfert e ultima comandă, mai comandăm ceva, plătim și mergem la dans. De la zece la unsprezece e timp destul; înainte de zece sînt puțini aviatori în ringul de dans, îl lăsăm militarilor obișnuiți. De altfel aceia trebuie să plece la zece, nouă ne rămîne de unde să alegem.

Dansatorii trec pe lîngă noi, numără paharele și se miră. Trei oameni și șase pahare, curios. Puștiul îi privește de sus, deocamdată nu are chef de nimic. Se va înviora mai tîrziu, după ce va mai bea ceva.

— Azi n-am chef pentru porcăria asta care dă dureri de cap, trebuie s-o împănnez cu ceva.

— Puștiule, nu uita că vei...

— Voi să-mi dați mie sfaturi! Mie, Puștiului! Fiți atenți ce-am să fac.

Într-o clipă e înapoi, pe o tavă are păhărele cu un lichid galben-cafeniu.

— Tot nu te-ai învățat minte să nu mai începi așa de repede? Știi că nu suporti whisky.

— Eu nu suport whisky? Uite ce-am să fac!

Facem și noi la fel, nu-l lăsăm singur. Însă bine nu e, o luăm prea repede. Dar noi și de trăit trăim repede.

— Așa, băieți, acum am fi fost undeva pe lîngă Helgoland. Dar deocamdată sîntem la Samson și ne simțim bine. Noroc!

— Nu cumva cam exagerezi, Puștiule?

— Și ce vrei, mă rog? Aici e distracție ca la morgă. Toți o fac pe serioșii, poartă discuții savante, în loc de căcat și așa mai departe, știu eu cum stau lucrurile. Și-ai să-i vezi înainte de miezul nopții, ce beți or să fie.

— Ascultă, oamenii sînt obișnuiți să se distreze în diferite feluri. De ce crezi că toți trebuie să se îmbete imediat? Uită-te la masa de alături, ce frumos discută... fata aceea cu marinarul, despre cultură.

— Tu crezi asta, Tommy, marinar și cultură? ! Abia așteaptă să pună mîna pe ea, al doilea și al treilea la fel. Fița aceea o face pe mironosița și între timp tre-

mură de nerăbdare. Mi se întoarce stomacul pe dos, nu pot să ascult, și să mă uit nici atîta. Cu cît ar fi mai simplu, dacă ar spune lucrurilor pe nume. De ce crezi că oamenii își pun bețe-n roate unul altuia? Din cauza gologanilor? Nu, din cauza femeilor, astea-s de vină. Bărbatul e fudul ca un urangutan, înghite totul. Și eu mă duc să dansez!

Au terminat de cîntat lambet-walk și acum cîntă hoky-poky, scoți dreptul înainte și-l învîrți puțin. În ring îngrămădeală, se țin de talie iar fetele își pun în evidență picioarele și șoldurile. Și acum scoți stîngul înainte și-l învîrți puțin... Puștiul privește posomorît, cu mîinile pe masă.

— Pe care o alegi?

— Obiectul acela mic și pieptos de colo.

Dispare între dansatori, se întoarce nădușit. E vizibil mai bine dispus.

— Lucrează la fabrica de muniții, îl așteaptă pe bărbatu-său. E la geniști, curăță clădirile din Yarmouth. Dacă nu vine pînă la nouă, e liberă azi. Dar cred că nu vine, la Yarmouth cad mereu bombe, acolo e într-una de lucru. N-ar fi rău cu ea, cu pramatia asta mică.

Ascultăm, medităm. Soldații meditează mult, dar la treburile lor.

— Poate că s-ar lăsa convinsă, se înghesuia destul de tare. Adu încă un rînd!

Trebuie să mă duc, trebuie să ascult, sînt cel mai tînăr. Chelnerul poți să-l strigi mult și bine, mai degrabă să comanzi la bar. Să comanzi și să plătești imediat, bineînțeles. Lumina a clipit de cîteva ori, paharele au săltat. Nu departe a căzut ceva, au dat alarma. În adăpost nu se duce nimeni, acum nu-i timp pentru asta. Cînd vom mai veni iarăși aici? Muzica cîntă mai departe. Unde e Patrice?

— Să-ți spun eu, cea mai bună distracție era în Franța. Acolo omul se distra într-adevăr. Ori puteai să te duci direct la bordel, ori măcar la film, să vezi poze.

Puștiul a fost în corpul expediționar, are experiență.

— Ce dădeau, Puștiule? Merita?

— Ehe, erau niște lucruri grozave. Sîmbăta programul dura mai mult, dădeau cîteva bucăți.

— Și cum se numeau filmele acelea ?

— Ei, în toate felurile : „Nunta turcească” și așa mai departe. Cel mai mult mi-a plăcut „Celui curat totul curat”, a fost un film foarte frumos, plin de învățăminte. Și eu mă duc să dansez, mereu se învîrte pe lângă ea pilotul acela din flotila a noua, ar trebui să-i rup oasele, mizerabilul.

Și Patrice nicăieri. Să mă duc și eu să dansez ? Sînt singur la masă, Tommy s-a întîlnit cu un cunoscut de acasă. Amîndoi sînt deja la bar, povestesc despre Scoția, ori discută despre Britania. Niciodată despre Anglia, n-o recunosc drept țara lor. I-am promis Patricei că o voi aștepta, dar nu pot să o aștept atîta. Să i se fi întîmplat ceva ? Prin împrejurimi au fost bombardamente, cine știe ? E o fată bună, ultima oară a fost așa de drăguță cu mine, singură m-a sărutat. Cică i-e milă cît sînt de singur aici. Și cică îi plac. Ciudat, la noi o fată nu i-ar fi spus asta unui băiat.

În Anglia femeile au anumite privilegii. De exemplu, pe stradă, întîlnind un cunoscut, îi dau de înțeles, dacă doresc să fie salutate. Și trebuie să le conduci numai pe oartea interioară a trotuarului, o mulțime de alergătură, nu ca la noi, mereu în dreapta ta. Lucrul acesta are explicația lui, femeile au un sentiment mai mare de siguranță. Și femeile, cică, vor să fie protejate, le place asta. Dar cum pun mîna pe un apărător, imediat încearcă să-l schimbe — zice George. Greu de înțeles toate astea, foarte greu. Doar dacă...

— Care sergent drăguț de la aviație mă așteaptă, care ?

Îi prind degetele subțiri, mi le trec peste ochi și peste buze și le sărut pe amîndouă părțile. Stă, a uitat să-și tragă mîinile. Ce bine-mi pare că nu sînt în ringul de dans ! Nu s-ar fi întîmplat nimic, desigur, dar ar fi fost neplăcut. Și cu ea ar fi vrut să danseze imediat toți, cine știe ce ar mai fi ieșit din asta.

— Am așteptat mult înainte de a intra în gară, nu ne-au dat drumul în oraș. În împrejurimi au fost nemții, iar voi stați aici și beți. Uf, whisky, ăsta-i tare. Stai, mai dă-mi puțin !

Bea și restul păhărelului pe care l-a început cu prima înghițitură. Să bea oleacă, să-și vină în fire. Va fi mai bine dispusă, mai drăguță. Necunoscutul acela din Yarmouth al Puștiului probabil că nu mai vine, asta-i bine. Vom putea rămâne mai mult, pe Tommy îl convingem noi cumva.

— Dansezi ?

Se cîntă La Paloma, și pe urmă încă un tangou, despre gelozie. Noi, aviatorii, nu sîntem geloși, înțelegem. Ce rămîne în urma noastră ?! Azi aici, mîine dincolo, și poimîine — gata, am dispărut. Eu n-aș fi niciodată gelos din cauza Patricei, doar dacă...

Lumina se stinge, e gălăgie. Băieții strigă, fluieră, țipă ascuțit ca femeile. Acestea însă nu se aud acum, ori li-e frică, ori nu pot vorbi.

Lumina se aprinde din nou, trebuie să ne depărtăm puțin unul de altul. Mă privește cu drag.

— Încă puțin în colțul drept... mai sus... acum e bine.

Mă șterg la gură, lîngă mine cineva se șterge la gură, în fața mea altul se șterge la gură. Puștiul stă în apropiere, strigă ceva, nu se șterge la gură. Astuia îi e de-acum totuna, se întoarce roșu la față și o trage de mîna pe femeia cea micuță. Amîndoi sînt veseli și fericiți, se îndreaptă către bar. Acum am fi fost deasupra Holsteinului, pe direcția de zbor zero optzeci...

Tommy discută mereu cu concetățeanul lui. Nu s-au văzut de mult ; e o întîmplare fericită întîlnirea aceasta. Cînd se vor vedea din nou ? Da, mai iau un rînd, aceeași băutură.

— Patrice, încercăm și gin ?

— Cum vrei, Frumușelule. Dar acum plătesc eu.

Egalitate, ei bine. Dacă vrea, să plătească. Oricum mă voi revanșa, am să-i cumpăr ceva. Aș putea să-i cumpăr un săpun ,poate aș găsi unul mai acătării. Ori ciorapi ? George zice că femeia e corp, suflet și ciorapi. Ar avea Patrice nevoie de ei ? La ce să-i poarte, poate că nici nu are aici haine civile. Cel puțin n-am văzut-o niciodată în civil. I-ar sta bine ? Și cum mi-ar sta mie ? N-am mai purtat de mai bine de doi ani haine civile, cele vechi le-am vîndut cu cinci franci la Oran. Cum

mi-ar sta lângă ea în civil? Probabil nu prea grozav, poate că nici n-ar ieși cu mine. Cred că nici așa nu-i vine bine că e mai în vîrstă decît mine. De ce m-a ales pe mine, ce-a văzut la mine? Se învîrt atîția în jurul ei, chiar și ofițeri, și ea merge cu mine! Nu ne vedem prea des, ori nu poate ea, ori eu, dar totuși ne întîlnim. În sfîrșit, am pe cineva, am de ce să mă bucur. Se face numai, sau mă iubește cu adevărat? E frumoasă însă, îi stă bine. Știu de-acum ce am să-i cumpăr, parfum. Da, am să-i cumpăr Chanel, îl aduc contrabandiștii prin Irlanda, poate voi reuși să fac rost. De ce n-aș face eu rost pentru Patrice, ce n-aș face pentru ea!

— În sănătatea ta, Frumușelule, să nu ți se întîmple nimic!

— În sănătatea ta, Patrice, nici ție să nu ți se întîmple nimic!

— Să nu vi se întîmple nimic la amîndoi, voi, papă-tapte, și să nu mi se întîmple nici mie nimic și să nu i se întîmple nimic nici Joanei, să n-o plesnească bărbatu-său mîine. Noroc!

Puștiul strigă destul de tare — cînd bea, aude mai rău, a primit o dată o lovitură dură în ureche. Toți se uită la noi, trec cu privirea peste noi și revin la Patrice. Da, Patrice e frumoasă, în sală nu e alta mai frumoasă. Asta mă bucură, dar nu prea tare. Ar fi mai bine dacă nu ne-ar... dacă nu ar băga-o atîta în seamă.

— Mai dansăm, iubito?

Nu răspunde, se ridică repede și merge înaintea mea. Luminile sînt estompate, ringul e plin, am așteptat anume alt tangou. În mijloc nu putem intra, o conduc pe margine, în colț. Ne învîrtim, mă ține cu palmele pe-după gît și se lasă puțin pe spate. Are palma fierbinte, mă privește în ochi. Acum am fi fost deasupra obiectivului, cu lansatorul de bombe deschis...

Ieșim șase deodată, cunoscutul lui Tommy ne însoțește. Nu prea mă încîntă, la garderobă i-a povestit într-una ceva Patricei. Afară e întuneric, numai pe țarm, într-un loc, proiectoare și lumini. E ciudat să vezi toate asta de pe sol, noi le cunoaștem mai mult din aer. Ce e asta față de obiectivele din Germania, cînd vorbește valea Ruhrului...

— Treceți mai departe, vă rog !

Asta-i pentru noi ? Doar noi mergem. Nu, doi lipsesc. Aha, Puștiul și Joan, stau în colț, imediat lângă ieșire, se îmbrățișează ; lângă ei un polițist în pelerină le luminează cu lanterna la picioare.

— Luminează, jupîne, pe mine nu mă deranjează.

Polițistul luminează mai departe, Joan se smulge de lângă Puști, se aranjează și ne ajunge. Din spate se aude o dispută.

— Nu vă puteți găsi o ocupație mai bună decît să plictisiți oamenii ? Ce, noi avem timp să mergem undeva ?

— Continuați-vă drumul, sergent, noapte bună !

Puștiul ne ajunge și el, o ia pe Joan de mînă.

— Hai, scumpo, trebuie să continuăm. Imediat sînt la mașină, băieți, nu veți aștepta mult.

Într-adevăr, n-așteptăm mult. Stau singur cu Patrice înăuntru ; cunoscutul lui Tommy s-a dus la tren, iar Tommy caută pe undeva apă, ne cam curge radiatorul. Puștiul apare ca o fantomă.

— Gata, putem să-i dăm drumul.

Tommy termină de turnat apa, Puștiul își curăță cu boneta coatele și genunchii.

— În afurisitele acelea de adăposturi e atîta umezeală !

Plecăm, Patrice conduce. Lîngă ea stau, bineînțeles, eu, apoi Tommy și la margine Puștiul. Toți stăm pe-o parte, înghesuți unul în altul, numai Patrice trebuie să aibă mai mult spațiu. Șed întors către ea, o privesc din profil, îi stă foarte bine. În urma noastră urlă sirenele. La Norwich e iarăși alarmă. Puștiul doarme...

— Vor ajunge cu bine ?

— Desigur, Tommy s-a trezit, mai au doar puțin.

Am coborît cu Patrice înainte de aerodrom, lîngă castel. Acolo e acum popota ofițerilor, pe proprietăreașă au mutat-o în altă parte, dar noi nu mergem într-acolo. Mergem în parc, în parcul castelului.

O pajiște întinsă pe care cresc la întîmplare stejari și conifere, puțin deasupra solului se ridică rododendroni înfloriți. Deasupra noastră norii s-au împrăștiat, regiunea e scaldată în lumina lunii. E lună plină, galbenă, ca de

miere, împrăştie o lumină argintie. Ne scăldăm în argintul acesta, Patrice şi cu mine.

Astăzi e o noapte caldă, fără pic de vînt. Ne ţinem de mîna, mergem. Unde, nu ştim.

— Mă iubeşti mult ?

— Da, Frumuşelule, mult. Dar tu ?

— Şi eu te iubesc, Patrice. Dar eu te iubesc mai mult decît tu pe mine.

— Nu-i adevărat, eu te iubesc mai mult, femeia trebuie să iubească mai mult.

— Nu trebuie, Patrice, nu trebuie.

— De unde ştii ?

— Nu ştiu, dar aşa cred.

— Nu, eu iubesc mai mult.

— Arată-mi !

Mă îmbrăţişează, mă sărută, ne împleticim în mijlocul pajiştii, singuri în toată lumea, numai noi doi. Abia mai respiră.

— Ajunge ?

— Nu ajunge, Patrice ?

— Dar ce mai vrei ?

— Vreau mai mult, ştii tu. Hai să ne aşezăm !

— Nu, nu se poate, nu se poate deloc.

— De ce nu se poate ? Ce e rău în asta, să ne aşezăm puţin. Ia uite-te împrejur, ce frumos e !

— Nu se poate, iarba e umedă.

Nu e umedă, ştiu asta, roua nu cade în fiecare noapte. Am băgat imediat de seamă, am pantofii uscaţi. Bag de seamă totul, chiar dacă nu spun nimic. Pipăi iarba cu mîna.

— Pune mîna, Patrice !

— O atinge şovăind, a pierdut.

— Dar numai puţin, numai pentru o clipă, ne ridicăm imediat.

Ne aşezăm aproape unul de altul. Îşi îndoaie genunchii, îşi aşează pudic picioarele într-o parte. Poate că totuşi am să-i cumpăr ciorapi, desigur va avea nevoie. Puteam să întind mantaua antigaz, Puştiul cică aşa face uneori.

— Ce ai, Patrice ?

— Nimic, Frumuşelule, doar că mă tem puţin.

— De ce să te temi, scumpo, doar sînt cu tine.

— Tocmai de asta mă tem.

— De mine te temi, Patrice?

Îmi scot masca de pe umăr, o pun sub cap. Cu mîinile pe ea mă culc pe spate.

— Așadar, de mine te temi? Bine, cum vrei. La urma urmelor, putem să ne întoarcem, chiar acum.

Nu mi-ar place, n-ar fi trebuit să spun asta. Dacă pleacă într-adevăr? Se joacă cu un fir de iarbă, are capul întors.

— Știi, Frumușelule, eu n-am fost încă niciodată așa singură cu un bărbat, niciodată.

Privesc luna, luna asta care altădată îmi inspiră atîta frică. Cînd e plină, proiectoarele sînt slabe, nu te orbesc, în schimb vînătorii te văd, te văd bine. Luna plină mă îngrozește. E de ajuns să intre în cameră, mă trezesc imediat și nu mai adorm. Acum luna e ca de miere, împrăstie argint. Părul Patricei e mai strălucitor? Strălucește toată, ca o zîină. Eu sînt prințul, prințul cel trist. Mîine atacăm Kielul.

Întind mîinile spre ea.

— Nu te teme, scumpo, de mine doar nu trebuie să te temi.

Se întoarce repede, neașteptat, mi se aruncă la piept, suspină.

— Dragostea mea, singura mea dragoste!

Stejarii dispar în pîclă. Totul e ireal, totul se înalță și se leagănă în culoarea asta cenușie, totul se scufundă undeva. Pe buze am sînge.

Ceața e din ce în ce mai deasă, poate că nici mîine nu vom zbura.

7

— Cafeaua se servește la șaptesprezece zero zero. Vocea furnăită se împrăstie pe tot aerodromul. Nu ne place glasul acesta, anunță lucruri neplăcute. Dar

glasului nu-i pasă, pătrunde în toate colțurile, aduce echipajele la ascultare.

Șaptesprezece zero zero ! Cîte nu se ascund în spațele acestor cuvinte, cîți oameni nu vor fi nefericiți ! În Anglia, în Germania, în flotila noastră. Nu ni se va servi, bineînțeles, nici o cafea ; în armată nu-s bucuroși să ți-o servească.

Ieșim înainte de ora cinci. S-au întîlnit toți în camera mea, Frank ultimul. Și-a cerut mii de scuze, a trebuit neapărat să termine o carte. Da, Frank e în stare să citească înainte de zbor o carte, eu nu. Eu nu sînt în stare de absolut nimic, doar să alerg prin pădure. Frank mai vorbește o bucată de timp, îl aprobăm din cap ca și cînd l-am înțelege. Legea a doua a logicii poate fi interpretată în două feluri, desigur o să-i dăm dreptate.

În întinericul ceșos al serii de octombrie figurile noastre sînt vagi, tremurătoare, arătăm ca un grup de ratați. În fața comandamentului ne întîlnim cu alte echipaje. Unele sînt deja înăuntru.

Sala e aproape plină. Trebuie să fie vorba de ceva important, încă înainte de amiază au umplut rezervoarele pînă la limita maximă. Unii zic Berlin, alții Genova.

Șiruri de scaune, o tablă cu o hartă acoperită, alături două mai mici cu numele comandanților de avioane, și apoi încă una cu situația atmosferică. Celălalt perete este acoperit în întregime de încă o hartă de aviație, a Europei occidentale, la scara de 1 : 500000. În tavan — becuri, ferestrele camuflate cu grijă. Peste tot fum —, fumează și cei care nu știu, ori măcar încearcă.

— Cel mai mult mi-ar place aici.

Puștiul are împrejurul său cîțiva prieteni, cîteva figuri recalcitrante. Sînt mitraliori, bineînțeles. Noi, mitraliorii, trîncănim totdeauna în timpul pregătirii zborului, dar nimeni nu ne zice nimic. În această încă-pere fiecare are destule griji de-ale lui.

Un deget scurt, bătucit, rătăcește pe Coasta de Azur, Puștiul oftează afectat.

— Ce mai lună de miere ar fi acolo, nu-i așa, masculilor ?

Ceilalți se strîmbă, de parcă ar fi fost deja acolo și de parcă astăzi nu i-ar aștepta altceva.

— Iar după noaptea nunții ar trebui să ne aducă dejunul la pat, ar trebui să fie cu tot confortul.

— Ei da, Puștiule, și după aceea? Te-ar întreține nevasta?

— Proștilor, eu m-aș întreține pe mine, pe ea și încă vreo trei de felul ăsta.

— Și ce-ai face, mă rog? După război nu vor mai fi cai. Ce fel de ocupație ai vrea să ai?

— Eu? Eu am să fiu manechin.

Gurile li s-au întins pînă la urechi. Se uită la statura mărunță și la picioarele lui strîmbe.

— Tu, Puștiule? Și unde, mă rog, la ce salon? La ce firmă vei fi, ia spune-ne!

— La o fabrică de prezervative.

Nechează cu toții de saltă harta pe perete. Locotenentul Brown, un omuleț morocănos, nervos, telegrafistul principal al flotilei, aruncă indignat ziarul „Times”. Puștiul scoate limba la el. În timpul pregătirii zborului nu prea se ține seama de respect, pentru ultima oară sînt toți egali.

Coasta de Azur! Ce-mi spune asta? Nice și barul de la Negresco, Monte Carlo și Babette cea cu ochii negri. Și, în plus, Agde și Marseille, fortăreața Saint-Jean, Legia patria noastră! Legiune străină, unde ești astăzi? Cît de mult e de atunci! Numai doi ani? S-au schimbat atîtea! Oare au existat într-adevăr toate astea?

— Vine bătrînu'!

Puștiului nu-i scapă nimic. E cinci fix, cafeaua neagră nu se aduce. Toți se ridică pentru salut. Locotenent-colonelul Batchelor nu poate fără pipă, se duce, probabil, și la culcare cu ea.

— Bună seara, domnilor!

Asta e valabil pentru toți, și pentru mine și Puștiul. Amîndoi ne îndreptăm imediat. Echipajele se așează din nou.

În fața noastră stă Cezar, un Cezar modern. Un bărbat înalt, voinic, cu bărbia proaspăt bărbierită bălînd în albastru. Stă cu picioarele desfăcute, ne cerce-

tează, evaluează materialul. Cum să înceapă? Probabil direct, ca de obicei, fără multă vorbă.

— Deasupra obiectivului de astăzi încă n-am fost, nici flotila noastră, nici RAF. Știți, poate, ce înseamnă Parteigelände. Trebuie să vorbească însuși Goebbels și noi trebuie să-i suflăm.

Cei din față rîd respectuos iar Puștiul mă trage de mîină — adică despre ce e vorba. Nu știu ce să-i răspund, nu-mi pot aminti. Am auzit ceva despre asta, e o clădire sau așa ceva, dar unde, unde? Dacă ar fi Frank prin apropiere, el ne-ar spune precis. Data viitoare am să mă așez lîngă el, nu e nici o afacere să te reazemi de zid, doar că se ia varul pe scurtă. Nu, să stai în viață lîngă zid, asta nu aduce nici un folos.

— Au fost stabilite opt echipaje, după mine opt echipaje bune. Voi zbura și eu. Drumul va fi ușor. Nemții nu vor trage astăzi, iar la întoarcere vom avea vreme frumoasă.

Din nou rîsete, de data aceasta mai tare. Rîdem și noi în spate, Puștiul mai face și cu-cu. Batchelor e mulțumit, a reușit să ne destîndă. Frank zice despre el că e un bun psiholog. Probabil că are dreptate.

— Și acum concret, domnilor!

Batchelor se întoarce, se dă deoparte și face un gest larg spre harta acoperită. De cîte ori Batchelor dă din mîină, parcă mă strînge în spate și-așa mă ține pînă cînd pornesc motoarele.

Apoi mi-e totuna, ceva între îndrăzneală și apatie îmi dă oarecum posibilitatea să uit de grozăviile din jurul meu.

Ofițerul de serviciu trage cu încetineală perdeaua nărtii, așa cum se ridică cortina la teatru. Puștiului i s-au înroșit urechile și se foiește neliniștit.

— Păcătosul, crede că joacă pocher și ne ține sub tensiune.

Eu nu mă pot vedea, dar cică sînt palid. Inelele metalice scîrțîie neplăcut. Urmăresc firul roșu, care duce de la aerodrom undeva spre Pădurea Neagră. Perdeaua se strînge și descoperă treptat harta. Și deodată apare punctul terminus.

Bolborosim în cor, că la școală:

— Nürnberg.

Da, astăzi e Nürnbergul. Și mai înainte a fost Szczecin, și Frankfurt, și Torino, și Cherbourg și pe urmă va fi... Ce contează asta? Ce e viitorul? Omul nu-l poate pipăi, asta-i situația. Și dacă nici nu poate spera în el, atunci ce mai are preț? Cîți dintre noi vor mai sedea aici data viitoare, cînd Batchelor va da din mîină? Și chiar el, va mai fi aici?

Unii oftează, alții șușotesc. Acum așteptăm. Va vorbi ofițerul de serviciu, apoi meteorologul, apoi ofițerul, cu informațiile, la sfîrșit cel care răspunde de transmisiuni. Și la îndemîină mai sînt tehnicianul și armurierul. O întreagă suită, ca la curte.

— Traseul trece pe deasupra Franței. Pentru păstrarea secretului. Țărmul inamicului va fi survolat între...

Cele ce urmează mai departe țin de meserie. Zborul va fi dificil pentru navigatori; în plus, în zona obiectivului, sînt anunțați nori. Meteorologul spune asta cu un sentiment de vinovăție, parcă ar încerca să se scuze. Ar trebui să fie, bineînțeles, altfel: nori pe traseu, iar deasupra obiectivului senin. Dar nu se poate amîna nimic, congresul NSDAP-ului are loc tocmai acum. Ori reușim, ori nu. Și, în afară de asta, meteorologii nu pot fi crezuți, născocesc destule. În sfîrșit, fiecare trebuie să trăiască cumva, într-un fel sau altul, mai ales în timp de război. E bine că se prevede măcar la aterizare vreme bună. Ar fi rău ca, după un zbor atît de lung, să te conduci la aterizare numai după aparate și să cauți o gaură în nori.

— Cercetarea aeriană, precum și informațiile din alte surse, atrag atenția că obiectivul va fi bine păzit. În afară de zona avioanelor de vînătoare din regiunea țărmului, va fi necesar să se treacă prin încă cel puțin trei zone, dintre care foarte periculoasă va fi...

— Tîmpitul! Ce, parcă noi nu știm?

Șoapta Puștiului se aude în toată sala, mulți se întorc spre noi. Ofițerul cu informațiile tușește încurcat, nu-i place cînd cineva îl întrerupe. Echipajul nostru nu-i place deloc, nu prea îi luăm în seamă vorbele, și el știe asta.

George se ridică, se îndreaptă către grupul din jurul ofițerului transmisionist. Preia, prin semnătură, o coală de hîrtie pe care se găsesc niște litere codificate și niște prescurtări. Sînt semnalele de apel ale farurilor și stațiilor noastre, radio și luminoase, care se schimbă la fiecare patru ore. Jerry, neamțul, trebuie să fie derutat cît mai mult. Și pe noi ne derutează, desigur, dar asta nu mai este atît de important. Și mai sînt acolo niște coduri, semnale de apel ale stațiilor de pe continent. De unde le au englezii? N-are nimeni habar. Știu însă să facă rost de ele. Știu să-și facă rost la timp și de semnalele de apel care vor fi folosite ulterior. Cîteodată nu reușesc, asta-i adevărat, dar de cele mai multe ori, da. Cine le trimite?

Codurile sînt strict secrete, sînt trecute pe hîrtie de orez și, în cazul că avionul este doborît, ordinul este să fie înghițite. George aranjează cu grijă coala în mapă, nu are voie să o arate nimănui.

— Ce-ai face, dacă ai muri? Cum le-ai mânca?

George se oprește, ne cercetează cu un zîmbet indulgent de om înțelegător.

— Mai sînt și Tommy, și Frank, și alții, nu crezi? Și ești și tu. Dacă ar fi toți morți, ai înghiți codurile tu, nu-i așa, Puștiule?

— Ba nu, asemenea prostii eu nu servesc, nu poți să-mi ceri asta. Dacă aș putea face ceva pentru tine, atunci cel mult m-aș șterge cu ele la fund, mai mult nu.

Mai urmează cîteva întrebări și răspunsuri. Batchelor se uită deja la ceas. Trebuie să mîncăm, să ne îmbrăcăm... Ne dă drumul și ne urează noroc. Cine îi urează lui, dacă zboară și el? În armată există întotdeauna ceva— e drept, puțin — nedus pînă la capăt.

La ieșire primim cîte două pachețele. Într-unul e ceva de mîncare; astăzi o bucată de ciocolată și morcov, ca să vedem mai bine. Alteori avem, de exemplu, bomboane acrișoare și o portocală, asta-i pe gustul meu. Pentru al doilea pachetel trebuie să lăsăm legitimația, e foarte prețios. E un săculeț de ighelită care conține un șal de mătase pe care e tipărită harta Europei occidentale, un nasture de cămașă cu o busolă minuscule, mărci, guldeni olandezi, franci francezi și

belgieni și de asemenea un tubușor cu benzedrină și un pachetel cu materiale pentru primul ajutor cu o seringă de morfină — totul pentru cazul că n-am reuși. Din momentul acesta sîntem doar un număr imprimat pe două fișe. Pe amîndouă le purtăm de un lăntușor la gît. Una, cea verde, nu se dizolvă nici în apă de mare, iar a doua, cea roșie, nu arde nici la temperaturi ridicate....

Batchelor așteaptă la ușă, ne privește cum ieșim.

Ave, Caesar, morituri te salutant !

În sfîrșit, ne îndreptăm spre aerodrom. De o parte — pădure, de cealaltă — pășuni părăsite. Pe drum, umbre. Împrejur întuneric și liniște, totul e pregătit. Mi se pare că sînt atît de singur !

În fața mea merge un om înalt. Mă alătur lui. Frank deschide singur discuția.

— Cum e, Frumușelule ?

— Doar știi, mi-e frică și nu vreau să ucid oameni.

— Nu-i nimic de făcut, băiete, nici pe mine nu mă încîntă. Munca noastră nu e frumoasă, dar cineva trebuie s-o facă.

— De ce tocmai noi, de ce nu alții ?

— Așa s-a nimerit, băiete, așa s-a nimerit. În viață se întîmplă multe. Ne-am născut într-o zodie nefericită, probabil asta e.

— Tu nu te-ai născut într-o zodie nefericită, ce-ți lipsea ție ? De ce mergi cu noi ? — tu precis nu ești obligat.

— Trebuie, Frumușelule, trebuie. Cred că sînt pe drumul cel bun. Știi, trebuie să credem în ceva, apoi totul e mai ușor.

— Și de fapt în ce crezi, Frank ?

— Într-o lume mai dreaptă.

— Și asta îți ajunge, îți ajunge într-adevăr ?

— Da, îmi ajunge, altfel n-aș fi acum cu voi. Nu, precis, n-aș merge acum cu voi.

Merg, tac, meditez, mă feresc de bălți și de umbre. În jurul meu sînt mereu umbre, pe pămînt și în aer.

La garderobă e întuneric și dezordine. Ne îmbrăcăm pe pipăite, din greșeală ne luăm unul altuia echipamentul. Din cînd în cînd se aud înjurături. Înjură și

Frank, dar imediat se scuză. Înainte de zbor, la garderobă, Puștiul spune la fiecare două vorbe o porcărie, câteodată numai porcării. Sus, în aer, se aude un huruit și de undeva, din interior, se aud, slab, explozii. Încă înainte de a ajunge pînă la noi unda sonoră, fazanii încep să țipe, treziți de mișcările seismice. Heinkelurile acționează. Dar după cîteva ore Reichul va primi răspunsul. Nu trebuiau să înceapă...

Nu mă grăbesc. Acesta va fi, odată, giulgiul meu: două rînduri de lenjerie, uniforma, pantalonii și scurtă îmblănită, patru rînduri de mănuși — de mătase, de lînă, de piele și încălzite electric — încălțăminte încălzită electric, casca, masca de oxigen cu microfonul, vesta pneumatică, vesta pentru parașută, parașuta. Toate cîntăresc cam cincisprezece kilograme și te miști greu cu ele.

Pornesc primele motoare, încep să mă simt pregătit de luptă. Motoarele se aud din toate părțile, ferestrele garderobei zbîrnîie. Apare stationul. Intrăm în spate, locul din față e pentru comandant. Dar nu plecăm; Pavel se întoarce, se așează lîngă noi.

— În față nu pot să-mi întind picioarele, du-te tu acolo, Frumușelule!

Sînt puțin surprins. Nu-s cu mult mai scund decît Pavel.

— Nu vrei să-i spui Puștiului?

— Ba nu, locul acela e pentru tine.

Îmi iau deci parașuta, nu prea entuziasmat. Deschid portiera de lîngă șofer, spre mine se întind două brațe gingașe, mă iau pe după gît, primesc o sărutare fierbinte, fierbinte.

— Patrice!

— Dragule, sînt atît de fericită! Batchelor a cerut stationul pentru echipajul său, acum ajut să-i ducă pe ceilalți. Pe cine crezi că am ales, pe cine?

— Patrice!

O sărut, o mîngîi. Apleacă capul, o sărut pe gît, pe gîtul ei alb. Îi pun mîinile pe cravată.

— Nu, ce faci, nu! Acum nu se poate!

— Patrice, doar o clipă numai...

— Timpul, tiiimpul! Mergem!

Grozavi prietenii, tocmai acum să se facă auziți !
Și ce mai bat din picioare !

Patrice claxonează scurt de două ori. Își aranjează părul. Afurisit păr, femeile trebuie mereu să și-l aranjeze.

— Vezi, ți-am spus. Ai minte ? Aici nu se poate... Nu, ia mina, mă supăr !

Ambalează motorul. Mașina se smucește, Patrice se uită mereu la mine. Mă simt jignit, precis se vede asta. Pentru orice eventualitate mă mai și încrunt.

— Asta n-o mai credeam, poate că astăzi te văd pentru ultima dată și tu te porți astfel cu mine.

Patrice zîmbește, zîmbește frumos.

— Prostuțule, acum nu se poate. Te vei întoarce, nu te teme. Ne vedem mâine, da ?

Asta îmi mai dă curaj.

— Dacă altfel nu se poate, lasă mina acolo. Dar nu mai departe, da ?

Ne îndreptăm spre avion, mergem încet, sîntem de acum pe suprafața de iarbă. Mergem probabil prea încet, dar asta nu contează, măcar rămînem mai mult pe pămînt. În lumina de camuflaj sare, din cînd în cînd, cîte un iepure speriat. Mîine ar trebui să iau pușca și să merg pe aerodrom la vînătoare. Și mîine am și întîlnire cu Patrice. Mîine, mîine. Ce va fi mîine ?

— De ce oftezi, Frumușelule ? Ți-e greu ?

Patrice ține piciorul pe pedala accelerației și, cu capul pe umărul meu, întoarce volanul doar cu trei degete. Nu putem să ne abatem din drum, nu putem întîlni pe nimeni, iar pe întuneric nu ne vede nimeni... Ce să-i spun, ce să-i răspund ? Oare știu ? Da, oare de ce oftez ?

Îi mîngîi părul.

— Patrice, luna viitoare echipajul nostru are concediu. Ți-ai lua o permisie ? Am merge pentru weekend la Londra. Am locui la Dorchester și la cină am merge la Fisher, au acolo chitare electrice. Așa-i că mergi ?

În fața noastră e silueta Wellingtonului. A de la Alice așteaptă răbdător. Cîteva semnale luminoase ; mecanicii ne văd. Fuselajul negru al avionului se pierde în întuneric, doar turelele mitraliorilor strălucesc vag.

Cea din spate e a mea, acolo voi sfârși odată.

Patrice a frînat. Privește în față, tace, vede ceea ce văd și eu. Poate că în momentul acesta se uită la turela din spate. Deocamdată e goală.

— Da, merg cu tine.

Abia am auzit-o, ține capul plecat.

— Te văd mîine, Patrice.

— Da, Frumușelule, ne vedem mîine.

Închid portiera. Niciodată n-o trîntesc, Patricei nu-i place.

— Frumușelule! Fii atent, da? Promite-mi că te vei păzi.

Mă întorc la mașină, îi promit. Ce altceva să-i spun? O mai sărut o dată. Deodată îmi trage capul în mașină, nu vrea să-mi mai dea drumul.

— Vino, mai stai un moment cu mine, mai ai timp, încă n-a decolat nimeni. Hai...

— Nu, Patrice, acum nu se poate.

— Măcar o clipă, mîngîie-mă.

Mașina stă ceva mai departe de avion. Pe sub aripi se agită mecanicii. Grupul acela de la intrare e echipajul. Dacă au coborît toți, atunci într-adevăr mai am puțin timp, aș putea să mă așez lîngă Patrice. Ating șovăitor clanța portierei.

— Dar numai puțin, doar o clipă.

Din nou o îmbrățișez, o sărut. Fără să-mi mai dau seama întind iarăși mîinile spre cravată.

— Ah, Frumușelule, dragostea mea, vino...

Motorul a detunat. Sar speriat.

— Mîine, Patrice, mîine!

Mă întorc repede către avion. Mersul mă încălzește. Sau îmbrățișările?

— Păzește-te, păzește-te!

— Nu te teme, nu mi se va întîmpla nimic! Te văd mîine!

Urc scara în corpul avionului. Puștiul îmi ajută să ridic parașuta.

— Credeam că trebuie să vin la tine. Și la ea, la gîsca aceea, să amețească ea în așa hal un băiat tînăr!

— A trebuit, Puștiule, să mă întorc, am uitat...

— Nu mai spune ce-ai uitat, nu vreau să aud. Mitralierele ți le-am încărcat.

— Mulțumesc.

Îl bat pe umăr, și el pe mine. Așa ne luăm rămas bun. Frank se lipește de perete, mă strecor în cabină. Arunc o privire spre George și Tommy — asta trebuie să se scoale ca să-mi facă loc și mormăie ceva — și intru în fuselaj. Aici e regatul meu, iar în spate tronul meu. Mă strecor în turelă și mă uit spre dormitoare. Da, luminița roșie se depărtează, se depărtează.

Nu te teme, Patrice, mă voi păzi. Nu știu însă cum să fac, va trebui să-l întreb pe Frank...

8

Încerc înălțătorul, fac legătura cu tubul de oxigen și introduc în priză fișa telefonului, îmi prind parașuta și mă leg. Corect ar fi ca la decolare să mă aflu în corpul avionului — în cazul unui accident n-am nici o șansă să ies din turelă, mulți au pățit-o așa. Dar nu de mult, într-o noapte, a ajuns până la noi un Junkers și mai că n-a doborât un avion care făcea turul de pistă. Așa că acum intrăm în turelă încă înainte de decolare. Ce-o fi, o fi!

S-a terminat încălzirea motoarelor. Cuplez telefonul, se aude glasul calm al lui Pavel:

— A de la Alice pregătit pentru decolare.

Daffodil, turnul de control, permite rularea. Intrăm în rând și trebuie să fim prudenți, avioanele negre aproape nu se văd. Traiectoriile lor între start și locul de astăzi al decolării se intersectează, poate avea loc ușor o ciocnire. Frânele scârție și gem, avionul greu se mișcă cu dificultate, pe mine, în spate, mă aruncă dintr-o parte într-alta. Escadrila decolează la intervale de cîte un minut. Așteptăm alte ordine. Pavel reglează palele elicei în unghiul fin de atac.

Mergem spre start pe locul cinci. În jurul nostru aleargă sălbatic un avion după altul, fuselajele paralele cu solul, din țevile de eșapament ies flăcări. Piloții desprind cu greu mașinile încărcate pînă la refuz de pe suprafața neregulată a aerodromului. Înaintăm încet și iar ne oprim. Apare un grup de mecanici. Ne fac semne cu mîna. Precis e printre ei și Gretton. Cînd scoate calele de sub roți ridică degetul mare de la mîna dreaptă și Pavel îi răspunde la fel. A semnat deja procesul verbal de preluare a avionului, degetul ridicat e mai degrabă un salut.

Din grup se desprinde în fugă o siluetă încovoiată și, ferindu-și capul de elice, lovește din fugă turela cu palma, în semn de salut. Rîd. Știu că nu are cum să mă audă, dar îmi pare bine. Gretton a ajuns la timp — vom avea noroc.

Ni se semnalizează cu lumina verde.

— A de la Alice, am înțeles, decolez.

O ultimă smuncitură bruscă, și Alice intră pe direcție. Încă un moment de liniște — Frank scoate flapsurile pentru a mări portanța aripilor — și pornim. Pavel pune motorul în plin. Wellingtonul are fuselajul din romburi metalice, sînt mii, la decolare totul vibrează. Obrajii mă furnică, ca la masaj. Motoarele urlă gros. Ne aruncăm undeva în întuneric, eu cu spatele înainte.

Acum sîntem în mîinile lui Pavel. Dacă greșește, am terminat-o cu toții. Cu figura împietrită urmărește vitezometrul, acum viteza îi dă cele mai multe griji. Acul e leneș, nu vrea să urce, marginea aerodromului se apropie. Începe să fie de rău — pe partea dreaptă trec în fugă lumini, le număr. La orizont crește zidul întunecat al pădurii. Încă puțin, încă!

Alice a tresărit.

Mi se pare că pămîntul s-a depărtat puțin, puțin de tot, aproape imperceptibil.

— Trenul de aterizare!

Cîteva momente de liniște, o bușitură infundată undeva, în față. Frank a strîns trenul, viteza a mai crescut. Sîntem încă la joasă înălțime, Pavel o strunește pe Alice ca să se încălzească mai bine. Luăm treptat înălțime. Îmi destind picioarele încordate,

răsufu ușurat. Eu trăiesc fiecare decolare alături de pilot. Ne ridicăm chiar deasupra pinilor. Dacă ne-am împiedica cumva de ei, ori ne-ar lăsa motoarele, s-ar termina repede totul — doar transportăm benzină și bombe.

În armată se ține seama de o asemenea eventualitate. La capătul aerodromului stă o mașină, și lângă ea băieți îmbrăcați în azbest. Dacă ne-am prăbuși, ne-ar scoate cu niște prăjini lungi cu cârlig la capăt. Iar alții, cu banderole negre pe mîneacă, ne-ar împărți în șase sicrie: câte un cap și măcar încă o bucățică din rest. Important este capul, acela trebuie să existe întotdeauna. O dată n-am putut găsi capul și Batchelor ne-a alergat prin pădure, a țipat, a promis concedii. Și tot nu l-am găsit. A doua zi ne-ar pune pe camionul de transportat aripi, ne-ar acoperi cu drapele, iar restul flotei, cei care n-ar fi fost în stare de alarmă, ne-ar fi însoțit. Ar fi cântat muzica militară cu saxofoane. În incinta aerodromului s-ar merge după marșul funebru, un pas la două tacturi, apoi, pe șosea, mai repede, un-doi, un-doi, iar la urmă, la cimitir, din nou după marșul funebru. Cuviosul părinte Deere ar spune cât am fost de curajoși și că nu vom fi uitați niciodată, iar comandantul ceremoniei funcbre ar da o comandă scurtă. Ar răsuna o salvă de onoare. Toți ar tresări — noi, cei din aviația de bombardament, tresărim la fiecare împușcătură și câteodată ne mai tremură și buzele — și apoi s-ar întoarce acasă. Cei care ne-au cunoscut mai în-deaproape, s-ar duce seara la bodega „Inimă de leu” și ar bea cocteilul aviatorilor: rom cu gin. Noaptea s-ar întoarce cîntînd și ne-ar împărți lucrurile. Pînă într-o săptămîină în paturile noastre ar dormi alt echipaj și nimeni nu și-ar mai aminti de noi. Un-doi, un-doi...

Sîntem sus. Avionul a coborît puțin — Frank închide cu grijă flapsurile — și, pentru ultima oară, raportează Pavel:

— A de la Alice sînt în aer nouăsprezece douăzeci și șase, intru pe direcție. Am terminat.

Daffodil confirmă recepția. Cu asta aerodromul a murit pentru noi și noi pentru el. Poate ne vom reîntîlni dimineață.

Urcăm încet. Acul vitezometrului se leagănă la o sută douăzeci de mile. Peste o jumătate de oră sîntem deasupra țărmlui, sub noi clipește strengărește un far. Întoarcem o dată deasupra lui, pentru a mai lua înălțime. Aici Anglia se termină pentru noi, trecem în altă lume. Oare cum ne vor primi astăzi acolo?

— Mitraliorul din spate, vreau să încerc mitralierele.

— Am înțeles.

Întorc brusc de două ori turela într-o parte și-n cealaltă, merge bine, înclin și înalț mitralierele, apoi trag cîteva serii scurte.

— Mitraliorul din spate, totul în regulă.

— Am înțeles.

Pavel nici nu termină de vorbit și imediat se anunță Puștiul. Vrea să se maimuțărească după mine, bine-înțeles. Îi dau pace, i-e desigur ciudă că mi-am adus aminte înaintea lui. Nu mai decuplez ochitorul, deasupra Canalului e cîteodată agitație.

Pe continent ne strecurăm cu motoarele reduse, nu departe de Calais. În jurul nostru, o imagine cunoscută: proiectoare și baraje de foc. Spre nord fumegă vag un oraș, probabil Vlaardingen.

Alice s-a înclinat puțin, dar imediat s-a îndreptat, motoarele încep să urle huu, huuu. Nu mai este un sunet uniform, parcă ar fi o ceartă. Pavel a desincronizat turațiile motoarelor ca să deruteze radiogonometrele artileriei.

Acum vine și rîndul meu. Rotesc turela și arunc sticlele goale de bere ori de alte băuturi. E o invenție importantă, a Puștiului și a mea, mulți ne imită, și în alte flotile. Le permitem, nu sîntem contra. Puștiul a vrut s-o breveteze. Am fost să-l întrebăm pe ofițerul cu activitatea culturală, dar ne-a dat afară. E mare păcat, pentru că, aspirînd aerul, sticla șuieră ca o bombă și proiectoarele se sting. Nu știm, desigur, dacă din cauza sticlelor ori a altor avioane. Nici măcar nu știm precis dacă sticlele într-adevăr șuieră. Dar așa credem și ne pare bine că sîntem și noi folositori echipajului. Avem însă greutăți, trebuie să ne facem provizii de sticle.

Alice urcă greu, ar trebui să o ușurăm de-o bombă. Eu aş fi, bineînţeles, pentru, dar nu se poate, sîntem deasupra Franţei. În afară de aceasta Pavel n-ar fi de acord, duce totdeauna întreaga încărcătură pînă la capăt.

Deasupra solului e ceaţă. Radioul nu transmite. Europa subjugată rezistă şi tace. Nu putem să ne determinăm bine poziţia. Un indiciu slab ni-l dă un rîu — probabil că e Mosela — dar altfel trebuie să ne bizuim numai pe sextant.

Stelele încep să scînteieze. Mă sperie, peste tot văd numai avioane de vînătoare. Se zice că scînteierile sînt provocate de refracţia luminii în atmosferă, dar nu ştiu precis. Altfel, e frumos, parcă-i sărbătoare. Pe ce stea locuieşte Dumnezeu? Ori poate să zboare de pe una pe alta? Ştii, îmi povestea tata, acolo sus locuieşte Marele Manitu şi el creşte o herghelie de cai, de cai albaştri. Nu sînt cai obişnuiţi, au copite de aur. Nimeni nu-i înşeează, nimeni nu-i poate domestici, numai cavalerii cerului...

Trecem printr-un front rece de aer care ne zgîlţie. Simt în stomac berea iar în nas mă gîdilă bule de acid. Ultima sticlă pe care am aruncat-o n-a fost goală de la început. Altfel sînt mulţumit, sub noi e un strat de nori Cirrocumulus şi ne-am putea ascunde acolo ca sub o plapumă. Îmi spun asta numai în sinea mea, n-aş vrea să zic hop pînă n-am sărit.

— Frumuşelule, vii mîine cu mine la cinema?

Puştiul se plictiseşte şi vrea să converseze, asta îi place.

— Nu pot, mîine am... mîine pur şi simplu nu pot.

— Aha, mîine ai nu pot. Da poimîine?

— Poate c-ar merge, încă nu ştiu.

— Ei, şi dac-ai şti, ai merge?

— Da.

Pavel tace cu demnitate, nu ne întrerupe. De obicei, în echipaj trebuie să fie linişte. Asta îl deranjează mai ales pe Tommy, trebuie să aibă linişte cînd calculează. O dată a ţipat la noi şi Puştiul l-a ameninţat că după aterizare are să-i dea un şut la spate — în partea de jos. În sfîrşit, aş merge cu plăcere la cinematograful, aş

vrea să văd „Cui îi bat clopotele“, cică e un film trist.

— Și la ce mergem, la Carmen Miranda, așa-i? Băiete, muierea asta are un corp, când își pune șoldurile în mișcare...

— Mitraliori, liniște!

Ei da, tot eu o încasez, ca de obicei. Dar de început, Puștiul a început, Pavel știe bine asta.

Sîntem probabil deasupra Rinului. Ceva mai la sud ar trebui să fie Strassbourgul; pătura de nori de sub noi e ca un covor. Nu mi-ar place să ne rătăcim deasupra vreunui oraș, am avea de ce să ne mirăm. Am trecut probabil foarte aproape de Metz. Dar Verdunul, e încă în ruine? Și acolo au luptat cehii și slovaci, dar în primul război mondial. Ce soartă tristă au popoarele noastre, mereu vrea să le stăpînească cineva. Oare cum e acum la Versailles? Acum doi ani, de Crăciun, am fost acolo în concediu. Atunci eram încă infanterist, acum sînt aviator. Dacă m-ar vedea acum dirigintele nostru, ce s-ar mai bucura! Și băieții din clasă, dacă m-ar vedea... Mă îndrept imediat. Oare cum o duc, ce fac la bacalaureat?

Crăciunul de anul trecut n-a fost grozav. Era primul meu concediu în Anglia și vroiam să mă duc undeva, unde să nu mai aud sirenele. La Londra am renunțat, acolo fusesem mai înainte de cîteva ori și mă săturasem; bombardamente peste bombardamente, nici nu puteai ieși pe stradă. Luftwaffe era activă — cînzeci de mii de bombe explozive și milioane de incendiare. Am plecat deci pe litoralul apusean, se zicea că acolo e liniște. Aveam unde să stau, pe aerodromul Speke erau piloți de vînătoare cehoslovaci. Am ajuns la Liverpool, și încă din seara aceea a și început! Mi-am zis că e o întîmplare, numai o întîmplare. A doua noapte bombardamentul s-a repetat, iar în noaptea a treia au venit cam cinci sute de avioane. Aruncau bombe grele, herman și satana — astea dărîmau blocuri întregi — și, în plus, vagoane de bombe incendiare. Sub ruine oameni, mii de oameni. Ați transportat vreodată un copil mic fără picioare? Docurile de pe malurile râului Mersey erau în flăcări, depozitele se aprindeau unul după altul, peste tot lumină ca ziua. Ardea guma, ardea

țiteiul, ardea ceaiul — ceaiul arde ca iasca și fumul lui are un miros dulceag — ardea totul împrejur. Ați văzut cum arde zahărul și plutește pe apă? Noaptea a patra n-am mai așteptat-o...

Continuăm în aceeași direcție. E important, zice Frank, ca oamenii să țină direcția, în aer și pe pământ; dar e greu.

Tommy vrea să stabilească direcția vântului; în sfârșit ceva de lucru pentru mine. Aruncă din fuselaj o rachetă luminoasă, prinsă de o parașută și eu o urmăresc prin vizor, stabilesc traiectoria pe care cade. Racheta deviază, avem vânt din față și din lateral. Calculez devierea și mă simt important. Pronunț cu glas tare și clar, așa cum ne-au învățat la pregătire. Altfel însă, de mult nu mi s-a mai adresat nimeni. Nu-mi pasă, nici eu nu m-am adresat nimănui.

Ochii îmi umblă pe cer, încolo-încă, încolo-încă și eu visez. În stînga se înalță vîrfurile Alpilor, luminate slab de ultimul pătrar de lună. Aș vrea să mai văd o dată Sázava¹, era tare frumos acolo.

Am intrat de tot în nori, poate că acum m-aș putea destinde puțin. Întîi trebuie să cer însă permisiunea, nu se poate să plec și să nu spun nimic. Drumul și toate celelalte sînt o problemă serioasă. Din turelă se iese greu, picioarele sînt reci, țepene. În fuselaj, George și Puștiul stau în genunchi față-n față și pompează ulei, a scăzut presiunea. Amîndoi sînt roșii la față, se uită la mine muștrător. Conținutul oalei plescăie perfid și miroase îngrozitor.

— Ce vii să puți aici?

— Doar un minut, Puștiule, mă presează berea.

— Treaba ta, poți să faci și caca. Dar tu ai putea să și cazi prin closet, ai un fund ca o cioară care face drepti. Oricum, nu ți-ar fi de mare ajutor, doar știi bine. Pînă dai jos toate țoalele de pe tine... Adă-ți aminte de Hamm!

---

¹ Sázava — rîu, afluent al Vltavei, a cărui vale constituie o zonă de agrement și recreere foarte vizitată în Cehoslovacia (nota trad.).

În timpul zborului Puștiul se ia și de mine, dar îi dau pace, se ușurează în felul lui. Pe pământ va fi iarăși bun cu mine. Îmi aduc aminte de Hamm și zîmbesc, atunci am avut mare bătaie de cap, toți. Zburam încă cu Dawson, și...

— Ce-a fost la Hamm, Puștiule ?

Aha, George nu știe nimic, era la niște cursuri de pregătire, cu noi zbura alt telegrafist.

— Ce-a fost la Hamm ? Distracție ! Mare ! Mereu mă gîndeam cît îmi e de strîns în timpul zborului, nici măcar un fir de pai n-ar fi intrat, dar atunci credeam că am să crăp. Ei, băieți, curu-i damă mare, nu poți să-i dai ordine.

Acum rîdem cu Puștiul, atunci însă nu ne era de rîs. Odată, în iunie, am fost la Honington ca să o luăm pe Alice de la reparații. Am ajuns acasă spre seară și cum am aterizat, au și început să încarce. Batchelor ne numise ulterior pentru operație, avea nevoie de cît mai multe echipaje. La Hamm este o gară de transbordare pentru Valea Ruhrului, poate cea mai mare gară de mărfuri din Europa. Au descoperit acolo o mare concentrare de tunuri și tancuri ; trebuiau să fie trimise spre est. Bucătarii nu ne trecuseră la socoteală ; pentru echipajul nostru au pregătit o cină improvizată. Decolarea a avut loc la unsprezece, am așteptat întinericul. Am trecut de Olanda, a început să mă doară burta. Încerc în toate felurile, mă strîng ghem, nu merge. Îi spun lui Dawson că trebuie să ies din turelă, iar el dacă n-am înnebunit, imediat vom fi deasupra văii Ruhrului. Valea Ruhrului, Nevalea Ruhrului, trebuia să ies. M-a înlocuit Puștiul. Mai întîi mi-am scos o pereche de mănuși, apoi pe a doua, apoi pe a treia, apoi pe a patra. Apoi au început să-mi înghețe degetele și imediat le-am pus pe cele de mătase. După aceea mi-am dat jos vesta cu parașuta. Apoi am scos vesta pneumatică. Apoi am început să respir repede. Pe urmă mi-am scos scurta de piele și mi-am dat jos bretelele de pe umăr. Apoi mi s-a înțepenit fermoarul de la pantalonii de piele. Apoi am început să transpir, o sudoare mărunță, rece. În sfîrșit, am reușit să scot totul și m-am așezat cu o infinită ușurare. Și atunci s-a făcut auzită Valea Ruhrului ?

Dawson nu putea să mă aștepte pe mine și, desigur, nu putea nici să zboare drept din cauza mea. Mai întâi vasul a fugit de sub mine, pe urmă imediat am căzut pe el și apoi a început. Cum Dawson se ferea de proiectile și apăsa pe pedala direcției, și trăgea de manșă, am crezut că termin rău de tot. Ce vor crede nemții când mă vor găsi pe jumătate dezbrăcat? Mă țineam ca o căpușă, dar nu-mi slujea la nimic. Șed, transpir, vasul de sub mine plescăie, mi se pare că sînt un melc, numai că în loc de casă pe spinare am sub mine oala. Deodată: „Mișcă!” Puștiul se frămîntă lângă mine în corpul avionului, smulge hainele de pe el... Pînă am ajuns deasupra Hammului și ne-am întors la granița olandeză, a pățit-o tot echipajul. Ne-am perindat cu toții, Dawson ultimul. Pentru el a și fost cel mai rău, pe ce punea mîna, era mînjit. Nu s-a putut ascunde nimic. Au frecat-o pe Alice o zi întreagă. Gretton a primit o sticlă, iar noi, la infirmerie, opiu. S-a terminat cu anchetă. De vină a fost ofițerul de zbor, s-a descoperit. Bucătarii ne-au dat carne veche, încălzită și apoi iarăși congelată. Puștiul a declarat apoi că așa ar trebui să-l plimbe pe Hitler, că imediat s-ar termina războiul...

Sîntem mereu în nori, îmi continui plimbarea. Intru în cabina centrală, cabina navigatorului și a telegrafistului. În fața lui Tommy se află un creion și o linie, ca la ora de geometrie descriptivă, și de asemenea un calculator și o riglă logaritmică. O hartă pe un fond violet, ca să se vadă mai bine la lumina artificială. Mă uit peste umărul lui Tommy, privesc linia traseului. Ultima poziție, la nord de Stuttgart.

— De unde-ai apărut? Ai venit ca Gremlin.

Rîdem amîndoi cu Tommy, Gremlin e un spiriduș. Nimeni nu știe precis unde locuiește. Unul spune că sub capota motorului din dreapta, altul l-a văzut ieșind din cutia de cartușe. Gremlin e peste tot, nu-i scapă nimic. Gremlin însă e un spiriduș rău. Pe unde poate, face rău. Înfundă radiatoarele, găurește rezervoarele, taie cablurile antenelor. Mai ales printre aparatele tabloului de bord își face de cap, asta îl distrează grozav. Cînd oracolul nostru din Delfi, meteorologul, prevede timp urît, nu se mai poate rezista cu Gremlin. Acum

topăie pe aripă, și pe unde trece rămân urme de gheață, acum bate în bobina receptorului și face imposibilă recepția în timpul aterizării pe ceață. Cine îl va prinde odată pe Gremlin și-l va băga într-un sac, va face mult, foarte mult, pentru aviatori...

Locul telegrafistului e gol, George se află încă în corpul avionului. Pompatul durează cam zece minute, e obositor. Pe tipurile mai noi nu mai trebuie să pompezi, noi zburăm încă pe tipurile vechi. Stația de emisie a rămas orfană, butoanele de acord s-au întristat.

Navigatorul și telegrafistul o duc bine. La ei e cald, au la ferestre perdele negre și nu văd afară. Nu văd afară, nu știu nimic iar noi, mitraliorii, trebuie să ne temem în locul lor.

Merg mai departe spre cabina piloților. Închid repede ușa ca să nu-i orbesc. La manșă e acum Frank; Pavel e în genunchi, sub noi, lângă trapa de orientare. Frank tronează pe scaunul din stînga, cu picioarele lungi pe pedale, tocmai se joacă cu girocompasul. Culoarea fosforescentă a cadranelor îi luminează partea neacoperită a feței, pe sprîncene are promoroacă. Arată groaznic, scenă de film.

Clipesc întrebător. Frank ridică degetul mare de la mîna dreaptă; totul e în ordine. Cuplez telefonul, arăt spre Pavel.

— Ce face acolo?

— Încearcă să vadă pămîntul. Nu-i place. Stratul de nori e prea gros.

— Asta așa-i, Frank. Nu știu cum vom găsi ținta.

Frank dă din umeri. Dau și eu din umeri, ce pot să fac? Mă așez pe scaunul copilotului. Asta îmi place, mi se pare că sînt și eu pilot. Privesc cadranele, deocamdată funcționează toate.

— Cum e, Frumușelule, bine?

— Merge, Frank.

— Asta-mi place. Du-te însă mai bine înapoi, vom schimba direcția și Pavel va prelua manșa.

Mă întorc încet. Sînt cam de mult fără oxigen și începe să mi se învîrtă capul. Cei doi din fuselaj au terminat, ne întîlnim în ușa cabinei centrale. Amîndoi au butelii transportabile cu oxigen, fără ele greu ar fi

putut face o muncă atât de obositoare. Puștiul se strîmbă, mă înghiontește cu cotul.

— Șterge-o în spate!

Are dreptate, s-ar putea să ieșim din nori și atunci... Doar eu le acopăr tuturor celorlalți spatele, sînt totuși bun la ceva. Nu prea pot merge repede, mă simt cam ușor, calc de sus, mă clatin și mă lovesc dintr-un perete într-altul. Dacă aș cădea acum, nu m-aș mai ridica pînă nu s-ar micșora altitudinea. Echipajul ar crede că cineva îl apără, și turela ar fi în timpul acesta goală. Trebuie să rezist, trebuie. Trebuie să ajung.

Cînd am început să zbor, nu știam cînd să dau drumul la oxigen. Există indicații în funcție de altitudinea la care se zboară, dar nu sînt valabile pentru toată lumea. Cineva rezistă, de exemplu, mai mult, altul e răcit, nu e așa rezistent, pe scurt, indicațiile nu corespund. Pavel are un barometru bun, o coroană dentară de aur. Zice că atunci cînd începe să-l doară dintele e la trei mii de metri. Eu am regula mea. Dau drumul la oxigen atunci cînd începe să mi se pară că nu am nevoie deloc de el.

9

— Navigatorul către comandant: direcția de zbor zero patruzeci cinci.

— Am înțeles, zero patruzeci cinci.

Aha, acum s-a hotărît. Sîntem undeva deasupra po-dișului franconic și întoarcem spre nord-est. Pînă acum am mers spre est, așa cum ni s-a ordonat la pregătirea zborului. RAF încă nu cunoaște prea bine această regiune a Germaniei, trebuie să vedem cum e apărată. Dispecerul avioanelor de vînătoare ale Luftwaffe are acum, desigur, destulă bătaie de cap. Primește rapoarte despre modul cum înaintează formația de avioane și încearcă să ghicească obiectivul nostru. Da, nimic alt-

ceva decît să ghicească. La început ar fi putut să fie Stuttgart ori Karlsruhe, acum o clipă putea fi chiar și Augsburgul, unde se fabrică Messerschmitturile, sau chiar Münchenul. Acum, e însă clar că e Nürnberg. Precis cercetează harta împărțită în carouri și își adună aparatele. Sînt pe undeva pe aici, în întunericul din jurul nostru, se îndreaptă spre Nürnberg ca niște păsări de pradă și așteaptă, așteaptă... Și eu aștept.

— Comandantul către navigator : cobor cu trei metri pe secundă — ori timp de zece minute, ori pînă ajung sub nori.

Ei bine, să coboare, vom fi apoi la patru mii și așa încă mai merge. Trebuie să-i supraveghez, să nu facă vreo prostie. Nu-mi place cînd se zboară jos și cu viteză mică. Dacă nu reușim să găsim Nürnbergul, avem obiective de rezervă : Darmstadt sau Aachen. Înapoi vom zbura direct pe deasupra Germaniei ; atunci nu mai contează dacă ne vor descoperi, și amîndouă orașele se află aproximativ pe traseu.

Pavel reduce viteza. Motoarele au tușit înăbușit, viața din ele se stinge. Frank închide grilele ca să nu se răcească cilindrii, pegasurile în stea au această tendință.

Coborîm mereu.

— Tommy, nimic ?

Tommy e întins pe trapa din față, lîngă vizor.

— Nimic, Pavele.

Cele zece minute au trecut. În jurul nostru, peste tot, nori, deasupra, dedesubt. Oare vom recurge la obiectivul de rezervă ?

— Mai continuăm puțin în zbor orizontal.

— Comandantul către echipaj : țineți-vă, cobor la trei mii.

Acum Pavel poate încă să ne facă atenți, are timp. În barajul de foc ori în luptă e altfel, totul vine cîteodată pe neașteptate, nu-i deloc plăcut. Altimetrul scade, coborîm în spirală. Picioarele sînt la aceeași înălțime cu capul și cad pe spate. Asta nu-mi place.

Sîntem la trei mii, redresăm. Peste tot numai nori, nori. Ce să facem ? Ce să facem, să întoarcem spre Darmstadt ?

— Comandantul către echipaj: continui să cobor sub nori sau pînă la două mii.

Asta nu-mi mai place chiar deloc. A stabilit Tommy bine poziția? Împrejur sînt dealuri înalte, ar putea să se termine rău. Dacă am fost împinși spre sud și rătăcim undeva pe lîngă Alpi? Coborîm mereu, în jurul nostru nori.

— Redresează, sub noi o apă!

Motoarele se trezesc. Alice ridică capul. Oare ce poate să vadă Tommy?

— Un afurisit de rîu; curge de la nord la sud ori invers — naiba știe.

Puștiul n-a mai rezistat, începe să vorbească. Poate să se termine rău. Dar m-am mai liniștit. Mă speriasem că ne aflăm deasupra lacului Constanța.

— Acum văd și eu, voi ține direcția nord.

Alice se întoarce cu trei sute cincizeci de grade și eu mă bucur. Pavel a luat o hotărîre bună; cît mai departe de dealuri. Precis va apare ceva, vom putea să ne stabilim poziția. Pe cînd nu era încă radio, se zbura de-a lungul rîurilor și șoselelor, și mergea. Și calea ferată era un lucru bun. Pilotul trecea pe deasupra gării și citea unde se află. Progresul nu înseamnă încă totul.

Zburăm spre nord, chiar pe sub plafonul de nori. Altitudinea — peste două mii, sub noi, o regiune deluroasă. Ce vom face cînd vom determina poziția? La înălțimea asta nu putem ataca obiectivul; ne-ar desființa cu tunuri de calibru mijlociu, și un copil ne-ar ajunge cu piatra.

N-ar trebui să întoarcem spre nord-vest? Acolo vom găsi oricum o țintă și am putea urca mai sus; pe cursul mijlociu al Rinului trebuie să fie vreme frumoasă. Nu știu, nu-mi plac toate astea.

— Cotește spre doi șapte, aproape în unghi drept.

Puștiul vede cel mai bine înainte. Lasă să le spună totul, să vadă că și mitraliorii sînt buni la ceva. Cei-lalți ne zic mereu că ne cară ca pe un balast, dar cînd intră la apă, le pare bine că sîntem cu ei. Cîteodată le pare chiar foarte bine.

— Sub noi Canalul Ludovic. Nürnbergul la șapte minute pe direcția trei sute zece.

Tommy hîrîie sec, ca la tablă. Da, elevi, ecuația nu a fost ușoară, dar acesta e rezultatul. Acesta și nu altul, înțelegeți ?

Eu înțeleg, și încă prea bine, și de aceea mi se oprește parcă ceva în gît. Asta mi se întîmplă des deasupra Germaniei, în gîtul meu ceva nu funcționează bine. Deasupra Angliei aerul e mai sănătos, acolo nu mi se întîmplă așa de des, doar uneori la o decolare mai lungă.

Șapte minute pînă la obiectiv ? Imediat ne vor lua în primire. Cum de nu spun nimic despre barajul de foc ? E oare ținta iarăși în întuneric ? Dacă atacăm primii la înălțimea asta, va fi și mai și decît atunci, deasupra Kölnului.

— Lansatorul !

Pavel nu ni se mai adresează, ordonă doar. Mi se pare ciudat ; desigur, nici lui nu-i place asta. Atunci de ce se bagă ? De ce proștii ăștia și-au bătut atîta capul pentru a găsi ținta ? Iar mi se înalță picioarele, Alice mărește viteza.

— Cum ne descoperă, îi dau drumul cu viteza maximă. Încearcă să nimerești de prima dată, a doua oară nu s-ar mai putea.

— Am înțeles, ține-te la marginea orașului, apoi te voi conduce.

Tommy a terminat, pentru mine de-abia începe. Iarăși minutele acelea de groază, iarăși voi muri și voi învia din nou.

— Se bagă cineva acolo înaintea noastră, tot un Wellington !

— Aha, alt nenorocit, a ieșit din nori pe undeva pe aproape. Și ceva mai departe ar putea fi al treilea, al patrulea. Cum de nu ne ciocnim oare niciodată ? Ori cele ciocnite sînt trecute în contul artileriei ? Oricum, nu pot găsi prea mult din ele, cei dinăuntru poate că nici nu-și dau seama. Ce fel de Wellington o fi ăsta ? Precis e din altă flotilă. Poate chiar din trei sute unsprezece, au decolat odată cu noi. Poate că e acolo cineva din Praga, ca și mine. Praga e atît de aproape și totuși atît de departe pentru noi...

— Ce mai luminație ! A intrat în horă, l-a prins roata, se zbate ca un fluture de noapte !

Puștiul o face pe reporterul, mă simt ceva mai bine. Știu că mai este cineva cu mină, e mai bine decât să fiu singur. Oare cine e în fața noastră ? Poate că îl cunosc. Poate că peste o clipă nu va mai trăi, poate că nu-l voi mai vedea niciodată. Și oare el mă va vedea ? Mă va vedea chiar dacă va trăi ? Voi mai scăpa ? Vor mai scăpa Puștiul, și Pavel, și ceilalți ? Zborurile astea sînt o loterie ciudată. Aici se joacă pe o miză prea mare, nu-i pentru mine.

— Ține marginea orașului, ne caută !

Aha, iar începe. Trebuie să mă țin și să mă încordez, să mă încordez cît mai mult, ca și cînd picioarele mi-ar fi sudate de podea. Cel mai mult aș vrea să-mi acopăr ochii. De ce n-o fac ? Nu pot, ceilalți au încredere în mine, nu-i pot dezamăgi. Cred în mine, și eu trebuie să cred în ei. Trebuie să credem unii în alții, altfel nu mai ajungem să ne mai întoarcem.

Primul proiector ; Alice a tresărit. Motoarele urlă, Pavel n-a uitat : mergem cu viteza maximă.

— Dă drumul la toată încărcătura, trage și de pîrghia extingtorului !

Puștiul zbiară ca un nebun, ca la fotbal. N-are ce face, vede în fața sa totul ca-n palmă. De-ar trece mai repede ! Momentul acesta deasupra țintei durează o veșnicie, minutele sînt luni, ani din viață.

Străbatem, bombardăm, Tommy aruncă totul dintr-o dată. Sîntem iarăși în mijlocul unui pojar uriaș, bombele au căzut bine. Parteigelände e o clădire ciudată, ceva cam ca o sală de sport, niște piramide mici prelungite într-un fel de trenă. Propagandleiterii vor avea ce să povestească, întîlnirea nu prea le-a reușit.

Nici nu știm dacă Wellingtonul din fața noastră a scăpat și el. Cînd moare cineva, ministerul trimite rudelor o scrisoare frumoasă, că respectivul a dispărut în timpul unei misiuni de luptă și că trebuie socotit mort. Dar dacă e vorba de un echipaj cehoslovac sau

polonez? Cui îi trimit? În protectorat¹ nu se poate scrie, nici în guvernământ². Probabil că asta le dă destulă bătaie de cap.

Altitudinea din nou cinci mii. Acum zburăm în linie dreaptă, trecem pe la nord de Mannheim și apoi mai departe, peste Belgia. Dispoziția generală s-a îmbunătățit, Alice merge bine, are vînt din spate. În cabină cineva fumează, probabil Tommy. Nu trebuie, cică nu e sănătos. Dar ei fumează des. Își distrug inutil sănătatea. Știu bine asta, orice țigară o simt și aici, în turelă. Mănînc ciocolată, poate că o merit. Ce face oare Patrice, doarme? Visează ceva frumos, mă visează pe mine?

Încă nu sînt liniștit. Norii se răresc, ne apropiem de zona avioanelor de vînătoare. Tac. Puștiul de asemenea. Amîndoi adulmecăm. Pentru asta, noi, mitraliorii, avem un simț special, poate al doisprezecelea. Chiar dacă sîntem ghemuiți, cu mîinile băgate în mînele hainei de piele ca într-un manșon, rezistăm frigului și oboselii. Ochiul umblă pe cer încolo, înapoi, în jos, în sus, totul e în ordine, motoarele cîntă, îți vine să dormi, să dormi. Și deodată tresari, corpul ți se încordează. În aer se simte ceva, ceva periculos.

— Frumușelule!

— Nu te teme Puștiule, sînt atent.

— Fii, băiete, fii, ceva primpnejur pute. Simt ceva în aer, mă dor șalele.

Și pe mine mă dor șalele, ba încă și călcîiele, dar anume nu zic nimic, nu vreau să-i neliniștesc pe ceilalți. Fiecare are sarcina lui, a mea e să privesc, să privesc bine. Pe ceilalți n-am să-i deranjez, au și așa dăstule pe cap.

A apărut deasupra pădurilor Pfalz. Ieșiserăm din nori, doar sub noi o masă compactă. A apărut, și nu m-a surprins.

---

¹ Protectorat — Protectoratul Boemiei și Moraviei, denumire dată de către nemți unei părți din Cehoslovacia ocupată; Slovacia constituia un stat aparte (nota trad.).

² Guvernământ — Guvernământul General, denumire dată Poloniei de către ocupanții nazisti (nota trad.).

Noaptea, atacul avionului de vânătoare, e diferit de cel de zi. Avionul de vânătoare de noapte e un aparat greu, nu e în stare să facă acrobație. Nici o bravură, nici o fugăreală pe cer. Atacul nu este rapid, ci lent, mai degrabă prin surprindere, cel mai adesea din spate și de jos. Avionul de vânătoare de noapte este rezistent.

Am recunoscut fuselajul îngust, cele două motoare și, după o clipă, și direcția dublă. Messerschmitt 110, permiteți să mă prezint! Un însoțitor neplăcut, are două tunuri și patru mitraliere. Uneori are și tunuri orientate în sus, *schräge Musik*.

Poziția i-a fost bine indicată, dar altitudinea nu era potrivită. Asta a fost hotărâtor. Dacă ar fi apărut de jos, putea să înceapă un dans îndrăcit. Așa, îl vedeam pe cer, dar el, dimpotrivă, nu putea să ne vadă pe noi pe fondul întunecat. Astfel a pierdut momentul de surpriză, și asta înseamnă mult în aviație.

Dacă ar fi atacat imediat, aș fi strigat „vânător!”, și echipajul ar fi auzit îndată mitralierele — țacănitul se aude în tot avionul. Sau, poate, nici n-aș fi avut timp să strig, deoarece, pentru a cupla microfonul, ar fi trebuit să iau mâna de pe un mâner. Îmi pare bine că nu sperii pe nimeni și raportez după regulament, așa cum ne-au învățat la pregătire:

— Șapte ore deasupra noastră, în afara razei de foc a mitralierelor, un avion de vânătoare bimotor.

Poziția avioanelor din jur se dă după acele de ceas în raport cu axa avionului propriu, pentru ca pilotul să se poată orienta imediat. Un moment e liniște, toți își țin răsufierea, ca întotdeauna. Nu vorbește nimeni, fiecare îl așteaptă pe Pavel.

— Ce face?

— Ține direcția noastră.

— Ce tip?

— Messer, o sută zece.

— Bine, ține-l sub observație.

În față e acum agitație. Tommy verifică poziția, George acordează stația. Trebuie să-i anunțăm pe toți ceilalți, și aerodromul — dacă ăsta ne doboară? — există obligația asta. Și ceilalți ar face asta pentru noi,

numai să aibă timp. Deocamdată nu anunțăm nimic, așteptăm pînă ne găsește.

Pavel se gîndește la o soluție. Mai întîi ambalează, ne depărtăm puțin. Vînătorul rămîne în urmă, dar curînd ne ajunge. Schimbăm direcția — vînătorul o schimbă și el. Îl dirijează de pe sol, asta-i sigur. Bine măcar că nu are altitudinea necesară. Altfel e însă încăpățînat, se ține scai de noi.

— Fecior de cătea !

Puștiul vorbește despre ei așa de urît, nu-l putem dezobișnui. Dar, de fapt, nici nu prea încercăm.

Micșorăm viteza, vînătorul o micșorează și el. Și, deodată, începe să coboare. A observat, probabil, flăcările care ies din eșapament. Sîntem descoperiți.

M-a luat cu călduri, încep să-mi asude palmele. Nu-mi mai place, am uitat să raportez după regulament.

— Pavele, vine asupra noastră !

Se-ntoarce cu fața către noi. Nu mai are rost să mai spun ceva, cei din față sînt pregătiți. George bate, cu siguranță, în cheia emițătorului. Puștiul ține minerele mitralierelor. Pavel nu face acum nimic, așteaptă. Mă așteaptă pe mine, mă așteaptă ca toți ceilalți. Acum viețile lor sînt în mîinile mele ; dacă greșesc, am pierdut. Se zice că omul învață din greșeli. La noi nu. Și la noi se poate face o greșeală, dar noi nu mai învățăm nimic din ea. Poate alții, noi însă nu.

Situația noastră nu e chiar dintre cele mai desperate ; lansatorul de bombe e gol, benzina nu prea multă. Alice e mai ușoară, va fi mai agilă. Imaginile din copilărie, în care bombardierul trebuie să respingă atacul avioanelor de vînătoare și să-și continue cu tot cu bombe drumul spre țintă, s-au destrămat demult. Prima grijă a pilotului e să arunce încărcătura și apoi ce-o fi, o fi ! Și să nu primească lupta, niciodată, să respingă doar atacul și să fugă, să fugă imediat.

Browningurile au cadență mare, pe pămînt se aud ca atunci cînd se rupe o pînză. Banda conține, totdeauna alternativ, cartușe obișnuite, incendiare, perforante și trasoare. Turela are un sistem hidraulic. Țin în mîini două minere ; trăgîndu-le, învîrt turela, iar învîrtîndu-le,

ridic sau cobor mitralierele. Sînt mișcări contrarii și trebuie bine exersate, sus n-ai timp.

Acum sînt liniștit, parcă n-aș fi eu. Mîinile mi se mișcă ușor, reglez înălțimea după traiectoriile gloanțelor luminoase. Par niște licurici. Mai întîi, două serii scurte, apoi una lungă. Din închizător sar tuburile goale, fierbinți și lunecoase. În turelă e fum, praful de pușcă ars are un miros înțepător și mă ustură ochii. Ta-ra-ta-ta, ta-ra-ta-ta... Încep să fiu agitat, ba chiar îmi place.

Pe lîngă noi trece un roi de artificii, vîntătorul atacă. E ca un ordin de retragere, nu primim lupta, am pierde. Într-o clipă Alice e pe-o aripă, ținta dispare din vizor. Țăcăne și mitralierele din față, Puștiul are și el ocazia să tragă. Apoi picioarele îmi zboară iar în sus, începe căderea pe spate, aceea care nu-mi place. Fugim în picaș.

Redresăm. O întoarcere, încă una.

— Unde-i, îl vezi ?

Privesc surescitat în toate părțile : nimic, doar cerul senin și stelele — pe una din ele aleargă o herghelie de cai albaștri — iar sub noi, chiar sub noi, un strat de nori. Pe podeaua turelei duruie ceva, picioarele îmi alunecă pe tuburile goale.

— Mitraliorul din spate : nu văd nimic.

— Ne caută poate, păcătosul, prin fum.

Puștiul are dreptate, l-am încurcat. Dar ne-am încurcat și noi, iarăși nu mai cunoaștem poziția. Facem un ocol pentru a reveni pe traseu. Tommy bodogănește prost dispus; în felul acesta navigatorul nu poate lucra.

Navigatorii sînt de obicei destul de nervoși, le place să se certe. Învinuiesc piloții că nu țin direcția, nu păstrează aceeași viteză și așa mai departe, și declară că astfel nu mai merge. Navigatorii ar vrea să se zboare în linie dreaptă, de parcă deasupra Germaniei e loc de promenadă. Asta-i, probabil, din cauza perdelelor de la ferestre. Cînd calculează, navigatorul își scoate casca, nu mai aude nimic și își dă seama că se întîmplă ceva doar cînd îi crește un cucui în frunte. După aceea se miră.

Urcăm treptat, ca deasupra țărmlui să fim la o altitudine mai mare. Acolo înălțimea mai mare prinde

bine — dacă cumva va trebui să traversăm Canalul numai cu un motor.

M-am speriat, bate cineva la ușă. Totdeauna mă sperii. Nu-mi trece prin cap că ar putea veni cineva să mă vadă. Parcă sînt la capătul lumii aici, singur, chiar în spatele direcției. Deschid repede ușa și mă întorc pe o parte. Ridic apărătoarea căștii ca să aud.

— L-ai nimerit ?

— Nu știu, greu de spus.

— Nici Puștiul nu știe și a mai și vorbit urît despre el.

— Dar merită, despre dintr-ăștia nu se poate vorbi altfel.

Rîdem amîndoi și Frank pleacă din nou. În mînă are o lanternă, controlează fuselajul. Trasoarele au trecut pe lîngă noi, dar astea au fost numai cele vizibile. Cele invizibile, sînt de trei ori mai multe, puteau să se oprească oriunde, de exemplu, chiar lîngă conducta noastră de benzină.

Mi s-a părut că l-am atins, dar am zis mai bine că nu știu. Asta nu e modestie, înseamnă că îmi dau seama ce spun. Odată, la poligon, am crezut că am făcut ferfeniță manșa de antrenament. La urmă i-am mai tăiat și cablul de ancorare. Au găsit-o lîngă aerodrom, era găurită numai în cîteva locuri. Și să nimeresci noaptea e foarte greu. Doar dacă avionul de vînătoare arde în flăcări — dar asta n-am văzut-o. Păcat ! L-ar fi trecut în contul meu și al Puștiului, pe din două. El jumătate, eu jumătate. Nu-i nimic, voi reuși eu odată și va fi al meu întreg.

Nu e ușor să dobori un avion. Cum face oare Kuttelwascher, a doborît noaptea vreo douăzeci, se duce după ele pînă în apropierea aerodromurilor germane. Nici ziua nu-i ușor. Dar Peřina ? A doborît șapte în două zile, nimeni n-a mai reușit așa ceva. Sau František, șaptesprezece în bătălia pentru Anglia și mai înainte zece în Franța, ăsta nu-i un scor dîe lepădat — tocmai el a doborît un neamț în timpul atacului asupra palatului Buckingham. În Franța aviatorilor noștri le-a mers bine, șapte dintre ei poartă panglica Legiunii de Onoare. Decorația asta o visează și generalii. Lor, tuturor, le merge bine, numai mie în turela din spate nu, eu n-am

doborât nimic. Probabil că nu sînt potrivit pentru așa ceva, ar trebui să mă las. Să mă las ? Cine vine în locul meu ? De ce sîntem așa de puțini în străinătate ?

Din nou proiectoare, din nou băraje de foc. Pavel ne scutură iarăși, dar mie mi-e de-acum totuna. Totul mi-e indiferent, nu mă interesează nimic, sînt grozav de obosit. Mi-e rău.

10

Deasupra Zeelandului începem să coborîm, sub noi e țărmul. Au mai tras în noi și dintr-o navă de coastă, ca un punct după o propoziție. Sîntem deasupra Canalului.

S-au înviorat. Își iau unul altuia vorba din gură. Puștiul povestește o anecdotă. Una mai proastă n-am auzit. Toți rîd, chiar și Pavel, deși probabil nu înțelege prea bine.

Mie nu-mi vine nici să vorbesc, nici să rîd, pentru mine a fost iarăși prea mult. Aș vrea să fiu singur și să mă plimb pe o cărare în cîmp, unde înfloresc crizanteme.

În eter e agitație, ne întoarcem mai mulți dintr-o dată. Toți cerșesc cîte ceva. Unul vrea direcția, altul are puțin combustibil și trebuie să aterizeze, al treilea cheamă doctorul. Apoi Hull ordonă liniște, din depărtare se aude un șuierat slab. Întrebăm ce-a fost.

— Arde un avion, sar din el. Și, pentru Dumnezeu, acum lăsați-mă, trec pe radiogonometru.

George nu intră în panică, trebuie să fie însă o învălmășeală ! Ori sîntem atîția că nu dovedesc să ne asculte pe toți, ori...

— Pavele, acasă e închis, ne trimit la Stradishall.

— Broscoiul acela afurisit a încurcat iarăși cețurile, excrocoul. Ar trebui...

— Mitraliori, tăcere ! Navigator, direcția cea nouă !

Ei nu, Pavel ăsta e de nesuportat. Doar eu nici n-am deschis gura. Puștiului se teme să-i zică ceva, asta e, și

eu intru totdeauna în aceeași oală cu el. Am să-i spun eu, numai să aterizăm. Nu sînt obligat să zbor cu el, doar să vreau și m-ar lua bucuros alt echipaj, eu aduc noroc. Oare se va îmbunătăți vremea peste zi? Ar fi un ghinion, un mare ghinion, nu m-aș mai vedea cu Patrice. Și cine știe cînd ar mai putea ea. E păcat de fiecare zi care trece; trebuie să trăim repede, murim repede.

Pe undele medii e o harababură întreagă. Își iau unul altuia vorba din gură, toți vor să fie primii. Și fiecare are acest drept. Toți au tras destule în noaptea asta, greu de spus care mai mult. George procedează bine; cere indicațiile radarului imediat ce am trecut țărmul inamicului și apoi doar corectează direcția spre aerodrom. Doar cînd e harababură e puțin nervos. Care telegrafist n-ar fi?

Trec mai bine pe sistemul fonic. Ne cheamă Daffodil, cere poziția și altitudinea, confirmă schimbarea aerodromului. Altfel ne-ar fi indicat deja ordinea la aterizare. Cînd cheamă Daffodil, ascult cu plăcere. Adesea însă cheamă zadarnic în noapte: Barbara, Barbara, cum mă auzi, Barbara, dă poziția, Barbara, unde ești? Daffodil îi duce dorul, Barbara nu răspunde. Morții tac.

Sîntem deasupra Stradishallului, cel puțin așa spun ei, mai ales George, și poate are dreptate. Pentru mine e totuna, sub noi mereu același întuneric cenușiu-murdar.

— Vizibilitatea un sfert de milă, întreabă dacă vrem să încercăm.

Din nou tac toți, îl așteaptă pe Pavel. Nimeni nu poate să se amestece, e comandant. Nici Puștiul nu se bagă, tace. Sînt curios dacă poimîine vom reuși să mergem la cinematograful.

— Ce altă posibilitate există?

— Să găsim ceva pe coasta de sud, acolo vremea bună va mai dura.

— Frank, combustibilul.

— Nu prea grozav, cam o oră, dacă vom economisi.

Mi se pare că Frank a zis să facem mare economie, dar asta nu mai are probabil acum mare importanță. Acum știu și eu că de aici va ieși Stradishall ori... Arunc o privire în jos, spre piept, îmi cercetez parașuta. Sper că e în ordine. Aș cădea ca o plăcintă și n-aș mai intra

În avion, precis nu, e din ce în ce mai rău. Eu aş putea face războiul şi altfel, aş putea da drumul la baloane pe aerodrom sau aduna milele în biroul flotilei. Nu, aş calcula orele de zbor efectuate şi, în taină, le-aş mai adăuga băieţilor câte ceva, ar merita.

— Încercăm să aterizăm aici. Dacă nu vom reuşi... Mitraliori, vreţi să coborîţi mai înainte ?

Toţi rîd ca proştii. Nu-mi plac asemenea glume, nu-i nimic de rîs în ele. Pavel se crede foarte deştept, dar nu-i, nu-i deloc, după aterizare am să i-o spun. Dar dacă nu vom ateriza, n-ar trebui să i-o spun chiar acum ? Nu-i voi spune nimic, nici acum şi nici după aceea, nu voi vorbi deloc cu el, numai cu Puştiul. Precis nici asta n-a rîs.

— Du-te undeva cu bancurile astea, ştii ce facem pe ele. Fii bucuros că ne cari cu tine.

I-a zis-o ! Pavel nici nu crîcneşte. Aşa trebuie luat. Mă mir, Pavel e un om atît de cumsecade, dar cîteodată îl apucă şi devine de nesuportat. Mai ales cînd sîntem în încurcătură, atunci ori e oficial, ori face glume. Dar ce, astea-s glume ? Eu nu le recunosc.

— Radiogonometrul, întoarce la zero patru !

Aşadar, începe. Am trecut de aerodrom şi acum ne depărtăm. Nu putem zbura oricum, trebuie să respectăm strict direcţia dată. I se spune axă de coborîre, ne vom întoarce peste puţin pe ea. Tocmai la capătul ei, în faţa aerodromului, e radiogonometrul, radiogonometrul pe unde medii, prin care ne urmăresc şi ne conduc. George emite ti-taa şi o linie, o linie mai lungă, şi iarăşi ti-taa, ti-taa. Ti-taa sîntem noi, A de la Alice. La radiogonometru telegrafistul învîrte un cadru, ne stabileşte direcţia. Caută tonul cel mai slab, după care poate determina cel mai exact unghiul de direcţie. Îl emite imediat, George îl predă lui Pavel, Pavel îl transmite Alicei. Colaborează perfect, eu ascult şi mă plimb. Puştiul, de asemenea. În eter semnalele morse ţiue şi scheaună.

Facem un viraj, ne întoarcem către aerodrom, coborîm. Ori aterizăm în cinci minute, ori... Ori vom vedea.

Alice trebuie acum tratată fin, direcţia schimbată doar cu o liniuţă, două. Cum ar înclina-o Pavel puţin, am

pierde direcția și am alerga prin nori de colo până colo. Pavel însă reușește. Coborîm mereu și dintr-o dată ne cufundăm în ceva alb. Și acest mare ceva alb ne înconjoară și ne ascunde de alte avioane, de oameni și de noi înșine. Ce va fi la capăt? Nu va fi un stîlp, un dîmb? Nici nu ne-am da seama ce se întîmplă, ar pîrîi ceva, ar pîrîi grozav de tare, și asta ar fi sfîrșitul.

— Două sute douăzeci și unu, două sute douăzeci și unu, două sute nouăsprezece, două sute douăzeci...

George numără, Pavel conduce și Alice ascultă. Fiecare are sarcina sa bine stabilită. Eu de asemenea: mă plimb. N-ar trebui mai degrabă să ies din turelă?

— Motoare la nord-est!

Aha, radiogonometrul ne aude, sîntem pe direcția cea bună. Ține așa, Pavele, ține ca deasupra obiectivului, nu te abate. Trebuie să fim foarte jos, George înfășoară antena liberă; greutatea de plumb de la capătul ei descriu sub turelă un con. Flapsurile sînt scoase. Acum o clipă Alice a tresărit, trenul de aterizare e scos încă de la începutul coborîrii, ca din întîmplare să nu-l uităm. De-acum Pavel ar trebui să reducă motoarele, deja...

Motoarele urlă, solicitate la maximum, Alice tremură și își mărește viteza. Îi vine greu să urce, n-o lasă inima să se depărteze de pămînt. Ce se întîmplă? Cuplez repede sistemul fonic.

— ...trage rachete luminoase, vom trage rachete luminoase, urcați la trei sute, întoarceți-vă la zero patru.

— Am înțeles, mă reîntorc la zero patru, rachetele după ce întoarcem.

— Cu solul vorbește Frank, Pavel acum n-are timp. E mai bine așa. Dacă nu i-ar înțelege sau nu l-ar înțelege ei pe el? Cuvintele se amestecă una-două și e de rău, engleza are o pronunție ciudată.

— Ce-a fost asta, domnilor piloți, dacă nu-s prea îndrăzneț?

— Am fost prea sîs, trebuie să încercăm din nou. Poate că acum vom reuși.

Puștiul a ieșit deja din turelă, tot n-ar fi de nici un folos acolo. Probabil stă pe pat în fuselaj, asta-i boala lui. Sau se încălzește în cabină, lângă Tommy. Și asta se poate.

Dar, cu siguranță, nu vede afară, altfel n-ar mai întreba. Mitraliorul care nu vede e nefericit.

Reluăm coborîrea de la capăt, întoarcem din nou la două sute douzeci. Antena e iarăși scoasă, George a făcut probabil mușchi de atîta înfășurat și desfășurat. Ce se întîmplă dacă nici de data asta nu reușim? Ne-ar mai permite, poate, o încercare, mai mult n-ar putea. Pe traseu mai sînt și alte avioane, ori poate așteaptă deasupra noastră și nu mai au benzină. Și noi mai avem puțină. Dacă nu reușim, o luăm înapoi spre țarm, ne rînduim lîngă trapa de jos, Pavel pune avionul cu fața spre mare și după aceea vă rog, domnilor, începe damen valsul. Cine e primul?

— ...două sute douăzeci, două sute optsprezece, două sute douăzeci...

Sîntem la trei minute de aerodrom, faza hotărîtoare. Dacă ieșim acum de pe direcție, n-o mai găsim, nu ne mai așezăm pe pista stabilită. De fapt noi am fi bucuroși să găsim măcar aerodromul și să aterizăm oriunde, chiar în curmeziș.

— Dați drumul la rachete!

Acum începe focul de artificii. Păcat că nu-l văd, îmi place. Un starter priceput trage șase pe minut, toate în direcția pe care trebuie să aterizăm. Ajung, nu ne trebuie mai multe. Poate că rătăcește pe aici vreun neamț, ar putea să ne arunce ceva în cap. Mai bine să înceteze cu asta. Probabil c-au tras și rachete fumigene, dar asta nu ajută la nimic. Vîntul aruncă fumul în fața pilotului, tocmai în clipa în care trebuie să redreseze avionul, cînd totul depinde de vizibilitate. Dacă ar avea niște pulverizatoare cu petrol... Dar asta e prea scump.

— Motoare la nord-est!

Da, noi sîntem ăștia. Numai noi ne aflăm la nord-est de aerodrom la o sută de metri, numai noi încercăm să aterizăm, și, dacă nu vom reuși, numai noi vom trage ponoasele, noi și nimeni altul.

— Vă văd!

Motoarele se sting, Alice coboară spre reflectorul de aterizare. Pavel o așează chiar în mijlocul cercului luminos, încet, ca în puf, de parcă acum s-ar fi sculat din somn și ar fi exersat un zbor de noapte. N-a fost

nimic înainte de asta, nici un Nürnberg, nici un baraj de foc, nici o zonă a avioanelor de vânătoare, nici un joc de-a v-ați ascunselea cu Messerschmittul. N-a fost nimic, doar două exerciții de aterizare în condiții climaterice defavorabile, cum ar scrie în planul de antrenament pentru noaptea de azi. Pe lângă Alice aleargă un șir de luminițe, la fel cu acelea după care am decolat aseară. Ce, am decolat noi undeva, am fost noi undeva? Am fost, într-adevăr, deasupra Germaniei, n-am visat doar?

Luminițele aleargă, Alice frânează. Întoarcem în jurul ultimei — o cutie de tablă cu petrol, căreia i se spune gît de gîscă — și lângă noi se și află un station. Cu unul asemănător circulă, uneori, Patrice; oare ce face acum? Mai doarme încă, ori s-a sculat? Unde merge astăzi, va avea deseară timp? Poate că se teme pentru mine, pentru că n-am aterizat acasă. N-ar trebui însă, doar i-am spus că mă voi păzi. Păcat numai c-am uitat să întreb cum se face asta.

Ne semnalizează cu lumini, ne conduc. Știu că sîntem un echipaj străin, că nu cunoaștem locurile. Am putea să dăm peste ceva, să le răsturnăm sau să le stricăm ceva. N-ar merita așa ceva, desigur că nu; ne-au lăsat să aterizăm aici, ne-au condus la coborîre, ne vor da de mîncare, benzină ca să ajungem acasă — nu, n-ar merita nimic rău.

— A de la Alice a aterizat la zero patru treizeci. În aer nouă ore paisprezece minute. Misiunea îndeplinită. Închid stația, am terminat.

Pavel a pus punct. Da, pentru azi am terminat.

Intrăm la locul stabilit pentru noi. Gretton al nostru nu e aici, desigur, dar sînt alții, tot așa de atenți. În salopete pline de ulei, nedormiți, înfrigurați. Au așteptat toată noaptea să li se întoarcă avioanele. Acum le-am mai căzut și noi pe cap. Poate vor face față. Poate? Nu, sigur.

Ne dau jos din mașină lângă niște clădiri, peste tot întuneric. Procedura va fi aceeași ca și la noi: raportul, ceai, ceva de mîncare și un loc de dormit. Poate vor face rost de locuri, sigur că vreun echipaj de-al lor nu se va

mai întoarce, rămân câteva paturi libere. De ce îmi tremură așa picioarele ?

— Tare-aș vrea să știu, dacă ofițeru' lor de zbor e tot așa de tîmpit ca și-al nostru.

Toți strigă la Puști ; Frank, am impresia, zîmbește. Nu știu precis, împrejur e tot întuneric, un întuneric cenușiu.

În sfîrșit, am terminat cu toate, și cu mîncarea. Nu ne-au tratat grozav, nici ei nu au. Acasă vor avea iarăși de suferit fazanii, nu-i nimic de făcut, ne-am și hotărît cu Puștiul.

Mergem să ne întindem. Cel puțin eu mă duc să mă întind, nu să dorm, pînă mîine nu voi adormi.

Aș vrea să mă mai dezmořesc puțin în fața dormitoarelor, să respir aerul dimineții, să stau pe pămîntul sigur, să-l pipăi cu tălpile. Alături de mine e o siluetă înaltă.

— Ce faci aici, Frank ?

— Privesc, s-a făcut senin, apar zorile. Cum e, Frumusele ?

— Nu prea grozav, Frank. Știu, munca noastră nu e frumoasă, dar trebuie s-o facă cineva, nu-i așa ?

Frank se uită la mine, zîmbește. Apoi privim amîndoi zorii.

11

— Încă puțin sos ?

— Da, vă rog.

Inclin puțin capul, ca atunci cînd cineva, la noi la cantină, îmi oferă sarea. Mă port foarte frumos.

Mîncarea e gustoasă. Avem cartofi, varză creață și o feliuță de friptură de oaie la tavă. Farfuria nu e încălzită, pe margine seul se sleiește, dar mie îmi place totul. Patrice mă urmărește încurcată, aproape nu mănîncă. Aș

mai lua, dar mi-e rușine, doar nu pot să le mănînc rația de carne pe o săptămînă.

Doamna Watkinson aduce la masă. Am impresia că mă cercetează îndeaproape. E foarte simpatică, îmi place. Deocamdată nu prea am vorbit cu ea, la ordinea zilei e o temă pentru bărbați.

— Nu știu ce fel de imagine despre război aveți voi, aviatorii. Pe mine calul nu m-a dezamăgit niciodată, dumnezeu mi-e martor. Dați-mi un cal, domnule, și vă mai arăt încă și astăzi de ce sînt în stare.

— În războiul acesta calul aproape nu se mai folosește, bunicule. Acum e războiul motoarelor.

— Motoare, motoare, numai motoare. Le aud pe șosea, le aud deasupra mea. Și dacă motorul te lasă, ce faci, ei ?

Colonelul Bradley arată foarte hotărît. Ochii aceia albaștri-cenușii îi are Patrice de la el, cu siguranță. Îi are și mama ei. Dar Patrice are un ten catifelat, roz și alb. Colonelul Bradley nu. Pe fața lui roșie-cărămizie se văd urmele soarelui, ale chininei și ale alcoolului. Are un craniu îngust, alungit, pieptănat îngrijit, cu cărare.

Ne ștergem la gură cu șervețele scrobite, așteptăm felul următor. De lustră atîrnă un mănunchi de vîsc. Aveam unul și la popota sergenților. În ziua întîia de Crăciun ne servea Batchelor — comandantul trebuie să-și servească o dată pe an inferiorii — și apoi 'se dansa. Sub vîsc ne-am sărutat, eu cu Patrice, bineînțeles. Cînd doi se sărută sub vîsc, pînă într-un an se căsătoresc. Tare-aș vrea să știu cum va fi cu Puștiul, s-a sărutat de vreo cinci ori, de fiecare dată cu alta. Va trebui să fiu mai atent la el, dacă apar ceva semne.

— Ți-am pus deoparte, dragule, măcar puțină cremă de Crăciun. De curcan n-am putut face rost.

Gust și arăt nedumerit. Patrice rîde. Probabil că așa arăta Tommy cînd i-am oferit pentru prima dată ciuperci. În cremă e turtă dulce și, desigur, și stafide, dar, absolut precis, și puțin mucegai. Cică așa trebuie să fie, cu cît e mai fermentată, cu atît e mai bună.

— Anul acesta am avut un Crăciun sărac, nici fata în casă nu m-a putut ajuta. Au luat-o la fabrică, tocmai

la Leeds. Lucrează pe o macara. Trei ani a stat la noi, era foarte cumsecade și acum...

— Motoare, motoare, numai motoare. Când s-a mai văzut atîta nebunie și grabă? Unde se grăbesc toți oamenii ăștia, ce caută, ce vor? Și războiul se poate duce cu chibzuială. Te rog, încă o picătură de porto.

— E prea mult pentru noi. De la tatăl tău, Patrice, nu mai avem vești de trei luni, sînt atît de neliniștită! Acum se scrie într-una despre Tobrukul acela, nici nu știu ce să mai cred. Nu acolo e locul lui, e mai în vîrstă decît ceilalți. Nenorocita aceea de meserie îl ține acolo. Cine știe cum o duce.

Doamna Watkinson își șterge o lacrimă. Patrice e imediat lîngă ea și o mîngîie. Domnul Watkinson e inginer mecanic, se pricepe la orice mașină. Desigur, au nevoie acolo de asemenea oameni, e șeful unui atelier. În pustiu, motoarele se desfac singure. Cum o duce tatăl meu, unde e? Și cum o duce mama? De Crăciun te năpădesc amintirile.

— Ei, sergent, noi să mai luăm un pahar. Și cum e la voi, în aviație, te numesc repede ofițer?

— Frumușelul va fi precis ofițer, bunicule, numai să-și termine norma.

— De ce să nu și-o termine, doar nu poate fi nimic mai ușor, nu-i așa? Va mai dura mult?

— Nu, doar cîteva luni. El se va păzi. Așa-i că te vei păzi, Frumușelule?

Patrice mă privește, se ridică și imediat se așează la loc. Nu cumva a vrut să mă mîngîie și pe mine? Aici nu s-ar cuveni, desigur că nu. Doamna Watkinson ne privește pe amîndoi, dar numai o clipă. După aceea ia castronul și iese. Mie să nu-mai mai aducă nimic, doar nu le voi mîncă totul. Colonelul Bradley ne privește și el mîngîindu-și mustața albă. Oare se crede iarăși călare? Sau se gîndește la tinerețea lui?

— Hm, hm, te rog, încă o picătură de porto. Și dumneata de asemenea, sergent. Nu-i așa?

În noiembrie n-am avut concediu, l-au amînat pentru sfîrșitul anului. Misiune, stare de alarmă, misiune, stare de alarmă. Starea de alarmă e grea, te distruge de tot. Ceață și așteptare, ceață și iarăși așteptare. Vom zbura

azi, nu vom zbura? Parcă există vreo zi fără program? Ce să fac? Nu pot să rătăcesc mereu prin pădure, e foarte rece și umed, pe Patrice o văd cam de două ori pe săptămână. Mai des nu putem, ori din cauza ei, ori dintr-a mea. Ce să fac în restul timpului? De ce nu sînt în stare să citesc ca Frank, să mă rog ca George, de ce nu sînt în stare să fiu singur ca Pavel? Cărțile de joc nu mă atrag, nimic nu mă atrage. De fapt, ce aștept?

Prima zăpadă ne-a mai înveselit. Am fost cu Puștiul după veverițe, în pădure numai urme. Ici de iepure, colo de căprioară, în altă parte de ciori. O urmă duce într-o parte, alta în altă parte, se încrucișează, se amestecă. Unde sînt ale noastre, unde duc? Ce urmă va rămîne după noi în aer? Pe pămînt numai groază. Să mă las de asta? Nu avem voie să cedăm unei mîini de nebuni, zice Frank, ce s-ar alege din civilizație? Odată și-odată nemții se vor trezi singuri, își vor da seama cine-i conduce. Crăciunul e sărbătoarea liniștii. În ziua întîia am dansat la popota sergenților, iar după două zile flotila a bombardat Wilhelmshafen. A trebuit să aterizăm la Wytton, aerodromul nostru era iarăși închis. Un avion ni l-au distrus chiar deasupra țintei, s-a confirmat. Vestea despre Alice a noastră s-a pierdut pe undeva. Aveam întîlnire cu Patrice, nu i-au spus nimic. A așteptat o oră, a așteptat două și apoi a luat somnifere. Abia au salvat-o, i-au dat o săptămînă de concediu. Ne-a prins bine, am putut să plecăm împreună.

Acum Patrice stă jos, e palidă, nu mănîncă aproape nimic și îl ascultă pe bunicu-său. Doamna Watkinson încă nu s-a întors cu castronul, precis îl va aduce plin. Probabil îl spală, de aceea durează atît.

Patrice a spus acasă că are o cunoștință. Numai maică-si, bineînțeles, bunicului nu. Bunicul n-ar fi priceput, el e de pe vremea războiului cu burii. Patrice a spus totul și doamna Watkinson m-a invitat, a vrut să mă cunoască. Nu știu ce e cu mine, dar am primit bucuros. Dacă vrea să mă vadă, vreau s-o văd și eu pe ea. E o femeie cumsecade, într-adevăr. Și ordonată; peste tot curățenie, chiar și tăblița de alamă de pe stîlpul porțiței strălucește. Desigur, nu-i voi deranja mult, rămîn numai o zi, apoi vrem să mergem la Londra.

Doar așa ne-am înțeles cu Patrice în octombrie, a fost de acord. Să se mai distreze și ea puțin, are nevoie.

Peterborough e un oraș frumos, dar ce să facem aici? Oamenii sînt grăbiți, pe stradă e întuneric ca pe aerodrom, n-ai unde să te duci seara. După amiază ne-am plimbat puțin, Patrice mi-a arătat școala ei și clubul sportiv la care a jucat tenis. Acum s-a depozitat acolo var, ca să fie la îndemînă. Dacă vine un bombardament serios? — aici e un important nod de cale ferată.

Oare unde voi dormi? Am vrut să mă duc la hotel, dar doamna Watkinson nici n-a vrut să audă, trebuie să fiu oaspetele lor. Au ei unde să mă culce, casa are cîteva încăperi. Dar unde voi dormi, unde va dormi Patrice? Vom fi aproape unul de celălalt? Cum va fi cînd voi fi sub același acoperiș cu ea? Așa ceva încă nu mi s-a mai întîmplat, nu. Poate, că dacă aș bate încetișor la ușă, mi-ar...

— Știi că vom avea camerele pe același coridor? Mama e tare bună, ți-a pregătit dormitorul tatii.

Mi-am dat seama de la bun început că doamna Watkinson e bună. Îmi pare bine că am avut dreptate. Să-i spun oare ceva Patricei despre bătutul la ușă? Aș ciocăni ușor cu vîrfurile degetelor, poate că ar putea ieși.

— Eu voi fi în dormitorul mamei, mama se culcă în sufragerie pe divan. Dormitoarele sînt alături, știi?

Rîd, Patrice zîmbește. Bunicul rămîne în camera a treia, am aflat și asta, dar el ia sus puțin porto, ca să poată dormi. Și noi ar trebui să bem ceva, doar se termină anul vechi. Ce va aduce cel nou? Cîteodată e mai bine să nu te gîndești...

Expresul de Scoția are vagon restaurant, stăm comod. Patrice e în haine civile, arată și mai frumoasă decît în uniformă. Mă mîhnește puțin faptul că se uită toți la ea, toți. Controlorul îi zîmbește, o salută, pe mine nici nu mă bagă în seamă. Ca și cînd aș fi doar un bagaj. Patrice simte asta imediat, îmi arată locurile pe unde trecem și îmi zice că sînt scump. Dar cînd vin chelnerițele cu mîncare, se uită la mine, pe Patrice n-o prea bagă în seamă. Atunci simt eu imediat și îi spun că e scumpă.

Doamna Watkinson s-a despărțit foarte călduros de noi, e într-adevăr foarte de treabă. Mi-a strins îndelung mîna și ne-a părăsit brusc, așa cum a făcut și cu o zi înainte, la cină, cu castronul. Și bunicul și-a luat rămas bun de la noi și ne-a spus să revenim în curînd, pentru că fără noi casa va fi tristă. Se bucură de pe acum ce bine îmi va sta uniforma de ofițer.

— Frumusele, o s-o ducem bine, mi-au dat bani de drum, mîi întîi amîndoi împreună și apoi fiecare separat.

Nu prea-mi convine asta, doar am banii mei, ne-ar ajunge la amîndoi. I-am economisit aproape trei luni, ar trebui să ne ajungă pentru cîteva zile la Londra. Dar dacă așa crede ea, n-am să-i zic nimic.

— Cum dorești, Patrice. Unde vom sta ?

— Ai vrut la Dorchester, nu ?

— Bine, cu plăcere, oricum n-am dormit niciodată acolo, l-am văzut numai pe dinafară. Mereu am vrut să știu cam cum e și cine poate să locuiască acolo.

— Prostule, ești așa de scump.

Vagonul scutură la macazuri, ceaiul se clatină în ceașcă. Dacă ne-ar servi și în timpul zborului ca aici, ce frumos ar fi ! Ar bate cineva la ușă, încet, ca să nu mă sperii și mi-ar aduce ceaiul. L-ar servi și pe Puști, și pe toți ceilalți, iar Alice ar duce geamantane în lansatorul de bombe. Și de ce-ar trebui să fie acolo turele ? N-ar folosi la nimic. Ar fi de ajuns dacă...

— Spune-mi, la ce te gîndești ?

— La nimic, Patrice, doar așa.

— Omul trebuie să se gîndească mereu la ceva. Zî, ce era ?

— Știi, Patrice, mi-am adus aminte întîmplător de Alice și de echipaj. Oare ce fac acum băieții ?

— Și de ce te gîndești la ei cînd ești cu mine ? Eu nu ți-s de-ajuns ? Nu mă mai iubești ?

— Ce spui, Patrice ? Te iubesc din ce în ce mai mult, doar trebuie să-ți dai seama.

— Atunci, de ce nu-i uiți pe ceilalți, măcar un moment ? Alice e la reparații, băieții au plecat acasă...

— Nu toți, Patrice, Pavel nu are casă.

— Iartă-mă, uitasem. Interesant om, Pavel ăsta, atît de calm. Dar cam închis, nu-i așa ?

— Aşa-i, Patrice. Dar de ce întrebî ? Îţi place cumva ?

— Ei, Frumuşelule, nu trebuie să te gîndeşti imediat la aşa ceva. Doar ştii că te iubesc numai pe tine. Nici măcar în gînd nu te părăsesc, înţelegi ?

— Patrice, Pavel nu are casă, şi nici eu. Dar nu e vina ta.

— Dar vei avea din nou în curînd, nu-i aşa ?

— Şi mă vei iubi ?

— Te voi iubi.

— Mereu ?

— Mereu.

Nu ne mai putem aminti de nimic, tăcem. Ne ţinem de mîină, privim pe fereastră. Vagonul se scutură la macazuri, umerii ni se ating. Ne simţim bine. Acuşi vine Londra...

Patrice îşi cumpără ceva şi eu o aştept în stradă. Am încercat să intru cu ea, dar n-a vrut, cîcă nu se cuvine. Îmi dau deocamdată pantofii la curăţat. Stau drept, cu piciorul pe lădiţa joasă, cu o mîină în şold. Mă uit împrejur, dar oamenii nu mă prea bagă în seamă. Mă cam mîhneşte lucrul acesta.

Stăm bine, nu chiar la Dorchester, ci la Imperial. Îmi place piaţa Russell, are un aspect atît de aristocratic. Avem două camere : un dormitor şi o cameră de zi. Este şi baie, toată în faianţă. Am vrut să ştiu cît va costa, dar Patrice mi-a spus să nu mă îngrijesc de hotel, asta e grija ei, eu să plătesc mîncarea. Patrice mănîncă puţin.

Am găsit greu hotel, toate sînt în permanenţă ocupate. Londra atrage ca un magnet, se strîng aici o mulţime de oameni. Am avut noroc, cineva a renunţat. Patrice e soţia mea, aşa am prezentat-o. Funcţionarul de la recepţie ne-a cercetat de parcă era caporalii aceia care controlau benzina lîngă Norwich. Patrice se pudra, eu am luat o figură dură. Funcţionarul n-a zis nimic, ne-a înscris, mi-a dat cheia.

— Poftiţi, domnule, pentru dumneavoastră şi pentru doamna dumneavoastră.

Cîteodată mîncăm la hotel, alteori la Ritz şi uneori la Maxim. Facem noi cumva faţă ! Pentru înapoiere avem foi de drum la tren, doar sîntem în concediu. Vine şeful de sală, aranjează tacîmurile, face un semn, un semn

discret. Apare chelnerul, împinge un cărucior pe care se află un castron mare cu capac. Șeful de sală are mânuși albe, îl lasă pe chelner să ridice capacul iar el ne servește. Primim câte o bucățică de cod înăbușit, drept garnitură trei cartofi. Apoi chelnerul pune capacul la loc și se retrage cu castronul gol.

Vizităm orașul. Tower și muzeul doamnei Tussaud și Westminster și multe altele. Patrice îmi arată totul. A trebuit să mă ducă de asemenea la Victoria Embakment, unde e Scotland Yardul. City e în mare parte ars, atacul din mai l-a dat gata. Nivelul apelor Tamisei era scăzut, n-au putut face față bombelor incendiare. Poate că din cauza lui Hess, ca să nu-l mai caute atîta pe lîngă Glasgow. Au ars întreg centrul orașului, numai catedrala sfîntului Paul mai stă în picioare. George știe, probabil, de ce se roagă.

Cel mai mult ne place Piccadilly și străzile de prim-prejur, acolo e West End. În mijlocul pieții e o statuie înconjurată de saci cu nisip.

— Ce e acolo, Patrice ?

Se rușinează puțin.

— Un zeu.

— Un zeu ? Ce fel ?

— Zeul dragostei, Frumușelule.

Mîine e ultima zi, seara trebuie să ne prezentăm la aerodrom. Astăzi e ultima noastră noapte, ultima noapte împreună. Astăzi are chiloți pe care scrie „sîmbătă”. În fiecare zi avea alții, a cumpărat atunci, la magazin, un set pentru toată săptămîna. Inscripția e cusută pe șold, cusută frumos, m-am uitat de aproape. O ajut să se dezbrace, ultima dată, îi întind capotul, pentru ultima oară. La baie nici măcar nu ne mai hîrjonim, nu ne mai stropim unul pe altul.

Noaptea plînge. Mă fac că dorm, dar nu dorm deloc, cîtuși de puțin. Acum stă în dreptul ferestrei, întunericul îi desenează silueta. Părul îi e despletit, are păr frumos, pînă la jumătatea spatelui, cade în valuri.

— Frumușelule, știu că nu dormi. Știu și de ce, atunci, în tren, te gîndeai la Alice. Probabil că asta nu se poate uita, niciodată. Am dreptate ? E groaznic, groaznic ! Ții la mine !

— Țin, Patrice, mai mult decît la viața mea. Ce-aș putea să-ți ofer mai mult ?

— Mulțumesc, Frumușelule. Și încă o întrebare : se poate uita ?

Are un profil antic, o privesc mereu, acum o văd mai bine decît în mașină la volan. Sub gîtul zvelt se ridică sfîrcurile sînilor, puțin lăsați, rotunjiți în partea de jos. Miroase a Chanel, am făcut totuși rost de el. Întinde mîna pe pătură către mine, o mîna fină cu unghiile îngrijite. Mi-a dat tot ce se putea, mi s-a dăruit. Vrea să-mi mai dea și credință, așa spune. Ce pot să cer mai mult de la ea ?

— Îmi datorezi un răspuns, dragostea mea. Nu mă lăsa, te rog, să aștept prea mult. Cînd ești cu mine, poți s-o uiți pe Alice și tot ce e în legătură cu ea, poți sau nu ?

— Îmi pare rău, Patrice ,nu pot. Și niciodată nu voi putea, știu asta. Așa am să și mor.

Mai plînge încă, deși afară a început să se lumineze. O îmbrățișez, o așez ușor pe perna moale. Ne lipim unul de altul, ne ținem îmbrățișați. Astăzi e ultima dată cu mine, azi e ultima oară cu mine. Ce va fi mîine ?

Apoi îi spun în șoaptă, ca să nu audă nimeni, absolut nimeni :

— Știi, Patrice, Alice e blestemul meu.

Mă îmbrățișează din nou, mă întoarce pe spate, se lipește de mine toată, toată.

— Te înțeleg, dragostea mea, te înțeleg. Dar eu n-am să te dau, nu te dau, nu te dau niciodată !

Ultimul cuvînt l-a strigat, și din camera goală de alături îi răspunde un ecou slab.

12

La nord e Worcester iar în spate, pe dreapta, e probabil Stratford pe Avon. Se mai joacă acolo, acum, în timpul războiului ? Ar trebui să-i atrag atenția

Patricei; păcat că nu pot vorbi cu ea. E un sentiment deosebit să știu că o am aproape, aproape, puțin mai în spate, că zboară cu mine.

A fost o întâmplare, totul a avut loc dintr-o întâmplare. Flotila trebuia să se pună la dispoziția comandamentului de coastă. Pentru zborurile deasupra Germaniei nu mai erau destule echipaje și lui Batchelor i-au ordonat să se ducă și să cerceteze aerodromul. Poate să aleagă dintre mai multe. De-ar obține ceva convenabil.

Noi îl ducem, echipajul nostru. Ne-a luat anume, acum sîntem cei mai experimentați din flotilă. Cei care au venit înaintea noastră și-au făcut orele de zbor ori s-au dus... S-au dus departe. Mai degrabă au plecat, flotila a rămas fără oameni așa cum fazaneria de lângă castel a rămas fără fazani. Pavel va încerca decolările, aterizările și coborîrile dirijate de pe sol, iar Batchelor va observa și măsura totul. De asemenea trebuie cercetate drumurile de acces, și piste, și piedicile din împrejurimi; va fi destul de lucru. Mai ales Pavel și George, ăștia vor avea de lucru, eu cu Puștiul nu.

La început Patrice n-a vrut să-l roage pe Batchelor; a trebuit să o conving. Dar nu a durat prea mult și a acceptat. Cînd se va mai ivi o asemenea ocazie?

Avem un itinerar fix: Talbenny, Aldergrove, din nou Talbenny, Predannak și Beaulieu. Va fi o excursie frumoasă, trebuie să dureze trei zile. La Aldergrove trebuie să mergem în orice caz, acolo flotila va avea la vară pregătire, ne dau Wellingtonuri cu motoare mai puternice, Hercules sau cum se mai cheamă. Cu Predannakul nu e așa de sigur, construiesc acolo o pistă de beton și nu știu dacă ne vor primi. Poate că ar mai trebui să avem în vedere și Beaulieu. Tommy a calculat totul, face cam o mie o sută de mîle, cam ca de la noi la Berlin și înapoi. Dar ăsta e un traseu mai bun, asta e sigur. Mai întîi în sudul Țării Galilor, după aceea direct la sud pînă la capul Lizard, unde se termină Anglia și unde pentru noi astăzi se termină lumea, și pe urmă prin Bournemouth din nou acasă, la Norfolk. Va fi frumos pentru simplul fapt că e aici Patrice, că zboară măcar o bucată cu noi.

În Țara Galilor se duc în fiecare primăvară Watkinsonii, pentru o lună, două. Colonelul Bradley are, pe acolo, o căsuță de pescar. Anul acesta au și plecat. Patrice a primit nu demult o scrisoare de la maică-sa. Batchelor nu va mai avea nevoie de șofer, Patrice are trei zile libere. Le merită ; a fost la volan zi și noapte. A zis că-i face bucuros pe plac, nu are nimic împotrivă să zboare cu noi pînă în Țara Galilor.

Acum Patrice stă în fuselaj, lângă fereastra laterală, și e bucuroasă. Are combinezonul meu de vară, nu poate să-i fie frig. Zboară pentru prima oară așa de departe. Pînă acum a făcut doar tururi de pistă, cînd se antrena careva. Am împrumutat pentru ea o parașută, nici nu știa să-și prindă singură chingile, mereu rîdea și vroia să știe la ce sînt bune toate astea. Vestă pneumatică nu-i trebuie, nu va traversa marea cu noi ; din Țara Galilor se întoarce cu trenul. Păcat că nu poate zbura mai departe. Cum vor privi-o cînd va coborî la Talbenny ? Îi stă foarte bine în combinezonul de zbor, imediat și-a ridicat gulerul. Mi se pare însă că în mai nu era absolut necesar să-și ridice gulerul. Și nici casca n-a vrut să și-o pună bine pe cap ; o are în vîrfurile capului și asta nu-i folosește la nimic. Nu pare prea disciplinată ; nu e potrivită pentru zbor.

La orizont, jos, fumegă Cardiff și regiunea minieră. E în mare parte distrus, ca și Swansea. Toată partea de sud, pînă la Portsmouth, este opera lui Keller și a lui von Richthofen ; au aerodromuri pe toată coasta bretonă, pînă la Cherbourg. Așa îi convine Luftwaffeii să zboare. Echipajele ei abia trec Canalul și au și ajuns la obiectiv ; aș vrea însă să le văd dacă îndrăznesc să atace Manchesterul, ziua. În orice caz, nemții sînt aviatori buni, au curaj. Pentru ce se războiesc ? Din ce motive ? Din cauza lagărelor de concentrare ? S-au prostit peste noapte, ori ce ? Doar nu mai pot cîștiga acest război, asta o știu și eu, un simplu sergent. În fața Moscovei s-au poticnit și nu-și mai revin ei, ori ce-ar face de acum. Iar cînd vor începe să lucreze din plin fabricile din America...

— Sîntem în fața Pembrokului, domnule. Trec la coborîre.

— Bine, Řeřicha, continuă. Eu sînt astăzi doar un călător.

Cînd Batchelor i se adresează lui Pavel, îmi vine să leșin, probabil că și lui Batchelor. Habar n-am de unde are Pavel numele acesta ; în Slovacia e neobișnuit. Poate de pe urma vreunui strămoș, de pe undeva din Moravia. Pavel e pedant, cînd semnează face ambele semne pe r, nu lasă nimic.

— Řeřicha, domnule, se pronunță rj, e, rj. E foarte ușor de spus, domnule, ajunge să folosiți vârful limbii.

— Bine, bine, scuză-mă ser..., scuză-mă, locotenente.

Pavel e acum ofițer, în sfîrșit l-au avansat. Cele trei linii frînte de pe mîneacă le-a schimbat cu una subțire pe epolet ; merita asta. Echipajul aproape a îndeplinit numărul de ore ; vom merge la odihnă datorită lui Pavel. Frank încă nu ; a venit mai tîrziu în flotilă. Va primi în curînd un echipaj și va fi comandant de avion. Va reuși să-și termine norma ? Poate că da, e un pilot bun. Și e și un om cumsecade, ar fi păcat de el. Eu am și terminat, am ore de zbor și de la trei sute unsprezece. Nici n-ar mai trebui să stau aici, dar nu pot părăsi echipajul, trebuie să merg cu ei pînă la capăt. Încă un zbor săptămîna viitoare, și plecăm toți odată. Nici nu trebuie să fie undeva departe, ajunge ceva pînă în bazinul Ruhrului și avem foaia de concediu în buzunar ; fiecare dintre ceilalți are aproape două sute. Două sute de ore în iad, două sute de ore de agonie. Pentru ce toate astea ? De ce ? Ce am obținut astfel ?

Alice a atins de două ori solul cu roțile și sîntem deja pe pămînt. Am impresia că Pavel cam strînge frînele. Ceva nu-i place. Ajungem însă cu bine.

— Doar așa, pentru mai multă siguranță, domnule, nu cunosc precis lungimea pistei și n-aș vrea ca încă de la început...

— Nu mă mir, locotenente, și pe mine m-ar fi neliniștit. Dar ne vom obișnui și cu asta, precis ne vom obișnui.

Nu trebuie să cercetez mult cu ce să ne obișnuim. Alice face stînga-mprejur, aleargă clătîindu-se pe iarbă.

Nu departe, în spatele meu, aerodromul se termină brusc, o ripă deasupra mării, ca o prăpastie.

Descarc repede mitralierele și intru din turelă în fuselaj. Patrice stă liniștită; își ține cu mâinile un genunchi. Capul puțin aplecat într-o parte. Visează, cu siguranță. Nu mă aude, motoarele bîzîie în timpul rulării. Portiera cabinei e închisă.

— De unde am venit, scumpo, din Florida?

O îmbrățișez. Nu zice că în avion nu se cuvine. Zîmbește fericită.

— Nu așa de departe, doar de pe malul Adriaticei. Acolo mi-ar plăcea.

— N-ai fi prima, Patrice. Lui Diocletian i-a plăcut înaintea ta. Poate că vom vedea o dată și Adriatica, împreună. Acum hai, să nu trebuiască să mergem pe jos. Dar să-ți scot mai întîi asta. Ia să te văd, șopîrla mea mică, așază-te aici.

Fără combinezonul de zbor e iarăși o șoferiță, o șoferiță elegantă cu pantalonii călcați și cu tocuri semi-înalte. În altă parte nu i-ar da voie să poarte asemenea tocuri, dar la flotilele operative nu-i zice nimeni nimic; acolo fiecare se ocupă, în primul rînd, de el însuși.

Stăm față în față în corpul avionului, cu mâinile puse pe umerii celuilalt. Ale mele ceva mai jos. Ne privim. E frumoasă.

— Îți stă bine, Frumușelule, întotdeauna mi-ai plăcut astfel îmbrăcat.

Nu știu de ce-mi spune asta, e doar uniformă mea obișnuită, o port mereu. Acum, primăvara, cînd mergem să cercetăm aerodromurile, nu am nici combinezonul de zbor. Am doar cizme; trebuie să le port, în ele voi și muri probabil. Ce tot spun, doar mergem la odihnă; încă un zbor și gata. Iar ce va fi după jumătate de an... Poate că se și termină războiul, cine știe.

— Pulovărul ăsta alb e frumos, știi? Am să dau și eu unul la făcut; alb tot și cu guler. Pulovărul alb, vestonul albastru și fața bronzată. Nici nu știi ce bine-ți stă. Și nu-ți mai pleca ochii. Ți-am mai spus că e păcat ca un bărbat să aibă niște gene așa de lungi.

— Cred că ar trebui să mergem deja, Patrice...

— Nimic, acum îmi dai o sărutare și apoi îmi promiți

că-mi vei scrie din Irlanda. Și pe urmă mergi să mă conduci la autobuz, nu-i așa?

— Nu-ți dau o sărutare, Patrice, îți dau două. Nu, îți dau trei ca să nu fugi de la mine. Și din Irlanda îți voi scrie, precis, dar la autobuz...

— Hei, voi ăștia de aici, vă jucați de-a v-ați ascunselea? Bătrînu' vrea să vorbească cu Frumușelu'; așteptăm toți afară.

— Vezi, nu ți-am spus? Hai repede!

O trag după mine. Cabina navigatorului e goală, cabina piloților e goală, Puștiul coboară pe scăriță în fața noastră. Mă întorc iarăși către ea.

— Patrice, mai stai o clipă. Am promis ceva. Promisiunea trebuie ținută.

Pavel a rulat pînă în fața clădirii comandamentului. Căsuțele sînt ceva mai departe, Patrice se va plimba puțin. Alerg cu ea pînă în drum, apoi trebuie să mă întorc înapoi. Ce mai vrea și Batchelor ăsta? Dacă ar vrea să vorbească cu mine Patrice, asta ar fi altceva, dar comandantul?

— Te văd peste trei zile, Patrice, fii atentă!

— Nu te teme, Frumușelule, bunicul mă va conduce la tren. Voi merge, probabil, prin partea de sus, prin Shrewsbury, mă opresc acasă pentru cîteva lucruri. Îți place dulceața de coacăze?

Cobor pe serpentină în jos; n-o mai aud bine.

— Îmi place, și încă cum! Dar trebuie să plec, mă așteaptă Batchelor.

Se oprește:

— Ce face Batchelor?

— Mă așteaptă. La revedere, Patrice.

— Te așteaptă? Atunci mai bine du-te! La revedere, dragostea mea! Fii atent, da?

Merge la vale pe drum, nu se uită înapoi, dă doar din mîină. Și eu dau din mîină, nici eu nu mă uit înapoi și mă întorc la comandament. Batchelor mă așteaptă acolo, oare ce vrea?

Primul pe care îl întîlnesc e Puștiul; stă ceva mai departe. Noi, mitraliorii, nu vorbim cu oricine, numai între noi.

— Șterge-te pe bot, prostule!

Mă șterg pe gură și mă uit împrejur. O iarbă așa de verde încă n-am mai văzut, soarele arde ca în munți. Asta nu-i Anglia răsăriteană, cețoasă și tristă.

— Ce zici de asta ?

— O întâmplare. Cum începe să sufle dinspre strîmtoarea Sf. Gheorghe, norii se tîrăsc pe pămînt. E cald, asta-i adevărat, dar nu e ca la Devonshire. Acolo am duce-o mai bine ; acolo curentul Golfului atinge țărmul. Și pe urmă ce de femei ; primăvara și vara e plin de ele. Ar trebui să vezi Penzance, Torquay, acolo ar fi ceva de noi. Da acum e probabil plin de afurisiții ăștia de soldați.

Mă gîndesc că și în sudul Țării Galilor e frumos, și mai ales îmi pare bine că Watkinsonii vin aici și nu la Devon. Batchelor și echipajul nostru sînt la mașină, discută cu un locotenent-colonel. Om tînăr și ce grad mare ! E probabil mare filfizon, l-am văzut de la început cum a măsurat-o pe Patrice. Batchelor știe că sînt aici, așa că trebuie să aștept să mă cheme.

— Ia te uită, Puștiule ! fac semn cu capul spre cer, deasupra noastră se învîrte un stol de păsări. Puștiul se strîmbă.

— Eu i-am și numărat. Dar trebuie să-i lăsăm, am intra la răcoare.

Acum face el semn cu capul, în partea cealaltă, unde stă uitată o rulotă verde. Tot peretele din față e desco-perit și împărțit în dreptunghiuri mici.

— Acolo stau și mănîncă semințele statului. Nu are voie nimeni să se atingă de ei, nici măcar o nevăstuică.

Aha, vasăzică ăștia sînt porumbeii militari. În sfîrșit fi văd și eu, pînă acum numai am auzit de ei. Îi transportă în colivii pe deasupra oceanului ; de picior au legată o cutiuță de aluminiu. Cînd avionul se prăbușește, pun în cutiuță o hîrtie cu poziția și...

— Un rahat, ce să mai vorbim. Un porumbel dintr-ăsta nu poate nimeri, din Biscaia, acasă. Nu are cum să se orienteze.

— Ba nu, băieți, o să vă mirați. Nimeresc acasă, și încă cum. Numai că nu ai timp să scrii bilețelul, asta e. Aparatul cade uneori ca o piatră. Și pe porumbei îi împiedică radarul, se încurcă în el.

Puștiul se întoarce îmbufnat, nu-i place când se bagă cineva în vorbă. Sînt doi; unul are nasul pistruiat și amîndoi au figuri încăpăținate. Noroc că sînt mitraliori, altfel Puștiul nu și-ar pierde vremea cu ei.

— E greu de zburat pe deasupra apei?

— Cîteodată da, alteori e chiar frumos. Dar când nu se poate, nu se poate deloc.

În jurul nostru se formează un grup, ne cercetează. O cercetează și pe Alice; un avion vopsit în negru nu vîd ei prea des pe aici. La comandamentul apărării de coastă avioanele sînt albe; deasupra oceanului culoarea neagră nu camuflează.

— Da avioane de vînătoare, sînt?

Mitraliorul cel pistruiat face o grimasă; probabil îi vine să rîdă.

— Aici nu, dar deasupra Biscaiei... Umblă pe acolo Junkersuri, în grupuri de cîte șase, și atunci începe dansul.

Puștiul e ursuz, nu-i place tonul.

— Ce normă aveți?

— Opt sute de ore.

— Opt sute de ore? ! Noi două sute. Pune-ți bostanul la contribuție, fiule. Înțelegeți ce înseamnă asta?

Cei din jur ne privesc cu respect; pistruiatul chiar dă din cap.

— Nu m-aș urca bucuros în ăsta; arată ca un sicriu.

Alice stă liniștită, nu știe că o bîrfește cineva.

— Și ce înseamnă bombele desenate pe botul avionului? Aveți, cu toții, cîte patruzeci și unu de zboruri?

Acum dă din cap Puștiul. Grupul mormăie laudativ; asta ne face bine. Recunoașterea de către cei din jur înseamnă ceva; sînt de meserie.

— Și tînărul are tot atîtea?

Duc mîinile la spate, mă uit după porumbei. N-am să mă laud singur, trebuie să-l aștept pe Puști. Sper că a auzit, altfel mi-ar părea destul de rău. Puștiul nu se prea grăbește, are timp, soarele strălucește și ne simțim bine. Se uită și el după porumbei și apoi îi lămurește, numai așa, cu jumătate de gură:

— Tînărul ăsta ? Nu, el nu are atîtea, el are cu cinci mai multe. Hai, Frumuşelule, ne cheamă.

Ne întoarcem către Alice şi în urma noastră e linişte.

13

Din turnul de control perspectiva e frumoasă ; am în faţă întreg aerodromul. De fapt, nu e un turn propriu-zis, ci doar o chichineată de sticlă, pe acoperişul comandamentului, dar toţi îi spun turn. Undeva, sub rîpă, e marea, iar dîra aceea de fum e probabil de la un convoi. Pe aici am venit din Gibraltar în Anglia ; în curînd vor fi doi ani de atunci. Cum mai zboară timpul !

Batchelor stă pe platformă, o urmăreşte pe Alice. Alice nu are astăzi linişte ; Pavel o aleargă, nu glumă. Rulează, frînează, zboară la mică înălţime, chiar deasupra solului.

— Greenhill, vă cheamă Alice, mă apropii de aerodrom numai cu un motor.

— Alice, aici Greenhill, circuitul liber, aveţi permisiunea, anunţaţi cînd treceţi la aterizare.

Vorbesc cu Pavel englezeşte, bineînţeles. Batchelor ascultă, nu zice nimic, probabil înţelege. Am o senzaţie ciudată. Controlez poziţia Aliciei, ţin microfonul la gură, aştept. Megafonul de lîngă mine pîrîie. Undeva, în depărtare, se ceartă nişte voci slabe. Pe undele scurte e mereu aglomeraţie.

Pe aerodrom bubuie dintr-o dată ceva. Pavel încearcă decolarea cu un singur motor. E un lucru foarte dificil ; asta poate să-şi permită numai un pilot încercat. Lui Batchelor îi place încercarea, îi citesc asta pe figură, e mulţumit de noi ; de Pavel şi de mine. Avea nevoie de cineva la staţia de control ; m-a ales pe mine. De aceea a vrut să vorbească ieri cu mine, mi-a dat instrucţiuni. Pe Frank n-a putut să-l ia ; în asemenea cazuri amîndoi

piloții trebuie să fie la locurile lor. Tommy nu poate să-și părăsească locul, iar George trebuie să stea la manipulator. Avea de ales numai între noi doi, între mine și Puști. După mine, trebuia să fie Puștiul; pronunția mea nu va fi niciodată perfectă, chiar dacă aș trăi aici o sută de ani; și când vorbești în eter trebuie să fie clar ce spui. Și totuși acum sînt eu aici, Puștiul e în avion, în turela din spate. Puștiului nu-i mai dau niciodată drumul la stația de control; Batchelor a avut atunci niște încurcături...

Pe avioanele de vînătoare, piloții pot să vorbească cu solul fără să ia mîna de pe manșă. Altfel nu se poate. În timpul luptei, aviatorul n-are vreme să-și elibereze mîna și să caute butonul microfonului; trebuie să occhească și să manipuleze manșa, să apese cu piciorul pe direcție și să mărească viteza; să tragă și să fie atent la celelalte avioane; să facă încă o mie și unu de lucruri. Înainte, microfonul se cupla singur, cînd începeai să vorbești, dar microfoanele automate aveau dezavantajul că din megafioanele de pe sol se auzeau tot felul de lucruri. Înainte de război era posibil, bărbații sînt obișnuiți cu expresiile fără perdea, dar cînd a început bătălia pentru Anglia, în fața aparatelor stăteau mai ales femei. Transmisionista notează o știre, aude o înjurătură, scrie mai departe, aude un cuvînt vulgar, scrie în continuare, aude un horcăit neomenesc — eroii în agonie urlă — și scrie într-una; numai mîna îi tremură. Nu era timp pentru a încerca să-i facă pe piloți să vorbească altfel și ar fi fost, oricum, zadarnic; cerul războiului nu e școala de duminică. De aceea au adăugat un mecanism nou emițătoarelor de pe avioane; butonul de cuplare al microfonului se află direct pe manșă. Jos au răsuflet, ușurați; moralitatea a fost salvată. Apoi a venit Puștiul și a pus capac la toate.

Anul trecut zburam pe deasupra aerodromului cu o fotomitralieră; în Alice erau cinci trăgători; ne schimbam cu rîndul. Batchelor a făcut rost, de undeva, de două aparate Master, avioane școală cu cîte un singur motor, și acestea constituiau țintele. De jos, urmăreau totul comandantii ambelor escadrile, apreciau lupta și-l aveau la îndemînă pe Puști, mitralior cu experiență.

Puștiul ne dădea sfaturi prin radio. Când eram în toi, a sunat corpul de armată: Întrerupeți imediat legătura, găsiți vinovatul și pedepsiți-l cât mai sever. Batchelor turba, nu era nimeni vinovat. De ce, pe cine să pedepsească, ce s-a întâmplat? Îi întreabă pe comandanții de escadrilă, aceia habar n-au, totul a fost normal; după aterizare ne întreabă pe noi. Nici noi nu știm nimic; totul a decurs normal. Întreabă la corpul de armată, ce și cum, pe cine să pedepsească și de ce, la noi a fost totul normal. Răspunsul a venit prin telex, dar necifrat, n-aveau cifru: 113005 group 3 hq secret = extras din Procesul verbal mk 3x101505 kcs 156 turnul de control daffodil avionul a de la alicia stop la aparatele de transmisie prezenta în inspecție doamna general a corpului auxiliar feminin al aviației stop casca ochii golani se tin de curul tau stop cer o pedeapsa exemplara = comandantul corpului de armata

Pe Puști n-au putut să-l pedepsească prea exemplar. Dacă l-ar fi închis, i s-ar fi simțit lipsa în avion, și asta nu se putea. Batchelor i-a tăiat solda, pe o lună; a trebuit să vindem ceva fazani...

De aceea, în turn, sînt eu acum și îmi pare bine; mă distrează asta. N-ar fi rău să stai în timp de pace în turnul de control al vreunui aerodrom, să discuți cu piloții, să aduni dimineața ciuperci prin iarbă și să urmărești cu binoclul însoțitoarele de bord. Patrice ar fi precis o însoțitoare drăguță, oricui i-ar părea bine să zboare cu ea. Oare ce face? A ajuns cu bine acasă? De-ar avea Alice vreun defect la motoare ori de s-ar strica dintr-o dată vremea, dar să se strice tare, încît să nu putem decola, ce bine ar fi! Aș face rost de undeva de o bicicletă și aș dispărea; cu echipajul m-aș înțelege eu. Oare cum ar fi în turn, pe vreme rea? De fapt, nu poate fi plăcut atunci cînd pe undeva pe deasupra aerodromului se învîrt avioanele în nori, cel de jos nu știe precis unde sînt; nici avioanele nu știu unde se află; benzină au puțină, cheamă dispecerul, vor să se ia o hotărîre — desigur nu e deloc plăcut, da de unde. Orice monedă are două fețe, pe oricare ai alege-o.

În Irlanda ne-a plăcut, dar am stat prea puțin. A fost doar un salt, un salt lung. Am privit de la înălțime lacul

Loug Neagh și Belfastul ; am aterizat la Aldegrove și am așteptat pînă ce Batchelor a discutat cu cei de la comandament. Ne-au dat de mîncare, am stat de vorbă cu echipajele de pe aerodrom. Și aici se uitau toți după noi ; în partea asta a insulelor apar desigur rar aviatori adevărați. Văzînd bombele desenate pe fuselajul Alicei, dădeau din cap ; mai înainte nu băgasem niciodată de seamă așa ceva. Au oare o putere specială ? Se uitau la noi ca la niște oameni sosiți de pe Marte ; ne-ar fi îndeplinit toate dorințele. La Talbenny ne-am întors pe întuneric și toți strigam. Matchelor, Drogheda și Dublin erau luminate. E un sentiment ciudat să vezi un oraș luminat. Am trecut foarte aproape și nu mai puteam de uimire. În martie am văzut tot așa Malmö, dar din depărtare — ne aflam atunci deasupra Lübeckului, unde nemții concentrau materiale pentru frontul sovietic. Oare cum va fi cînd toate orașele vor fi luminate ? Voi mai trăi ? Așa de mult aș vrea să le văd, trebuie să fie foarte frumos...

Alice se află undeva deasupra mării, se apropie condusă prin radio. Trebuie să încercăm totul în amănunțime ; flotila de aici a comandamentului pentru apărarea coastei are încă Whitleyuri vechi. Whitley nu e un avion rău, are un fuselaj cam ghebos și e mai lent decît Wellingtonul, dar poți avea încredere în el și are rază mare de acțiune. Pentru patrulare deasupra oceanului merge ; mai bine ceva decît nimic. Are parametri diferiți de ai Wellingtonului și de aceea Batchelor îl aleargă atîta pe Pavel ; vrea să controleze totul. Pe asta nu-l poți duce cu vorba, în nici un fel. Acum Alice se vede ; o urmăresc cu teodolitul. Să ținem direcția, s-o ținem, asta e soarta noastră. Altfel aerodromul e ca și mort, avioanele decolează spre mare la intervale mari, ca să se poată schimba deasupra Biscaiei. Biscaia nu trebuie să rămînă nici o clipă nesupravegheată ; zi și noapte o străbat în cruciș și-n curmeziș flotile după flotile. Au un program ca mersul trenurilor, mai exact decît la calea ferată. Dar dacă un asemenea tren întîrzie să se întoarcă, nu se mai întoarce niciodată. Pe ce a pus marea mîna, nu mai dă înapoi.

Sîntem cu Batchelor singuri în turnul de control. Legătura cu avioanele de deasupra Biscaiei o ține radio-gonometrul. Ne-au lăsat de capul nostru; poate nu le stricăm nimic. Am rămas în cămăși, soarele se ridică și bate chiar în turnul de control. Patrice are vreme bună; precis e la plajă. Noi, aici, mai rezistăm cum mai rezistăm, dar acolo jos, pe pistă, așteaptă două echipaje în Beaufightere, în stare de alarmă; soarele bate chiar în cabine. Au combinezoane de zbor și cred că se sufocă, nu alta.

— Cam ciudate, sergent, boturile astea aplecate, n-îi așa?

— Desigur, domnule, dar n-aș vrea să am de-a face cu el. Are armament greu. Mă mir numai că au aici asemenea aparate. Credeam că sînt folosite în special pentru vînătoarea de noapte.

— Tipul acesta e fără radar. Și au mare nevoie de ele aici; echipajele aflate în patrulare cheamă adesea ajutor.

Doar n-am să-i spun că știu asta de mult; noi, mitraliorii, avem știrile din prima sursă. Băiatul acela pistruiat nu a născocit deci nimic; va trebui să-i spun Puștiului. Precis că la întoarcerea la flotilă or să ne ia toți la întrebări, unde ne băgăm iarăși. Îmi pare bine că Batchelor are chef de vorbă. La urma urmelor ce e de mirare în asta, sîntem împreună și controlăm de aici tot aerodromul; eu și cu el.

— Asta a fost visul meu, domnule, să zbor ca navigator pe Beaufightere. Am crezut că voi intra în escadrila noastră, la șaiszeci și opt, dar nu s-a putut. Acum mă fugăresc avioanele de vînătoare pe mine.

— Ia ascultă, voi, ăștia din Cehoslovacia, sînteți împrăștiați în tot RAF-ul; de ce nu formați cîteva flotile?

— Nu avem destul personal, domnule, vreau să spun destul personal la sol. Cu greu am putea alcătui patru flotile.

— Și de ce nu te-au luat pe Beaufightere? Ai avut ceva greutăți? Mă interesează, de cîte ori am vrut să discut asta cu voi, cu dumneata și cu Reîcha. Doar știi, fîi dai desigur seama, că am o serie de obligații care...

— Greenhill, cheamă Alice, întoarcem deasupra radiolocatorului, ne înapoiem spre mare.

— Alice, aici Greenhill, am înțeles, vă văd. Anunțați virajul către aerodrom.

Ciudat, comandantul se interesează de mine. Ce ar putea să însemne asta? Oare neînțelegerea aceea de la Samson? Doar nu putea să afle nimic; nu ne-au prins, iar la infirmerie n-am fost. Poate că e vorba de Puști; ăsta a făcut mai multe, probabil e ceva mai vechi.

— Nu, domnule, eu îndeplineam toate condițiile; încă de la cursurile de pregătire ne-au spus că pentru început vom zbura pe Defiante.

— Când ai fost la pregătire?

— În octombrie patruzeci, domnule, Dumfries, desigur cunoașteți locul. Un golf trist, oi și iarbă neagră, iarbă neagră de culoare albă, niciodată pînă atunci nu mai văzusem iarbă neagră de culoare albă.

— E ceva specific Scoției, sergent, poate că odată o vei cunoaște mai bine. Și pe urmă?

— Pe urmă, domnule? La Dumfries aveau Whitleyuri, ca și aici; acela a fost primul meu avion. Apoi cineva și-a adus aminte că ar fi mai bine să trecem pe bombardiere, că avem deja experiență.

— Și, de fapt, cum ai ajuns la pregătire? Când au ales oamenii, nu aveai încă optsprezece ani; n-ar fi trebuit să te înroleze în RAF.

— S-a aranjat, domnule, s-a aranjat. Totul e posibil, cînd vrei. Cine a reușit să fugă din Germania, ajunge oriunde.

Batchelor se uită așa de ciudat la mine, probabil spun prostii. Ori pronunț greșit?

— Dumneata ai fugit din Germania? În ce loc, te rog?

— Granița belgiană, linia cazematelor.

— Și cum? S-a putut? Cînd a fost asta?

— În august treizeci și nouă, domnule. Și a trebuit să se poată, altfel n-aș mai fi acum aici. Probabil că m-au confundat cu un hitler-jugend; și eu purtam pantaloni scurți.

Deasupra aerodromului, încep să se formeze nori Cumulus, dar nu de furtună, ci albi, vapoși, Cumulus

de vreme bună. Spre seară se vor împrăştia precis, ziua va fi călduroasă. Patrice are soare pentru plajă, poate că se poate face şi baie ; pînă la jumătate sau măcar pînă la genunchi. Chiar şi pînă la glezne ar fi bine, numai de-aş putea fi cu ea.

— Şi ce a fost după aceea, la trei sute unsprezece ?

— Acolo am fost la cursurile pentru navigatori, domnule, dar m-au rechemat înapoi.

— Ei, nu-i nimic, nici eu nu am avut rezultate deosebite şi încă mă aflu aici, iar cei mai buni ca mine nu mai sînt.

— Eu am avut rezultate bune, domnule, foarte bune.

— Şi atunci de ce nu te-au lăsat să termini cursurile ?

— Ştiţi desigur, domnule, că avem oarecare avantaje în cadrul RAF ; inscripţia asta de pe umeri, drapelul nostru de stat, comandantul nostru şi aşa mai departe.

Batchelor ştie asta foarte bine. Cînd am sosit cu Pavel în flotilă, a dat imediat dispoziţie să se facă rost de drapelul nostru. Puştiul l-a obţinut de la o dactilografă de la comandament. Nouă nu ne-a spus nimic, dar a făcut desigur bine ; în caz de nevoie ar fi fost greu să facă repede rost de el. Şi fără drapelul de stat pe sicriu n-ar fi avut voie să ne îngroape ; instrucţiunile nu permit aşa ceva.

— Am auzit cîte ceva despre asta, sergent. Şi pe urmă îl cunosc personal pe comandantul de la trei sute unsprezece ; a fost convocat de multe ori la corpul de armată. Un bărbat voinic, cam de înălţimea mea, nu-i aşa ? Are un nume ciudat, nu pot să mi-l amintesc. Locotenent-colonelul Siliz... sau cum ?

— Železný, domnule, locotenent-colonelul Železný. La noi însă e numai căpitan, la noi nu se face risipă în acordarea gradelor.

— Ei, şi mai departe, ce e cu el ? El n-a vrut să continui cursurile pentru navigatori ?

— El, domnule.

Nici nu ştiu de ce-i spun toate astea. Nu poate să-l intereseze ; acum e prea tîrziu, e prea tîrziu pentru toate. Poate doar ca să ştie că n-a fost prea uşor.

— Asta, sergent, n-o mai cred. Care comandant n-ar vrea să aibă un personal bine pregătit ? După informa-

țiile pe care le am despre pregătirea dumitale, corespunzi întrutotul. Și, între noi fie spus, consideră asta o informație confidențială ; vei fi avansat în curînd. Școala medie o ai, îndeplinești toate condițiile.

— N-am terminat școala medie, domnule, și în armata noastră regulamentul e strict.

— Dar activitatea dumitale, asta nu contează ? Dar Reîcha, sau cum se mai pronunță, nici la el nu contează ? El are numai școala generală, și știi pe cine l-am trecut primul pe lista celor zece propuși pentru avansare ? Pe el, sergent, tocmai pe el. Și eu mă țin de cuvînt, poți să mă crezi. De mult n-am mai văzut un astfel de pilot !

La englezi e neobișnuit să bați cu palma în masă. Batchelor și-a dat probabil seama, se liniștește. E interesant ce mi-a spus. Vasăzică voi fi ofițer, ce se va mai bucura Patrice, și mai ales colonelul Bradley ; nu de mult a întrebat de mine într-o scrisoare și mi-a trimis salutări.

— Mai degrabă să lăsăm asta, sergent, cei din comandamentul vostru au idei ciudate. Spune-mi, în legătură cu cursurile pentru navigatori, aș vrea...

— Greenhill ! Cheamă Alice, ordinea la aterizare.

— Alice ! Aici Greenhill, ordinea la aterizare unu, pista treizeci și doi, vînt slab dinspre nord.

— Greenhill ! Alice a înțeles, mă anunț la aterizare.

Oare să-i spun într-adevăr ? Ar fi păcat să privească după aceea oarecum ciudat flotila noastră. El însă ar putea pricepe ; nu e militar de birou și nici un încuiat, știe ce e războiul, doar zboară cu noi.

— Știi, domnule, asta e o treabă complicată. Zelezný a vrut să trec imediat la o flotilă operativă și să zbor, chiar numai ca mitralior, dar mai ales să zbor imediat, și deasupra Germaniei, are nevoie de mine.

— De ce tocmai de dumneata și nu de altul ?

— Avea nevoie și de altul, domnule, avea nevoie de fiecare, dar în primul rînd de cei tineri și mai ales de mine ; eu eram cel mai tînăr din flotilă.

— Asta n-o înțeleg, trebuia să-i aleagă pe cei mai vechi, cu mai multă experiență.

— Trebuia, domnule, știu, dar a întîmpinat greutăți,

unii dintre cei mai în vîrstă n-au vrut să zboare pe deasupra Germaniei.

— Hm, deci fri... deci se temeau probabil ?

— Nu, nu-i asta, domnule. Eu știu ce e frica, eu mă tem.

— Bine, te temi, te temi, dar zbori și asta e principalul. Crezi că eu nu mă tem niciodată ? Nu pot s-o spun nimănui, trebuie să mă stăpînesc, înțelegi ? Sînt comandant și altfel nu se poate. Cînd vor deschide biroul meu, îmi vor găsi acolo testamentul.

Așadar ăsta e Cezarul meu ? Și el se teme ? Tot așa, o fi fost și în antichitate ? Ave Caesar, morituri...

— Greenhill ! Alice, vin la aterizare.

— Alice ! Am înțeles, pista liberă.

Deci totuși sîntem din același aluat, toți, nu există printre noi Cezari, sîntem doar niște actori, mai slabi sau mai buni. Batchelor e un actor mai bun, e mai în vîrstă, are mai multă experiență și a avut condiții mai bune. Pavel e pe undeva la mijloc, iar eu sînt de abia la început. Dar Puștiul ? Puștiul este probabil deus ex machina, ăsta rezolvă lucrurile atunci cînd alții nu mai știu ce să facă. Nu, Puștiul va fi clownul meu. Da, Puștiul va fi micul și vulgarul meu clown.

— Dacă-mi permiteți, domnule, vă voi spune totul. Cei mai în vîrstă de la noi, de la trei sute unsprezece, voiau și ei să zboare, nu erau lași. Dar voiau să zboare pe avioane de vînătoare sau pe deasupra apei, nu în Germania.

— Și care e deosebirea ? Nu pricep.

— Pentru dumneavoastră, domnule, nici una, iertați-mă. Pentru noi însă e mare, noi avem acasă familii.

Batchelor se gîndește, ceva nu-i este clar. Oare e însurat ? Desigur are măcar părinți.

— Aveți acasă familii ? Nu înțeleg asta. Doar și noi avem acasă familii, dacă ne pierdem viața durerea va fi aceeași.

— Știu, domnule, va fi. Dar ai noștri vor suferi în lagărele de concentrare.

— Greenhill ! Alice a aterizat la zece patruzeci.

— Alice ! Aici Greenhill, faceți stînga-mprejur, pista liberă.

— Greenhill! Alice a înțeles, mulțumesc pentru colaborare, termin.

Alice a terminat, Batchelor încă nu, acesta de abia a intrat pe direcție.

— Scuză-mă, sergent, acum încep să pricep. Există însă totuși convenții internaționale, nu?

— Există, domnule, există. Dar câte a respectat Hitler? Putem noi ști ce ne așteaptă?

— Dar atunci lucrul acesta e valabil pentru toți, pentru voi, pentru polonezi, pentru francezi, pentru norvegieni și nu mai știu pentru cine.

— Știu eu însă, domnule, scuzați-mă. În RAF sînt mai multe naționalități din Europa, aveți dreptate, sînt, mi se pare, opt. Cînd cade în captivitate un polonez, domnule, e prizonier de război, francezul de asemenea, un grec sau altcineva la fel. Cu un ceh nu e același lucru.

— Cum așa? Asta n-o mai înțeleg.

— Toate celelalte popoare au purtat război cu Germania, orice militar al lor este prizonier de război. Noi, cehii, domnule, a trebuit să ne dăm țara. Știți de ce... Noi facem parte din protectorat.

— Și ce s-ar întîmpla cu voi?

— Ce s-ar întîmpla cu noi? Asta, domnule, nu știm, asta o știe gestapoul. Noi sîntem trădători ai imperiului.

De pe pistă zboară rachete luminoase. Ambele avioane de vînătoare urcă. Motoarele urlă, totul se cutremură, geamurile ferestrelor zbîrnie slab. Cunoscut acest zgomot, îmi aduce aminte de garderoba noastră, cînd ne îmbrăcăm pentru zbor și la locurile de start se pun în mișcare motoarele. Aici nici nu mai fac proba de motor, se grăbesc. Motoarele le încălzesc mecanicii. Avioanele se îndreaptă către sud și dispar. Acolo, în depărtare, e Biscaia, acolo strigă cineva după ajutor.

— Acum înțeleg, sergent, asta-i foarte trist, într-adevăr foarte trist, voi sînteți de fapt niște sinucigași. Și oficialitățile voastre nu pot face nimic?

— Poate mai tîrziu, domnule, deocamdată nu s-a putut.

— Nu înțeleg însă deloc, de ce n-ar fi posibil?

— Trei sute unsprezece are cele mai mari pierderi și

locmai de aceste pierderi e vorba, avem nevoie de sacrificii. Președintele ne-a explicat și are dreptate, domnule, deplină dreptate.

— Scuză-mă, sergent, nu vreau să mă ating în nici un fel de politicienii voștri, dar atitudinea lor nu-mi este clară. Mai degrabă ar trebui să vă cruțe decât să vă sacrifice, nu crezi?

— Nu cred, domnule, acum încă nu se poate. Probabil mai târziu, dar acum sîntem singurii în luptă. Aviatorii de vînătoare și-au făcut datoria; în Franța și, acum doi ani, în Anglia. Armata noastră nu are această șansă, cu debarcarea desigur nu se grăbesc. Numai trei sute unsprezece poate să le întoarcă nemților datoria înapoi; poate să le plătească pentru toată națiunea noastră. Numai trei sute unsprezece, domnule, deocamdată nimeni altcineva.

— Și de ce trebuie să fie toate astea, de ce aceste sacrificii?

— N-ați vrut să recunoașteți guvernul nostru, domnule, și nici tratatul de la Munchen n-ați vrut să-l anulați, de aceea sînt necesare aceste sacrificii.

Avioanele de vînătoare se întorc pe aerodrom, probabil a fost o greșeală. E posibil, greșeli se întîmplă des. Unele se mai pot îndrepta, altele nu. Această greșeală nu înseamnă nimic, băieții măcar s-au plimbat puțin. Aș vrea să ascult ce discută cu solul, dar difuzorul doar bîzîie și suieră slab. Probabil discută pe altă lungime de undă, ca să nu se încurce unii pe alții. Batchelor le urmărește, îndelung, parcă nu le-ar mai fi văzut pînă acum.

— Scuză-mă, sergent. Acum înțeleg totul. Poate că în ceea ce privește Munchenul... poate că ar trebui să adaug... desigur mă înțelegi... Munchenul acesta nu a fost greșeala mea, mă înțelegi? Și nici a celor care zboară cu dumneavoastră pe deasupra Germaniei! Noi toți ne-am ales atunci cu rușinea, domnule, și asta vă rog s-o țineți minte!

Iarăși bate cu palma în masă, oare ce e astăzi cu el? Nu l-am văzut așa niciodată. Și îmi spune chiar și domnule, mie, unui sergent. S-a încurcat de tot săracul; de acum trebuie să apară Pavel cu echipajul.

— Scuză-mă, te rog, m-am pripit oarecum. Sînt anumite lucruri pe care un militar nu le ascultă cu plăcere. Aveți o situație grea, sergent, foarte grea. Și apoi, banda aceea, cu inscripția „Czechoslovakia” pe mîneacă, trebuie s-o purtați cu Reřicha? N-ar fi mai bine s-o desprindeți? Știți, mi-e neplăcut, dar de-abia acum mi-am dat seama ce riscați. Fără această bandă șansele ar fi probabil mai mari, vorbiți deja bine englezește iar ceilalți v-ar acoperi, cu siguranță. Nu spun, bineînțeles, că vă vor doborî chiar la următorul zbor, dar știți bine care e situația noastră.

— Nu, domnule, mulțumesc, noi ne-am înțeles în privința asta cu Pavel, nu dăm jos banda. Eu voi rămîne ceh și Pavel slovac, domnule, pentru dumneavoastră, și pentru alții. Chiar și pentru gestapo.

14

— E cel mult o jumătate de milă dincolo de radio-locator, măsoară după axa de coborîre.

Amîndoi cu Puștiul ne aplecăm deasupra hărții, rezolvăm o problemă foarte importantă. Batchelor a plecat și Puștiul a venit să mă viziteze. Trebuie să rămîn în turn pînă la prînz, apoi voi primi noi ordine.

— Nu le încurci? De la o asemenea înălțime se poate greși.

— Nu fi tîmpit, eram foarte jos, flapsurile scoase, abia ne tîram. E conopidă, o conopidă grozavă, aici o recoltează încă primăvara.

— Și cum îți place cel mai mult?

— Înăbușită și cu ceva carne; ce mai mîncare! Ferma de păsări nu se vede de aici, dar nici ea nu e departe. Foiește de găini; nu pot să le bage pe toate în cotețe. În timpul nopții, mai rămîn și pe-afară, cu siguranță. Iar pentru ouă vom merge aici.

Arătătorul Puștiului bate semnificativ în planul

cadastral al împrejurimilor aerodromului, așezat sub sticla mesei.

— Doar acolo nu-i nimic, Puștiule, acolo sînt numai stînci, e chiar pe malul mării.

— Acolo nu-i nimic? Te-ai prostit și tu? Ia uită-te? Arată cu mîna spre țărm. Privesc, privesc mereu, dar nici un fel de clădiri. Mă uit spre stînci cu binoclul, nicăieri nimic, doar sute de pescăruși deasupra lor. „Nu văd nimic, Puștiule”.

— Doamne, nu vede nimic. Pentru ce te mai plătește statul? Dar pescărușii ăștia? Asta-i nimic? Ai mincat vreodată ouă de pescăruși? Știi cît îs de bune și ce gălbenușuri portocalii au? Trebuie să fie însă proaspete. Nu-i permis să fie cu pui.

— Nu știu, Puștiule, nu cred. La noi pescărușul este apărat de lege; ar fi crud să le iei păsărilor ouăle.

— Crud, crud, ia te uită. Femeia care strînge ouăle găinilor e gospodină, și eu să fiu crud? ăștia nu sînt pescăruși obișnuiți, ia cască ochii; sînt mari cît o gîscă mică. Acolo trebuie să fie plin de ouă, ai să vezi, le lasă în urma lor ca pe găinaț, așa, pe stînci; după aceea se iau la bătaie și uită de ele. Eu îmi agăț un coș pe după gît, mă leg cu o frînghie, tu ai să mă asiguri și ai să vezi ce-o să fie... Ridică telefonul, să nu ne mai bată la cap!

— Da, domnule. Am înțeles. Foarte bine, domnule. Cum, vă rog? Puteți fi așa de amabil să mai repetați o dată? Adevărat, domnule? Desigur, domnule, n-aveți nici o grijă. La revedere, domnule, la revedere!

Puștiul se uită la mine cu gura căscată.

— Ce te hlizești așa? Ce ȱopăi ca un nebun?

— Sergent Rogers, trebuie să mergi imediat la avion. Peste zece minute decolați spre Devon.

— Ei, și ce-o faci pe nebunu', tu nu mergi?

— Puștiule, eu nu merg, trebuie să rămîn aici pînă mîine. Mîine seară sosește maiorul Sheen, trebuie să fiu în turnul de control, trebuie să le raportez singur totul. Batchelor nu-i prea crede pe ăștia de la apărarea coastei; nu de mult unul a ciocnit alt aparat la coborîre. Sheen trebuie să aterizeze numai în direcția mării, venind peste dealuri și dacă nu va fi posibil, trebuie să se îndrepte spre Beaulieu, acolo se va întîlni cu Alice.

— Mă mir ce mai ard gazul ăştia din flotila noastră ; imediat ce plecăm, fiecare zboară unde-i place...

— Ei, comandantul escadrilei are probabil dreptul să ştie...

— Nu vreau s-aud nimic, să zboare pe deasupra Reichului ; pentru petecele astea din Anglia sîntem de ajuns noi. Ai să vezi că acum o să ajungem vizitii de casă mare ; vom zbura numai cu cei aleşi. Eu mă duc de-acu'. Oricum ar fi trebuit să mă întorc în turela ta ; mi-am lipit acolo, sub mitralieră, guma de mestecat.

Puştiul are o gumă de mestecat pentru serviciu, un lucru oribil, dezgustător. O ascunde mereu, cică să nu i-o ia armurierii.

— Mai degrabă du-te Puştiule, să nu te caute din nou. Combinezonul de zbor ascunde-mi-l în fuselaj, iar vesta cu paraşuta lasă-le la punctul de decolare, da ?

Puştiul se opreşte în uşă.

— Aha, vasăzică asta e ! Toată dimineaţa l-ai bătut pe bătrînu' la cap, nu-i aşa ? Să-ţi ascund combinezonul, hm, şi unde e fetiţa aceea care a ieşit din el ca o larvă, poţi să...

Fetiţa aceea o am în sfîrşit iarăşi alături de mine. Alice a decolat, a trecut pe legătura prin radio şi cînd a ajuns undeva pe deasupra golfului Bristol, eu coboram deja serpentinele dinspre aerodrom. De bicicletă am făcut rost imediat ; ce n-ar face cei de aici pentru un sergent din aviaţia de bombardament ? La poartă am avut ceva greutăţi, dar m-am descurcat cu cea. Cum încep să vorbesc către cineva ceheşte, dă din mîină şi mă lăasă în pace.

— Ai fost surprinsă tare, Patrice ?

— Frumuşelule, cum de mai întrebî ? Nu mă aşteptam deloc, sînt aşa de fericită !

— Şi eu mă simt bine, Patrice, nici nu ştii cît de bine. Şi de la aerodrom nu vine nimeni pe aici în sat ? Soldaţi, sergenţi, ofiţeri ?

— Nu înţeleg. Ce vrei să spui ?

— Ei, nimic, doar aşa. Ştii, în Devonshire e plin de militari, Puştiul mi-a spus.

— Frumuşelule, ce tot vorbeşti ? Doar e război.

— Nimic, Patrice, să lăsăm asta. E război, adevărat,

dar acum avem iarăși puțin timp numai pentru noi, nu-i așa ?

— Scumpule !

După amiază am făcut baie, -dar numai puțin. Era tocmai flux, am intrat brusc în apă și m-am aruncat înainte, anume, iar Patrice alerga după mine. Apoi ne-am jucat de-a prinselea la margine, am chiuیت și ne-am stropit unul pe altul, dar a trebuit să încetăm, pentru că Patricei i s-ar fi udat părul. Eu n-am nimic ; la mine părul se usucă repede. Ne-am îngropat în nisipul fierbinte, mai întâi ea pe mine și apoi eu pe ea. După ce m-a îngropat, s-a aplecat și, dintr-odată, m-a sărutat. Eu n-am putut să-i răspund la fel, aș fi distrus mormîntul făcut de ea și nu voiam asta, doar i-am ajutat să strîngă nisipul. I-am spus că ea m-a îngropat pe mine mai întâi, că acum s-a hotărît totul, și a început să plîngă. E încă excesiv de sensibilă, de cînd am aterizat la Wytton și cei de la noi nu știau nimic. Am ieșit imediat din mormînt și am îmbrățișat-o și n-am lăsat-o pînă cînd nu a încetat cu plînsul. După aceea ne-am scăldat din nou și ne-am uscat și ne-am îmbrățișat. Ne aflam într-un golf foarte mic, deasupra noastră cerul albastru, împrejur stînci, în spate o peșteră. Am stat mult acolo, ne simțeam bine...

— Ce bine îți stătea după masă, Patrice ! Costumul de baie îți venea foarte bine, nici nu mă așteptam să arăți atît de bine la baie.

— Lasă asta, Frumușelule, pricepi ?

— Nu mă gîndesc la nimic rău, dar nu te văzusem încă numai în costum de baie și...

Mi se aruncă de gît și îmi astupă gura cu palma. Asta însă nu mă deranjează, vorbesc singur și îi sărut palma. Nu ne vede nimeni, sîntem singuri pe verandă. Soarele e jos, deasupra orizontului, și colorează totul în roșu, și pe noi, pe Patrice și pe mine.

Împrejur se învîrt lăstuni mari, țipă și fac gălăgie. Un stol, al doilea, se amestecă.

— Știi unde dorm, Patrice ?

— În cuib doar, unde să doarmă ?

— Ba nu, scumpo, cuibul e pentru pui. Cei mari dorm în aer, în timpul zborului.

— Aşa ceva nu se poate, Frumuşelule.

— Se poate, i-am văzut. Am decolat odată, vara, în amurg şi i-am întâlnit. Am trecut prin stol, curenul de la elice i-a împrăştiat. Dacă ar fi fost un stol mare, putea să se termine rău pentru noi. Erau aproape la două mii, sînt nişte zburători extraordinari, cei mai iuţi. În aer, dorm, Patrice, şi încă ceva.

— Ce încă ?

— În aer se şi iubesc. E ciudat, nu-i aşa ?

Iarăşi îmi astupă gura cu palma, probabil vorbesc prea mult astăzi.

— Asta-i din cauza vinului, ar trebui să încetezi.

Din cauza vinului ? Cît vin n-am băut eu, şi niciodată n-am avut nimic ! Vara şpriţ, cu sifon rece, ce mai bădătură ! Vinul acesta îmi place în mod deosebit, îl bem din pahare mari. Patrice de fapt nici nu bea ; doar îşi moaie buzele. Dar eu beau cu poftă, cu înghiţituri lacome.

— Aha, aici sînt cei doi copii rătăcitori. Ei, cum e, domnule, bem ceva împreună ?

Colonelul Bradley îmi zice domnule, de vreo oră. Nu din cauza promisiunii de avansare ; nu ştie nimic, încă n-am spus nimănui. La urma urmei de ce să vorbesc dinainte, aştept să văd ce va fi. Îmi zice domnule din cauza cailor şi atîta tot. Ne întorceam de pe plajă şi eu duceam costumele de baie, şi mantalele, şi pătura, şi coşuleţul în care am avut mîncare — altceva n-am mai avut cu noi — iar ei amîndoi ne priveau, colonelul şi doamna Watkinson...

— ... va plăcea.

— Desigur, doamnă Watkinson, e minunat aici, Littleheaven e un oraşel frumos. Îmi place foarte mult aici, spun adevărul. Îmi pare însă cam rău, pentru că pînă mîine va trebui să vă restrîngeţi puţin, mi-ar fi greu să mă întorc acum la aerodrom.

— Bine, bine, sergent, termină, te rog, cu vorbele astea. Nici fiică-mea nici nepoată-mea n-ar avea inima să te trimită noaptea peste dealuri. De altfel ai urca greu pe bicicletă, ar însemna să duci bicicleta de ghidon. Nu ştiu cît de bine mergi, dar ar dura cam trei ore. Printre

dealuri e bun calul, sergent, numai calul, vă scoate oriunde.

— Am văzut niște cai, domnule, se întorceau de pe partea cealaltă a golfului.

— I-ați văzut? Sînt ai bătrînului Aitken; îi împrumută. Ei, n-am mai stat de mult în șa, numai costumul îl mai am pe undeva, numai costumul. Da, tinere, așa e, omul pleacă, și rămîn în urma lui doar niște lucruri, nimic altceva, doar niște lucruri și ceva amintiri. Toate au un sfîrșit, totul are un capăt.

— Văd, domnule, că aveți aceleași păreri ca și Horatius. Caii aceia arătau însă bine, un pur sînge se cunoaște de departe. Cred că era un Hackney tipic, ridica foarte sus picioarele din față.

— Ce ai... cum asta... hm, hm... ce ai spus acum?

— Ei, bunicule, Frumușelul se pricepe la cai, nu ți-am spus doar? Și acum mai călărește cîteodată prin împrejurimile aerodromului, împrumută cu sergentul Rogers cai de la fermă.

Patrice vorbește așa de frumos despre Puști, imediat aș săruta-o. Să călărești însă cu Puștiul nu e nici o plăcere, poți să-ți frîngi gîtul. Stă în șa ca turnat, și mai ales gardurile și zidurile, asta-i boala lui. Cîteodată ajung acasă și calul mă așteaptă în grajd; a făcut singur ultima bucată de drum, iar Puștiul se hlizește ca un prost.

— Dumneata călărești, domnule? Asta a fost totul, n-am mai discutat despre asta, iar colonelul mi se adresează cu domnule și nu altfel...

— ... cu plăcere, domnule, mai iau bucuros, vinul ăsta e într-adevăr grozav.

— Opera mea, domnule, opera mea. Nu-l consider cel mai bun, dar rău nu e, asta-i sigur. Mai servești puțin, da?

Servesc vin cu colonelul, picătură cu picătură, mîncăm crabi fierți cu ridichi. Doamna Watkinson împletește și se uită la ceas iar Patrice ascultă și se uită la mine. Sedem înăuntru; afară e cam răcoare. Sedem în camera care e și sufragerie și cameră de zi, iar astăzi și dormitorul meu; povestim și ne simțim bine. Discutăm, bineînțeles, despre războaie, despre acesta și

despre cele care au fost. Despre cele viitoare nu vorbim, asta e ultimul, asta o știu și eu, un sergent. Colonelului i se zbate o venă la tâmplă iar mie îmi amorțesc degetele de la mâini; vom merge probabil la culcare. Unde va dormi Patrice? Cu siguranță undeva sus...

A venit imediat ce s-au culcat ceilalți. Am simțit un curent slab, apoi au scârțâit scările și eu o și așteptam. Era numai în pijama, albă; bluza, încheiată cu un nasture mai sus. N-a scos nici un cuvânt, absolut nici unul și nici eu. De abia după aceea a început să vorbească.

— Gropița asta va fi a mea, da?

— Va fi, Patrice, dacă vrei tu. Stai bine?

Nu mi-a răspuns, s-a răsucit puțin pe brațul meu.

— Unde i-ai spus maică-ti că te duci?

— Ce puteam să-i spun, nimic, doar nu mă duc în pijama la plimbare.

— Dar ea ce-a zis?

— Să nu stau mult jos, că acum se luminează devreme.

Dejunul e excelent, așa cum trebuie să fie. Doamna Watkinson știe să facă gem, într-adevăr; cel mai bun mi se pare cel de vișine. Colonelul e nervos, ne grăbește, se uită mereu la ușa. Stau fără veston, mi-am cerut voic.

— Ei, grăbiți-vă, grăbiți-vă, va fi aici imediat, să aveți timp să vă îmbrăcați. Băiatul e de încredere, îi aduce precis.

Termin de mâncat, așteptăm, doamna Watkinson se cam încruntă. Despre ce-i vorba, vine oare cineva după mine? Trebuie să fiu înapoi de-abia deseară, maiorul Sheen nu aterizează mai devreme, și ce să fac acolo singur, pe un aerodrom străin? Afară se aude un tropot, colonelul ascultă emoționat.

— Gata, sînt aici.

— Cine e aici, tată, spune-ne! Ia uite cum așteaptă Patrice.

— Nici n-am putut dormi, am dat o fugă la Aitken, mi-a promis că trimite cai. Aștia doi se vor plimba bucuroși, acum, dimineață.

— Dar, bunicule, Frumușelul nu are...

— Are tot ce-i trebuie, totul e pregătit sus la mine.

Și cizme are, și cizme, i-am măsurat pantofii. Numărul nouă, sergent, am dreptate?

— Da, domnule, dar nu pot...

— Nu mai spune nimic, absolut nimic. Un soldat trebuie să se schimbe în cinci minute, altfel îl ia dra... altfel e de rău, asta ți-o spun eu, domnule.

Nu durează cinci minute, ci cam cinsprezece, trebuie să o aștept pe Patrice. Pantalonii și cizmele îmi vin exact, cu jacheta a fost mai greu, îmi era strîmtă la umeri. Am rezolvat lucrurile luînd un sacou de-al domnului Watkinson, de tweed irlandez, nu se va supăra acolo, la Tobruk, pe mine. Cizmele sînt maro, din piele fină, cu carîmbii răsfrînți; la gît am un șal iar pe cap o pălărie moale și joasă, tot a domnului Watkinson. N-am vrut s-o iau, dar a trebuit.

— Călărețul trebuie să aibă întotdeauna ceva pe cap, domnule, nu uita asta. În timpul mersului întoarce borul din față în sus și pălăria nici nu se va mișca, ai să vezi.

Nu știam așa ceva, noi cu Puștiul ne băgăm capela sub epolet și merge și așa. Și ce cizme frumoase! De unde aș fi făcut rost de ele? Îmi erau de ajuns și niște cizme de cauciuc.

— Călărești de mult?

— De la paisprezece ani, domnule. În legiunea străină trebuia să merg la catîri.

— La catîri? Catîrul e un animal excepțional, muncitor, nepretențios, mănîncă orice. Se îmbolnăvește doar o dată în viață, înainte de a muri. Fără ei nu ne-am fi descurcat deloc în Hinducus, absolut deloc. Aveam corcitură de Poitou, nu există animal mai grozav.

Colonelul are o privire duioasă, îl năpădesc amintirile. Oare cum de e posibil? Pe cer zbîrnîie avioanele, pe șosele mașinile, peste tot motoare și motoare — iar colonelul trăiește pe o altă lume, cu cai și catîri, cu cavaleria sa, cu artileria de munte. Cam ce vîrstă să aibă, șaptezeci sau mai mult? Mai degrabă mai mult, dar arată bine, e vioi. Pentru oricine cea mai frumoasă este tinerețea lui și nimic altceva? Și eu îmi voi aminti cîndva la fel de Wellington? Oare, cîndva, pentru mine tot Patrice va fi cea mai frumoasă și nu alta? Îi stă însă

bine, are pantalonii suflecați, un toc ceva mai înalt la cizme, părul desfăcut și cămașa deschisă la gât. Parcă s-ar fi născut într-un ranch. Sosește împreună cu doamna Watkinson și...

— Frumusele! Ce bine-ți stă, încă nu te văzusem în civil! Ia întoarce-te, să te văd!

Mă privesc toți, nu prea mă simt bine. Dacă m-aș putea măcar privi în oglindă, dar așa. Nici nu știu cum arăt, pălăria trebuie să fie tare caraghioasă.

— Și ce bine-ți stă cu pălărie, arăți ca un actor! Ai putea merge în Hyde Park.

Acum era să fac una boacănă, tocmai voiam s-o scot. Tare aș vrea să văd cum arăt în civil, oare cum e?

— Știu că ești obișnuit cu hainele tale, dar astea îți stau bine, chiar foarte bine.

Să-i spun că n-am avut niciodată hainele mele? Să-i spun că întotdeauna mi-au venit bine hainele altora, pentru că așa umblu de mic, că am purtat numai ceea ce mi-au dat alții? Să-i spun că primele mele haine, într-adevăr numai ale mele, au fost uniforma, uniforma militară? Mai bine nu, cel puțin nu acum, tot n-ar înțelege nici unul. Patrice poate că ar înțelege, și doamna Watkinson, dar colonelul Bradley nu ar înțelege, precis că nu. De ce să le stric bucuria; principalul e să nu-mi cadă pălăria, domnul Watkinson n-ar mai avea ce purta după război.

Încerc chingile, o ajut pe Patrice să încalece. Asta o știu de mult, așa am început: ajutând oamenii să încalece, făcând curățenie în grajd, țesălind caii și plimbându-i. Poate că mult timp soarta mea va fi să le ajut altora să încalece, unii pentru asta s-au și născut. Conduc calul ușor din frâu, numai cu o mână, cealaltă în șold, și privesc împrejur. Pe aici, în partea asta, nu trece nimeni, îmi pare destul de rău, îmi stă probabil bine cu pălăria. Patrice merge în fața mea, părul i se unduiește, șoldurile i se leagănă. Deasupra noastră țipă pescărușii.

Sîntem pe partea cea mai lungă a golfului. Tocmai s-a terminat refluxul, marea s-a retras undeva, se joacă cu scoicile mai mici. Îmboldesc puțin calul, începe să danseze, mă alătur de Patrice. Să las pălăria pe frunte,

să-i ridic puțin borul... și trap mare! Indrept calul din călcîie, mă ridic puțin... și Patrice îi dă drumul prima. Așa, acum începe! Fără nici o mîină în șold, fără schimonoseli, galop! Caii abia așteptau, ca și noi doi, Patrice și cu mine. Dantela argintie de spumă ne conduce pe mal iar copitele bătătoreasc nisipul. E compact, întărit de apă, nu alunecă și nu se afundă, formează o pernă. Mă ridic puțin în scări, mă culc pe gîtul calului, țin frîul scurt, lîngă cap, și cu capătul liber îndemn animalul. Calul întinde gîtul, vîntul îmi bate în față. Nu pot să cedez, nu am voie, în față am ținta, părul fluturînd mă conduce.

Nu poate să reziste cît mine, bineînțeles. O ajung în curînd, pun mîna pe hățuri. Bate calul cu călcîiele, se zvîrcolește în șa, nu fuge, nu poate. Ne oprim amîndoi în fața stîncilor, rîdem. E rumenă la față, bluza i se umflă, e frumoasă. Sîntem tocmai în locul unde am făcut baie ieri. Acum cunoaștem locurile. În spate e o mică peșteră. Descălecăm amîndoi, ca la o comandă. Se ridică puțin pe vîrfuri, mă ia de după gît.

— Dragoste, ce frumos a fost!

— Hai, scumpo, numai o clipă...

Caii nu vor sta în soare, umbra e aproape. Cum îmi stătea la piept, mi-a trecut ceva prin cap.

— Iubitule, ce e? Trebuie să-mi spui totul, știi?

— Știu, Patrice, așa fac întotdeauna. Cînd se va întoarce tatăl tău de la Tobruk, va trebui să-și cumpere o pălărie nouă.

Sub stîncă caii ciulesc urechile, rîsul nostru i-a speriat.

15

— Frumușelule, vezi ceva?

Din nou țin picioarele încordate și mîinile strînse pe mitraliere ca să nu fiu zdrobit. Sub noi e un iad, Hanovra se apără cu înverșunare. Tommy e nerăbdător,

vrea să știe totul dintr-o dată. Incerc să recunosc în haosul acesta exploziile bombelor, ale bombelor noastre. Trebuie să cadă undeva la gară. Tommy a ochit chiar hala, o cutiuță mică, cum de pot încăpea acolo trenurile? Acum e culcat în față, lângă trapa navigatorului, urmărește acele cronometrului așezat puțin mai la stînga de capul lui și mă așteaptă pe mine.

Da, eu trebuie să fiu iarăși atent. În spate, sub noi, totul fierbe, alte avioane trec la atac. Cum de se poate trece printr-un asemenea baraj?

— Tommy, așteaptă, încă nimic... acum, acum, trei explozii chiar lângă hală, direct pe linii!

Bombele cu termit sînt incendiare, luminează de te dor ochii.

— Ce ghinion, afurisit ghinion! Nici una n-a nimerit hala?

— Au căzut de-a curmezișul liniilor, trebuie să fi fost acolo un tren de cisterne, a început deja să iasă fum, la mijloc trei puncte luminoase.

Tommy decuplează telefonul, răsufală greu și se tîrăște, se strecoară printre diferite obstacole, pîrghii și cabluri, în cabina sa. A de la Alice a ieșit, în sfîrșit, din foc și Pavel mărește prudent viteza. În ultima vreme Pavel ia lucrurile cam prea în serios, mai ales în timpul zborului. Nu-i place cînd nu se folosesc termenii militari, raportul trebuie să fie concis. Acum o să vrea de la Tommy direcția pentru înapoiere, dar acesta nu va privi mult harta; precis a calculat totul încă pe cînd zburam înapoi, e un navigator excelent.

— În stînga mea e lacul Steinhuder. Trebuie să fie frumos pe malurile lui, după război am să mă duc acolo. De aici pot să dau direcția de înapoiere și eu singur, după aprecierea mea vor fi cam...

— Manometrul din stînga.

Aha, Pavel și Frank vor să discute treburi de-ale piloților. Să le fie de bine! Un moment e liniște, apoi Tommy începe din nou.

— Frumusele, cîte explozii zici că au fost?

— Trei, doar am anunțat.

— Cum trei, trebuiau să fie patru. N-au fost bombele noastre.

Nu mă așteptam deloc la așa ceva din partea lui Tommy. Cum n-au fost bombe ale noastre? Dar ale cui au fost? Deasupra obiectivului era lumină ca ziua, în momentul acela nu era acolo nici un alt avion. Încerc imediat să-mi imaginez întreaga situație. Da, aici era hala, lângă ea, în stînga, triajul principal, în dreapta...

— Tommy, bombe erau ale noastre, și...

În receptoare țiuie ceva, cineva vorbește în același timp cu mine. Decuplez microfonul.

— Comandantul către echipaj: încetați!

Ei bine, încetez, dar Pavel începe să fie nervos. La urma urmelor îl înțeleg, astăzi e ultimul nostru zbor. Tăcem cu toții. Dar ce l-a apucat pe Pavel, niciodată nu a vorbit astfel cu noi? Englezii ar putea chiar să spună că-și dă aere de superioritate.

— Comandantul către pilotul secund: scade mereu?

Ei, metodele astea n-au mai fost la noi. În ultima vreme ne adresam unul altuia pe numele mic și acum, dintr-o dată, Pavel vrea să se joacă de-a soldații. Și în definitiv ce scade? Altitudinea e mereu aceeași.

Tommy s-a așezat comod în cabină, a pus mîna pe calculator. Cîteva mișcări abile — unora le place să socotească — cîteva linii și cifre cu un creion bine ascuțit pe marginea hărții. Da, e bine, direcția către aerodrom e...

Motorul din stînga a tușit de două ori, Alice s-a întors brusc spre stînga și a început să coboare. Apoi a început să urle, la turația maximă, motorul din dreapta și avionul a trecut greoi și încet la zbor orizontal. Zboară, zboară drept, dar atîrnă pe o aripă.

Tommy lasă să-i cadă creionul, se îndreaptă, ascultă. Nimeni nu zice nimic. Trece pe sistemul radio-fonic, și acolo e liniște. George, la masa de radio în fața lui Tommy, privește uimit împrejur, ia mîna de pe manipulatorul aparatului Morse, face un semn, nu, nici el nu știe nimic.

Se aude glasul calm al lui Pavel, pentru urechile noastre sensibile chiar prea calm:

— Comandantul către echipaj: defect la motorul stîng, transmiteți aerodromului poziția noastră.

Pavel vorbește către noi toți, dar ceea ce a spus, îi privește numai pe doi — deocamdată numai pe doi. Tommy trebuie să dea poziția iar George să o transmită. Frank nu are nevoie să afle nimic, stă lângă Pavel și știe de mult totul, iar pe noi, pe Puștiul și pe mine, nu trebuie să ne intereseze. Orice s-ar întâmpla, sarcina mitraliorilor nu se schimbă, trebuie să scruteze mereu cerul. Pentru noi ar fi valabil un singur ordin: Părăsiți avionul! Și dacă Pavel nu l-ar mai putea da — și asta se poate întâmpla — desigur n-ar uita de noi și, înainte de a-și da sufletul, ar apăsa pe buton, ca în turelele mitraliorilor să se aprindă lumina roșie de avertizare.

Tommy calculează ca la tablă, nici nu suflă. Ultima poziție cinezeci și doi douăzeci și cinci și nouă zece — mîna cu hîrtia se întinde spre stația de radio — declinația cinci treizeci, vînt direct dinspre apus, viteza nu se ia deocamdată în considerație, în fața noastră Osnabrück... atenție la tunuri, mai bine să le ocolim... deasupra lui Zuider See trebuie să o luăm spre nord de Zwolle...

— Navigatorul către comandant: direcția două sute optzeci, doi opt zero, vînt din față, dinspre vest.

— Am înțeles, doi opt zero.

George are în fața sa un carnet cu tabelele de codificare, alături e hîrtia lui Tommy cu ultimele coordonate. Mîna stîngă acordează fin frecvența receptorului, dreapta mîngîie manipulatorul, unește și desparte litere, semne și cuvinte întregi.

Cei doi, cărora le-a fost adresat ordinul, își îndeplinesc bine obligațiile. Iar în față, în cabina piloților? Au corectat devierea, au îndreptat avionul pe direcția cea nouă și acum se ocupă de motorul defect. Presiunea uleiului scade mereu. Pavel se străduiește să mențină echilibrul avionului și direcția cea nouă, Frank încearcă, prudent, să pună motorul în funcțiune.

— Să pompez?

Pavel se întoarce puțin și conduce, cu greutate, avionul mai departe. Nu răspunde, parcă nici n-ar fi

auzit. Să intervin și să-l întreb dacă a înțeles? Nu, mai bine să nu mă amestec deloc. Frank așteaptă. Știe că Pavel va începe să vorbească la momentul potrivit.

Pavel se gîndește. Deasupra Hanovrei ne-a lovit o schijă, cel mai probabil în reductor. Avem două posibilități: ori să pompăm ulei și apoi să mărim turația, ori să decuplăm complet motorul. A doua posibilitate e periculoasă, sîntem în centrul Germaniei — cu un singur motor nu ajungem prea departe, asta-i sigur. Dar prima posibilitate? Sau motorul funcționează mai departe, chiar dacă la o turație mai mică, sau nu mai funcționează deloc, sau... sau ia foc.

Pavel tace, încearcă s-o mențină pe Alice pe direcție, privește în fața lui, caută răspunsul undeva în infinit. Tace și Frank, privește cînd în față, cînd la Pavel.

— Pompează!

Zarurile sînt aruncate. Presiunea a mai crescut, Frank așteaptă din nou.

— Accelerează, dar ușor!

Frank împinge pîrghia accelerației, urmărește contorul de turații. Pavel se apleacă în față, întoarce capul spre stînga, urmărește motorul. Se pare că merge bine, acul contorului urcă mereu...

— Am luat foc!

Strigătul mi-a izbucnit fără să-mi dau seama, flacăra a țîșnit pe lîngă turelă. Imediat să tragem pîrghia înapoi, să închidem combustibilul, să apăsăm pe butonul extingtorului din motor. Să punem elicea în steag, ca să opună o rezistență cît mai mică. Cu două motoare nu mai ajungem. Dacă mai ajungem...

Pe capota din față a motorului se formează un guler alb de spumă pe care o suflă curentul. Flăcările încețează să mai iasă, însă înăuntru, între cilindri, arde în continuare, prevestind a rău. Cum se va termina substanța din extingtor, se vor înălța din nou și apoi...

— Comandantul către navigator: verificați coordonatele!

Tommy calculează iarăși, ca în fața elevilor în clasă, dar de data aceasta începe să se încurce. Sub noi e canalul Weser, în curînd n-o să-l mai vedem, Alice se îndreaptă direct către norii de furtună. Acum sîntem

la opt treizeci, ceva mai la sud decât ar trebui, asta din cauza înclinației, busola începe să-și facă de cap.

George transmite, ține în permanență legătura cu aerodromul. Manipulatorul țopăie sub mîna lui: „Motorul din stînga arde, pierdem viteză...”. În depărtare o stație se amestecă în transmisie, George îi impune tăcere cu trei litere atotputernice: SOS. Cum a fost oare atunci lângă Celebes? Ziceau că au transmis un avertisment că vine taifunul, dar n-a fost adevărat. Și chiar dacă avertismentul ar fi ajuns, „Southern Cross” tot n-ar fi scăpat de primejdie, mergea cu numai douăsprezece noduri și asta era puțin. Vasul era aplecat, de-abia se menținea la suprafață. Ce mai țipau oamenii aceia! Asta nu se poate uita șapte ani...

Motorul arde în continuare, dar mai slab. Dacă flăcările vor mai izbucni o dată, va lua foc rezervorul de benzină și atunci totul se va sfîrși în cîteva secunde.

Substanța din extingtor se termină cam în două minute, nu avem cu ce s-o înlocuim. Cum a făcut neozelandezul acela, Ward, sau cum îl chema? Da, Ward. Zburau dinspre Mînster, ardea un motor. Ward a ieșit fără parașută pe aripă și a stins focul cu ceaiul din termos. Nu-i poți ordona nimănui să iasă pe aripă, gîndește Pavel, și oricum, tot n-ar reuși. Iar manșa nu poate fi lăsată din mîini. Piloții se luptă cu ea, încearcă să mențină aparatul, nu merge, nu se poate...

— Comandantul către echipaj: pregătiți-vă să părăsiți avionul!

Puștiul răspunde primul, nici nu-i tremură glasul. Vorbește apatic, începe să se sature de toate, de Alice, de zboruri, de război. E rău cu el, nici nu mai vorbește ūrît. Iese din turela din față, își aranjează parașuta pe piept și se așează lângă trapa din podea. Apoi confirmă, unul după altul, George și Tommy. Frank nu zice nimic, își desface centurile de siguranță, se uită la Pavel puțin muștrător. Să o lase pe Alice în voia soartei? N-ar fi o soartă prea bună. Și cu echipajul ce se va întîmpla, cum o să fie întîmpinat, acolo, jos? Desigur nu prea bine. Și vom scăpa, oare, cu viață?

Da, vom mai scăpa? Săriturile de exercițiu pe aerodrom sînt altceva decât să sari noaptea dintr-un avion

cuprins de flăcări, într-o noapte geroasă și deasupra unui teritoriu pe care de-abia au căzut bombe, bombele noastre. Cum se vor purta cu noi? Ce vor păți părinții mei, când gestapoul va afla cine sînt? Și dacă mă vor întreba cum am fugit din Germania și vor ajunge la SS-istul acela? Nu trebuia să asmută cîinele asupra mea, trebuia să mă apăr, trebuia! Ori eu, ori el. La urma urmelor de ce ar trebui, în fond, să sar? Merită? Ce viață mă așteaptă acolo jos?

— Comandantul către mitraliorul din spate: repet, pregătiți-vă să părăsiți avionul!

Îmi bat capul degeaba. Pavel trebuie să-mi atragă atenția în mod special. Oricum e ciudat să vorbesc cu Pavel într-o limbă străină. Nu știu imediat ce trebuie să răspund, la pregătire n-am învățat așa ceva, nici la școală. Pînă la urmă pun mîna pe microfon.

— Bine.

Spun asta cehește, în loc de adio. Dar nu voi sări nicăieri, m-am răzgîndit. La mine durează mult pînă mă hotărăsc, dar apoi țin direcția. Rămîn în turelă, în turela mea. Vom vedea cum se va termina. Pun mîna pe piciorul drept. Da, e acolo, ultimul meu prieten, e înfipt în cizmă. Are corpul rotund, se numește Colt.

Extinctorul e gol, s-a terminat, în motor strălucește în continuare ceva. Zburăm în niște nori negri, de abia se văd vîrfurile aripilor. Și, deodată, începe. Manșa se zbate — primele rafale de vînt — iar Alice se înalță și se lasă. Altimetrul indică o urcare bruscă, dintr-o dată Alice se oprește pentru o clipă în văzduh și se prăbușește în prăpastie. Curenții verticali din norii uriași poartă avionul ca pe o pană.

Orice pilot cu scaun la cap ocolește zonele de furtună. Pavel are scaun la cap și, în plus, e și pilot, dar acum trebuie să zboare drept, nu poate prelungi traseul. Motorul n-ar rezista, merge aproape la capacitatea maximă, turația două mii patru sute, din cînd în cînd urlă sălbatic, cînd Alice e aruncată de curenți.

Radioul nu se poate folosi. Pînă nu l-a închis George, receptorul doar hîrîia și pîrîia, iar din întrerupătorul antenei săreau scînteii lungi. Între cele două perechi de

mitraliere din turele radiază o lumină ciudată care ne colorează siluetele.

Pavel, puternic și lat în umeri, luptă cu manșa. Fruntea i-e umedă, răsuflă greu. Frank se încordează dintr-o parte și încearcă să țină manșa. Acele aparatelor de bord tremură, unele sar de la zero la valoarea maximă, busola se dă peste cap. Unde sîntem, încotro zburăm? Unde e pămîntul și unde e cerul?

Pe masa navigatorului e o întreagă harababură. Mai întîi au dispărut creioanele și calculatorul, plutește și harta. Lui Tommy îi e totuna, de aici nu mai avem nevoie de nici un fel de direcție. Drumul salvării e numai unul și pe acesta se merge fără direcție. Tommy și George s-au încleștat de scaune, picioarele le sînt încordate, ca atunci cînd trecem prin barajele de foc, se uită unul la altul. Amîndoi sînt palizi.

Ultima cădere e cea mai rea. Apoi Alice se redresează, încă vreo cîteva zdruncinături și zborul devine liniștit, nu se mai întîmplă nimic. Doar motorul din dreapta geme și aripa stîngă atîrnă.

Tommy se ridică obosit și se oprește sub cupola navigatorului. În spate, în urma avionului, se înalță amenințător un zid de nori negri pe care fulgerele îl taie în cruciș și-n curmeziș. Douăzeci de minute de zbor pe furtună, brrr. De fapt, însă, avem noroc; focul a fost stins, de furtună am scăpat cu bine. Nici deasupra Hanovrei n-a fost plăcut, tare ne-au mai scuturat. Dar nu pe degeaba, gara a fost atinsă de trei ori.

— Navigatorul către mitraliorul din spate. Cîte explozii au fost?

Nu știu de ce mă tot pisează Tommy cu asta. Trei explozii, nici una mai mult sau mai puțin. Și de ce tot întreabă, la ce-i folosește? Oricum nu vom mai ajunge acasă. Atunci, de ce? Ori s-a prostit așa de repede?

— Trei explozii, înțelegi, trei: una, două, trei. Și mai lasă-mă în pace!

Aparatele de bord s-au mai liniștit puțin. Alice zboară între două straturi de nori, temperatura exterioară e puțin sub zero grade. Altitudinea numai șapte sute, cu trei mii de metri a coborît avionul în timpul

furtunii. George încearcă să obțină legătura, nu-i răspunde nimeni. Pierdem mereu din înălțime.

Pavel se luptă cu manșa. Masca de oxigen o are deschisă, ochii cenușii n-ar înțelege acum de glumă, urmăresc într-una vitezometrul. Optzeci de mile nu-i viteză, încă puțin și Alice începe să vibreze și să tremure și cade ca o piatră. Din cauza gerului jivrajul a acoperit motoarele și aripile. Frank pompează glicol, de pe elice și de pe bordurile de atac ale aripilor și de pe profundor se desprind cu pîrfituri înfundate bucățele mici de gheață. Dacă nu intrăm repede într-o zonă mai caldă, nu vom mai rezista. Încă vreo cinci minute, cel mult zece. Motorul e suprasolicitat, s-a înfierbîntat prea tare. Pierdem înălțime.

— Comandantul către telegrafist: aveți legătura?

Pavel știe că George nu poate să aibă legătura, receptorul e mereu inutilizabil, iar înclinația avionului împiedică relevmentul. Știe asta, dar trebuie să întrebe.

— Comandantul către navigator: ce distanță e pînă la aerodrom?

Pavel știe că Tommy nu cunoaște poziția, cine ar putea s-o știe? Pămîntul nu se vede, nu se văd nici stelele, aparatele nu funcționează, în timpul furtunii ne-am întors de o sută de ori încoace și încolo, cum ar putea cineva să spună unde sîntem? Pavel știe că Tommy nu-i va spune nimic, dar de întreat trebuie să întrebe.

Fără să cunoaștem poziția, fără radio, cu jivraj, cu un singur motor suprasolicitat, aproape de ziuă și adînc în spatele frontului inamic — pentru asta nu trebuie să ne invidieze nimeni.

16

Se luminează de ziuă. Jos au început să cînte păsările, deocamdată destul de timid. Așteaptă să le sărute razele soarelui. Tommy e culcat pe trapa din față —

lîngă el harta — caută o gaură în nori. Trebuie să se arate ceva, trebuie, sîntem așa de jos, norii încep să se destrame. Jivrajul începe să se topească, Alice merge ceva mai repede. În condiții normale acum am fi venit la aterizare. Ar fi mers și cu un singur motor, după ceasul meu am fi deja deasupra Canalului, cam pe meridianul trei, dacă nu ne-ar fi reținut atîta furtuna. Unde sîntem acum? O gaură în nori, cîmpii, pășuni, după o clipă altă gaură, mai mare, un sat, în spatele lui strălucește o apă, e un rîu. Să fim oare de pe acum deasupra Angliei? Nu, nu se poate, timpul nu corespunde. Stai, rîul curge spre vest, albia i se lărgeste, în partea stîngă formează o deltă...

— Sîntem la gurile Rinului!

Tommy doar a strigat asta, nu s-a adresat nimănui. Nici n-ar fi avut rost, toți cunosc situația. Deci acesta e sfîrșitul, de aici nu mai putem scăpa. Peste tot numai baterii și aerodromuri, peste tot artilerie antiaeriană și avioane de vînătoare.

Tommy se grăbește spre cabină, lucrează cu calculatorul. Da, furtuna ne-a abătut din drum, pe aerodromul nostru nu mai ajungem, ne îndreptăm spre Ipswich, acolo e țărmul englez cel mai apropiat. Cerul e dintr-o dată aproape curat, de parcă cineva ar fi măturat norii.

— Navigatorul către comandant: direcția vest.

Pavel nu răspunde, nici nu are ce. Cum poate să țină direcția? Busola nu funcționează, iar girocompasul se învîrte cum vrea el. Bine că măcar mai luminează puțin luna. E foarte palidă, se ascunde de răsăritul soarelui, dar pentru orientare e bună. Ciudat, soarele și luna în același timp pe cer. În dreapta noastră e Rotterdamul, probabil că i-am trezit din somn.

— Mitraliori, în turele!

Desigur, nici lui Pavel nu-i place ceea ce spune. Sîntem la mică altitudine și, dacă Alice s-ar prăbuși, nu am mai avea timp să ieșim. De data asta am o situație ceva mai bună decît Puștiul; pot să întorc turela și să sar din ea, de fapt să cad pe spate. La urma urmelor asta nici nu mai contează acum; de la înălțimea la care sîntem nu s-ar salva nimeni din echipaj.

George bate în manipulator, îl mîngîie, îl bușește — nimic. Nu răspunde nimeni, nu ne aud. Acordează scala, schimbă volumul, nimic. Nu se aude nici Hilversumul, și doar e aproape. Probabil că tace tocmai din cauza noastră, ca să nu ne putem orienta. Altădată pe timpul ăsta începeau deja să transmită. Au un program frumos, Barnabas von Götzi nu cîntă rău.

— Sîntem deasupra țărmlui.

Să raporteze trecerea țărmlui este obligația Puștiului, și la zborul spre obiectiv și la întoarcere. La întoarcere sună, bineînțeles, altfel, mai frumos, răsufăm, toți ușurați. Din momentul acesta nu mai pot să tragă în noi — în afara bateriilor de pe vase — tunurile și mitralierele, nu mai pot să ne orbească proiectoarele și nu trebuie să ne mai temem că ne vom împiedica de cablul vreunui balon. Din tot sistemul magistral de capcane, pe care ni le pregătesc nemții, mai rămîne, după ce am lăsat în urmă continentul, doar una singură — avioanele de vînătoare. N-aș vrea să întîlnesc acum vreunul; Pavel nu poate manevra avionul, am fi o pradă ușoară. Singur cu mitralierele mele n-aș putea face mare lucru, au calibru mic.

Nu era nevoie ca Puștiul să anunțe astăzi țărmlul. Tommy e culcat pe trapa navigatorului și vede și el linia dătătoare de speranțe a spumei. Precis a făcut asta pentru mine, eu nu știu niciodată ce se întîmplă în față.

Ochii scrutează nervos cerul: la stînga, la dreapta, sus, jos. Iarăși trebuie să mijesc ochii, privesc direct spre răsărit. Soarele urcă, după odihna de noapte, deasupra orizontului și alungă liliecii și alte vietăți de noapte. Ne alungă și pe noi; pentru noi lumina înseamnă moartea.

Dacă ar apărea vreun avion de vînătoare, l-aș observa în ultimul moment. Mi se pare ciudat că ne lasă în pace. Mi-am scos mănușile încălzite electric, le-am lăsat numai pe cele de piele, mîinile sînt mai sensibile. Mîngîi mînerele, aștept. Mitralierele au piedica scoasă, îmi mușc buzele. Dacă fac vreo greșală îi voi avea pe cei din față pe conștiință. Oare am eu conștiință? Au soldații conștiință? Au conștiință generalii, miniștrii? Mîngîi mînerele, aștept...

Poate că nemții ne-au confundat cu un avion de-al lor, de școală ori curier. Doar zburăm dinspre est, din interior, e ziuă, pe ecranul radarului de pe sol ne tîrîm desigur ca un melc. Acum încă un mic ocol, evităm Overflakkee și ar trebui să avem numai mare pînă în Anglia. Se va purta bine cu noi, ne va lăsa s-o trecem? Poate că da, astăzi avem noroc, sîntem cu Alice, care se întoarce întotdeauna. Am scăpat din barajul de foc, am stins focul, am trecut cu bine prin furtună, motorul rezistă de mai bine de patru ore, deasupra Rinului nu ne-au prins....

Tocmai decuplam ochitorul și în momentul acela l-am văzut. Era doar un mic punct negru, dar era acolo, nu se putea șterge. Avea aceeași altitudine ca și noi sau aproape aceeași. Venea după noi la sigur, de parcă ar fi ieșit la plimbare. Poate că zbura de pe un aerodrom către altul și ne-a văzut, de aceea nu e cu nimeni în formație. Ori poate e unul din huhurezii aceia de noapte, ăștia obișnuiesc să iasă singuri. Apreciez distanța și timpul.

— Pavele, în urma noastră un avion monomotor.

Nu zic de vînătoare; Pavel are și așa destule griji. Și vorbesc iarăși cehește, de parcă aș fi uitat dintr-o dată engleza. N-o fac anume, n-ar fi corect față de ceilalți. Oricine are dreptul să știe cînd și cum va sfîrși. Dar e oarecum normal, vreau să mor ca un ceh.

— Am înțeles. Spune-le, nu avem ce face!

Repet în engleză și adaug la ce distanță e. Mai departe sau mai aproape, e totuna. De fugit nu putem fugi, totul e o problemă de cîteva zeci de secunde, cel mult cîteva minute. Pavel e bucuros că Alice se mai menține încă în aer, de manevre de evitare nici nu poate fi vorba.

Piloții se sfătuiesc repede. George se amestecă în vorbă: îi pare rău, dar tot nu are legătura. Să încerce Frank pe sistemul fonic. Nu e o idee rea, dar trebuia să le treacă prin cap mai înainte. De fapt nici mai înainte nu s-ar fi putut, eram deasupra Olandei, nemții ne-ar fi depistat imediat. Frank încearcă deci să cheme vreo patrulă deasupra Canalului, transmite poziția și direcția, cere ajutor, dar nu prea-mi vine să cred. Cine

ne-ar găsi așa de repede? E tîrziu, e prea tîrziu pentru orice. Nu mai avem nici o șansă.

De ce m-am băgat în asta, de ce n-am rămas acasă? De ce n-am așteptat să văd cum se termină totul? De ce mă bag unde nu-i treaba mea? De ce nu mă las în voia curentului; e calea cea mai comodă. De ce n-am plecat la odihnă? Ce era dacă acum în locul meu ar fi fost altul? Acum nu se mai poate face nimic, sînt aici și am pierdut jocul, l-am pierdut. Dar n-am să-mi vînd pielea pe degeaba.

Apreciez din nou distanța, secundele zboară. Aproape a intrat în raza mitralierelor. E în avantaj față de mine, are un tun, poate să înceapă de la un kilometru. De ce ne trimit deasupra Germaniei cu un calibru așa de mic? Browningul e o armă bună, complicată și pretențioasă în ceea ce privește întreținerea, dar bună. Numai calibrul ăsta nefericit...

Îl observ cum se apropie. Ați văzut vreodată moartea? Nu e palpabilă, n-o puteți descrie, și totuși știți de ea. Stă în fața dumneavoastră, vă privește, așteaptă. Are timp, o groază de timp, nu se grăbește. Vă chinuiți, vă zvîrcoliți și vă tînguți în fața ei, vreți să vă apărați, dar nu vă ajută la nimic. Așteaptă să facă doar un semn cu mîna...

Primele gloanțe, cinci-șase, au nimerit în aripă, dar în apropiere de vîrf, nu în rezervor. Alice are, totuși, noroc. Și cu ea și noi. Speriat, întorc brusc ureaua și arunc o privire în lături. Ce se întîmplă? Se trage în noi, dar avionul meu de vînătoare încă nu atacă. Și de-abia atunci l-am văzut pe celălalt, pe al doilea. A apărut cine știe de unde și, ca și cum am fi fost exclusiv afacerea lui, a și deschis focul. Deci ăsta e sfîrșitul! Cel puțin se va termina totul mai repede. O vor lua pe Alice la mijloc și o vor face bucățele. Eu, în spate, sînt primul la rînd.

Timpul s-a oprit, orice mișcare s-a oprit, numai gîndurile îmi aleargă nebunește. Nu sînt deloc nervos, imaginile sînt absolut precise.

Cel de-al doilea avion trece pe deasupra noastră și se depărtează. În timpul atacului a împins pîrghia accelerației, are viteză mare. Pînă va lua curba și se

va întoarce iarăși spre noi, va ataca primul, cel care vine în urma noastră. Da, asupra acestuia trebuie să mă concentrez, orice ar face celălalt. Unul după altul, totdeauna unul după altul.

Din Messerschmitt încep să iasă flăcări mici. Oare tot așa se vedeau și luminilele amăgitoare care atrăgeau oamenii în mlaștini? Cine se lua după ele, se rătăcea, se cufunda în noroi. Noi mergem înaintea lor, fugim, ne vom cufunda și noi. La punctul de traversare Oesterschelde marea nu-i adîncă, dar pentru noi e prea de-ajuns. Fulgerele de pe aripi și din fața elicei nu le știe nimeni, nu poate să le cunoască nimeni, de pe pămînt nu se văd. Le văd numai cavalerii cerului, unii de mai multe ori, alții numai o dată, înaintea drumului celui lung, ultimul...

Ușor, foarte ușor, îmi pregătesc mitralierele. Nu mă grăbesc, n-am de ce. Astăzi graba nu mi-ar fi de nici un folos, știu bine asta. Trebuie să-l păcălesc, trebuie să-l atrag cît mai aproape. Trebuie să piardă avantajul unui calibru mai mare, altfel pierd eu totul. Încă o clipă numai. Gîndurile aleargă atît de repede! Cît de multe se perindă într-o singură clipă.

Ceva m-a lovit în picior, mai întîi în stîngul și imediat și în dreptul. Nu simt nici o durere, doar că mi se face dintr-o dată cald și nu mă mai pot încorda pe picioare. Vorbește cineva, membrana receptorului tremură, dar nu știu cine e. Și ceea ce spune nu mă interesează deloc. Încă o jumătate de secundă, măcar încă o jumătate de secundă, aripile lui truface se întind pe aproape întreg vizorul, l-aș putea atinge cu mîna.

Mai mult nu mai pot aștepta, am pentru asta un simț special. Acum ori niciodată! Și cînd spun niciodată, gîndesc într-adevăr niciodată. Îmi opresc răsufierea și apăs ușor trăgacele, ca să nu se deplaseze turela și nici avionul în vizor, și apoi țin așa. Pentru reglajul focului nu am timp la o distanță așa de mică. Apăs pe trăgace, țin într-una. Browningurile au început să cînte, corpul îmi vibrează, turela vibrează, întregul univers vibrează. Țin, și ușor, foarte ușor, reglez distanța, după cum se apropie Messerschmittul. Trasoarele din cele două mitraliere se înfing în rechinul care se repede asupra mea,

care vrea să mă înghită, care vrea să ne înghită pe toți. Iarăși strigă cineva, îmi vine să rid ce griji pot avea unii. Risc blocarea mitralierelor — știu asta — browningul e o armă gingașă, dar nu se poate altfel. Ori eu pe el, ori el pe mine! Țin trăgacele strînse, le țin mereu și reglez distanța. Iarăși mirosul usturător al prafului de pușcă ars, iarăși turela e plină de fum. Dar de data asta se mai simte ceva. Ați simțit vreodată miros de sînge proaspăt, știți cum miroase? Apăs pe trăgace o veșnicie, fără întrerupere.

A doua lovitură a venit brusc — așa se întîmplă cu lucrurile grave. Vizorul mi-a dispărut din fața ochilor, ceva usturător mă mușcă de obraz și de mîini. Cu ochiul drept nu mai văd, trebuie să-mi ajungă numai unul. Merge și cu stîngul, mereu am exersat tragerea cu amîndoi ochii deschiși. Măcar ceva mi-a prins bine în viață, măcar ceva mi-a folosit. Da, întotdeauna trebuie să ai amîndoi ochii deschiși. Nu-mi iau ochiul sănătos de pe silueta Messerschmittului și apăs pe trăgace, nu le dau drumul. În urma avionului de vînătoare se desfășoară o dungă îngustă de fum negru, ca și cum s-ar rostogoli pe dușumea un ghem de lînă. La cîteva zeci de metri în urma mea, avionul de vînătoare se înalță. Asta așteptam! Mitralierele se ridică brusc — în degete și în mîini mă înțeapă ace înroșite — și o serie lungă frige burta și aripile descoperite. Avionul se prăbușește greoi pe o parte, în urma lui o flacără și un nor de fum, și în clipa următoare totul s-a sfîrșit. Marea îi înalță drept monument o coloană de apă, altceva nu știe să facă.

Iarăși mi-e rău de la inimă, în gură am un gust amar. Sîngele pe care îl simt pe buze e dulce. Trebuie să mă stăpînesc, trebuie. Ochiul sănătos e acoperit de sînge, îmi curge de undeva de pe frunte. Curge și din obraz și din mîini și din picioare. Din cel stîng nu curge, țîșnește. Rana e sus, în coapsă, pe partea interioară.

Acum vine la rînd cel de-al doilea. Da, așa e bine, unul după altul. Vine puțin dintr-o parte, reglajul e mai dificil. Înseamnă să întorc mai mult turela și-mi vine greu, pentru că trebuie să ridic mereu mîna și să-mi șterg obrazul stîng, altfel n-aș mai vedea. Nu voi

mai rezista mult. Mitralierele tăcănesc iarăși. Messerschmittul trece pe lângă noi; va ataca din nou.

Al treilea atac neamțul nu l-a mai terminat, l-a întrerupt încă înainte de a ne lua în vizor. De ce? Ajung câteva lovituri și ne prăbușim și noi în apă, abia ne mai țirăm. În spatele meu se aud bufnituri infundate, direcția flutură și se zbate în balamale, cablul a fost tăiat de gloanțe. Pavel abia o mai conduce pe Alice, numai cu ajutorul eleroanelor. De ce fuge avionul de vânătoare, de ce? Doar nu sîntem prea departe deasupra mării...

Au trecut ca fulgerul prin dreapta, pe sub mine. Ca la paradă! Hurikane! Cu viteză maximă și spre răsărit — direct după neamț. Tot așa cum, mai înainte, a venit neamțul după noi, fără nici un fel de manevre și formalități de prisos, tot așa merg acum Hurikanele după el. Dur și fără cruțare, direct la țintă. E un tip îmbunătățit, au tunuri, un întreg arsenal. De aceea Messerschmittul se grăbește, dintr-o dată, așa de tare. Îl ajung încă în viraj, în urma lui rămîne pe cer o dîră neagră, de parcă ar fi desenat-o diavolul. George a avut o idee fericită să cheme o patrulă. Altfel n-am mai trăi acum.

Cineva vorbește iarăși către mine, dar nu mai recunosc a cui e vocca. Vorbește de undeva, de departe. Apoi mai aud încă „doamne, dumnezeule!” Tommy a deschis în spatele meu ușița turelei și eu m-am prăbușit în brațele lui — și totul a început să se învîrtească în jurul meu.

Sînt culcat în fuselaj, pe un pat pliant de pînză, mîinile îmi sînt bandajate, obrazul înfășurat în ceva, pantalonii au cusăturile desfăcute. Pe margine stă Puștiul cu degetul mare de la o mîină introdus în coapsa mea, în rana care sîngera așa de tare. Nu zice nimic, doar se strîmbă prosteste la mine, ca de obicei. Vreau să zîmbesc și eu, dar mai întîi trebuie să întorc capul și să scutur resturile dinților. Nu mă doare nimic, doar puțin rana de la coapsă. Probabil din cauza degetului. Probabil că asta e. Lîngă mine sînt două fiole goale, iar pe haine e scris cu un creion colorat de navigator un M și un doi cu o cruce culcată. Asta pentru ca la spital să nu-mi mai administreze morfină; ar înceta toate durerile. Pentru totdeauna. La capul meu stă George, nici el nu spune

nimic, mă privește numai. Pentru o clipă apare și Frank, numai pentru o clipă, nu poate să-l lase pe Pavel singur în față. Trebuie să-și aplece capul, e cel mai înalt dintre noi.

— Ai lucrat bine, Frumușelule. Și Frank pleacă înapoi. A spus ce voia să spună, asta e de ajuns. Ce altceva s-ar mai putea spune?

— Rău te-a mai aranjat! Dar i-ai plătit-o.

Aș vrea să spun că nu trebuia să înceapă, că e singur de vină pentru ce-a pățit, dar gura mi-e așa de uscată încît mai bine tac. Și tac și pentru că George încă n-a terminat. Nu se cuvine să-i întrerupi pe cei mai în vîrstă.

— Proiectilul de tun a nimerit postamentul vizorului. S-a sfărîmat, o parte te-a nimerit în corp, o parte în parașută. Poți să-i mulțumești lui Dumnezeu că ai avut-o în față, altfel ai mai avea găuri și în burtă. Uite, asta-i din parașuta ta.

Întorc prudent capul și privesc cu coada ochiului schija cît palma unui om, o schijă zimțată, zgîrîiată în fel și chip, ascuțită la un capăt și tăioasă ca briciul.

— Postamentul te-a salvat, proiectilul a ricoșat după ce l-a lovit. Altfel te nimerea chiar în cap și atunci morfina nu ți-ar mai fi ajutat la nimic.

Stau culcat, mă uit cînd la George, cînd la Puști. Puștiul întărește serios din cap. Asta mă face să rîd. Niciodată pînă acum nu l-am văzut pe Puști serios. Aș vrea să rîd, mă simt așa de ușor.

— Mari pramatii mai sînt, de l-aș fi prins pe cel de-al doilea, i-aș fi dat peste bot.

Și din nou expresia aceea îngrijorată.

Încerc, prudent, să îndoi picioarele din genunchi, mai întîi pe cel drept, apoi pe cel stîng. Dreptul merge în general bine, stîngul cu greutate. Cu degetele de la mîini e invers; mîna dreaptă e într-o stare mai gravă.

Îl chem pe Puști mai aproape, încerc să-i vorbesc la ureche. Se uită uimit la mine, nu înțelege ce sîsîi. Pînă la urmă pricepe și introduce firul telefonului în priza de lîngă pat. Cînd fac da din cap, cuplează microfonul, cînd fac nu, îl decuplează.

— Pavele!

Vorbesc iarăși cehește, nu știu de ce.

— Frumușelule, te aud. Îți mulțumesc.

Ei, cu asta ar fi gata. Acum încerc mai departe.

— Puștiule, de ce nu ești în turela din spate, cine păzește echipajul?

— În turela ta, în turela aceea timpită a ta, ce să fac acolo? Mitralierele sînt blocate, vizorul e praf, peste tot numai găuri și curent, totu-i pătat de un sos roșu. Poți să-mi spui ce-aș face acolo, poți să-mi spui?

Nu pot să-i spun, așa că tac. Puștiul adaugă:

— Cît privește paza, n-avea grijă, avem o escortă ca Churchill. Derbedeii aceia de pe Hurikane se țin de noi, se maimuțăresc și fac tumbe, se apropie și se învîrt pe lîngă noi. Atîta ar mai trebui să ne ciocnească! Doar așa, ca la antrenament, s-au întîmplat și de astea.

Motorul funcționează bine în continuare, se aude. E suprasolicitat, da, dar merge. Muncă de calitate, material de calitate. Mi se pare chiar că avem viteză mai mare. Prin cupola navigatorului și prin geamul lateral pătrunde în fuselaj lumină, probabil că afară e o zi frumoasă. Lumina pătrunde și prin găurile, pe care înainte de decolare nu le mai aveam. Două, cinci, zece, cinsprezece... ce să le mai număr!

17

— Cît mai avem?

— Încă patruzeci de mile, poate că reușim. Poate că Pavel va reuși într-un fel, am mai cîștigat înălțime. Mai înainte a apărut și coasta.

Da, coasta Albionului. O cunosc bine, cînd ne întoarcem spre dimineață malurile de calcar strălucesc în lumina soarelui în semn de bun venit. Bine că avem măcar undeva un fel de casă, dacă pe a noastră ne-au luat-o. Ce faceți, țărături albe ale mării? Ce fac cele Șapte Surori de lîngă Seaford, ne așteaptă?

George se strecoară pe lângă pat înspre coada avionului. De-abia acum observ dezordinea din fuselajul aparatului. Pe podea sînt împrăștiate rachete luminoase, încă din timpul furtunii deasupra Germaniei. N-au avut timp pînă acum să pună lucrurile în ordine, mereu s-a întîmplat cîte ceva. Poate că de ce-i mai rău am scăpat, poate că ajungem pe insulă.

George se întoarce, îmi face cu ochiul. Precis a fost să dea drumul la stația de identificare, partea cea mai secretă a întregului avion. În interiorul unei cutii de tablă se află un mecanism, care cifrează în mod automat indicativul nostru și răspunde radiolocatorului de pe sol că sîntem de-ai lor, că nu vrem să atacăm Anglia. În cutie se mai găsește și o încărcătură de explozibil care, la o ciocnire bruscă, sare în aer — pentru a distruge mecanismul.

Puștiul se apleacă asupra mea, orice mișcare a degetului lui în rană mă doare. Arată spre urechi și cuplează sistemul fonic. Da, Tommy discută cu cineva, nu se pot înțelege. Iar acum vorbește cealaltă stație, vorbește cineva care nu știe bine englezește. Ce zice? Hau du iu hir? Polonezi! Dar cum așa? Stația se aude bine, clar, de unde? Vreun vas sub noi? Puștiul își dă seama că sînt uimit, se strîmbă iarăși și arată afară, undeva aproape de noi, dă din mîini în sus și în jos, și în același timp mormăie. Avioanele de vînătoare! Avioanele de vînătoare care ne-au scos din încurcătură, sînt polonezi, din flotila trei sute trei. Niște nefericiți ca și noi, și lor le-au luat țara. De aceea s-au năpustit așa asupra Messerschmittului, fără nici o introducere!

Sînt fericit, încă nu sînt singur pe lume. Există oameni care sînt în stare să-și riște viața pentru mine. Asta e un lucru mare, va trebui să-l țin minte. Asta nu se întîmplă oricui; nouă, aviatorilor, da, uneori.

Aterizarea va fi dificilă, o roată a trenului de aterizare atîrnă, lansatorul de bombe s-a deschis. Un defect al sistemului hidraulic, nimic altceva. Ajunge ca să ne facem praf. Am aterizat pînă acum pe burtă de opt ori, de fiecare dată fuseserăm mai înainte scuturați bine, și totdeauna am scăpat. Dar nu se știe niciodată, ajunge o greșală cît de mică... Principalul e să te

Înțepenești și să te ții bine, altfel e rău. Restul depinde de piloți. Să aleagă terenul potrivit, să mențină viteza, să evite obstacolele, să închidă la timp conducta de benzină, să... pilotul nu are o viață ușoară, deloc.

E bine că avioanele de vânătoare sînt cu noi, ne conduc spre aerodromul cel mai apropiat și ne-au spus în ce situație sîntem. Noi singuri n-am fi fost în stare, aparatele de control sînt distruse.

Tommy vorbește mai departe, vrea ca unul dintre avioanele de vânătoare să treacă pe sub noi și să vadă ce e cu lansatorul de bombe. Ce s-a întîmplat cu Tommy? Încă deasupra Germaniei a întrebă de exploziile bombelor și acum asta. Ce-i cu el?

Polonezii consimt bucuroși, au o nouă distracție. Dacă un vînător zboară în linie dreaptă, se plictisește. Unul dintre ei vrea imediat de la Pavel viteza noastră, face un semi-tonou și dispare în jos spre suprafața mării. Cu noi rămîne numai comandantul patrulei.

După cîteva clipe ne anunță că se apropie. E puțin mai jos decît noi, zboară ceva mai repede. Poate să vadă totul, de parcă s-ar uita prin fereastra vecinului. E liniște, Pavel menține direcția, altitudinea și viteza.

— A de la Alice, vă cheamă însoțitorul. Duceți înapoi o bombă.

Mult timp, îndelung, nu scoate nimeni o vorbă. Nimeni nu are nimic de adăugat, e clar. La asta nu ne așteptam. Tommy vorbește primul: „Iartă-mă, Frumusele, ai avut dreptate”.

Asta-mi place. Cînd cineva face o greșeală, trebuie să se scuze. Eu am avut dreptate. Exploziile din gara Hanovra au fost trei. Al doilea vorbește Pavel.

— Frumusele, ai putea sări? Iarăși nu pot răspunde imediat, la mine totul durează. Sînt, probabil, un mare leneș.

Să aterizezi cu bombe nu e ușor, dar e posibil. Există un risc, chiar dacă un pilot experimentat se descurcă și așează lin aparatul. Să aterizezi însă cu o bombă cu termit, care mai are numai o siguranță, și, în plus, să aterizezi pe burtă, asta-i altceva. Asta n-ar mai fi un risc, ar fi o nebunie.

Puștiul mă urmărește cu privirea, scoate încet degetul din rana de la picior. Înăuntru e un ghemotoc de tifon, sîngele nu mai curge. Dar cînd voi începe să mă mișc... Și cum am să deschid parașuta? Cu mîna dreaptă nu pot. Am să-i rog să mi-o prindă invers și am să încerc cu stînga. Va dura, degetele îmi sînt umflate, aproape nu le pot mișca, cu cel din mijloc e chiar rău de tot. Poate voi reuși totuși să scot șplintul. În definitiv ce altceva îmi mai rămîne de făcut, trebuie...

— Puștiule, a leșinat iarăși?

— Nu, Pavele, ascultă. Nu poate sări, parașuta lui e ferfeniță.

Aha, de asta uitasem. Puștiul gîndește cîteodată aî naibii de repede.

Alice se clatină ușor, Pavel răspunde Hurikanelor. Aviatorii nu-și pot descoperi capul și atunci balansează aripile în semn de rămas bun. Buni băieți, polonezii ăștia, va trebui să le scriu cîndva. Nu prea mult, doar că echipajul cutare le mulțumește pentru ajutorul dat. Sau ar trebui să le trimit scrisoarea prin comandament? Așa ar fi cel mai bine, să afle toți, nimeni nu trebuie să se rușineze pentru că a făcut o faptă bună. Am să-i spun lui Pavel să-l roage pe Batchelor, o s-o facă bucuros. Pentru asta însă avem timp și mai tîrziu, acum principalul e cum aterizăm. Sîntem deja deasupra Angliei, altfel avioanele de vînătoare nu ne-ar părăsi.

Din spate se apleacă asupra mea o umbră mare. E figura zîmbitoare a lui Frank.

— Hai, o să-ți ajutăm să te scoli. Nu mai avem timp, a început să se înfierbînte motorul.

Frank mă ridică încetîșor. Stau cu spatele rezemat de perete, privesc ce va urma. Puștiul are o figură nemulțumită, deodată izbucnește:

— Du-te dracului, dacă va lua parașuta cuiva, atunci o va lua pe a mea.

Frank îl privește încurcat, ține în mîini parașuta cu centurile descheiate, parașută de pilot, care se așează sub corp, pe scaun. Mi-o oferă ca și cînd mi-ar face semn să ies înaintea lui pe ușă.

— Puștiule, înțelege, rămîn cu Pavel în avion, vom încerca să aterizăm. Voi, ceilalți, trebuie să săriți, cît

mai repede. Doar îți dai seama și singur cum tremură totul, abia ne mai menținem.

Mă uit de la unul la altul, nu știu ce să fac. Mă simt din nou foarte slăbit. Când se va termina totul? Sub noi aleargă câmpii, sîntem la foarte mică înălțime. Secunde zboară și eu stau, întorc capul de la unul la altul — cu ochiul drept nu văd în continuare — aștept un răspuns. A mai apărut și Tommy.

— George are legătura cu aerodromul, ne fac loc. Ne apropiem direct de pe traseu. Și Pavel zice că trebuie....

Buum! Parc-a fost un bubuit de tun, Alice s-a întors brusc spre stînga, hop, hop și s-a redresat. Motorul funcționează în continuare, aparatul ascultă de comenzi. Frank se întoarce, cîțiva pași lungi și a dispărut. Nu poate să-l lase pe Pavel singur acum. Ce s-a întîmplat? În ușa cabinei apare un cap. George îl cheamă pe Tommy, are o privire ciudată. Puștiul îl urmează, dar revine imediat.

— Are noroc, păcătosul. S-a desprins elicea, cea defectă. S-a înfipt în scaunul lui Tommy. L-ar fi țintuit ca pe un șarpe, a scăpat ca prin urechile acului. Și tu n-o fă pe nebunu' și ia parașuta mea!

Fac semn din cap că nu și-i arăt Puștiului priza telefonului, Pavel vrea să vorbească cu el. Puștiul introduce șnurul, își încrețește fruntea, strîmbă din nas. Știu de ce, aud și eu.

— Comandantul către echipaj: pregătiți-vă să părăsiți avionul!

Pavel începe să fie din nou oficial.

— Și ce facem cu Frumușelul, doar n-o să-l lăsăm aici!

— Comandantul către echipaj: pregătiți-vă să părăsiți avionul!

Puștiul se înroșește. Stă în fața mea cu genunchii puțin îndoiți, ca să-și țină mai bine echilibrul. Se uită la mine, eu la el, cu un singur ochi. Mă simt rău de la inimă, mi-e frică.

— Comandantul către echipaj: părăsiți avionul! Părăsiți imediat avionul!

— Doar n-o să-l lă...

— Comandantul către sergentul Rogers: Ordon să părăsiți imediat avionul! Ordon să părăsiți imediat avionul! Din cabină zboară în fuselaj niște hîrtii, apoi o hartă. Perdeaua de la geamul lateral se zbate. Știu de ce, în cabina piloților s-a deschis trapa de jos, în avion intră un curent de aer. În față au început să sară.

— Du-te, te rog.

Nu știu dacă Puștiul mă aude, abia mișc buzele. Înțelege însă, înțelege precis, nouă mitraliorilor nu trebuie să ni se explice nimic de două ori.

— Sergent Rogers, ordon pără...

Cu o singură mișcare Puștiul smulge fișa din priză, cu a doua își strînge parașuta la piept. Se întoarce, face un pas. Apoi revine, se apleacă asupra mea. Probabil că din cauza mirosului usturător de praf de pușcă îl dor ochii.

— Adio, Frumusele! Îmi pare bine că te-am cunoscut!

Mă mai mîngîie pe obraz și se tîrăște în spate spre trapa pentru caz de accidente. Ori spre ce? Cum se numește o gaură prin care poți doar să te tîrăști, nu să ieși?

— Fii atent, te-ai mînjit pe mîină, fii atent, fii atent...!

Mai strig ceva, fără să știu ce. În urma lui rămîne doar trapa deschisă prin care se văd cum trec în goană lunci și cîmpii. Cîmpii puține, foarte puține. Perdeaua de la fereastră filflic nebunește. Sînt singur.

Privirea îmi rătăcește prin avionul părăsit. Rachete luminoase, hărți și rezervoare de oxigen împrăștiate. Printre grinzile scheletului se rostogolesc și se ciocnesc cartușe. Sînt singur, singur. Nu-mi mai este frică, de acum mi-e totul indiferent. Nu mi-am vîndut pielea pe degeaba. Poate că se vor salva ceilalți. Pavel nu putea să facă altceva, a ținut, desigur, manșa cît a fost posibil. De fapt ce aș putea să-i imput lui? Sau poate altcuiva? Avionul de bombardament nu e un azil. Știam că n-am s-o sfîrșesc bine, dar nu știam în ce fel. Acum știu.

Motorul tușește și urlă și Alice se zvîrcolește, se lasă în jos, se înclină și tresaltă. Nu mai poate rezista mult. Ajunge să se incline ceva mai tare, alunecă pe o aripă și gata, sfîrșitul. Sfîrșitul? Da, sfîrșitul. Coltul mi-a

căzut pe undeva, ori mi l-au luat când mi-au tăiat cizmele. Trebuia să-mi aduc aminte mai devreme și să-l rog pe Puști; ar fi făcut asta pentru mine. A ținut la mine, precis; mi-am dat seama când și-a luat rămas bun. La despărțire îți dai seama cel mai bine, dacă oamenii au ținut unul la celălalt. Poate ar fi fost în stare; și-a împușcat o dată calul. Eu nu am piciorul rupt, dar tot nu pot să mă mișc.

În carburator a sfîrșit ceva, toba de eșapament huruie pentru ultima oară. Motorul s-a oprit. Alice s-a ridicat ca un animal rănit, s-a oprit pentru un moment în aer. Mai că n-am căzut.

Alice trece într-o planare abruptă, mă mir că nu cade în bot. Păcat că sînt atît de neputincios. Dacă aș avea timp să mă tîrăsc pînă în cabină. La ce bun, la ce? Nu mă pricep, ce aș putea face acolo? Dacă nu au reușit piloți experimentați, ce-aș putea face eu? Când Alice se va prăbuși pe sol, se vor aprinde rachetele luminoase și vor exploda cartușele, dar eu nu voi mai ști nimic. Și se va aprinde și restul de benzină din celălalt rezervor. Ne prăbușim, Alice și eu.

Nu mi-e frică, mă simt iarăși bine, ca atunci deasupra Kölnului. Stau, nu mă gîndesc la nimic, încerc doar să nu cad de pe pat. Rănile încep să mă doară, îmi revin. Cel mai mult cea de la picior, mă doare așa de tare! Capul mi-e gol, nici un fel de amintiri, nici un fel de imagini, nimic. Stau și aștept. În față sună semnalul de alarmă.

Mă rostogolesc din ce în ce mai mult pe partea stîngă, Alice își apleacă botul. De acum nu va mai dura mult, cîteva secunde și voi avea liniște. Mă simt bine, sînt mulțumit. Moartea e înfricoșătoare? Eu mă simt așa de bine, nu mai vreau nimic...

— Redresez, ține-te bine!

Aud glasul dar nu reacționez. În pustiu se văd oaze, eu aud un glas. O fata morgana sonoră.

— Ține-te!

Vorbește cineva. Cine? Doar sînt singur aici, cine mă strigă? De ce nu mă lasă în pace pînă la sfîrșit, mă simt atît de bine. Cine mă cheamă, cine mă deranjează? Cine?

— Atenție, ține-te !

Ceva îmi trece prin corp, dar nu e un gând. Deodată stau culcat pe spate, m-am încleștat de marginea patului și îmi încordez picioarele. Gâtul mi-e îndoit, capul apăsător pe piept, îmi țin răsuflarea...

La contactul cu solul am fost aruncat brusc în sus, dar mă țineam bine. Când vrea, omul are multă putere. Înghit saliva și mă târăsc în genunchi spre turela din spate. Mă târăsc și nu-mi dau seama, mă târăsc și trag după mine bandajele. În fuselaj s-a stîrnit praful, abia mai văd. Acolo, la capăt, e salvarea, un romb de lumină. Pe acolo a dispărut Puștiul — cît de mult e de atunci — acolo trebuie să ajung acum eu. Mă târăsc și mă înec cu salivă și cu aburi de benzină. În jurul meu e o liniște de-mi țiuie urechile. Doar undeva în față toarce și huruie ceva, se învîrtește girocompasul și bate ceasul de pe tabloul de bord. Dumnezeuule, ceasul. Cît e ceasul ? Ce e, zi sau noapte ? Zi, doar văd — cu un singur ochi, dar totuși văd. În fața mea e o gaură, mă arunc în ea. Cad cu mîinile pe iarbă, apoi cu fața, apoi cu jumătate de corp. Am ieșit cu totul afară, deasupra mea e cerul albastru, în jur o zi frumoasă. Mă ridic, pot să merg, nu mă doare nimic. Ridic țeapăn picioarele. Mă depărtez de avion, motorul din dreapta începe să ardă. În depărtare, pe drum, se hurducă cîteva mașini. Merg cu luminile aprinse.

Mă mai uit o dată înapoi. Adio, Alice, ai avut noroc, te-ai întors întotdeauna, chiar și ultima oară. Și noi cu tine, nu-i așa ? Sîntem un echipaj bun...

Pavel ! Un fior rece mi-a trecut prin spate. Stau cu picioarele desfăcute, nu mă pot mișca. Pavel a vorbit cu mine, cine altul ? N-a sărit, a rămas cu mine, a aterizat. De aceea Alice nu s-a prăbușit imediat, Pavel a planat cu ea pînă aproape de aerodrom. Și acum e în cabina piloților, nu poate ieși. A leșinat, desigur, n-a putut să-și prindă centura de siguranță și s-a lovit la cap. Alice a luat foc, în avion sînt rachete cu fosfor... Bomba !

Alerg înapoi către avion, mă împleticesc pe picioarele slabe în cizme tăiate. Dau din mîini, în urma mea flutură bandajele desfăcute. Ocolesc fuselajul, mă opresc

Îngă motorul stîng, acela care ne-a făcut atîta rău. Ușa cabinei e deschisă, arată ca niște elitre de cărăbuș, cînd se înalță, s-a deschis probabil la izbitură.

— Pavele ! Pavele !

Girocompasul huruie batjocoritor, ceasul merge. Nici un răspuns.

Cu siguranță e înăuntru, și-a pierdut cunoștința, nu poate ieși. A riscat atîta pentru mine și acum a rămas el singur acolo. Pe aici nu ajung pînă la el, nu mă pot cățăra pe aripă. Mă întorc, sar și mă împleticesc înapoi, către gaura din care am ieșit acum cîteva clipe. Da, voi trece prin fuselaj, îl ridic și-l împing afară, poate voi fi în stare. Îl voi ridica, a făcut atîta pentru mine. Apoi îmi dau drumul după el și-l trag la o parte, cît mai departe de avion.

Mă aplec cu greutate, bag capul în gaura întune-cată. Nu văd aproape nimic, privesc împrejur. Mă proptesc cu palmele pe dinafară de trupul avionului, șovăi. Dintr-o dată nu prea-mi vine să intru.

— Pavele !

Nimic, liniște în continuare.

De ce nu-mi vine să intru, de ce ? Trebuie însă să-l găsesc, trebuie să-l trag afară, ar muri. A făcut atîta pentru mine.

Aplec și mai mult capul înăuntru.

— Pavele !

Cineva mi-a aprins în față o lanternă. Nu, n-a fost o lanternă, a fost un proiector, s-a aprins și m-a orbit. N-a fost nici un proiector, a fost un fulger. Mi-a fript și mi-a ars fața, numai ochii am reușit să mi-i acopăr oarecum. Mi-e cald, mă frige...

18

— Știu, fiule, cuvintele nu pot reda totul. Nu pot să mă transpun în situația dumitale, pot, doar, să încerc să-ți înțeleg disperarea.

În încăpere sîntem trei. Camera e frumoasă, în mijloc un singur pat, de fiecare parte a patului cîte o măsuță, în colțurile din fața patului cîte un scaun. Altceva nimic, absolut nimic. Ba nu, și o lustră cu un glob mat, dar aceasta parcă nici nu face parte din ambianță, plutește undeva în spațiu. În încăpere e semi-întuneric. Stau culcat, cu capul întors, în partea opusă ferestrei acoperite.

— Mă cunoști de multă vreme, știi că vorbesc deschis. Mi-ar fi rușine să te înșel în vreun fel; așa ceva nu ar fi compatibil cu funcția mea. Îmi dau bine seama cît ai riscat, cît ai riscat pentru o idee dreaptă, demnă de ideile lui Isus Cristos. El a fost cel dintîi care a proclamat libertatea omenirii.

Prea cuviosul părinte Deere vorbește rar. Poate că vrea să-l înțeleg mai bine, poate că e obosit. Să trăiești două războaie e desigur obositor. În afară de aceasta în încăpere e zăpușeală. Afară e o zi de iunie, iar la mine nu se poate deschide fereastra, din cauza prafului. La mine totul trebuie să fie curat; mobila albă și pereții albi sînt fără nici o pată.

Preotul căpitan Deere își șterge tîmplele încărunțite, se odihnește. Pe celălalt scaun sora Henderson nici nu mișcă; nici un mușchi nu-i tresare pe față. Cu mîinile în poală, cu picioarele încrucișate, stă dreaptă și tace; arată ca o figură dintr-un panoptic.

Vizitați celebrul muzeu, de figuri de ceară, al doamnei Tussaud! Cînd am trecut prin sălile lui, ne țineam de mîini. Uită-te, mi-a spus, aici e William Pitt iar acolo Landru, barbă-albastră. Dar Jeanne d'Arc? Patrice, nu seamănă cu tine? Noaptea, cînd aveai părul desfăcut, cînd întunericul îți desena profilul... Ah, Patrice, unde ești?

— N-o să-ți ascund nimic, în definitiv cunoști și dumneata părerile doctorilor. Te-a lovit o mare nenorocire, o nenorocire grozavă. Nu vreau să mai subliniez cît de rău îmi pare.

Mă miră faptul că Deere mă cunoaște. Probabil pentru că sînt străin. Și probabil din cauza Puștiului, în fiecare duminică avea greutăți cu el. Puștiul nu voia

să meargă la slujbe, se tolănea în fotoliu și citea despre divorțuri și curse de cai în „News of the World”. Însuși Batchelor a încercat o dată să-l convingă, dar n-a avut succes. Oare cine l-a adus pe Deere aici? Precis n-a venit cu trenul; la flotilă i-au pus la dispoziție o mașină. Cine l-a adus, poate nu Patrice.

Sora Henderson se ridică și îmi dă cu lingurița ceal calduț cu lapte iar apoi ia cu o pensetă vată, o moaie într-o soluție dintr-un vas închis și îmi șterge cu grijă fața. Fața?

Cînd vata îmi atinge obrazii, nu mă deranjează. Nu mă răcorește, nu mă gîdilă, nici măcar nu-mi face plăcere, pur și simplu nu simt nimic. Cînd vata se apropie de ochi, de cel stîng, încerc să închid ploapele arse. La ochiul drept nu mai am pleoape, dar mi-e indiferent, orbita dreaptă e goală. Nu mai am nici nas, doar un fel de boț și nu mai am nici buze. Toată fața pînă la bărbie, tot ce nu a fost acoperit de cască, este o suprafață de materie arsă, nimic altceva. Ochiul stîng se ține sub un fel de sticlă de ceas ceva mai mare, într-o cameră umedă, iar noaptea mi se mai acoperă și cu o bandă neagră.

Deere e la mine pentru a treia oară. Ori pentru a șaptea? Nu știu, nu prea bag de seamă ce se întîmplă. Vine cîte cineva în halat alb, mă consultă, cîteodată sînt mai mulți. Nu zic nimic sau aproape nimic, mă ocolesc. Sora Henderson e mereu lîngă mine, doar noaptea o schimbă alte surori. Acestea nici nu mă ating, li s-a interzis. Prin liniște mi-au creat un regim dublu; de zi și de noapte. Noaptea mi se dă doar să beau, cu lîngurița ori cu un tub de cauciuc. Mereu mi-e gura uscată, saliva mi se evaporă rapid.

Deere se șterge din nou. Și la ceafă. Mie nu mi-e cald, sînt gol, acoperit cu un cearșaf. Prea comod însă nu stau, mîinile și picioarele aproape nu le pot mișca. La încheieturile mîinilor și la glezne am curele cu care sînt legat de patul de fier. Patul e masiv, prins cu șuruburi de podea. Peste mijloc am altă curea, ca să nu mă pot ridica. Iar capul mi-e prins într-un fel de suport; nu pot să-l întorc într-o parte.

Mi-am revenit în ziua a cincea. Între timp mi s-a administrat glucoză și alte lucruri de felul acesta. De asemenea și penicilină; un medicament care face minuni; nu mai există în altă parte pe lume, numai aici la Ely și poate încă undeva. Coapsele îmi sînt pline de înțepăturile injectiilor. În sala de operații am stat de dimineață pînă la prînz; chirurgii au avut destulă bătaie de cap cu mine.

— ...îți doresc, fiule, să te faci sănătos măcar în parte. Crede că El nu te va părăsi. Speră, trebuie să speri. Dumnezeu să te aibă în pază!

Părintele Deere se ridică greoi, îmi face un semn de rămas bun din cap.

— La revedere, soră.

— La revedere, vicarule.

Sora Henderson nu se prea pricepe la gradele militare, pentru ea toți preoții sînt la fel. Își mută scaunul mai aproape de patul meu, nu mai e așa de tînără, își cruță picioarele. După aceea se așează și tace; șade nemișcată ca o figură de panoptic și tace. Bineînțeles tac și eu, încă n-am scos nici un cuvînt. Nici măcar oala de noapte nu o cer, mi-o dau singuri la intervale regulate. Stau culcat, tac și privesc cu un singur ochi.

Într-un răstimp de cîteva săptămîni m-am făcut auzit doar o singură dată și atunci am strigat. De fapt am vrut să strig, dar a ieșit numai un hîrcîit. Fără buze e greu de vorbit. Erau cîțiva, stăteau în spatele meu și se consultau. Unul dintre ei, psihiatrul, voia mereu să facă ceva, că va fi un șoc și astfel mă vor face să renunț la pasivitate. Ori mă vor trezi, prin orice mijloace, ori am să mor în mîinile lor pentru că refuz colaborarea. Ceilalți au fost pînă la urmă de acord. N-au spus nimic, s-au apropiat de mine pe la spate și unul dintre ei mi-a pus brusc în față o oglindă.

În seara aceea am avut temperatură mare; mă zvîrcoleam într-una; tot timpul a stat lîngă mine un schimb dublu. Mi-au făcut o injecție subcutanată. Dimineața eram ud leoarcă. Pe pernă, în jurul suportului pentru cap, erau pete violete; în somn m-am zbatut atîta, încît crema gelatinoasă de pe față se împrăștiase în toate părțile.

Astăzi nu mai am aproape deloc temperatură și mă simt, oarecum, bine. Pentru oricine e mai bine să știe adevărul; oricare ar fi el. Adevărul meu e foarte amar.

În afară de capelan mai vine să vorbească cu mine și doctorul. Îmi repetă mereu ce am și ce va trebui făcut pentru ca să mă însănătoșesc. Știu de acum programul pe de rost, chiar dacă nu am dat nici un semn că îl ascult. Știu câte operații voi avea, la ce intervale, în ce ordine, cât timp voi sta în sanatoriu, ce fel de greutăți voi întâmpina în viață și cum le voi putea face față... Și mereu o ia de la capăt; cică trebuie să știu totul. Trebuie.

Doctorul e tânăr; încă nu e un salvator tipic de oameni, e mai degrabă un fel de funcționar în domeniul sănătății. Nu e chirurg; e bacteriolog. Când termină de vorbit, se așează lângă patul meu și-mi cercetează de aproape fața. Nu știu de ce, doar nu poate fi nimic plăcut. Uneori șterge ceva, tamponul îl pune într-un castronel rotund de sticlă și îl ia cu el.

Deasupra măștii îi strălucesc doi ochi, doi ochi frumoși. Deasupra lor se arcuiesc sprâncene stufoase. Ochii au gene întunecate și, când sînt obosiți, clilesc des. Sora Henderson se uită la el cu dragoste, ca o mamă la fiul ei. Apoi privirea îi alunecă spre mine și imediat dispare toată duioșia, rămîne numai un panoptic.

Am să recomand, zice, să vă dezlege picioarele. Vreți? Vreau, nu vreau, oricum nu-i răspund. Orice-ar face, chiar dacă n-ar face nimic, mie mi-e indiferent. Cu oamenii am terminat-o.

— Cel mai rău e noaptea. La ora opt sora îmi acoperă ochiul cu o bandă — soarele a apus — și eu trebuie să dorm. În clipa aceea văd vizorul și în el cresc aripi, văd traiectoriile trasoarelor din mitraliere și o coloană de apă pe suprafața mării. Văd și perdeaua zbatîndu-se la fereastra avionului părăsit, văd o explozie orbitoare. În gură am un gust amar și simt miros de benzină. Altfel n-am nici un gust, iar cu mirosul, e tot așa de ciudat. Voi mai simți vreodată cum miroase părul Patricei?

Primul a venit George. A așteptat mult o aprobare ; au dat-o pentru o singură persoană și numai pentru zece minute. Doctorii nu sînt încîntați de vizite, dar ce să faci, legăturile cu trecutul nu se pot rupe dintr-o dată.

La început nici nu l-am recunoscut ; halatul alb schimbă așa de mult un om ! Că nu m-a recunoscut el pe mine, asta nu m-a mirat. O clipă, pînă s-a obișnuit cu semiîntunericul, și-a plimbat ochii în jurul petei negre de pe pernă. Apoi a început să se clatine, s-a întors spre ușă și a vrut să plece. Era galben.

— George !

Sora Henderson a ieșit în goană, într-o clipă s-a întors cu doctorul. Cu primul doctor pe care l-a întîlnit, dar asta nu contează, aici toți sînt doctorii mei. Sînt cazul lor, toți știu despre mine.

Stăteau toți trei lîngă ușă. George, palid la față, doctorul uimit și sora Henderson triumfătoare. Arăta înspre mine, glasul ei se reflecta de pereții goi.

— A vorbit !

Da, am vorbit. Bariera s-a rupt. Voiam să mă întorc la viață. Cum mă va primi ?

Doctorul a ieșit în fugă, s-a întors și a mai adus doi.

— A vorbit !

Sînt din nou om, nefericit, dar totuși un om viu. Nu mai sînt un invalid care tace, un monstru cu un singur ochi rece, care deoache. Nu mai sînt un vis de groază cu un rest nemișcat de față, care le apare prin somn, noaptea, surorilor tinere. Sînt doar un om, iarăși sînt om.

Nu știu ce spun. Înșir propoziții și fraze frînte, vorbesc, vorbesc, încerc să articulez. Labialele nu le pot pronunța deloc, sibilantele foarte greu. George se apropie ca în transă, doctorii în urma lui. Doctorii zîmbesc. Acum sînt, în sfîrșit, al lor, acum pot să înceapă să mă vindece. Pînă acum nu se putea ; pînă acum m-au ținut doar în viață.

— Nu înțeleg, repetă.

George e derutat, vorbește în limbajul transmisioniștilor. Nu înțeleg, repetă. Va adăuga și că mă aude cu tăria unu ?

Nu adaugă nimic, e foarte încurcat. Știu, nu e plăcut ceea ce vede ; pata asta arsă cu un cerc de coajă

împrejur arată urît, pe perna albă iese și mai mult în evidență. Ori l-au surprins nările acestea largi, cosite parcă? Ori poate gaura neagră din locul gurii? Mai sărută-mă, zicea Patrice. Nu, nici asta nu e; cel mai mult îl sperie ochiul, ochiul care deoache, rotund și rece.

Aș vrea să știu dacă trăiesc cu toții, aș vrea să știu de ce a venit tocmai el, aș vrea să știu ce fac și mai ales aș vrea să știu... Ah, de Patrice nu trebuie să întreb. Pot să întreb de toți, da, numai de ea nu, niciodată. Pentru ea am murit.

— Au vrut să vină toți, nimeni nu voia să renunțe, nici Pavel, nici Frank, nici Tommy. Pavel zicea că el trebuie să vină, că e concetățeanul tău iar Frank și el, că te înțelege cel mai bine. Puștiul a vrut chiar să se bată cu Tommy, îl cunoști doar, că el vine, știe el cel mai bine de ce. Până la urmă s-au înțeles să vin eu. Sînt cel mai în vîrstă și asta a decis.

Sora Henderson șade iarăși lîngă pat. Iarăși e ca un panoptic. Nu-i scapă nici un cuvînt, urmărește totul fără încetare. Doctorii au plecat. Afară fluieră o mierlă.

— Am căzut bine cu toții. Frank s-a lovit puțin la un picior. Ne-au dat concediu, acum zburăm pentru antrenament și așteptăm ordinul de plecare la odihnă.

Așadar au primit concediu. Și eu am primit cîndva, și nu eram singur. Eram doi și ne țineam de mîină, iar acum trebuia să am din nou concediu, și iarăși nu singur.

— George, te rog, ce fa...

Nu, nu spun pînă la capăt, oricum, probabil, nu m-ar înțelege. Poate că și-ar da seama ce întreb, adică de cine întreb, dar nu m-ar înțelege. Durerea se poate recunoaște, se poate oarecum descrie, dar nu se poate înțelege. Și pe urmă, George s-a exprimat întotdeauna ciudat despre femei. Nu voi întreba, nu. La ce mi-ar ajuta?

— Ce face Patrice?

Cine a vorbit? Eu, n-am rezistat, a izbucnit din mine. Da, ce face Patrice? E tot așa de frumoasă? Cît de mult mă iubește? Mă mai iubește sau nu? Trebuie, a jurat. Trebuie, trebuie!

— Doamne dumnezeule !

Ce ciudat se poartă astăzi sora asta ? De ce mă tot întrerupe ?

— Ce face Patrice ? Ca să-ți spun drept, nici nu prea știu. N-am cunoscut-o prea bine, am văzut-o doar de vreo două ori. Am să mă interesez însă și am să-ți trimit vorbă. Și cum dormi, dormi bine ?

Nu-i răspund, îl privesc. George începe să se îndrepte pe scaun și să se îndepărteze, privește spre ușă, desigur nu-i face plăcere să fie singur cu mine. Cum așa ? Nu știe ce face Patrice ? Cum așa ? N-o cunoaște bine ? Ce zice ? Ce fel de prostii îmi spune ? Cine din flotilă n-ar cunoaște-o pe Patrice, cea mai frumoasă șoferiță din RAF ? Pe Patrice cea cu părul blond, cu ochii albaștri, pe fermecătoarea Patrice, adorată de toți ? Pe Patrice, care l-a ales pe unul, pentru totdeauna, numai pe unul. Ce tot spune George ?

— Pentru astăzi gata, nu pot să vă mai permit nici un minut.

Sora anunță sec, nici nu se așteaptă la vreo împotrivire. A calculat bine, George se ridică imediat. Duce, disciplinat, scaunul în colț și apoi îmi zîmbește încurcat.

— Trebuie să plec de-acum. Toate cele bune, fă-te repede sănătos. Te așteptăm din nou în echipaj. Am să-i salut pe băieți din partea ta. Pe toți, da ?

Dau din cap. Bine, să-i salute pe toți. Pe toți, pe toți, să nu uite pe nimeni. Pe cine aș mai putea eu interesa ? Din ușă mai strigă :

— La revedere, băiete, la revedere pe curînd.

Ușa rămîne deschisă, sora îl conduce. Se aud cîțiva pași, apoi un glas cunoscut strigă :

— Soră, e groaznic ! Niciodată nu m-aș fi așteptat că...

— Pssst ! Nu vorbești așa de tare, haideți....

Nu știu unde trebuie să se mai ducă, dacă mai departe de ușă sau după doctor. Oricum, e totuna, acum știu că de Patrice nu trebuia să întreb. George e bărbat și n-a rezistat. Ce se poate aștepta de la o femeie ? Nu

te voi părăsi niciodată, niciodată, orice s-ar întâmpla. Niciodată, Patrice ?

Afară cîntă, mereu, mierla...

Al doilea a venit Batchelor, cu adjutantul. Au intrat amîndoi hotărîți pe ușă și oarecum veseli, bine dispuși. Le-au spus desigur, dinainte, cum să încerce să mă ia.

— Ei, sergent, sîntem aici, am venit să te felicităm.

Puterea de adaptare vizuală — am învățat deja termenii medicali — e mare la aviatori. Tocmai cînd Batchelor termina de vorbit, adjutantul s-a retras spre perete și s-a rezemat. Așa stăteam eu cîndva în sală, în timpul expunerii misiunii. Stăteam rezemat și mitralioarii mormăiau împrejur. Era bună dispoziție. Oare tot așa de palid eram ? Țăstăia de lîngă perete i-e rău, i-e rău de-a binelea. Probabil că din cauza căldurii și a aerului stătut ; răsufierea mea miroase. Mereu am un gust neplăcut în gură. În gură ? La urma urmei, doctorii poartă mască nu numai pentru a nu respira asupra mea.

— A fost bine, foarte bine. În ordinul pentru decorare stă scris că ai reușit să continui lupta în ciuda rănilor, că ai doborât un avion de vînătoare și că pe al doilea l-ai reținut pînă v-a venit ajutorul. Iar polonezilor le-am trimis o scrisoare de mulțumire. Cu siguranță că ai să te bucuri.

Batchelor vorbește, vorbește, ține capul drept, nu se uită la mine, nu exist pentru el. Cunoscut acest truc, se aplică la înmormîntări și la concerte, atunci cînd se cîntă ceva grozav de trist. Încă mai înainte de a începe să-i tremure bărbia, omul se dematerializează, își decuplează simțurile, dispare din mediul în care nu vrea să fie.

— Și îți mai doresc să te faci repede sănătos. Pe avansare poți să contezi sigur. Ne gîndiserăm la dumneata mai de mult, dar n-am putut să te propun odată cu Reîcha, recunoști și dumneata meritele lui în calitate de comandant de avion.

Da, recunosc meritele lui Pavel, recunosc meritele oricui. E nebun Batchelor ori sînt nebun eu ? Ce, acum poate să mă intereseze așa ceva ?

— Cine v-a adus, domnule ?

Batchelor s-a uitat la mine, dar imediat și-a plecat privirea.

— Vreau să spun, domnule, care șofer v-a adus?

— Aha, șofer! Nici unul, sergent, am împrumutat de la corpul de armată un avion curier. Știi, sînt multe obligații, nu se poate pierde timpul. Văd, din întrebarea dumitale, că te interesează ceva anume. Pot să te ajut în vreun fel? Cu mare plăcere, cu mare plăcere aș face asta.

— Nu, mulțumesc, domnule, sînteți foarte amabil.

Acum aș vrea să nu mă mai uit la el, dar nu pot întoarce capul. Pot numai să aștept să se retragă din câmpul meu vizual.

— Iertați-mă, domnule...

Henderson e zeul răzbunării. Citește oare gîndurile? Amîndoi își iau grăbiți rămas bun și pleacă și mai grăbiți. În încăpere s-a făcut întuneric. Asta-i din cauza ferestrelor acoperite, desigur, dar probabil se întunecă și afară. Cît e ceasul? Nu știu, pentru mine noaptea începe cînd mi se pune banda pe ochi. Vor ajunge cu bine acasă? Precis n-au radio la bord, ar fi păcat de Batchelor.

Voi mai zbura vreodată?

La a treia vizită au venit toți odată. Toți cinci. S-a terminat repede. Tommy numai a privit și a rămas pe coridor; îl înțeleg, nu suportă așa ceva. Încă atunci, în avion, cînd m-a scos din turelă, îi era mai rău aproape decît mie. George a ieșit după el, cică vrea să fumeze. Nu vrea să-mi spună nimic despre Patrice, bine. Pavel a stat ca o coloană de sare, a scos numai cîteva vorbe. Așteptam mai mult de la el. Nu știu de ce e așa de stupefiat, doar i-au spus cum arăt.

— Cum te-au salvat, Pavele?

..... N-am vrut să mă leg, mă temeam de incendiu. La aterizare m-am lovit la cap, am leșinat probabil. Cînd mi-am revenit, eram aplecat peste al doilea scaun. Avionul era gol, plecaseră. Am ieșit, am alergat cîteva pași și am leșinat iarăși. Acolo m-au găsit după explozie.

Aha, pe cînd eu înconjuram avionul spre ieșirea în caz de accident, Pavel a ieșit pe partea cealaltă a cabinei. De aceea nu ne-am întîlnit. Nu trebuia să-l caut;

a fost în zadar. Lui nu i-am ajutat cu nimic și pe mine m-am nenorocit. Bine, dar cine știa asta atunci? Cine cunoaște lucrurile dinainte? Cine vede în viitor? Prin faptul că nu a sărit și a aterizat, a făcut atîta pentru mine! Nu puteam să-l las acolo, nu; trebuia să mă conving măcar.

— Pavele, îți mulțumesc că nu m-ai părăsit atunci.

Una spun și alta gîndesc. Trebuia să mă lase acolo, ar fi fost mai bine; și pentru mine și pentru cei din jurul meu. Mi se pare că și ceilalți gîndesc la fel, dar nu vor să spună.

Intervine și Frank. Pînă acum a tăcut și m-a privit cercetător; n-a întors nici măcar o dată capul. Asta-i firea lui filozofică; un timp a fost înscris și la medicină.

— Noi trebuie să-ți mulțumim ție, toți. Fără tine n-am fi terminat norma, ne-ai ajutat de cîteva ori. Acum mergem la odihnă și e și meritul tău. De aceea îți mulțumesc, pentru mine și pentru ceilalți.

Ce să-i răspund? Îmi pare însă bine să aud asta. După mult timp, îmi pare bine de ceva.

— Ce tot spui, Frank, doar asta era obligația mea, altfel nu puteam să fiu mitralior.

— Domnilor, e timpul...

A vorbit conștiința mea din panoptic. Sora Henderson îi dă afară.

— La revedere, băieți, petrecere frumoasă. Și cînd veți începe din nou, fiți atenți, ar fi păcat de voi.

Da, să fie atenți. Și dacă nu știu cum se procedează, să vină la mine. Eu știu acum.

Cel mai mic, cel care n-a scos nici un cuvînt, a venit înapoi.

— Eu am să mai vin la tine încă o dată, singur. Pentru mine nu te-ai schimbat. Eu te văd mereu la fel și tot așa te voi vedea și de acum încolo, Frumușelule.

Puștiul a ținut într-adevăr la mine. Astăzi n-aș fi suportat să-mi spună așa altcineva, dar la el sună natural. Simt o căldură în piept și aș vrea să zîmbesc, dar nu merge. Au îndurat destul în zece minute, de ce să-i amărăsc și mai mult? Gaura aceea în locul gurii trebuie să fie înspăimîntătoare.

Henderson pleacă, predă schimbul.

— Noapte bună, Frumușelule.

Să încep s-o blestem? Să încep să mă zbat în legături? Totul ar fi zadarnic, ca și viața mea de pînă acum. Femeia știe să rănească magistrat. Și, în definitiv, sora Henderson poate să-și permită acest lucru, are dreptul. Poate că așa e mai bine: să lovești unde doare mai tare. Atunci durerea nu mai este închisă și are pe unde ieși.

— Noapte bună, soră.

19

— Toamna îmi plăcea cel mai mult.

Toamna? De ce nu vara, cînd totul strălucește, cînd înfloresc luncile și se zbenguiesc copiii, cînd ploile sînt calde și nopțile frumoase? Doar toamna e tristă.

Locotenentul Joubert vorbește rar, cu pauze; vorbește greu, ca și mine. Cel mai greu ne vine să articulăm cuvintele.

— Uită-te împrejur, uită-te bine. Nu e frumos? Privește scorușele acestea, cum strălucesc. Ce e mai frumos și mai simplu decît o brîndușă de toamnă în iarba cosită?

Mă uit împrejur, mă uit bine. Are pe undeva dreptate, chiar și porumbrelul acela e frumos. N-ar fi însă mai frumos primăvara, plin de flori? Poate că are dreptate, poate că așa vede el. Ori poate că așa simte și asta e greu de explicat. E greu să contrazici pe cineva în sentimentele lui.

— Poate ai dreptate, Louis, ba chiar ai dreptate. Joacă, e rîndul tău.

Louis încearcă să apuce mai bine bastonul și să-și facă vînt. E partenerul meu, la joc și în viață. A fost pilot de vînătoare, un pilot bun. Se întorceau dinspre Le Havre, unde aruncaseră parașutiști deasupra Brunevalului. Înainte de Hastings i-a luat foc motorul. Pe

cînd plana pe deasupra coastei, i-a făcut explozie rezervorul; s-a prăbușit de la șapte mii ca un meteor. Parașuta a reușit s-o deschidă chiar deasupra solului.

Încet, foarte încet, Louis ridică bastonul și încearcă să lovească iute ca mîngea albă să se deplaseze puțin. Data viitoare am să i-o pun pe un mușuroi, poate că o va nimeri mai ușor. Louis are în loc de degete niște ghiare încovoiate, arată ciudat. În ceea ce privește fața, stă însă mai bine ca mine; nu i-a fost așa de arsă ca a mea. A și suportat cîteva operații, se vede imediat. Are deja buza superioară și piele nouă la obrazul stîng. Pielea e galbenă, cîteodată rîdem amîndoi și zicem că e parcă de găină. Îmi vine să rîd și de urechile lui Louis. Cînd a sărit i s-a agățat casca și acum i-au mai rămas din ele niște cornete ascuțite. Îi vor pune altele, cică vor fi ca făcute la strung, identice una cu alta. Se bucură de pe acum, nu va mai fi așa de bătător la ochi din spate. Oare din ce se fac urechile omenești?

Eu, din spate, nu bat deloc la ochi; arăt ca un om. Din față e mai rău; în locul feței am o pată neagră, tăiată după forma căștii. O pată neagră fără obraji, doar bărbia și umerii obrazilor ies în afară. Nu am voie să ies între oameni, s-ar isca dificultăți. Odată mă uitam pe fereastră, mai de la distanță, și m-au văzut niște copii. Doi dintre ei au început să țipe și au luat-o la fugă. Unul, cel mai mic, nu a mai putut, a rămas pe loc, i se zbăteau umerii și sughița, au trebuit să-l ducă de acolo. Imediat mi-au dat o cameră cu fereastră spre grădină, ca să am, cică, o vedere mai frumoasă. Pacienții din grădină s-au obișnuit cu mine; sînt și ei militari. Mîncarea mi se aduce; nu merg în sala de mese. M-au trimis o dată, de încercare, în sala de mese — medicul primar a vrut asta — dar ceilalți s-au ridicat și au plecat de la mese. E vorba, desigur, de pacienți obișnuiți; au plămînul străpuns, ori sînt fără o mîină sau ceva de genul ăsta, la care te poți uita. Au plecat, dar a doua zi s-au scuzat, am primit unsprezece scrisori. Probabil așa au fost sfătuiți, dar asta n-are importanță. Mi-a plăcut, așa trebuie procedat. Ai greșit, scuză-te — așa cum s-a scuzat Tommy pentru exploziile din gara Hanovra. Oare ce fac băieții? Ce face Patrice, cum o duce? Jumătate

de an e mult timp. De ce nu mi-a scris niciodată, o fi sfătuit-o și pe ea cineva așa? Poate că părintele Deere, care e un om înțelept. A apucat două războaie; știe de ce e în stare iberita.

Și aici sînt singur în cameră, bineînțeles. E frumos aici, curat. În sanatoriile militare sînt foarte stricți în privința asta. Am acum uniformă de ofițer, numirea m-a prins încă la Ely. Capăt tot ceea ce doresc, mi-au luat numai cravata și bretelele, iar pentru masă mi se împrumută o lingură. Mi-au controlat de asemenea și geamantanul, am băgat de scamă imediat. Sora Henderson mi-a spus că au căutat lame. Mi-a venit să rîd, la ce mi-ar fi trebuit? Sora Henderson e și ea aici, au trimis-o după mine de la Ely; mă stimează toți. Ziua doarme, iar noaptea stă lîngă mine în cameră. N-are nici un rost, ferestrele au gratii iar ușa nu are clanță, ci doar o broască patent.

Nu ies pentru mult timp afară din clădire. A fost la mine medicul primar cu un doctor, mi-au vorbit în toate felurile; în spitale se pricep la asta.

— Ascultați, n-am vrea să facem o greșeală. Tratatul dumneavoastră trece într-o etapă nouă. Vă acord libertate deplină, dar să nu ne faceți mai multe greutăți decît avem. Recunoașteți că avem și așa destule griji cu atîția pacienți?

Dau din cap, recunosc. La etajul de dedesubt cineva țipă îngrozitor, noaptea. Doctorii care trebuie să-l asculte mereu, să vadă mereu numai durere și lucruri urîte, au, desigur, multe griji. Eu îi spun sanatoriu, dar de fapt se numește centru de reabilitare și e plin de invalizi. Au suferit o operație sau așteaptă să meargă la alta.

— Aveți voie să ieșiți afară, cît doriți. Am doar o condiție. Totdeauna va fi cu dumneavoastră cineva, sora sau un alt pacient, ca să știm ce faceți. Doar nu vreți să ne faceți dificultăți, nu?

Dau din cap, nu vreau să fac dificultăți nimănui. Le-am făcut greutăți altora, cele mai multe probabil tatii. De ce am plecat atunci? De ce nu am rămas acasă? Nu sînt militar de carieră, la război nu mă pricep, ce altceva putea să mi se întîmple decît o

nenorocire? Militarii au rămas și eu am plecat. N-am avut minte.

— Puteți să mergeți unde vreți. Dar deocamdată ar fi cel mai bine să ieșiți pe terenul de golf, e la marginea pădurii, acolo vă veți putea mișca mult. Și locotenentul Joubert se duce acolo, se simte bine acolo.

Așa că acum ne plimbăm pe terenul de golf și ne simțim bine. Sîntem singuri. Ajunge că eu îl păzesc pe Joubert și el pe mine. Medicul primar e foarte perspicace, nu se spînzură doi deodată.

Mingea albă sare pe iarba îngălbenită, rupe micile brîndușe de toamnă, se rostogolește peste ele, zburdă. La marginea pădurii se coc scorușe; deasupra lor veghează o zadă bătrînă. Sus de tot, trec gîște sălbatice. Zboară dintr-o țară în alta; pentru ele războiul nu contează.

— Privește, sînt în formație.

Louis lovește mai întîi cu bastonul. Mingea sare puțin.

— Nu am nevoie să mă uit, le aud cum gîgîie. Nu-mi place să mă uit spre cer.

Da, am observat, ține mereu capul plecat, cerul îi aduce aminte de ceva.

— Ai vrea să te mai întorci acolo?

Louis se înviorează.

— Unde?

Arăt în sus, spre cupola cenușiu-albastră care ne-a atras și ne-a pedepsit pe amîndoi.

— Acolo.

— Nu! Aș vrea să mă întorc acolo.

✱ Arată undeva spre răsărit.

— Unde, Louis, ce e acolo?

— Acolo? Acolo e Charleroi...

Serile sînt lungi, din ce în ce mai lungi. Oare numai din cauza toamnei? Cred că nu, trebuie să mai fie ceva.

Uneori citesc, numai puțin; nu am voie încă să-mi obosesc ochiul. Cîteodată îmi citește sora Henderson. Nu alegem, o dată e Shakespeare, altădată un roman polițist. Sora zice că sînt un ascultător recunoscător. Sînt recunoscător, asta-i adevărat. Sînt recunoscător pentru

că nu trebuie să rămân singur noaptea. Noaptea mă tem. De cum încetează toate zgomotele și banda îmi acoperă ochiul, văd aripile în vizor și coloana de apă pe mare.

Cîteodată adoarme înaintea mea și atunci mă scol ușurel și sting veioza. O dată m-am aplecat și deasupra fotoliului și am vrut să-i iau cartea din mînă, dar m-am răzgîndit. Ce s-ar fi întîmplat dacă s-ar fi trezit și m-ar fi văzut, ar fi văzut deasupra sa fața mea? Cînd sora doarme, stau liniștit, nici nu mă foiesc în pat și nici nu tușesc. O respect. Rezistă să mă prîvească, ea singură dintre toți; niciodată nu întoarce capul. Poate că dacă. Patrice ar fi mai mult timp cu mine, poate că și ea...

— Știi, Frumușelule, un om ca dumneata poate să devină doar mai frumos, mai respingător nu, să ții minte asta. Iar dumneata mergi înspre mai bine, mereu mai bine. Fața ți s-a înnegrit, dar nu mai e umflată, gura nu-ți mai miroase, mîinile poți să le miști, mergi. Ce vrei, nu se poate totul dintr-o dată. Trebuie să te vindeci pe etape, boala dumitale nu e anghină. Și mai întîi de toate trebuie să ți se vindece sufletul, Frumușelule. Mai întîi sufletul și pe urmă celelalte, mă înțelege?

Sora Henderson are dreptate, situația mea s-a mai îmbunătățit. Și trebuie să mă vindec pe etape, mai întîi să-mi vindec sufletul. Mai întîi sufletul, e clar?

— Soră, de ce ai venit după mine de la Ely?

— De ce? O fată tinăară n-ar fi stat cu dumneata; nimeni n-ar fi putut să-i dea ordin. Și nici nu a încercat cineva. Singur nu poți rămîne. Pe cine să caute? Oricum ar fi trebuit un om, ori la spital ori la sanatoriu. Așa că m-au trimis pe mine.

— Bine, te-au trimis pe dumneata. Dar nu erai obligată să vii.

— Eram sau nu, acum sînt aici. Și cînd fîi spun ceva, așa trebuie să faci. Și mai ales nici un fel de prostii, Frumușelule, nici un fel de prostii. Ține minte! Cele mai mari neplăceri le-aș avea eu.

Sora nu mai e o figură de panoptic; are și inimă. Nu voi face nici un fel de prostii; ar avea neplăceri. N-ar merita asta. La urma urmelor va pleca și ea odată...

Îmi arată o fotografie.

- Uită-te, Frumuşelule, uită-te bine !
- Un militar, infanterist, frumos băiat. Cine e ?
- Cine e ? Nu e nimeni, ăsta a fost Hugh.
- Cine a fost Hugh, soră ?
- Hugh a fost fiul meu.

Cu un etaj mai sus iarăşi tipă cineva ; ascult şi nu mă simt în apele mele. Sora întoarce abajurul, veioza îi luminează faţa. E precis miezul nopţii, ar trebui să ne culcăm. Nu mai vreau să ştiu nimic.

— Iartă-mă, soră.

— Nu-i nimic, Frumuşelule, nu-i nimic. Ştii unde a căzut ? N-ai de unde să ştii, bineînţeles. A căzut la Dunkerque. A căzut în războiul al doilea, iar tatăl meu a căzut în primul.

— Iartă-mă, soră, n-am vrut.

— N-ai vrut, n-ai vrut. Dar acum vreau eu. Numai pe dumneata te-a lovit nenorocirea ? Alţii nu mai suferă, numai dumneata ? Mi-aş da capul ca Hugh să fie în viaţă, nu numai faţa !

N-am văzut-o niciodată astfel. Nu mai e o figură de panoptic, e în ea foc şi vrăjmăşie, e în ea pasiune şi dragoste, e femeie. Se scoală, vine spre mine, obrajii îi ard.

— Vrei poate să-mi spui, că eu măcar am undeva linişte, că pot să mă întorc acasă şi că dumneata n-ai casă, că ţi-au luat-o ? Nici eu nu am casă, înţelegi ? Eu sînt din Coventry ! Din Coventry, Frumuşelule, desigur mă înţelegi, eşti aviator. Şi în ruinele căsuţei de lângă Broadgate a rămas bărbatul meu. Acum mă înţelegi ? Ştii acum, de ce am venit după dumneata ? Ai priceput acum totul ?

Încerc să mă cufund în pat, dar nu se poate, saltelele militare nu sînt moi. Dacă mi-aş putea ascunde măcar capul ; mi-e aşa de ruşine. Eu doar din cauza feţei...

Am crezut că a adormit. Nu, e doar singură cu gândurile ei ; cu gândurile sale omul preferă să fie singur. Astăzi însă e pornită spre mărturisiri.

— Hugh semăna oarecum cu dumneata, Frumuşelule.

Am tresărit. Oare a ars şi el ? La ce altceva putea să se gîndească ? Doar nu poate să ştie cum arătam înainte.

— Nu te mira, îți cunosc fotografia din legitimație. Au trimis-o de la flotilă; a cerut-o spitalul. Au mărit-o, au vrut să-și facă o imagine despre felul cum arătai.

— Despre felul cum arătam? La ce bun să știe cum arătam? Niciodată nu voi mai arăta la fel, la ce bun?

— Ba nu, te înșeli, figura are proporțiile ei și acestea trebuie păstrate. Știi că n-au să le redea întocmai, niciodată nu se pot reda întocmai, dar vor încerca. În chirurgia plastică doctorul trebuie să fie artist.

— Când vor începe odată, soră, când vor începe?

— Nu fi nerăbdător, corpul are nevoie de timp. Întii trebuie să se vadă în ce măsură se regenerează țesuturile. Nu se poate altoi pe o creangă uscată.

Încerc să-mi amintesc ce știu din latină, încerc să o înțeleg. E înțeleaptă, știe să explice totul, simplu și clar.

— Ce ai fost, soră?

— Nu înțeleg. La ce te gîndești?

— Unde ai lucrat înainte de război, în ce domeniu?

— N-am lucrat nicăieri, Frumușelule, doar am avut familie. A trebuit să am grijă de ea. Omul nu poate face bine două lucruri dintr-o dată.

— Și cum de te pricepi la toate, și la medicină?

— Ei, prostuțule, nu mă pricep la nimic. Aud pe ici pe colo cîte ceva, pun lucrurile cap la cap și gata. Dumneata crezi că ceilalți fac altfel?

— Soră Henderson, dacă tot te pricepi la toate...

Mă privește bănuitoare. Cum alături numele de meseria ei, nu mă simt bine sau vreau să mi se explice ceva, ceva complicat. La douăzeci de ani omul nu cunoaște prea multe, n-ar trebui să poarte răspunderea.

— Soră Henderson, mă va mai iubi cineva?

Am vrut să întreb dacă mă va mai iubi Patrice. Nu știu ce e cu ea, nu-mi scrie, în vizită nu a venit. De fapt în vizită nici n-a putut să vină, aș nedreptăți-o. Mie și lui Louis ne sînt interzise vizitele, ca să nu ne deranjeze nimeni fără motiv. Chiar și cînd mă plimb prin grădină și pe teren trebuie să port un vâl. Nu în sensul strict al cuvîntului, bineînțeles, dar e mai bine, în grădină sînt muște și ar putea să mi se infecteze fața. Medicul primar are grijă de mine.

— Soră, ai auzit ?

Probabil că n-a auzit. poate că a adormit. Am vorbit mult astăzi, mă dor maxilarele. Să vorbești fără buze e foarte obositor. Trebuie să te ajuți de bărbie și glasul sună foarte înfundat.

— Dacă te va mai iubi cineva, Frumușelule ? Mama dumitale întotdeauna. Iar eu te iubesc acum.

Pe culoar cineva plînge. Va trebui să fiu și mai liniștit noaptea, n-am băgat de seamă pînă acum că prin ușa se aude totul. Cine poate fi oare, doar nu o femeie, aici nu sînt nici un fel de paciente ? Sau se aude cineva prin fereastră ? Poate că...

— Soră ! De ce plîngi ?

— Nimic, nimic... mi-am adus aminte de soțul meu, cum am vorbit despre el. Ori Hugh m-a umplut de durere ? Nici nu mai știu. Femeia e gata oricînd să plîngă. Noapte bună, Frumușelule, e foarte tîrziu. Al pierde mîine dimineața cu Louis.

Mă gîndesc că eu și Louis am pierdut amîndoi, Louis tocmai acolo unde a cîștigat Wilhelm Cuceritorul, dar nu-i spun nimic. Mi-a răspuns la ce am întrebat-o. Răspunsul nu trebuie să fie întotdeauna direct, uneori ajunge că lasă să se înțeleagă...

20

Vinerea, sora Henderson are zi liberă. Se duce la rîle la Reading, sanatoriul nostru de lîngă Swindon nu e departe. Uneori, cînd poate să rămînă și în timpul weekendului, o aduce înapoi cu mașina fratele ei ; în trenul de la Londra se găsesc greu locuri duminică seara. Fratele ei are un atelier de reparat mașini, poate să mai facă rost de benzină.

Domnul Burns e un om interesant, sora lui povestește cîteodată despre el. L-am văzut de două ori pînă acum, îi așteptam să vină. Ce altceva am de făcut decît

să aștept. Eu aștept într-una. Aștept mîncarea, aștept somnul și aștept primăvara. Acum o aștept și pe soră, sînt trist fără ea.

Au sosit duminică după-amiază, încă pe lumină, și sora l-a luat pe domnul Burns în grădină, să se odihnească. E destul de în vîrstă și nu-i place să se grăbească.

Stăteam în spatele perdelei — duminica, în zi de vizite, nu ies — și încercam să-mi dau seama despre ce vorbesc sora și domnul Burns.

Domnul Burns e încă un bărbat bine, cu guler alb și ghetre. Are o piele cam cenușie; îl supără ficatul. Domnul Burns a trăit în America de Sud, a fost funcționar la o societate maritimă. A strîns ceva bani acolo, acum repară automobile. Nu chiar el, are pentru asta cîțiva oameni. Nu prea mulți, acum se circulă puțin cu mașinile, dar încă face față, slavă domnului. La mașini se pricepe bine; cunoaște și viața.

Domnul Burns stă pe o bancă iar sora a urcat sus. O recunosc imediat; bate de două ori scurt la ușă și deschide; are cheia ei. Sora de zi e bucuroasă, poate să plece mai devreme. Se plictisește toată după-amiaza cu un roman gros; cu mine nu poate să vorbească. Eu nu vorbesc cu oricine, ci numai cu cine am chef. Vreau să vorbesc cu sora Henderson, vreau să vorbesc cu Louis, și... ajunge. Pe ceilalți din jur îi ascult numai, dar nu vorbesc cu ei. Din cînd în cînd mai schimb o vorbă cu doctorul; asta trebuie s-o fac.

Sora de zi pleacă și eu alerg spre sora Henderson și mă aplec asupra mîinilor ei. Sora mă mîngîie pe păr și îmi spune cîrlionțatule și crețule. E atît de bună cu mine din noaptea cînd a plîns. Nimeni nu știe cît de mult ținem unul la celălalt.

— Frumușelule, ți-am adus plăcintă cu mere.

Îi mulțumesc, îmi scot vălul și încep imediat să mănînc. În fața sorei de zi port vălul, în fața sorei Henderson nu. Numai dacă mai apare cineva, atunci mi-l pun.

— Soră, plăcinta e grozavă, e într-adevăr grozavă.

Mănînc încet, cu poftă, adun și fărîmiturile. Sora mă urmărește, nu zice nimic. Ne simțim bine.

— Frumușelule, fratele meu ar vrea să vorbească cu dumneata.

Mă opresc — doar știe că eu nu vreau să vorbesc cu nimeni, că nu mă interesează. Fratele ei ar vrea să vorbească cu mine, despre ce oare? Nu mă cunoaște, nu m-a văzut niciodată, atunci de ce? Probabil că ea i-a povestit despre mine.

Șed, împățuresc și despățuresc șervetul în care a fost plăcinta. Ce să-i răspund? E doar fratele ei, nu pot fi atât de nepoliticos. De ce însă nu-mi vine să-i răspund? De ce am iarăși același sentiment ca atunci când șovăiam să intru după Pavel în fuselajul Alicei?

— Pot să știu despre ce?

— Doar așa, Frumușelule. Vrea să discute, i-am povestit despre dumneata. Totdeauna îi povestesc despre dumneata. Știi, eu nu mai am pe nimeni despre cine să povestesc...

Ultima propoziție o spune aproape pe șoptite.

Domnul Burns așteaptă încă pe bancă, desenează ceva în nisip cu bastonul și urmărește vizitele. La militari vin mai ales femei și domnul Burns le privește cu interes; e holtei bătrîn.

— Frumușelule, dumneata ai să mă înțelegi. Fratele meu știe cum arată lepra.

Aha, vrea să-mi dea de înțeles să nu mă rușinez. Lepra este sinonimă cu fețele acelea leonine cu nasul teșit și cu buzele devorate. Dar asta nu înseamnă nimic față de mine, absolut nimic. Poate față de Louis, oarecum, dar față de mine? Ce, în cazul leprei carnea e arsă pînă la os?

— Soră, dacă așa doriți, mă rog. Dar i-ai spus totul, chiar totul?

— Bineînțeles că totul. Și vei purta vălul, așa că nu se va vedea nimic. Îți mai pui și ochelari și totul va fi în ordine.

Am niște ochelari mari, fumurii, cu lentilele încovoiate; îmi ajung pînă la tîmple. Cînd îmi pun ochelarii și fixează vălul cu fularul și cînd îmi pun șapca și ridic gulerul hainei, nu se observă aproape nimic; am controlat asta în oglindă. Am controlat de o sută, de o mie de ori. Acum am oglindă în cameră, cică trebuie

să am, trebuie să privesc adevărul în față ca să mă obișnuiesc. Mai întâi trebuie să-mi vindec sufletul, a spus sora.

Ieșim pe ușa din spate, ne îndreptăm repede către fundul grădinii, în colț. Vizitatoarele mă urmăresc cu privirea, cele mai în vîrstă compătimitoare, cele mai tinere curioase. Probabil ar vrea să știe cum arăt; pe femei le atrag tainele. Dacă ar ști într-adevăr...

Domnul Burns se ridică demn. Sora Henderson ne prezintă pe unul celuilalt. Englezii știu să prezinte, fac asta foarte normal. Aveți impresia că vă cunoașteți cu celălalt de ani de zile.

— Mă bucur să vă cunosc, mă bucur foarte mult.

Și eu mă bucur și sînt vesel, pentru că domnul Burns nu poate să mă cunoască deloc, așa mascat cum sînt.

Domnul Burns trece la subiect, nu șovăie.

— E o nimica toată, îi fac surorii mele, Mary, orice chef, cu mare plăcere.

Încerc să pricep de ce e domnul Burns atît de amabil și ce am eu comun cu asta. Sora Henderson îi face semn din spatele meu, încearcă să-l facă să înțeleagă ceva.

— Valter, am uitat să-ți spun că nu m-am înțeles cu Frumusețul asupra amănuntelor, abia acum trebuie să discutăm totul.

Acum sînt complet în afară, nu mai înțeleg absolut nimic. Doar eu n-am rugat-o nimic pe sora Henderson, nu am nevoie de nimic. Sora nu mai e acum soră, e o doamnă dintr-o societate filantropică.

Domnul Burns e puțin încurcat, dar numai puțin. Un om de formația lui nu se pierde ușor; asta se vede. Își netezește haina și vorbește, vorbește...

— Prost mai sînt, am dat pe față surpriza. Poate că se mai pot îndrepta lucrurile, noi bărbații ne înțelegem doar. Mary mi-a cerut, domnule, ehm... Mary ar vrea să se mai plimbe puțin astăzi, cu mașina, și poate că o puteți întovărăși. Mi-ar face mare plăcere să vă ofer un loc în mașină. Dacă, bineînțeles, vă încredințați unor mîini bătrîne, ha, ha...

Să mă plimb! De jumătate de an văd numai militari, pacienți militari, doctori militari și sanitari militari, de jumătate de an n-am mai fost printre oameni. De ju-

mătate de an stau închis. De jumătate de an n-am auzit un ris de femeie și n-am văzut o vitrină de magazin.

— Soră, îți mulțumesc! Ce idee grozavă!

Mă reped la ea, o îmbrățișez și mă învîrt cu ea. Grădina e aproape goală, cei rămași privesc uluiți.

— Dar pot oare pleca de aici, mă vor lăsa?

Buna dispoziție e dintr-o dată gata, entuziasmul s-a răcit. N-au să-mi dea drumul pe poartă. De atunci, de cînd au țipat copiii aceia sub fereastră...

— În privința asta n-ai nici o grijă, Frumușelule. Medicul primar a spus că poți merge unde vrei, numai nu singur. Voi fi eu cu dumneata. Dacă nu vrei, nu ieșim pe poartă, ocolim terenul de golf.

— Dacă așa crezi, soră, aș fi foarte bucuros, într-adevăr foarte bucuros. Iar dumneavoastră, domnule, nu pot decît să vă mulțumesc. Nici nu știți cît vă sînt de recunoscător. Nu vă voi deranja mult, mă voi plimba numai puțin, foarte puțin.

Domnul Burns se îndreaptă din spate. Nu prea se simte bine, are o inimă la fel ca sora lui.

Traversăm terenul de golf. Merg la mijloc, amîndoi mă țin la braț. Merg eu, merge sora Henderson și merge domnul Burns. Mergem și sîntem fericiți. Cel puțin eu sînt.

Dăm nebunatici cu piciorul în mușuroaie. Brîndușele de toamnă au trecut, iarba e de un galben murdar, ofilită. Se apropie iarna. În stînga e un porumbrel. La marginea pădurii sînt resturi de scorușe ciugulite de păsări. Deasupra lor zăda peste care au trecut gîștele...

— Louis!

— Se opresc, așteaptă.

— Louis ar vrea desigur să meargă și el, soră. Te rog să-l aduci, te rog foarte mult. Îmi dați voie, domnule Burns, pot să iau cu mine un prieten? E vai de capul lui, și-a pierdut țara, familia și fața.

Domnul Burns nu știe ce să zică. Sora Henderson nu spune nimic, se întoarce și o ia la fugă spre clădire. Domnul Burns privește în urma ei, zîmbește.

— A întinerit. Era rău cu ea. Știți, nu mai avea pentru cine să trăiască...

Pe deasupra pinilor trec nori, începe să se întunece,

dar eu nu mai sînt trist. Sora Henderson are pentru cine să trăiască.

Louis nu prea voia, se pregătea deja de culcare, nu se simte prea bine. Dar vine, dacă așa vrem noi. Vine cu plăcere, desigur, nici nu mai știe dacă afară mai trăiesc oameni. Domnul Burns vorbește o franceză corectă, îi pare bine că o poate folosi în fața surorii lui. Sora Henderson trece cu privirea de la primul la al doilea, de la al doilea la al treilea, merge repede, ne ține de mîini, ne trage după ea. E rumenă la față, ochii i s-au aprins. Probabil a fost frumoasă în tinerețe. Cît de mult e oare de atunci? Și de fapt e așa de bătrînă?

— Să nu vă așteptați la vreo minune, nu e nimic special. Dar se poate circula în ea, merge bine. Am parcat pe șosea, imediat după colț... Uitați-vă!

Frumoasă mașină, frumoasă, strigăm amîndoi cu Louis și ne luăm la întrecere, care ajunge primul. Sînt primul, bineînțeles, alergam bine cîndva. Imediat după noi ajunge și Mary, sora Henderson. Răsufală greu, strălucește toată.

Domnul Burns nu se grăbește, nu mai are unde. Vine încet, deschide, calm, portiera. Ne așezăm, Louis vrea în față, s-a trezit pilotul din el. N-am să mă cert cu el, și în spate e bine. Păcat numai că scaunul nu e întors cu fața înapoi...

Domnul Burns schimbă ceremonios vitezele, are timp. Vauxhallul aleargă, copacii de pe marginea drumului dispar tăcuți în spate. Mergem spre Reading, pe șoseaua cunoscută. Sora Henderson mă ia de braț, se apleacă spre mine.

— Frumusele, sînt așa de fericită!

Copacii dispar în urma noastră și domnul Burns discută cu Louis. Mergem spre Reading, pe o șosea cunoscută. Unde se termină?

— Domnule Burns, vă mulțumesc foarte mult, dar n-ar trebui să ne întoarcem?

Nu vreau să consume degeaba benzina din cauza noastră și nici nu vreau să-l obosesc. Și apoi aș vrea să fiu iarăși în camera mea, iar sora Henderson să stea lîngă mine în fotoliu, să-mi citească și să-mi povestească. Poate că ne-am ține și de mîină, cum ne ținem acum.

— Să ne întoarcem? Ce vă trece prin cap, tinere, trebuie să vă arăt întreprinderea mea, trecem pe lângă ea. Și poate că ați vrea să vedeți și unde merge Mary în weekend. N-am dreptate? Până în oraș mai sînt cîteva mile.

Are dreptate, tac.

Trecem pe străzi întunecoase, pe trotuare trec în viteză oameni. Apar dintr-o dată din întuneric și dispar mai repede decît apuc eu să-i văd, mai îndeaproape, întocmai ca și în viață. E bine așa, nu ne vede nimeni nici pe noi. Louis are și el vâl și ochelari, dar stă chiar la geamul din față, ar trebui mai bine să stea cu mine în spate.

— Domnule Burns, ați putea să fiți așa de bun și să opriți pentru o clipă?

Acum e momentul cel mai potrivit, trecem pe o străduță pustie. Domnul Burns frînează cam brusc, crede că nu mă simt bine. Mă îndrept din spate, cobor fereastra, mă aplec în afară și mă uit în urmă. Nimeni nicăieri.

— Louis, te rog așază-te puțin lângă mine. Nu vreau să atragem atenția, ar putea să ne vadă cineva, la intersecție sau în general.

Dintr-o dată nu-mi mai place. În mașină e liniște, așteptăm să vorbească comandantul. Părerea ei contează. A noastră poate să fie o sugestie, a ei e hotărîtoare. Sora e iarăși o figurină dintr-un panoptic; se gîndește.

— Ba nu, Frumușelule, așa n-ar fi bine. Unul dintre voi doi trebuie să stea în față, altfel plimbarea nu și-ar atinge scopul. Trebuie să mergeți știind că vă poate vedea cineva. Nu vă veți expune, desigur, dar nici nu trebuie să vă ascundeți merou. Complexul acela grozav de inferioritate nu s-ar mai atenua niciodată. Cel mai bine ar fi să mergeți în față amîndoi.

— Soră, dar asta nu se poate, domnul Burns trebuie să conducă.

— Eu trebuie să conduc? Nu trebuie deloc, poate să conducă unul dintre dumneavoastră.

Tac multă vreme, mă atrage. Să conduc eu? Nu știa, după o pauză atît de lungă... și numai cu un singur ochi... ar trebui să merg încet, nu voi aprecia bine distanța, nu mai am capacitate de percepere a spațiului.

— Dacă îmi permiteți...

Louis mi-a luat-o înainte, începe timid. Își pune pe ghiare mânușile, coboară și înconjoară radiatorul.

— Aș vrea să încerc dacă pot mânui încă volanul și schimbătorul de viteze.

Ei da, desigur, Louis încă nu și-a luat gândul de la asta.

Ne întorceam ieri de pe teren și el a început deodată, că acum nu-i mai este frică de cer, că ar vrea să se întoarcă acolo, numai de-ar putea ține manșa. Deci acum va încerca, pe pielea noastră.

— Cu foarte multă plăcere, cu mare plăcere, vă rog. Accelerația e puternică, ați băgat, desigur, de seamă. Am adaptat-o puțin, am umblat mult cu mașini americane, m-am obișnuit să demarez rapid.

Domnul Burns trece pe scaunul de alături. Vreau să mă ridic și să trec în locul lui în față, așa cum a recomandat sora Henderson, dar n-am reușit să-mi trag mîna la timp. Probabil n-a băgat de seamă că în față schimbă locurile și mi-a strîns-o. Voia, probabil, să-mi spună ceva, să-mi atragă atenția asupra vreunui lucru.

— Să rămîn aici ori să...

Am căzut pe spate cînd a pornit mașina. Louis încă nu e obișnuit cu înălțimea pedalei și noi cu Mary rîdem. M-am ciocnit de ea, a trebuit să se prindă de mine. Mă ține de braț și eu încordez mușchii.

— Ai practicat mult sportul, Frumușelule?

— Am înotat destul de mult, soră, și am practicat puțin și luptele.

Spun asta anume cu modestie.

— Nu știam că ai un corp așa de bine făcut.

— Cum așa, Mary, ce tot spui? Îți aduci aminte de Ely? Îmi făceai baie în fiecare zi.

Se întoarce, nu știu de ce. Dar mă ține mereu de braț. Nu rezist să încordez mult timp mușchii; m-ar apuca cîrceii.

— Șaizeci, domnule, și aș scoate din ea și mai mult.

Louis nu mai este un pacient sfios, Louis e pilot de vînătoare. Dușmanul e în raza vizuală. Gonim pe șoseaua neagră; acul vitezometrului s-a fixat la șaizeci de mile. Louis e ușor aplecat înainte, ca și cînd ar fi

adormit. Dar e chiar prea treaz. Reading e de mult în urma noastră, Maidenhead nu mai poate fi departe.

Domnul Burns zîmbește mulțumit; ziua de astăzi îi place. Să vadă amîndoi aviatorii de pe continent ce fel de mașini se fac în Anglia. Și Mary să se mai distreze; în sfîrșit, e din nou, cît de cît, fericită. Băiatul de lîngă ea are statura ca și Hugh, e Hugh din cap pînă-n picioare. Ce mult ține la el, îl ține de braț, îi povestește ceva în șoaptă. Domnul Burns își ia privirea de la oglinda retrovizoare. Oare cum arată amîndoi? Cum ar arăta fără vălurile astea, ar fi într-adevăr atît de groaznic? Mai ales cum ar arăta cel din spate, căruia i se spune Frumusețul. Rîd de el sau de ce îi spun așa? Ori așa i-a rămas numele de dinainte? Atunci trebuia să fi fost un băiat frumos, întocmai ca Hugh. Mary ține grozav la el, se vede imediat; nu s-a mai purtat așa de mult, da, de la nuntă nu s-a mai purtat așa...

Domnul Burns tresare dintr-o dată, scoate o țigară de foi.

După Maidenhead Louis frînează, mașina încetinește și se oprește. Din nou schimb de locuri și schimb de păreri.

— Foarte bine pusă la punct, domnule.

— Fac asta singur, mă distrează.

Domnul Burns pufăie, cuplează viteza întîia și-i dă drumul încet pe lîngă șanț. Pe aici pe undeva începe un drum de țară, acolo vom da înapoi, nu se poate întoarce o mașină fără lumini pe o șosea întunecoasă.

— Valter, știi că aș vrea să mănînc ceva?

— Grozavă idee, draga mea, grozavă idee. Cum ajungem la Reading, mergem...

— Valter, hai să încercăm la Londra!

Mi s-a oprit răsufierea. Ce idei are astăzi sora Henderson! Ce-am putea face la Londra? Unde să intrăm? Dar unde am putea merge în Reading? Londra ar fi, totuși, mai potrivită; mai degrabă s-ar găsi ceva acolo. Domnul Burns nu răspunde imediat, se gîndește. Știu la ce, așa tăcea și Pavel cînd era vorba de un itinerar lung. Oare ce mai fac băieții? Dar Patrice?

— Cred că benzina va ajunge, vor fi cam cînzeci de

mile în plus. Dacă dorești, mergem. Și mie mi-ar face plăcere.

Sora Henderson mă strânge iarăși de mână, zîmbește.

Prin Slough am trecut ca fulgerul; domnul Burns trebuie să-i arate lui Louis că și el știe să conducă. După pasajul de nivel spre Uxbridge a trecut pe deasupra noastră un avion, la mică înălțime și cu luminile de poziție aprinse. Louis se întoarce imediat spre noi, strălucește tot.

— Comandamentul aviației de transport. Duc pe cineva, vreun potentat.

Știu despre ce e vorba, nu departe e un aerodrom; am aterizat și noi odată acolo. Era un antrenament, dar Pavel a avut de furcă. Aerodromul e mic, înconjurat din trei părți de clădiri.

— Te duci la ei după război, Louis?

Poate că nu m-a auzit, n-am să-l mai întreb. Circulația se îndesește. Orașul nu mai poate fi departe.

— Te-am auzit. Mă duc, dacă mă vor primi.

— Ce tot spui, ești un pilot bun și Belgia va avea nevoie de piloți de transport, de mulți piloți. De ce să nu te primească?

Mi-am dat seama de greșeală imediat ce am pus întrebarea, dar era prea târziu. Louis se întoarce încet către mine.

— De ce să nu mă primească? Să-ți aduc aminte?

— Nu, Louis, lasă prostiile.

Sora Henderson îi dă jos mâna de pe vâl.

— Iartă-mă, Louis.

— În regulă, Frumușelule, tu n-ai spus-o anume. Cu siguranță că nu!

Nu, eu n-am spus-o anume, are dreptate. Și unde mă vor da pe mine, după război? Ce fel de loc voi găsi eu? Pînă acum nu mi-am amintit deloc de asta; nu m-am gîndit încă. Cum de nu mi-a trecut încă prin cap?

— Și acum unde, băieți? Aveți vreo dorință?

— Piccadilly, domnule Burns, dacă sînteți așa de bun.

Domnul Burns zîmbește cu înțeles, sîntem iarăși mulțumiți cu toții. Nu trebuia să întreb, nu i-aș fi răspuns. Dacă tot sîntem la Londra, atunci să mai văd o

dată City. Poate că și Patrice își mai aduce aminte din când în când.

— Bine, ștregarule, la Piccadilly.

Ieșim din Oxford Street, facem un tur de onoare. Peste tot plin de oameni. La cinematografe s-a terminat un spectacol ; va începe al doilea. Vor începe și la teatru. Se deschid restaurantele ,sălile de dans. Cine n-are unde merge, se plimbă pe trotuare. În piața Piccadilly se întâlnesc, totdeauna, oamenii ; acolo se și despart. Adio, Piccadilly, adio, Piață Leicester...

De un an și jumătate n-a mai avut loc un bombardament mai serios și oamenii au uitat. Aici se vede prin perdele o diră de lumină. Dincolo cuiva îi trebuie cam mult să iasă din restaurant. Mașinile au becuri mai puternice. Mergem pe lângă trotuar, privim. Uniforme de infanterie, de marină și de aviație pe oameni din Canada, din Noua Zeelandă, din Australia și din alte părți. Dacă m-ar incinera și mi-ar împrăștia cenușa aici, oare pînă unde m-ar purta acești oameni ?

— Curios, Valter. Numai militari, femei și polițiști. Aproape nimeni altcineva.

Domnul Burns îmi face cu ochiul prin oglindă ; lui nu i se pare curios. Așa e în război. Nici mie nu mi se pare curios iar Louis nu comentează. Oare se mai gîndește la aviația de transport ?

— Curios, Mary ? Ce să fie curios în asta ? Oamenii vor să se distreze ; toți sînt sătui pînă în gît. Lucrează și așteaptă, așteaptă mereu. Femeile sînt în fabrici, bărbații în tabere, nu pot merge unii la alții, numai la Londra se pot întîlni. Și Londra îi primește bucuroasă. Ce-i cu asta ?

— Și ce-i cu polițiștii, Valter, de ce umblă cîte doi ?

— Nu te mira, Mary, băieții au sînge fierbinte. Se iau puțin la bătaie, vine polițistul — și încep să-l bată pe el. Așa că acum umblă cîte doi, ca al doilea să poată alerga după ajutor.

— Dar asta ce-i, domnule Burns ?

Strigăm amîndoi deodată cu Louis. Ne depășește un Jeep, în el băieți cu căști albe ; cel de lângă șofer are în mînă un microfon iar piciorul în ghetră albă îl ține pe portiera mașini.

— Tot poliție militară, dar americană.

Da, acum băgăm de seamă și noi. Pe trotuare, printre uniforme Majestății Sale Regele sînt și alte uniforme. Din astea încă n-am mai văzut. Uniforme făcute parcă la firma Reed, de cea mai bună calitate. Băieții sînt bine făcuți, cu umeri lați; probabil au avut în viață mai multă mîncare și condiții mai bune.

— Și americanii se bat, Valter?

Domnul Burns zîmbește poznaș.

— Întreabă-i, draga mea, pe cei din Jeep. Întreabă-i de ce umblă cîte patru.

— Nu prea-mi place aici, Valter, să mergem mai departe.

Domnul Burns cunoaște bine locurile pe aici, scoate misterios mîna afară, o lasă în jos, o ridică și o învîrte. Așa merg șoferii numai în Londra. Nu înțeleg, dar îmi place. Nimeni nu înjură, nimeni nu amenință și nu claxonează. De asemenea nimeni nu vrea să calce sau să sperie de moarte pe altcineva. Toțul e uniform și liniștit. Numai șoferii de pe taxiuri fac slalom și tot felul de figuri, dar lor li se trece cu vederea. E un fel de sport să dai deoparte pe vreunul din ăștia, dar șoferii de taxiuri londonezi sînt oameni duri.

Ne întoarcem de la Charing Cross înapoi spre City.

— Aveți vreo propunere, domnilor, o propunere v-aș ruga.

Sîntem încurcați cu toții, nu știm ce să facem. Unde pot merge la cină niște oameni cu văluri pe față? Cum vom intra undeva, ne vor și observa, se vor uita după noi și se poate ca cineva să mai și comenteze, că de ce am intrat și ce căutăm acolo...

— Domnule Burns, poate că cel mai bine ar fi să cumpărați undeva niște sandvișuri; le vom mîncă în mașină și apoi ne vom întoarce...

— Exclus, Frumusele, nu mai discuta. Acum mergem la masă și cu toții sînteți oaspeții mei. De doi ani n-am fost nicăieri.

Sorei Henderson i s-a poticnit vocea. Domnul Burns așteaptă puțin, apoi adaugă, mai mult pentru sine, că noaptea aceea la Coventry trebuie să fi fost groaznică, îngrozitoare.

— Tocmai se împlinesc, Frumușelule, doi ani. Înțelegi de ce nu vreau să fiu singură, așa-i că mă înțelegi?

Desigur că o înțeleg, chiar dacă vorbește în șoaptă. E atât de aproape de mine, încît simt un parfum. Sau mi se pare numai? Am impresia că ar fi Chanel, pe care îl folosea și Patrice. Oare câți ani să aibă Mary? Patruzeci? Nu cu mult peste, Hugh avea cam douăzeci de ani, ca și mine.

21

— Poate am găsi ceva la „Broasca țestoasă”; puțină lume știe unde e.

Nu mă așteptam ca Louis să cunoască așa de bine geografia locurilor. „Broasca țestoasă”. Ce-mi spune asta? Aha, o dată am vrut să intrăm acolo cu Puștiul, dar nu ne-au lăsat, cică au acces numai membrii. Cotim pe Shaftesbury Avenue, apoi o stradă, două, pe urmă o străduță, se trece prin curte... Nu, nu mai știu unde e.

— E un club, dar dacă le dăm ceva, ne lasă pe toți să intrăm.

Louis îl conduce sigur pe domnul Burns, se vede că nu e pentru prima dată la Londra. De fapt fi era aproape, în timpul luptei pentru Anglia a fost pe aerodromul Redhill. Oare cum a trăit înainte? A avut vreo iubită? Sau a avut mai multe? Precis îl consideră francez, trebuia să fi fost atrăgător pentru englezoaice. Acum nu mai e...

Ușa este solidă, de stejar, bătută în ținte mari. Deasupra intrării, un felinar de fier forjat. Iarăși șovăi, nu-mi vine să intru înăuntru. Sora Henderson ne conduce, rîde ca o fată tînă.

— Păcat că e întuneric. Intrarea e frumoasă, ca a unui castel. Nu vă temeți, ce fel de cavaleri sînteți? Haideți, fiți liniștiți.

— Mary, e bine ceea ce facem?

— Haideți amândoi, haideți, iar tu, Frumușelule, taci !
Valter, fii bun, intră primul și aranjează totul, da ?

Domnul Burns nu mai are timp să înceapă tratative,
Louis se scuză și-și eliberează brațul.

— Iertați-mă, intru eu primul. Poate mă vor
recunoaște.

Clopoțelul sună ca un clopot de înmormîntare. Ușa se
deschide pe jumătate, vrem să intrăm imediat înăuntru.

— Numai pentru membrii clubului, domnilor, numai
pentru membri. Îmi pare foarte rău, totul e ocupat.

— Bună seara, Joe.

Figura bătrînului se încrețește de uimire.

— Scuzați-mă, domnule, nu am știut... nu pot să-mi
amintesc. Dacă nu sînt prea îndrăzneț, nu... nu pot să-mi
amintesc, doar vocea îmi aduce aminte de cineva, dar
nu mai știu de cine, domnule. Desigur mă veți ierta,
dacă...

— Joubert, Joe, Louis Joubert.

— Joubert ? Domnul e pilot, da, dacă nu mă înșel.
Scuzați-mă, domnule, nu v-am recunoscut cu ochelarii.
Și fularul și gulerul ridicat vă schimbă foarte mult,
domnule, nu vi se vede deloc fața, iertați-mă. Ei da,
desigur, Joubert, îmi aduc bine aminte, domnul e din
Danemarca sau așa ceva. Pentru dumneavoastră am loc
oricînd, domnule, fiți fără nici o grijă. Și pentru oaspeții
dumneavoastră de asemenea, n-aveți teamă. Vă rog să
intrați cu toții, poftim !

Joe se dă deoparte, ne face semn că drumul spre
coridor e liber. Șapcă cu cozorocul aurit, pe umăr un
șnur împletit, mănuși albe, pe piept panglici de decorații.
Vasăzică așa arată veteranii din primul război. Cum vor
arăta cei dintr-al doilea ? Și eu am deja o panglică, poate
că îmi vor mai da vreuna și apoi aș putea... Nu, eu n-aș
putea. Clubul, în fața căruia aș sta eu, n-ar fi niciodată
plin, acolo n-ar intra nimeni. ●

— Binevoiți să intrați, domnilor, vă rog. Vă rog,
dumneavoastră întîi, doamnă. Da, așa e bine. Aici vă rog
să vă lăsați hainele, îl chem pe șeful de sală.

— Nu, Joe, nu ne dezbrăcăm. Oheamă-l te rog
imediat.

Joe e puțin surprins, ceva nu i se pare în regulă, dar se duce. Ce n-ar face pentru un vechi membru al clubului, pentru un pilot de vânătoare ?

Șeful de sală era nou, nu-l cunoștea pe Louis. Bine că am ajuns înăuntru, de acum nu ne mai dau afară. Acum știe să se descurce domnul Burns ; aruncă câteva vorbe și mergem mai departe. Joe zîmbește, a primit o jumătate de liră și a primit-o de trei ori, de la fiecare. Mary i-a zîmbit numai. Oamenii fericiți împart bucuroși ceea ce au.

Avem o încăpere separată, o cameră mare. Pe podea un covor de culoare bordo, în mijloc o masă și scaune de mahon, în colț un bufet și draperii de pluș. În jurul căminului marmură, alături butuci de mestecăn. Pe pereți lambriuri și tablouri în rame aurite.

— Sînt de preț.

— Adevărat ? Imediat m-am gîndit și eu, deși la artă nu prea mă pricep. Dumneavoastră vă pricepeți precis la artă, nu-i așa, domnule Burns ?

— Am vrut să spun că ramele sînt de preț, ha-ha. Și pot să vă spun și eu astăzi Frumusețul ? Poate nu vă veți simți jignit. Astăzi va fi o seară frumoasă, foarte frumoasă, prieteni.

Domnul Burns vede că a greșit. Cu bolnavii trebuie să te porți cu grijă.

— Masa asta de mahon e din nuc obișnuit, numai iurnirul e altul. Iar lambriurile ? Priviți, domnilor !

Domnul Burns se apropie de perete, bate în el, strigă triumfător :

— Nimic, nici un sunet, nu se aude nimic. Sînt tapete, domnilor, tapete de hîrtie. Arată frumos, nu ? Butucii de mestecăn sînt adevărați, dar oricum nu vor face foc cu ei. Nu contează, ne vom mulțumi cu cărbuni, deși cam scot fum.

Louis tace, domnul Burns se așează mulțumit. Și chiar în capul mesei ; va fi gazdă. Acum trebuie să tac. Aș fi tăcut oricum, astăzi nu voi mai vorbi. De ce a spus domnul Burns toate astea ? Amîndoi frații au niște apucături ciudate. Și sora, cîte n-a trebuit să aud de la ea... De ce ne spune domnul Burns toate astea, de ce defăi-

mează totul? Uneori e poate mai bine să nu risipești iluziile.

— Nu, mulțumesc, nici eu nu iau supă.

Refuzăm amândoi cu Louis, supă nu se poate mânca fără buze în fața altora.

— Asta-i la fel, domnilor, ca și în viață. În viață trebuie să mergi drept, indiferent dacă dai de lucruri plăcute sau nu. Când văd ceva cumsecade, apreciez acel lucru; puteți să mă credeți. Noroc domnilor. În sănătatea dumneavoastră!

Cu mîncarea ne-am descurcat împreună cu Louis; avem deja antrenament. Tăiem bucățele mici, le băgăm cu furculița pe sub vâl — ajunge să apleci puțin capul. Când nu nimerim, ne mai ajutăm cu limba. Cu băutura e greu, Louis mă lovește cu genunchiul, eu pe el. N-avem ce face, poate că domnul Burns ne va scuza. La urma urmei el a vrut să meargă cu noi, nu?

Scoatem din buzunar tuburile de cauciuc, le introducem în paharele cu vin. Trăiască domnul Burns! Mai întâi de cîteva ori în gol, tragem numai aer, apoi mărul lui Adam se mișcă și gata, paharul e gol.

Domnul Burns nu zice nimic, toarnă din nou. Bem sherry, care e excelent; domnul Burns se declară satisfăcut. Da, așa e corect. Ce merită să fie lăudat, să fie lăudat.

După pește ni se servește carne de pasăre. Nu iau prea mult, mi-e de-ajuns, nu mai îmi este foame. Când au pus puiul pe masă, amândoi, eu și Louis, am început să rîdem. Sora Henderson ni s-a alăturat, a înțeles de ce rîdem. Am făcut o glumă bună:

— Uite, Louis, ne aduc fața.

Domnul Burns n-a înțeles, s-a înecat și a trebuit să ia o înghițitură de vin. Apoi a comandat un whisky, mare. Ne-a oferit și nouă, dar eu cu Louis am refuzat, din cauza mașinii. Trebuie să conducă cineva și înapoi.

Sorei îi stă bine. Când am intrat, mi-am aruncat mantaua pe un scaun lângă perete și m-am dus să mă aranjez. În oglindă nu se vede nimic, aproape nimic, doar deasupra ochelarilor, pe frunte o pată de culoare roșie închisă. Tocmai mă pieptănam și deodată m-am trezit cu sora în spatele meu; dacă îi dau voie. I-am dat

voie imediat, bineînțeles, sînt mai înalt cu mai mult de jumătate de cap, decît ea. Fără uniformă e alta, cu totul alta. În rochie are o talie foarte subțire, nimeni n-ar fi crezut. Și altfel e bine făcută; am băgat asta de seamă pe cînd își aranja părul. S-a pieptănat îndelung, eu stăteam în spatele ei și domnul Burns îi povestea lui Louis cît de greu face rost de materiale pentru reparațiile mașinilor. Doi oameni în fața unei singure oglinzi arată altfel decît în fața a două, credeți-mă. Acum, după masă, sora e și mai frumoasă. Îl întreb pe domnul Burns, dacă nu-i răpim prea mult timp. Zice că nu. Nici nu putea să zică altceva. Se bagă în vorbă și Louis.

— Acum o să-mi permiteți și mie o mică revanșă.

Mi-a luat vorba din gură, deci eu va trebui să comand a treia sticlă. Poate că vom face față, nu e decît vin. E dulceag și greu, dar e totuși numai vin. Cînd am băut eu ultima dată vin? Cînd am băut eu ultima dată ceva?

Șeful de sală servește cu grijă. În timpul cinei a stat aproape mereu lîngă masă, acum vine să vadă cum continuăm. Pentru el sîntem niște oaspeți ciudați, cu șaluri și cu ochelari negri la cină. Așa ceva n-au mai avut pe aici.

— Tradiția cluburilor, domnilor, ajunge departe. Nu oricine are acasă o sală de banchete și totuși ar vrea să invite oaspeți. Pentru asta e clubul, chiar dacă costă ceva. O lună de zile va mîncea pește și cartofi și iar se îndreaptă lucrurile, ha-ha. Cîte saloane sînt aici, Louis?

— Trei. Asta-i la margine.

— Trei? Destul de puțin. Presupun că celelalte sînt săli de joc și săli de întrunire. Bucătăria e însă excepțională.

— Sălile de joc au fost desființate.

— Cum așa? Clădirea pare destul de mare. În două etaje trebuie să încapă mai mult.

— Aveți dreptate, domnule. Jos e sala de dans. Dar se deschide abia la nouă. Atunci noi vom fi pe drum, spre casă.

Mary s-a gîndit, cea dintîi, la toate. La urmările posibile, bune și rele. Începe să se uite cam prea mult la tabloul acela ieftin de pe perete: o carafă cu vin și un vas cu fructe. Ridică mîna cu ceasul; are o încheietură

frumoasă, puțin grasuță. La sanatoriu nu băgasem de seamă asta. De fapt, la sanatoriu n-am băgat de seamă o mulțime de lucruri...

— Nouă va fi imediat, Louis. Ce zici, Valter, mai stăm ? Să asculte și băieții puțină muzică.

— Știi bine, dragă, că eu nu mă grăbesc. Dacă voi puteți rămîne, pe mine nu mă deranjează ; eu mă adaptez.

— Asta-i bine, Valter, că te adaptezi. Ultima oară, după cîte știu, te-ai întors de la Londra după două zile.

Domnul Burns pleacă rușinat capul ; vrea să spună că nu e vina lui și noi zîmbim. Cel puțin eu. Poate și Louis. Femeile trebuie să înțepe mereu pe cineva. Dacă n-au bărbat, își iau la ochi fratele. Mary îmi face cu ochiul ; n-a vorbit serios. Desigur că face toate astea din cauza noastră ; să ne mai dispună puțin.

Pentru a treia sticlă avem discuții, cîștig eu. Incepe să fie cald. În cămin ard cărbuni, domnul Burns a avut dreptate. Louis și-a descheiat nasturele de sus al tunicii. Eu nu pot să fac asta, e un privilegiu al aviatorilor de vînătoare. Eu mi-aș scoate mai bine tunică de tot ; poate că aici ar merge. Nu stau mult pe gînduri și le cer permisiunea.

Slab, slab de tot se aude de undeva muzică. Mary e foarte drăguță ; azi arată mult mai tînăra. Rîde mereu, domnul Burns spune anecdote. Mie nu mi se par grozave, dar manifest interes. Louis se dispune și el, în sfîrșit. Avea și nevoie săracul. La el durează mai mult decît la noi ; e obișnuit cu vinul. Mă ridic repede ; mi-a venit o idee.

— Întredeschid ușa, numai puțin, ca să auzim mai bine.

— Foarte bine, Frumușelule, excelent !

Domnul Burns bate din palme, Mary din picioare.

— Nu, așteaptă ! Știu eu ceva mai bun.

Louis se ridică și el, dă de o parte draperia din colț.

— O ușă ! Unde dă, Louis, spune-ne repede !

În loc de răspuns, Louis duce tainic un deget spre locul unde oamenii au gura. Apoi apasă pe clanță, deschide...

„La paloma !”.

Toți am împietrit. Tangoul are un ritm deosebit. Melodia îi cucerește pe toți, chiar și pe domnul Burns. Pe el poate cel mai mult; îi aduce aminte de ceva. Ce face Patrice ?

— Acum e rîndul meu, mai aduceți una !

Chelnerul se înclină și iese.

— Soră Henderson, n-ar fi mai bine să...

— Nu mai discuta, Louis, trebuie să-i mai ridic dispoziția Frumușelului.

Nu știu cum poate să-mi ridice dispoziția, dar sînt de acord, calea celei mai mici rezistențe e uneori cea mai potrivită. La urma urmelor peste o oră și jumătate vom fi acasă. Mă bucur de pe acum că voi fi singur cu sora Henderson. Vom vorbi despre ceea ce va fi cînd vom mai merge undeva. Ne vom ține, poate, de mîna ; în asta nu-i nimic rău. Poate că vom și dansa, numai așa, fără muzică. Da, tangou vom dansa. O voi îmbrățișa, o voi strînge. N-ar fi mai bine să mergem de-acum ? Mai aștept, noaptea e lungă, mîine va mai fi o noapte și poimîine alta. Mă bucur de pe acum, mă bucur mult.

Cînd cîntă muzica, ieșim de fiecare dată în galerie. Louis cu domnul Burns stau în fața noastră ; domnul Burns ceva mai în față, eu cu Mary în spatele lor. Nu pot să vadă că Mary mă ține de talie, că mă îmbrățișează și se învîrte. Eu o mîngîi, pe obraji, pe gît. Domnul Burns nu-și poate lua ochii de la ringul de dans ; așa de mult îi place. Nici măcar capul nu-l întoarce.

Odată cu a patra sticlă, sherry s-a terminat. Jos au început o rumbă. Și apoi carioca ! Domnul Burns a rămas stană de piatră, cu mîinile îndoite de la cot.

— Olee ! zburăm la Rio !

Iar cîntăreața parcă l-ar fi auzit. Mie îmi vine dintr-o dată să rîd de toate astea.

— Ai văzut, zboară la Rio ? Tu ai zburat la Bruneval, eu la Hanovra și ei zboară la Rio, Louis. E caraghios, nu-i așa ?

Louis dă din cap, e caraghios. Și rîde, și mai înfundat decît alte dăți. Domnul Burns o ia dintr-o dată la fugă, mai strigă ceva din ușa și a dispărut. Mary își lasă capul pe speteaza scaunului, rîde ca un clopoțel. Are pielea fină, nu i-ai ghici vîrsta deloc. Mă bucur de pe acum că la noapte va fi lîngă mine.

— Unde a alergat nebunul acela bătrîn ? Poate nu în ring ? Aș muri de rîs, îl și văd cum se schimonosește !
Ieșim imediat în galerie.

Pe podiumul orchestrei domnul Burns ține în mână niște castaniete și se încovoiaie și se mișcă în ritmul muzicii. Se apropie de microfon și cîntă în spaniolă.

Mesele sînt aproape goale. Ringul de dans nu e mare, cam treizeci de perechi se unduiesc în ritmul rumbei domnului Burns. Mai ales militari; civili sînt puțini. Domnul Burns tratează ceva cu solista, care zîmbește; se vede că e de acord.

Domnul Burns ne face semn să mergem jos. Așteptăm să vedem ce zice Mary; ea trebuie să hotărască.

— Bine, băieți, mergem. Dar Louis în față, noi ne vom furișa în spatele lui.

— Uraa, mergem jos!

Louis își mai controlează o dată în oglindă vâlul, își acoperă și urechile și o ia la fugă pe scări. E, desigur, bucuros. Coborîm cu Mary în urma lui și ne ținem pe după mijloc, unul pe celălalt, ca să vadă toți.

Ne așezăm pe scaunele de la bar, pe acelea înalte, ne ținem de bara de alamă și privim spre ringul de dans. Nu ne bagă aproape nimeni în seamă.

Domnul Burns face mereu semne, Louis merge, de încercare, pînă lîngă orchestră. În sală e semiîntuneric, cei din ring se ocupă unul de altul și pe Louis nu-l bagă nimeni în seamă. Domnul Burns discută ceva cu el și...

— Privește, ia uită-te!

Mary mă strînge iarăși de mînă; Louis e în ring, dansează rumba. O ține pe cîntăreață de talie, o învîrte, se mișcă larg și încurcă celelalte perechi. Domnul Burns agită castanietele, strălucește de bucurie. Mary zîmbește. Ne simțim bine, ne simțim bine cu toții.

Apoi îmi vine o idee. Îi dau barmanului o liră, o liră întreagă, discutăm ceva. Discuția e scurtă, barmanul de la „Broasca țestoasă” a băut și el destul.

Dansul se termină, luminile au rămas stinse. Mary a înțeles. Mă mîngîie pe păr, îmi atinge piciorul cu piciorul ei.

— Știi, Mary, nu pentru noi. Lui o să-i ajute.

Se întorc toți trei înveseliți.

— Joyce, mă bucur.

Fata se prezintă scurt. E tînără, frumoasă. De fapt trebuie să fie frumoasă. Cîntăreața de la „Broasca țes-

toasă" nu poate fi urită. Mary își retrage imediat piciorul și iarăși seamănă oarecum cu cea de la sanatoriu. Poate că mi se pare numai; în lumina slabă nu i se distinge expresia feței.

Cînd s-a uitat la mine, Joyce a tresărit ușor.

—Tot cu văl, tot rănit? Ce vi s-a întîmplat cu fețele? Bine că măcar nu e nimic grav, că vă veți vindeca repede.

Domnul Burns se uită imediat prin sală, eu cu el. Deci, de data asta, el e vinovatul și nu Mary. Are intenții bune, știu, dar cum se va termina?

—Barman, aș vrea manhattan! Cinci mari, da?

Și asta e una dintre soluțiile posibile. O îmbrățișez pe Mary.

— Așadar, noroc!

— Noroc, și mai ales vouă, aviatorilor. Să vă puteți întoarce în curînd în văzduh.

Bem, dar nu toți. Joyce a rămas cu paharul la jumătatea drumului și privește undeva spre capul lui Louis. Privește fix, nici nu mișcă. Îi urmăresc privirea...

— Mîna!

A șoptit numai, dar a fost de ajuns. Pentru a ciocni, Louis și-a scos mînușa, desigur nici nu și-a dat seama. Acum stă cu o mîna rezemată de tăblia barului, în cealaltă ține paharul și bea. Se face numai că bea. Nici eu nu pot; tuburile de cauciuc nu le putem scoate aici.

— Mîna!

Louis ține piciorul paharului în ghearele sale negre și subțiri, cu unghii lungi și încovoiate. Joyce se uită la el cu ochii holbați, paharul îi tremură în mîni.

— Gata, Louis, am pierdut.

Mary acționează rapid. Nu mai este Mary, e sora Henderson, o soră experimentată. Poți să vindec toate rănilor, Mary, și pe cele ale sufletului? Mary desface degetele, paharul îi cade pe podea. Nu pierde timpul cu explicații, pentru asta nu e timp acum. Șoc psihic, acum ori niciodată! O mișcare a mîinii, a doua...

Joyce n-a zis nici pîs, doar a oftat și s-a prăbușit ca un fir de pai cosit. Louis se apleacă, o ridică. Joyce își revine pentru moment, vede figura de deasupra sa...

Țipătul a răsunat în toată sala, muzica s-a oprit. Toți privesc spre noi.

— Lumină ! Să aprindă cineva lumina !

Becurile s-au aprins, sub ele Louis cu Joyce leșinată în brațe, în spatele lui eu. Amândoi sîntem fără văluri, fără ochelari.

Pe mine nu m-au observat deocamdată, se uită la Louis. Acesta se îndreaptă cu Joyce spre orchestră. Ce crede oare ? Că de acolo a luat-o și că trebuie să o ducă înapoi ? Nu știu, merge mai departe.

În sală nu mai respiră nimeni, toți s-au sculat în picioare. Înfricoșate, femeile se agață de însoțitorii lor. În urma lui Louis merge sora Henderson cu o figură de panoptic. Atenție, acum are de-a face cu oameni bolnavi, dar va face față. A făcut față de mai multe ori, mai ales după narcoză. Și le va face față și celor de aici.

Joyce stă pe scaunul ei, și-a revenit. Sora Henderson a început cu ea, așa era necesar. Se întoarce spre microfon.

— Doamnelor și domnilor, cuiva i-a fost o clipă rău. Și acum, vă rog, la dans. Muzica !

Cei trei din orchestră, în sacouri albe, șovăie.

— O rumbă !

Domnul Burns sare în sus, agită castanietele.

— Toți în ring, toți !

Bărbații au tresărit. Majoritatea sînt militari, știu ce înseamnă un ordin. Și apoi, cum vor arăta cîndva ei înșiși ? Femeile nu vor. Ringul e gol.

Mary se apropie de Louis, îl ia de mijloc.

— Dansați, doamnelor, toate după mine !

Mary e puțin amețită, i se învîrte capul de cît s-a agitat. Stau în continuare la bar, în umbră, aștept. Vălul e scos, de ce să mă mai prefac. Barmanul bea coniac.

Ringul rămîne gol, dansează numai o pereche — Mary și Louis. Dansează furios, muzica cîntă furios, domnul Burns agită castanietele în ritm.

— Olee ! Rumbă !

Nu știu de ce-au căzut, probabil s-au împiedicat. S-a auzit o bufnitură, Mary e pe jos. Dau deoparte cîteva scaune, dar mai departe nu mai pot străbate. În față sînt

oameni, înghesuiți unul într-altul. Strig la ei, vreau să se dea în lături. Se întorc spre mine.

Al doilea țipăt am să-l aud pînă la moarte.

— Un monstru !

Nici n-a fost un țipăt, a fost un scîncet. Cum m-au descoperit, mi-am revenit. Se uită la mine ; femeile se țin strîns de parteneri, nici bărbații nu se simt bine. Îi cercetez pe toți cu singurul meu ochi ; în locul celui de-al doilea am o orbită goală — le arăt o față înnegrită. Fără nas, fără buze, cîțiva mușchi pîrliți, cu bărbia și oasele feței ieșite în afară. Toți tac.

Într-o clipă sala e goală. Mary stă pe podiumul orchestrei, tace. Mary a murit, trăiește numai sora Henderson. Domnul Burns stă la tejghea, bea cu barmanul.

Mă dau jos, îl iau pe Louis de braț și îl conduc sus, acolo unde ne-am lăsat mantalele. Nici nu era nevoie să urc, ni le aduc ei. Mă întorc după soră, pe drum se împleticește. Jocul ăsta l-a pierdut ea, nu noi. Mai privesc o dată împrejur, vreau să-mi întipăresc în minte „Broasca țestoasă”. Domnul Burns e mereu la bar și bea. Abia acum îmi dau seama cît de bătrîn este de fapt.

La sanatoriu ne întoarcem spre dimineață. Ne duce o ambulanță a armatei. Sora stă în față. Eu și Louis sîntem culcați unul deasupra celuilalt, nu avem ce să ne spunem.

— Louis !

— Da.

— Louis, eu n-am să mai port vălul, niciodată, eu m-am obișnuit deja. Acum să se obișnuiască ceilalți.

Răspunde așa de încet, încît nici nu-l înțeleg. Să întreb din nou nu mai vreau, în definitiv nici nu merită.

În urma noastră vine poliția militară. Doar așa, pentru orice eventualitate. Caută benzină verde ?

Seara s-a spînzurat Louis, iar pe sora Henderson au găsit-o a doua zi în bucătărioara pentru ceai de la mansardă. Nu mi-au spus nimic, dar mi se părea ciudat că lîngă mine stă un infirmier. Cînd o duceau jos, tocmai ieșisem la plimbare. Sora avea o culoare roz, dar cîcă așa arată uneori cei asfixiați cu gaz. O mîină i se tîra pe pămînt, tocmai aceea cu care mă mîngîia. Infirmierul a

vrut să mă duc imediat în grădină, că acolo mă voi simți bine. Însă eu am rămas pe loc și am privit, am privit îndelung.

N-au mai reînviat-o. Au scos-o împreună cu Louis, sub aceeași pînză. Mașina a cotit pe șoseaua principală spre răsărit, către Londra.

Eu mă uitam mereu în urma lor și mi-am amintit că la răsărit se află de asemenea și Reading, și Charleroi.

22

„... iar pe bordul cuirasatelor se găsesc numeroase arme antiaeriene, în total circa șaiszeci de guri de foc. Comandantul portului mai dispune, ca mijloace de întărire, de trei regimente de artilerie antiaeriană, de baloane captive și cam de o sută zece proiectoare. Toate căile de acces sînt sub controlul Luftflottei a treia așa că Brestul este cel mai bine apărat port din lume. În orice caz, atacul trebuie dat cu toată hotărîrea, deoarece ieșirea cuirasatelor ar însemna un pericol de moarte pentru navele de transport din Oceanul Atlantic și din Marea Nordului. De aceea comandantul corpului de armată apelează...”

Da, atunci totul era mai complicat. Ofițerul cu informațiile se agita la hartă, cu rigla în mînă, și încerca să ne înspăimînte; comandantul corpului de armată apelase la noi. Adevărat, trebuia să lovim ceva în portul Brest; ne-au dat în acest scop o bombă de două tone, Alice gемеа. Era foarte greu. „Prinz Eugen” se vedea de la înălțimea aceea ca o scobițoare iar „Scharnhorst” și „Gneisenau” nu erau cu mult mai mari; nimeni n-ar fi recunoscut în ele niște nave de război. Am încercat, am intrat în foc de patru ori; patruzeci de minute în barajul de foc...

Astăzi e mai simplu, ne-au dat toate informațiile imediat. Undeva, pe paralela Trondheimului, poate fi

veți întâlni. Raportați imediat poziția, ați înțeles? Restul rămîne cum s-a stabilit. Rupeți rîndurile!

E un crucișător din clasa Hipper, un crucișător greu, dar parcă l-ar fi înghițit pămîntul. Poate că e ascuns în vreun fiord; deasupra coastei se învăluie nori. De atacat nu putem să-l atacăm; cu un singur avion ar fi în zadar. Trebuie însă să-l găsim. Am da alarma pe tot Atlanticul, n-ar mai reuși să fugă. Pînă la urmă și pe „Bismarck” l-au scufundat marinarii, chiar dacă mai întîi o pățit-o „Hood”, iar „Graf Spee” a fugit pînă în portul La Plata. Avioanele i-au ajutat întotdeauna, mai ales în cazul lui „Bismarck”.

— Radarul către comandant: fără ecou.

— Am înțeles, continuați, continuați fără încetare.

Încă nu m-am obișnuit; tot mi se pare curios cînd cineva se adresează comandantului și răspunde Frank. Și nici radar n-aveam pe Wellington; atunci totul trebuia urmărit cu ochii. În definitiv ochii sînt cei mai siguri; pe ei ne putem baza cel mai mult. Puștiul, în turela din spate, se poate baza pe ochii săi iar eu aici, la mitraliera laterală, numai pe un singur ochi. Stau puțin întors spre peretele avionului și încerc să nu-mi scape nimic. Probabil că și Puștiul păzește partea mea; trebuie să ne completăm unul pe celălalt.

În turela din spate sînt browninguri, însă patru. Comanda e electrică, cu o pîrghie de comandă la mijloc și cu butoane-trăgaci pe ea. Cele din fuselaj sînt de jumătate de țol, pe fiecare parte cîte una, iar sus, pe spinarea aparatului, în turelă, două cuplate, tot de jumătate țol. Navigatorul mai are o mitralieră, în față, și toate împreună înseamnă ceva.

Sîntem zece pe bord; Liberatorul ne poate duce pe toți. În fuselaj sînt deschise ambele ferestre laterale, ca într-un autocar de excursii, și din fiecare iese o mitralieră. Stau în spatele uneia, am ochelari verzi, gulerul ridicat, fularul îmi acoperă fața; nimeni n-ar băga nimic de seamă. Și arăt mai bine; mi-au aplicat o semimască cu pleoape pentru ochi, am și buza superioară. Pe maxilarul stîng am o bucată de piele nouă, luată de pe umăr. Trebuia să fie mai multă, să-mi acopere și o parte a obrazului, dar nu s-a prins. Poate că data viitoare vor

reuși mai bine, mi-au spus. Au avut cu mine multă bătaie de cap, dar într-o perioadă de timp așa de lungă se poate face câte ceva. Acum trebuie să mai aștept, să vedem ce va mai fi. Și eu aș vrea să știu, bineînțeles. Cu nasul e mai rău. E neplăcut, mai ales când stau de vorbă cu cineva. De fapt eu nici nu vorbesc cu multă lume, iar cei cu care vorbesc se obișnuiesc încetul cu încetul.

Marea de sub noi tace și așteaptă; probabil ar vrea să ne îmbrățișeze. Suprafața i se încrețește ușor iar la orizont se leagănă; Neptun își agită tridentul pentru a-și adormi nimfele.

— Frank, căutarea crucișătorului se contramandază, trebuie să trecem iarăși la submarine.

— Am înțeles, Tommy, direcția.

E vechea noastră echipă; numai unul lipsește. La manșă e Frank — acum pe scaunul din stînga — Tommy în cabina navigatorului, în față, iar George la aparatul de transmisie. Au mai apărut și alții, dar nu-i cunosc mai îndeaproape; abia au terminat cursurile de pregătire și nu sînt decît sergenți: pilotul secund, operatorul radar, mecanicul și doi mitraliori. Noi, cei mai vechi, sîntem toți ofițeri, în afară de Puști, care e plutonier. Are o insignă rotundă în partea de jos a mîneții cu inscripția „Honny soit qui mal y pense”, vorbe pe care un rege le-ar fi spus cînd, în timpul dansului, partenerei lui i-a căzut jartiera. Puștiului nu-i pare rău, nu se gîndește la nimic rău și vulgar. Puștiul a încetat, într-o oarecare măsură, să mai vorbească urît; gradul nu i-ar mai permite-o.

Întoarcem spre nord-vest și la picioarele mele începe să se miște ceva. Belinda se strecoară în dreptunghiul luminat de pe podea și se linge fericită în razele slabe ale soarelui de noiembrie. Razele sînt într-adevăr slabe, pe paralela șaiszeci și patru soarele e jos și la amiază, dar totuși încălzește puțin. Belinda e mulțumită, clipește și are o figură de înțelept. De fapt sîntem pe bord unsprezece; zece militari și un prepelicar, o cățelușă. Mi-a trimis-o în dar, la sfîrșitul anului trecut, Frank. Pe atunci era un cățeluș care de-abia făcuse ochi. Medicul primar a fost de acord, am putut s-o ținem la sanatoriu și cînd, la anumite intervale, mergeam la operație, aveau

grijă de ea pînă la întoarcerea mea. Va fi un excelent cîine de vînătoare; umblă după rațe ca nebună, nu se teme deloc de apă.

— Radarul către comandant: ecou la o sută nouăzeci.

Belinda se lasă puțin, ca să nu alunece. Acum se poartă sigur în avion, știe să se apere de mișcările bruște. Desigur, Frank nu poate aștepta să ne pregătim; la vînătoare de submarine trebuie să acționezi repede. Dreptunghiul de lumină din fuselaj dispare. Liberatorul se înclină.

— Am înțeles, o sută nouăzeci. Dați distanța!

— Radarul către comandant: așteptați!

Frank așteaptă, și noi cu el. Acum e vorba de viața cuiva, ori de a celor de jos, ori de a noastră. Ne vom da seama cine e în situația cea mai proastă după viteza cu care se mișcă ținta pe ecran.

— Radarul către comandant: un vas la douăzeci de mile.

Putem să ne odihnim puțin, Belinda și cu mine. Nu sînt avioane de vînătoare. Săptămîna trecută tot așa a început și pînă la urmă ne-a părut bine că am ajuns acasă. Ne atacaseră patru Junkersuri; nu eram tocmai în apele noastre. A durat cam zece minute, am tras toate cartușele. Mai întîi ne-au fugărit nemții pe noi, am fugit, apoi a început Frank să-i fugărească pe ei. A procedat bine; altfel nu se putea. Liberatorul are greutate mare; aveai la ce să privești. Acum atîrna pe-o aripă, acum se lăsa în prăpastie, acum se înălța brusc de cădeam în genunchi. Noi, în fuselaj, stăm în picioare cînd tragem; ținem mitraliera cu amîndouă mîinile; ne vibrează tot corpul. Un Junkers a căzut în apă și un nou monument s-a ridicat pe suprafața mării. Al doilea se tîra spre țărm, lăsînd dîre de fum pe cer. Celelalte două s-au lăsat repede păgubase; n-au vrut să ne urmărească deasupra oceanului, unde-i atrăgea Frank. Înapoi am zburat numai cu trei motoare; la al patrulea elicea era în steag. Puștiul a înjurat, iarăși; avea picioarele îngropate, pînă la jumătatea gleznelor, în tuburi goale de cartușe. Pe mitraliorul din turela superioară a trebuit să-l scoatem noi. Nu avea nimic, nu spunea nimic, doar zîmbea ciudat și la colțul gurii îi șerpuia un firicel de sînge uscat. L-am

pus jos, în spate, și Belinda s-a culcat pe podea lângă el. Nu se temea deloc de el, probabil că voia să-l păzească pe ultimul lui drum, cel mai lung.

— Ținta la cinsprezece mile.

— Am înțeles.

Va fi într-adevăr un submarin? Poate că totuși găsim crucișătorul. Ce agitație ar mai fi! Nu ne-am putea apropia prea mult de el, mai întâi trebuie să transmitem poziția și de abia după aceea putem să dispărem în valuri; nu mai înainte. Poziția, asta e important; restul e treaba marinarilor. Nemții se interesează foarte mult de această zonă a mării; pe aici trec convoaiele spre Murmansk. Vasele de transport sînt încete, vînătorii le pîndesc. Noi căutăm vînătorii; noi vînam fiare.

— Ținta la zece mile, stă pe loc.

— Am înțeles, lansatorul!

Sub noi huruie scurt ceva, ca atunci cînd se ridică oblonul unui magazin. La Liberator lansatorul de bombe nu se deschide, capacul glisează. Liberatorul își mărește viteza, Frank a împins puțin manșa. Sîntem la patru sute, e o altitudine potrivită; avem un cîmp vizual bun și în același timp sîntem aproape de suprafață. Dacă am da peste un submarin, care tocmai își umple rezervoarele de balast, ce bine ar fi! Submarinul stă pe loc, nu se mișcă; numai apa bolborosește în jurul lui. Asta ar fi țintă ușoară, dar altfel e greu, foarte greu. Mai întâi trebuie să-l găsești, și caută acul în carul cu fîn, apoi trebuie să te apropii de el, la timp, pînă nu se scufundă, și pe urmă trebuie să-l nimerești. În jumătate de minut dispare sub apă; nu-l mai găsești.

— Ținta la opt, stă pe loc.

Acum piloții ar trebui să vadă ceva; chiar și o țintă mică poate fi văzută de la opt mile. Cum scade însă altitudinea, raza vizuală se micșorează; totul în jur e de culoarea oțelului, și cerul și marea. Radarul ne este de mare ajutor; ce ne-am face fără el? Se vede că băiatul din fața ecranului se pricepe; se ține după țintă, nu o pierde. E obositor să stai ore întregi în fața sticlei mate, să urmărești raza luminoasă, să aștepti să scînteieze, undeva, un punct strălucitor.

— Ținta la șase, stă pe loc.

Frank va începe precis cu rachetele ; cîştigă astfel ceva timp. Sînt dispuse de-a lungul fuselajului, au mărimea unui proiectil de tun. Calibrul ăsta face o gaură de toată frumuseţea ; numai să nîmîreşti. După aceea vin la rînd bombele de adîncime şi...

— Halali !

A văzut ceva ; ăsta e semnalul convenit. Acum nu mai are voie nimeni să-l deranjeze pe Frank, toţi ne apucăm de cîte ceva şi ne ţinem. Frank poate să coboare chiar şi la douăzeci de metri şi cînd va începe să se înalţe...

— Bine, bine că am găsit măcar ceva !

Ce s-a întîmplat de spune asta aşa de dezamăgit ? Submarin nu e, precis. Nu. Avionul începe să se redrezeze iar lansatorul huruie din nou, se închide.

— George ! Sub noi un Viking. Transmite mai departe !

Hm, acum ştiu despre ce e vorba. George bate în manipulator ; trebuie să transmită poziţia lor. De unde au oamenii ăştia atîta curaj ? Încerc să mă aplec puţin în afară, doar cu jumătate de cap, ca să nu-mi ia curentul ochelarii. Încă puţin, da, acum, acum îi văd... stau unul peste altul vreo cinci, deasupra lor o bucăţică de cîrpă în loc de pînze, în mîini vîsle, se pun din nou în mişcare. Să treci marea într-o coajă de nucă, fără motor, fără aparate de bord, fără nimic, doar cu puţină apă şi cu o bucată de pîine în buzunar ! Se îndreaptă probabil către arhipelagul Shetland, acolo e cel mai aproape, poate că de acolo le vor ieşi şi în întîmpinare. Sînt norvegieni, fug de acasă aşa cum am fugit cîndva noi, fug de Quisling. Nemţii îi urmăresc pe drum, trag în ei şi-i scufundă, iar noi îi apărăm, în ciuda nemţilor. La început au rămas pe loc, au auzit motoarele şi nu ştiau de cine e vorba. Putea să fie un Kondor sau un Arado ; ăştia s-ar fi năpustit asupra lor ca o pasăre de pradă. Facem un tur în jurul lor şi clătinăm din aripi — mai mare cinste şi consideraţie nu le putem arăta — şi ne îndreptăm pe direcţia în care plutesc ei. Vedem ceva mai departe decît dînşii şi cercetăm marea din faţa lor, dacă nu-i

pîndește cineva. Atunci ar hurui iarăși lansatorul de bombe...

— Frumușelule, îi dăm drumul ?

— Bine, Puștiule, încep.

Îl rog pe băiatul de alături — e sergent și-mi zice domnule — să aibă puțin grijă și de partea mea și încep ceremonia. Scot o tavă de bachelită, o acopăr cu un șervețel de hîrtie, pe șervețel aranjez tartinele cu brînză sau cu ce ne-au dat de data asta, torn în căni ceai fierbinte din termos și duc totul în spate. Belinda, care urmărește toate pregătirile astea extrem de agitată, latră semnificativ și aleargă cei cîțiva pași alături de mine ; doar n-o să mă părăsească. Bat respectuos în ușa de metal a turelei. Puștiul deschide, se uită la noi, la mine și la Belinda, și ne întreabă ce dorim.

— Prînzul dumneavoastră, domnule.

— Bine, pune-l aici.

Apoi hohotim amîndoi iar Belinda latră. Mîncăm, stăm de vorbă și ne simțim bine. Puștiul duce mîna peste umăr, eu îi dau tartinele, el mestecă, spune o prostie și privește în urma avionului. Privește fără încetare. Din turela din spate nu e permis să ieși niciodată, numai dacă te schimbă cineva. Belinda capătă și ea de mîncare și, după aceea, lipăie o strachină de ceai cu lapte. Eu n-am nevoie ; beau apă ; o ținem în bidoane. În spate, lîngă direcție, Belinda are o cutie de tablă cu nisip ; e învălată să se ducă acolo. Belinda e un cîine de aviație ; toți spun asta. S-a obișnuit repede. Nu de mult încă, nu era, pe atunci...

— ...vă dau deocamdată drumul de la tratament și vă urrez mult succes, mai ales în timpul reconvalescenței. La următoarele intervenții chirurgicale vom trece de abia peste șase luni. Veți fi din nou chemat aici. Ați prefera un concediu de lungă durată sau un loc într-un sanatoriu ? V-aș putea oferi spre alegere diferite locuri, de exemplu Devonshire sau sudul Țării Galilor.

— Nu, domnule, vă mulțumesc, în Devonshire nu vreau să merg iar în celălalt loc nici atît, acolo niciodată. Aș vrea să mă întorc la flotilă.

— La flotilă ? Dar flotila dumneavoastră e operativă, ce ați face acolo ? Sau v-ați gîndit la vreo funcție acolo ?

— Am, domnule, funcția de mitralior de bord.

— Cum așa, nu vă înțeleg. La dumneavoastră mitraliorii de bord acționează pe sol ?

— Nu, domnule, aș vrea să zbor iarăși.

— Să vă iasă din cap una ca asta ! Să vă iasă din cap ! Ce idee ! Cum de v-ați putut gândi la așa ceva ? Comisia noastră n-ar putea face o asemenea recomandare.

— Ba nu, domnule ! Ar putea.

— Dar asta este imposibil, starea sănătății dumneavoastră e în momentul de față necorespunzătoare și nici nu se poate ameliora ; doar nu vreți...

— Ce aviator era colonelul Bader, domnule !

— Bine, bine, asta-i o excepție, o excepție unică. Iertați-mă că subliniez faptul acesta, dar probabil ați uitat de vederea dumneavoastră.

— N-am uitat, domnule. Post a făcut înconjurul lumii cu un singur ochi.

Un moment e liniște ; probabil am nimerit bine. S-au sfătuit, s-au sfătuit și doctorul șef a început din nou.

— Recunoaștem, locotenente, unele dintre argumentele dumneavoastră. Ținând cont de starea fizică în care vă găsiți, n-am fi fost niciodată de acord cu propunerea aceasta, oricât ați fi încercat să ne convingeți. Considerăm însă că șederea într-un mediu ambiant cunoscut ar putea avea un efect curativ din punct de vedere psihic și de aceea ne-am hotărât să vă trimitem înapoi la flotilă. Gândiți-vă însă că în război s-au schimbat multe în cinsprezece luni ; poate că nici nu vă vor primi așa cum vă așteptați. Mulți oameni nu vă cunosc absolut deloc. Într-un asemenea caz, știți, desigur, ce aveți de făcut, nu-i așa ? La noi aveți în permanență ușa deschisă.

— Vă mulțumesc, domnule. Când pot să plec, vă rog ?

— Unde se află acum flotila dumneavoastră ?

— Comandamentul apărării coastelor, domnule. Scoția de nord în momentul de față.

— Bine, asta s-ar putea. Săptămîna viitoare trimitem un caz la Prestwick ; un american din flotila Eagle ; veți merge cu el. Ambulanța va fi desigur mai potrivită pentru dumneavoastră ; cu trenul ar fi foarte obositor și pe urmă... Mda, ambulanța ar fi mai bună.

— Da, domnule, vă înțeleg. Ambulanța va fi mai potrivită pentru mine, în ambulanță nu călătoresc copii.

— N-o luați mereu așa de strict. Înțelegeți doar că prima impresie pînă vă cunoaște cineva mai bine, pînă se obișnuiește puțin cu dumneavoastră, prima impresie nu e... cum să zic... nu e întotdeauna cea mai favorabilă, mă înțelegeți, nu ?

— Vă înțeleg, domnule ,vă înțeleg pe deplin. Locotenentul Joubert se obișnuise cu mine, sora Henderson de asemenea, dar au plecat amîndoi.

— Ei, mai bine să lăsăm asta, s-a întîmplat, s-a întîmplat ; e desigur foarte trist, nu mai putem repara nimic. Mă mir numai cum de a putut Henderson...

— Sora Henderson se obișnuise cu mine, domnule, mă înțelegeți acum dumneavoastră pe mine ?

— Vă înțeleg, tinere, vă înțeleg, doar nu sînt mașină. Oamenii sînt însă obișnuiți cu normalul ; țineți minte asta, normal în retribuție, în distracție, în înfățișare, nu cu anormalul. Orice anormalitate trebuie să se reflecte într-un fel ; asta-i de la sine înțeles. A fost o greșeală nefericită că atunci ați ales tocmai Londra, că totul a fost pe nepregătite, că nimeni n-a putut fi avertizat dinainte cum să se poarte cu dumneavoastră ; n-am putut să numim pe nimeni în acest scop. Altfel nu s-ar fi terminat așa de rău ; să țineți minte asta. Era nevoie numai de o pregătire, de nimic altceva.

— Îmi pare bine, domnule, că s-a terminat așa, cu excepția celor două vieți pierdute, bineînțeles. În ceea ce mă privește pe mine sînt foarte bucuros. Orice fel de pregătire ar fi fost doar o înscenare. Acum măcar știu cu certitudine în ce situație mă aflu.

— Cred că nu e chiar așa de rea ; s-au îmbunătățit o serie întreagă de lucruri. Încetul cu încetul începeți să arătați iarăși a om, locotenente, scuzați-mă că vorbesc atît de deschis. Lăsați-ne timp ! Da ? Credeți-mă că nu vă vom uita, nici noi, cei de aici, nici națiunea noastră, doar luptați pentru noi.

— Vă mulțumesc, domnule, pentru grija dumneavoastră. Ați făcut foarte mult pentru mine, și ceilalți de asemenea. Cît privește cealaltă problemă, eu am luptat pentru națiunea mea.

— Bine, bine, puțină mândrie nu strică, dar nu uitați că dușmanul vostru e și al nostru. Orice victorie, obținută de oricine, duce la înfrângerea lui, nu-i așa? Principalul e că sînteți de partea care are dreptate, restul nu e esențial.

— Știu, domnule, aveți dreptate. Poate că într-adevăr nu ne veți uita. Noi cel puțin nu vom uita niciodată; pentru mine Wellingtonul va însemna tinerețea mea, pentru ceilalți Spitfire. La revedere, domnule, și vă mulțumesc, vă mulțumesc tuturor. O patrie nu ne-ați putut da, dar ceva asemănător a fost totuși. La revedere!

Am mers prin partea de sus către Nottingham — pe undeva în dreapta se găsește Peterborough — și ne-am grăbit mereu spre nord. Și Newcastle mi-a amintit de ceva, de zidul picților și de Frank; pe Tyne tatăl său are un șantier naval. Taică-său îl suportă, zicea Puștiul, îl suportă cu toată filozofia lui. Ba îl mai și arată rudelor.

La Prestwick americanul a coborît; va aștepta avionul pentru Labrador. Au procedat bine. De partea asta a oceanului oricum nu mai era bun de nimic și poate că dincolo îi vor ajuta într-un fel. Va trebui să întreb pe cineva, cum se poate de fapt să-l ajuți pe unul fără mîini.

Belinda a scheunat puțin în timpul călătoriei; era primul ei drum cu mașina; dar s-a obișnuit repede. Șoferul, un om mai în vîrstă, mi-a explicat imediat — cică sexul frumos se obișnuiește cu volanul mai repede decît cu făcălețul.

La flotilă am ajuns a doua zi seara; la birouri nimeni. Am rămas în mașină și l-am trimis pe șofer să-l caute pe plutonierul Rogers. Puștiul fusese la mine la sanatoriu de două ori; el mi-o adusese pe Belinda de la Frank. Cunoșteam dinainte, din cele spuse de el, aerodromul pe de rost. Șoferul a găsit dormitoarele după descrierea mea, dar Puștiul nu era acolo; se pregăteau pentru un antrenament de noapte. Mi-am lăsat lucrurile în camera lui, i-am luat bicicleta și m-am îndreptat spre locul de start. Belinda alerga după mine. Locul de start l-am găsit ușor, echipajul era deja în avion, se pregătea să pornească motoarele. M-am apropiat, cît am putut, de turela

din spate. Mi-am îndreptat gulerul, mi-am scos ochelarii verzi și am început să fac semne cu boneta. M-a recunoscut imediat; are niște ochi de vultur. Într-o clipă a fost la fereastra laterală din fuselaj, s-a aplecat în afară și eu i-am dat-o pe Belinda. Mie mi-a ajutat scărița mecanicilor pentru controlul motoarelor, m-am urcat pe ea și apoi am împins-o ca să nu se agațe de direcție. Cum au pornit motoarele, Belinda a început să scheaune și a făcut o baltă, dar apoi s-a obișnuit. Am stat în aer cam o oră; după aterizare Puștiul a așteptat întregul echipaj la geamul deschis din fuselaj. Primul a coborât George; n-avusese mult de lucru în seara aceea. Au început să discute; Puștiul sus la geam iar George jos pe sol; unul cu capul plecat, celălalt uitându-se în sus.

— Ce te grăbești, nu-i aștepti pe ceilalți?

— Vreau să mă plimb puțin, Puștiule. Știi că îmi place să fiu singur. Și pe urmă mi s-a întâmplat un lucru ciudat, nici nu-ți spun ce.

— Ce s-a întâmplat? Nu putea să se întâmple nimic.

— Ba da, știu sigur. Când am venit la aterizare și Frank a redus motoarele, am auzit dintr-o dată cum lătra în depărtare un câine. Sint credincios, Puștiule, știi asta, însă nu sint superstițios. Dar ăsta n-a fost un semn bun, n-a fost deloc. Și ce-i mai rău e că și Tommy a auzit lătratul; era la mine în cabină...

Am fost atunci pentru ei o mare surpriză, eu și Belinda. De atunci, ori de câte ori venim la aterizare, Belinda latră. Probabil se bucură că va ajunge pe pământ. Altfel e însă un câine de aviație, un câine de aviație clasa-ntii, iar de apă nu se teme absolut deloc.

23

Motoarele cîntă. Huruie încetîșor. Împrejur e întuneric, sub noi cenușiu, deasupra noastră albastrui. Noaptea polară e lungă. Punctele acelea albicioase de jos sint

probabil sloiuri. Sus, pe cer strălucește și tremură, ca o perdea colorată, aurora boreală.

— Radarul către navigator: sîntem la nivelul Tromsoului.

— Navigatorul a înțeles. La paralela șaptezeci întoarcem.

Zborul de astăzi e deosebit de lung; e planificat pentru șaisprezece ore. Avem încă două rezervoare suplimentare în lansatorul de bombe; la decolare aveam două mii cinci sute de galoane.

— Comandantul către navigator: mențin o sută treizeci de mile.

— Navigatorul a înțeles. O sută treizeci de mile.

O sută treizeci de mile pe oră e viteza optimă pentru raza de acțiune maximă. Liberatorul va da, desigur, tot ce poate. Reîcha îl va obliga la aceasta. Da, astăzi e cu noi maiorul Reîcha, locțiitorul comandantului flotilei. A avansat repede, norocul a ținut cu el. De la Talbenny l-au chemat la cursuri de pregătire în Bahamas și, cînd flota a primit Liberatori, a fost numit imediat instructor. Ar fi terminat cu gradul de căpitan, mai sus probabil n-ar fi ajuns, dar toată ierarhia s-a schimbat, pentru că pe Batchelor l-a înghițit Biscaia. L-au găsit într-adevăr testamentul în sertarul biroului și în locul lui l-au pus pe Sheen. Apoi a căzut comandantul escadrilei și ierarhia s-a schimbat iarăși. Comandant a fost numit Reîcha. Acum nu mai are echipajul său, zboară, în funcție de necesități, cu alții; îi conduce și-i învață.

Deci astăzi e cu noi și asta e o greșeală. O mare greșeală. Ori sînt aici eu, ori el, niciodată amîndoi în același timp, niciodată. S-a îmbolnăvit pilotul secund. Reîcha a venit în ultimul moment. Eu însă n-am știut cine pilotează; în nici un caz nu m-aș fi urcat în același avion. Nu trebuia să zbor azi; îmi sînt permise numai trei zboruri pe lună; m-am strecurat în avion pe cînd încălzeau motoarele. Am calea mea de acces, fereastra laterală din fuselaj, și o folosesc adesea. Doar n-o să stau pe pămînt cînd ceilalți sînt în aer. De altfel ce să fac pe sol? Cu ce să mă ocup? Nu-mi iau nici parașută, ci numai vesta pneumatică; dar și asta numai uneori. Ceilalți spun că îmi caut moartea, dar nu-i adevărat.

Vreau doar să-mi trăiesc zilele ce mi-au mai rămas, nu să supraviețuiesc. Vreau să le trăiesc din plin. Ce mi-a mai rămas de făcut? Sus mă simt bine; acolo nu se întoarce nimeni după mine; nu traversează nimeni pe trotuarul celălalt când mă întâlnește; nu mă trimite nimeni să mă ascund: atenție, repede, trec copiii! Zbor deci și când nu sînt obligat. Zbor pentru că așa îmi place. Oficial nu am voie; doctorul e împotriva. Sheen chiar a dat, din cauza mea, un ordin. Comandantul avionului trebuie să cerceteze, înainte de decolare, tot avionul și să controleze numărul membrilor echipajului. Tocmai de aceea am fereastra laterală din fuselaj la care stă Puștiul sau alt mitralior și mi-o iau pe Belinda și mă ajută să mă sui. Tot așa mi-a ajutat și astăzi, dar nu trebuia s-o facă. Dacă-aș fi bănuît măcar cine stă astăzi la manșa întâia! Puștiul ar fi putut să-mi spună; știe foarte bine ce e între noi doi, între mine și Reîcha. Oare a uitat? Eu nu voi uita niciodată. Am pentru asta motivele mele. Poate că nici nu sînt în stare să uit, doar încerc uneori să înțeleg, să-l înțeleg pe celălalt, dar să uit nu.

Motoarele cîntă. Belindei i-a fost frig azi. I-am dat toată porția mea de ceai cald și de tartine cu friptură; eu n-am nevoie să mănînc. Antrenamentul de la spital mi-a ajutat; eram în stare să nu mănînc nimic zile în șir; trebuiau să-mi injecteze glucoză. Astăzi am și eu ceva bun, ceva ce Belinda nu vrea și pot să beau eu singur; o cutie cu suc de portocale. Și mai am o pungă cu glucoză, o port mereu la mine. Punga e de celofan, glucoza nu se umezește, pot să iau când am chef.

Noaptea trece încet. Stelele clipeșc strengărește și aruncă scînteii. Ori poate sar scînteii de sub copitele cailor albaștri, de sub copitele lor de aur?

— Cercul polar, direcția aceeași.

— Am înțeles, mențin la două sute zece.

Două sute zece acum, două sute zece peste un moment, apoi iarăși alte cifre. Liberatorul își întoarce botul. Îl conduce Reîcha. Acum zburăm în carouri, mereu pe lîngă coasta norvegiană; de-abia în dreptul Alesundului trebuie să întoarcem spre casă. Pentru navigator e un zbor dificil, dar Tommy se descurcă foarte bine. A fost aproape un an în Canada, la școala superioară pentru

navigatori; acum e ofițer navigator pe întreaga flotilă. În general, noi alcătuim un echipaj bun. George e și el ofițer transmisionist; a absolvit cursurile de la Cranwell. Fiecare a fost pe undeva, fiecare este cineva, fiecare va însemna cândva ceva. Numai eu am fost în spital, astăzi nu sînt nimic și cândva o să fiu și mai puțin. E drept așa? Poate că da. Dreptatea e ceva elastic, se întinde după nevoi, se întinde singură ori o întind alții...

Belinda doarme; e acoperită cu căptușeala combinezonului meu de vară. Precis nu-i este frig; se întinde. Oare ce visează?

E ora nouă dimineața. Treptat începe să se lumineze. Azi nu vorbește nimeni aproape deloc; nici măcar Frank. Poate că și din cauza lui Reïcha ori, poate, din alte motive. După ce vom ateriza, ne vom schimba repede și vom alerга la popotă. Astăzi ne va servi Sheen; sub crengile de vîsc se va dansa și... De ce să-mi mai aduc aminte? Am pierdut, am pierdut pe toată linia; a plecat de la mine. Trebuie să fiu recunoscător și pentru clipa aceea scurtă; mi-a dat tot ce putea să-mi dea. Că nu e credincioasă, poate că asta nici nu e vina ei. A influențat-o mult mediul înconjurător, și înfățișarea mea. Dar trebuia să plece singură, nu trebuia să mi-o ia el. N-am să-i uit asta niciodată. Și felul cum arăt azi e tot din cauza lui. Și viața asta de nimic e tot din cauza lui, toate sînt din cauza lui. Să le ajut altora să urce în șa, asta e soarta mea. Nu sînt un bun cavaler al cerului, nu...

— Sîntem în dreptul Alesundului, întoarcem la două sute treizeci.

— Am înțeles, direcția doi trei zero.

Prînzul e la ora unu; poate îl prindem. Al patrulea Crăciun în Anglia, al cincilea în străinătate. Oare cei de acasă pun și pentru mine pe masă o farfurie goală? Și mai trăiesc oare? Crăciunul de acum doi ani a fost cel mai frumos; l-am petrecut cu ea. Anul trecut am fost la mormintele în care dorm Mary și Louis, cu domnul Burns; a venit după mine la sanatoriu. Iar anul acesta sînt deasupra apei, deasupra apei reci. Am decolat în seara de ajun, tocmai atunci cînd oamenii se strîng în jurul pomilor. Nu se putea face nimic; e război. Submarinele navighează și ele fără întrerupere. Reïcha ar

vrea să scufunde vreun submarin ; știu asta, e ambițios. Care militar n-ar fi ? Toți trebuie să fie, fiecare e cel mai viteaz, cel mai bun. Puștiul nu e ambițios, dar Puștiul nu e militar. De fapt nici Frank și nici George. Sheen e, și încă mult. Ambiția asta crește cu funcția ; probabil că așa e. Reîcha are Crucea de merit a aviației pentru zborul de la Hanovra și, dacă ar scufunda un submarin, ar mai primi una. Orice militar vrea decorații, una, apoi pe a doua, pe a treia, niciodată n-are destule. Sheen ar vrea acum Ordinul pentru merite. Și toți ar vrea Crucea reginei Victoria ; asta-i sigur. Dar ea se acordă greu, mai ales post-mortem ; mai bine să n-o acorde nimănui din echipajul nostru. E totuși mai bine să trăiești cu ceva ciudat în loc de față, decât să te lași purtat ca un erou, ca un erou mort. Și cum e oare de fapt la nemți ? Ce fel de decorații au ? Și pentru ce luptă ei, tot pentru țara lor ? Unde e țara lor ? Unde are granițele ? Anul trecut până la Stalingrad, în vară numai până la Kursk și acum și mai aproape. Și, odată, țara lor va fi iarăși mică, așa cum trebuie să fie. Cine-i mîna acum ? Poate tot Frederic cel Mare ? Ce-i adună pe căpitanii de submarine în haite de lupi ? Ce-i face să scufunde vase ? Panglica de cavaler a Crucii de fier cu crenguțe de stejar ? Sînt oameni curajoși ; la ce s-au pretat însă ? Căpitane Prien, învingătorule de la Scape Flow, cu ce te-ai ales ? Unde e astăzi „Royal Oak” și unde e „U—47” ? Pe același fund al aceluiași ocean, acoperite de același nisip, cu aceiași pești împrejur. Căpitane Prien, le plac peștilor ochii de om ? Vedeai bine cu ei prin periscop și totuși ai fost atît de miop. De ce ai luptat atît, credința te-a împins ? Și George, ăsta care e^u la bord cu mine, e foarte credincios, Prien, dar cu smerenie, nu vrea să se joace de-a cruciații. Dacă-l putea să vorbești astăzi și să le explici oamenilor, desigur...

— Iarăși a sărit dintr-o dată în sus, domnule, ca și săptămîna trecută. Ia uitați-vă la ea, cum aduîmecă și nu se simte în apele ei.

— Belinda, ia să te vîd. Tu nu ești în apele tale ? Și ce te-a trezit, ce ? Nici n-am observat că, pînă acuma, a dormit mereu.

— Dormea. A sărit ca mușcată de șarpe. Băiatul de la mitraliera cealaltă o mîngîie, încearcă să o liniștească. Belinda — nimic, e în picioare și adușmecă.

— Tot așa stătea, domnule, și înainte de a ne ataca avioanele de vînătoare ; exact la fel. Pot să vă împrumut binoclul, nu vreți, să cercetați puțin partea dumneavoastră ?

Ce să-i răspund ? E și mai tînăr decît mine ; nu prea are experiență. Deasupra Germaniei n-a fost niciodată, a făcut un curs de transmisioniști și acum așteaptă să se elibereze un loc de telegrafist și, între timp, zboară ca mitralior. Îi fac bucuros pe plac ; trebuie să-l liniștesc puțin. Belinda s-a speriat desigur prin somn ; probabil fugărea un motan sau sfîșia o găină. Din cauza găinilor am avut neplăceri cu ea ; am fost împreună la tribunal. I-au dat însă drumul fără amendă ; a fost de ajuns să zicem că face parte din echipaj. Poate că a ajutat și scrisoarea despre mine ; Deere a trimis-o tribunalului. Nu vreau să fiu compătimit de nimeni, nu-mi place cînd sînt privit ca un infirm. Aș fi plătit o liră pentru Belinda, oricînd. Oricum, puțini se descurcă în justiția engleză ; am auzit că uneori te așteaptă spînzurătoarea, dacă ai omorît o lebădă.

— Nu văd nimic ; în partea mea e curat. Oare ce poziție avem ?

— Prima dată aveam casca conectată, domnule. Sîntem cam la o sută de mile vest Bergen. Vom întoarce către casă.

Sîntem așa de aproape unul de altul, încît putem vorbi fără telefon. Pentru el e mai rău decît pentru mine ; trebuie să mă privească în față și să-mi vadă gura, dar s-a obișnuit deja. E băiat bun, de undeva din Yorkshire. Acasă au o fermă și...

— Radarul către comandant : contact trei sute zece grade, la cinci mile.

Mă prăvălesc pe umărul stîng. Belinda se lasă pe pocea. Liberatorul stă pe-o aripă. Maiorul ReŃicha știe să zboare.

— Turația doi șapte !

De aici poate să iasă ceva ; merg cu motoarele în plin. Cine-i manipulează pîrghiile ? Frank ori mecanicul ?

Dacă mai împinge puțin, într-un minut sîntem deasupra țintei. Situația e promițătoare. Chiar ecoul acela brusc de pe ecran poate uneori să însemne ceva. De-ar fi un submarin! Probabil chiar acum a început să iasă la suprafață...

— Lansatorul!

Hrrr, se ridică oblonul magazinului. Ce se va vinde astăzi, cine va cumpăra? Ei ori noi? În întreg avionul sună un claxon.

— Tipul cel mai greu, pentru ocean!

Ei, asta-i rău, nu trebuie să se termine în modul cel mai fericit. Tommy o face pe reporterul în față, cîndva tot așa vorbea Puștiul. Dar atunci în fața noastră era altă țintă, Nürnbergul. Acum urmărim un submarin, cel mai mare pe care îl au nemții, cu un deplasament de peste șapte sute de tone. Astea hoinăresc pe mare luni întregi, se întorc cînd li se descarcă bateriile. Căpitaniilor nu prea se scufundă, cel puțin în fața unui singur avion nu, au pe bord tunuri cu tragere rapidă...

— Trag în noi!

Tommy nici nu mai trebuia să spună asta, toți își dau seama. Cel puțin cei care au făcut serviciul pe bombardiere. În față s-au auzit cîteva lovituri seci; metalul lovește în metal.

— A țipat cineva, domnule, ați auzit?

Băiatul se apleacă spre mine, arată în față. Ce i s-a părut? La urma urmei se poate, dar acum avem altceva de făcut. Cum vom trece pe deasupra lui, ne vom apleca și ne vom încerca norocul, ori eu ori băiatul din Yorkshire. Unul dintre noi îl va avea chiar dedesubt, imediat ce Rericha va începe atacul. Puștiul, în spate, va fi cel mai cîștigat; va vedea totul. Pe bord vor fi cam trei-patru; vor trage ca nebunii. Ori noi, ori ei; altă posibilitate nu există. Numai de s-ar fi legat bine băiatul ăsta, să nu cadă afară! Și Belinda? Belinda e la picioarele mele, vor cădea pe ea cartușele fierbinți. Deocamdată îi dau pace, se teme, apoi am s-o înlătur cu piciorul; sper să mai am timp. Poate că nici nu voi trage. În față iar pocnește ceva; cei de jos nu ochesc rău. Am și fost nimeriți de cîteva ori și noi încă nici n-am început. Rericha vrea să fie sigur; va coborî, poate, chiar pînă la

suprafața apei. E bun pilot; trebuie să recunosc, iar comandant e excelent. Dur, dar excelent. Doar că noi doi nu trebuia să zburăm astăzi împreună, cu nici un preț. N-am să uit niciodată ce mi-a făcut. Nicicând n-am să-i mai port noroc, nu țin la el, și dînsul știe și mă evită. Lui n-am să-i mai aduc noroc, iar pe al meu l-am pierdut. Atunci, la Littleheaven i-am dat un trifoil cu patru foi, adus tocmai din Irlanda. Nu l-a vrut, cică eu am mai mare nevoie de el, să-l iau măcar pentru ultimul zbor. Am ris de ea...

Belinda s-a ghemuit și mai mult. Nici nu știu dacă a scheunat; prin fata ferestrei au suierat flăcări și fum iar Liberatorul a săltat în sus. Rachetele! L-am nimerit? Iarăși bate ceva în fuselaj; nu-și vînd ieftin pielea.

În față latră mitraliera noastră. Tommy trage în ei din botul avionului. Acum i se alătură și turela superioară; cei de pe submarin se vor lăsa, probabil, în curînd păgubași. Ar trebui să mai rezistăm puțin, trebuie să ajungem deasupra lor, să aruncăm bombele. Sînt reglate pentru adîncime; submarinul n-ar mai scăpa.

Motorul doi a tușit și nu mai funcționează. Doiul e pe partea mea, pot să-l văd. Elicea se dă peste cap, din motor țîșnește o flacără. Belinda se înghesuie în piciorul meu. Sîntem la cîțiva metri de suprafața apei. Aici nu trebuie să ne temem de incendiu; e apă destulă pentru motor și pentru noi toți.

Liberatorul se înalță bucuros; am aruncat totul dintr-o dată. Și apoi... da, acum îl văd, e al meu! Apăs pe trăgaci aproape fără să ochesc. Secer. Mi se alătură Puștiul cu cele patru mitraliere ale sale. Nu pot să mă aplec îndeajuns; sînt legat și, în plus, flacăra de la motor ajunge pînă aproape de fereastra mea. Puntea submarinului se golește, unii sar în apă, submarinul se scufundă pe jumătate, apa fierbe în jurul lui. Vrea să fugă!

Cinci plăcinte albe s-au umflat pe fața mării; toate pe lîngă vas. Se înclină puțin pe o parte, se îndreaptă iarăși și dispare încet în adînc. Dispare. Nu se lasă cu botul înainte, ca atunci cînd se scufundă, se duce tot dintr-o dată, în poziție orizontală, ca un buștean plin de apă.

— Mitraliorul lateral către comandant: petrol pe suprafața mării!

Băiatul de lângă mine nu inventează nimic; văd și eu bășica de aer. Și mai plutesc acolo și niște obiecte; probabil că au apucat să deschidă turela. Prea mare șansă n-au, nu. Ne vom întoarce, trebuie să fotografiem. Cum ne-ar crede altfel; au nevoie de poză. N-a fost deloc o vânătoare slabă; am pus mîna pe un submarin oceanic! A scăpat cineva? Și care e situația noastră? În față au fost, probabil, multe lovituri în plin. De ce n-au stins motorul, că doar în cabina piloților mai erau doi în afară de Reîcha: Frank și mecanicul. Flăcările trosnesc. În imediata lor apropiere sînt rezervoarele de benzină. Ce fac acolo? De ce nu vorbește nimeni? Am întors. Revenim la pata uleioasă de pe suprafața apei...

Clipirea beculețului am observat-o amîndoi deodată; băiatul din Yorkshire și cu mine. Belinda vede și ea. Privește uluită, dar nu înțelege despre ce-i vorba. De două lucruri m-am temut: să nu văd luna plină pe cer și lumina roșie, clipind. De lună nu mă mai tem, de-acum mi-e totuna, iar lumina roșie nu înseamnă nimic pentru mine. Lumina clipește, soneria de alarmă țipă cu intervale. Eu n-am să plec de aici. Nu mai am nici de ce trăi și nici pentru cine. Ce repede s-a petrecut totul! La popotă, acum se aștern fețele de masă; poate că azi vor servi carne de curcan. Numai șaptezeci de secunde a durat totul și am trecut de la viață la moarte. N-am să ies. Am să-l previn doar pe Puști; sper că a observat și el semnalul. Probabil că situația noastră este foarte gravă; mai ales pentru cei din față. Am luat foc. Telefonul nu funcționează. Nimeni nu poate să ne spună nimic. Ce să facem? Probabil, fiecare ce-i stă în putință. Eu rămîn în avion. Trebuie însă să-l previn pe Puști; poate că încă n-a aflat. Ori i s-a întîmplat ceva? De ce nu iese?

Mă lovesc de pereți, alerg în spate, spre turelă. Lumina roșie clipește, soneria țipă; prin dreptul geamului meu trece un fum negru. E prea tîrziu ca să se mai poată stinge. În definitiv, sînt acolo trei. Desigur încercă să facă tot ce e posibil; nu le-aș fi de nici un folos. În față e Tommy și imediat, în spatele piloților,

alții trei : George, operatorul radar și mitraliorul de sus. Operatorul radar e priceput. A găsit imediat submarinul ; probabil tocmai ieșea la suprafață. Ar fi fost mai bine pentru noi, dacă nu l-ar fi observat, de data asta.

Alerg la Puști, către turela din spate. Ceva mi se încurcă printre picioare. Belinda ! Nu poate să mă părăsească. Sărăcuțo, acum nu se va servi nimic. Acum e vorba de altceva. Probabil că cineva va căpăta de băut, va bea mult. Și ce să fac cu ea ? Doar n-am s-o țin lângă mine ? Să-i spun băiatului din Yorkshire ? Ce-am să fac, dacă nu va voi s-o ia ? A venit după mine, după stăpîn, eu am băgat-o în nenorocirea asta. S-o împușc ?

Vom ateriza pe apă sau ce se va întîmpla ? De ce nu vine nimeni din față ? Ar trebui să ne ajute ; trebuie să intre și ei în fuselaj. Unde sînt cu toții ? Băiatul din Yorkshire e tot singur în fuselaj ; și-a aruncat mitraliera și acum o scoate pe a mea. Totul trebuie aruncat. Tot ce are greutate ; și cutiile cu cartușe, și stația de radio de rezervă, și husele motoarelor, totul. Orice kilogram aruncat poate să mențină Liberatorul pe suprafața apei cu o secundă mai mult. De ce nu vine nimeni încoace ? Nici operatorul radar, nici mitraliorul de sus. Unde sînt cu toții ?

Ușița turelei am spart-o cu securea ; cu o toporișcă de pompieri care era pregătită în partea din spate a fuselajului. Puștiul mi-a căzut pe spate în brațe, așa cum i-am căzut eu altădată lui Tommy. Asta a fost de mult ; nici nu mai poate fi adevărat. Doar fața mi-a rămas pocită de atunci, altceva nimic. Puștiul are fruntea plină de sudoare și geme. În timp ce îl tîrîi afară, țipă : „Ori picioarele ori șira spinării“. De l-aș putea scoate măcar peste grinda direcției. După aceea merge mai ușor ; îl pot ridica. Am destulă putere, Puștiul nu cîntărește aproape nimic.

Îl așez sub fereastră, alături de sacul cu barca pneumatică. Doi saci, numerele cinci și șapte, radio cu antena, totdeauna sub ferestrele laterale ! E clar ? Da, instrucțiunile vorbesc sec, e clar.

Trecem de pata uleioasă care se întinde pe suprafața mării. În jur valurile se joacă cu tot felul de obiecte. Sîntem foarte jos. Vrea să aterizeze ? Clipirea a încetat,

tot n-avea nici un rost, flacăra ajunge pînă la direcție. Timp de pierdut nu avem. Dacă explodează rezervorul, aparatul se desface în aer. De ce nu vine nimeni încoace ?

Oare cum va ateriza Reîcha ? Va reuși ? Ar trebui să aleagă spațiul dintre două valuri ; altfel șocul va fi prea puternic. Posibilitate prea mare de alegere nu are. Va trebui să ia ceea ce i se va oferi. Dacă redresează prea repede avionul, se frînge fuselajul. Poate că George a mai apucat să transmită coordonatele...

Izbitura a fost bruscă ; mai tare decît la aterizarea forțată pe sol. Cu toate că ne așteptam la asta, abia ne-am ținut pe picioare. Noi, mitraliorii, știm să ne ținem ; asta e hotărîtor pentru noi. L-am prins și pe Puști ; n-a căzut.

La ferestre se arată o perdea de apă, umflată, și în față suieră ceva. Focul s-a stins, suierul de asemenea. Dintr-o dată s-a făcut liniște... Doar plescăitul apei se mai aude. Marea ne-a îmbrățișat ; are pieptul moale.

24

— Apă !

Băiatul din Yorkshire șoptește. Șoptește răgușit ; îl înțeleg greu. Vrea să bea. Ceilalți vor de asemenea. Ce să fac cu ei ? Cum le-aș putea ajuta ? Și eu aș vrea să beau. Tare aș mai vrea să beau. Dacă aș avea măcar un pumn de apă. În spatele aerodromului nostru era o fîntînă, mică, cu apă cristalină, amenajată dintr-un trunchi vechi de stejar...

— Dați-mi să beau !

Ce să-ți dau să bei, băiete ? Nu am nimic, absolut nimic, nici măcar o picătură. Vasul de tablă cu apă a căzut în mare, a strălucit de cîteva ori, cufundîndu-se, ca o nadă artificială de pescuit. Bidonul cel mare nici nu l-am mai scos din avion ; era găurit.

— Știi că putem să avem apă destulă, că puteai să bei și tu ? Știi ? Ne-ai găurit bidonul, înțelegi ?

Neamțul dă din cap, înțelege. Sîntem o societate ciudată, sîntem șase. Băiatul din Yorkshire, Puștiul, eu și doi nemți, și, în plus, Reșica. Stăm în cerc, cu picioarele îndoite, rezemați cu spatele de peretele bărcii. De fapt nici nu e barcă, ci doar o saltea pneumatică cu fundul plat și marginile ridicate.

— Ia mai încearcă și tu !

Sînt obosit, nu mai pot. Îi vîr în mînă, marinarului de pe submarin, cutia galbenă de tablă și scot tija de sîrmă. Oricum, tot nu ne aude nimeni. Antena suspendată ne-a căzut în apă. Zmeul care o susținea s-a desprins. Totul ne cade în apă. Totul. Probabil că și pe noi ne așteaptă aceeași soartă. Să le spun că totul e în zadar ?

Marinarul învîrte, cu greutate, manivela dinamului. Pe capacul emițătorului, lampa cu licărire de-abia clipește. Apăs răbdător butonul negru de cauciuc ; îl apăs încet și îndelung. În acest buton e toată nădejdea noastră ; salvarea noastră. Dar ce folos de toate eforturile, dacă nu avem antenă. Butonule, vorbește oamenilor din lumea întreagă ; strigă-le nenorocirea noastră !

— Cîți hertzi ?

— Cinci sute de kilocicli, marinarule. Noi socotim în kilocicli.

— De ce tocmai atîția ?

— Lungimea de undă a semnalelor în caz de pericol, de pe vasele de transport. Înțelegi ? De pe vasele pe care le scufundați.

Tace și, cu capul plecat, învîrte manivela. E obosit. Nu pot să-l ajut, acum. Pînă adineauri am învîrtit eu. Mai sînt doar în stare să apăs pe buton ; poate că îmi voi reveni.

sos cq 1 127 3 qth 100 mls w bergen sos...

Cum transmit o linie lungă de apel, lampa cu licărire începe să pălească și emițătorul lucrează prost. Învințim la manivelă de ieri ; o jumătate de zi. Învințim numai doi : marinarul și cu mine.

— Vreau să beau, dați-mi apă !

Băiatul din Yorkshire vrea să bea, știu. Ceilalți ar vrea și ei, dar acum nu zic nimic, deocamdată nu zic nimic. Reîcha încă nu și-a revenit; doarme țeapăn. Din când în când îi pipăi pulsul, îi deschid ploapele. Are ochi frumoși, cu gene și sprâncene. Dacă le-aș avea și eu! I-au plăcut ochii lui? I-au plăcut? Puștiul șade fără să se miște. Doar, din când în când, se vaită. Atunci Belinda ridică capul, se uită la el și iarăși se ascunde. Ea se simte cel mai bine dintre noi toți; am băgat-o în cojoc. Al doilea neamț e în situația cea mai grea; e împușcat în burtă și agonizează. Astă noapte s-a zbatut și a strigat, acum s-a mai liniștit. E încă tânăr, cam de vîrsta noastră. Cine i-a făcut gaura aceea în burtă? Pare că e de la o mitralieră de jumătate de țol. Poate să fie a mea ori a lui Tommy. Săracul Tommy, a terminat-o repede. „Trag în noi“, au fost ultimele lui cuvinte. Apoi nu l-a mai auzit nimeni vorbind și nici nu-l va mai auzi nimeni, nici la tabla de la școală. Copii, ecuația asta n-o pot rezolva; mă retrag. Nimeni din față n-a avut nici o șansă, numai Reîcha a fost aruncat de șoc în apă. Din cabina piloților au fost de fapt aruncați toți trei, dar pe mecanic și pe Frank nici nu i-am mai scos, nu mai era nevoie. Arătau amîndoi groaznic, erau ciuruiți de salve. Lui Frank de-abia i-am recunoscut fața, îi lipsea maxilarul inferior iar în gît avea o gaură mare. Probabil erau amîndoi morți, încă din timpul atacului. De aceea n-a stins nimeni motorul, de aceea n-a venit nimeni la noi, în spate. Reîcha nu putea să facă față la toate. Ce nervi are omul ăsta! Să atace cu morții lîngă el! Ori poate că tocmai de asta a atacat, a vrut să-i răzbune. Are noroc, nu-i nici măcar zgîriat. Probabil că, totuși, îi port în continuare noroc. Probabil că are numai o comoție cerebrală, a vomat. E greu să-mi dau seama după asta; am vomat cu toții și încă mai vomăm. Belinda a vrut să mănînce ce-am dat noi afară, a trebuit s-o lovesc. Peste tot e plin de resturi de mîncare; îngheață și ne alunecă pe ele mîinile și picioarele. Marinarul cel tânăr s-a și urinat pe el, intestinele îi atîrnă, poate că ar trebui să-l...

— Vreau să beau, dați-mi să beau!

Ce mă tot deranjezi, măi băiete, nu pot să te ajut, doar vezi. Ori nu mai vezi nimic; nu-ți mai dai seama

de nimic ? Când ne ridică vreun val și privesc spre pata uleioasă de petrol, văd cum se leagănă două corpuri : al lui Frank și al mecanicului. Acum ne depărtăm oarecum de ei, dar astă noapte s-au ținut mereu în urma noastră ; nu voiau să se despartă de noi. Se simt, desigur, mai bine decât noi, mult mai bine. Și cei din cabina din spate se simt mai bine, nu mai suferă deloc. A mai avut George timp să se închine ? Liberatorul s-a scufundat imediat. Cum s-a întâmplat totul, așa de repede ? Doar schimbasesem aproape direcția spre casă și deodată nenorocirea asta, sfârșitul sfârșitului, nimic nu ne mai poate...

— Un avion !

— Nu vorbi degeaba !

— Un avion, îl aud !

— Nu mai trângăni și învîrte, ne-ai găurit bidonul cu apă !

— Un avion, un avion, aud un avion !

Are oare dreptate ? Nu are nimic pe cap, aude mai bine decât mine. Îmi smulg casca de pe cap, ascult...

— Un avion ! Un avion ! Puștiule, auzi, un avion ! Belinda, avionul e aici !

Puștiul de-abia întredeschide ochii ; nu răspunde. Probabil că are dureri îngrozitoare ; nu-pot să-l ajut în nici un fel. Dacă ne-ar găsi într-adevăr, ar mai putea fi salvat ; asta-i sigur. Poate că și marinarul cel tânăr cu gaura în burtă ar avea șanse ; i-ar administra penicilină. Zgomotul motoarelor se aude pe sub plafonul jos de nori. Ce tip e oare ? Liberator ? Poate că e din flotila noastră ; precis ne caută, încă de ieri. A mai apucat George să transmită coordonatele ?

— Învîrte !

— Nu ne aude, doar nu e vapor.

— Învîrte, învîrte ! Acum e pe aceeași frecvență.

Apăs cu furie butonul ; trebuie să scot sufletul din cutia asta ; viață pentru mine și pentru ceilalți. Acum totul depinde de mine, numai de mine. Ne vor auzi cei de sus ? Sînt numai două motoare. Ce tip o fi ?

— Ați transmis că v-am atacat ?

— Nu știu, căpitanul ne-a trimis la tunuri și pe urmă...

— Și pe urmă a vrut să se scufunde și pe voi să vă lase pe punte, șobolanul. Ați avut mare noroc, acum ați fi fost la fund cu el.

Poate că, totuși, submarinul a anunțat. Atunci ar fi rău. Nemților le vine mai aproape din Norvegia decât englezilor. Desigur și ei își caută oamenii. Oare ce tip să fie? După zgomot par a fi motoare în stea.

— N-a avut altă posibilitate, după aceea ne-ar fi căutat cu siguranță.

— Învîrte și nu mai trîncăni. Învîrte! La ce v-ar fi fost bună căutarea lor, prostule? În apa asta rece n-ai fi rezistat nici o oră, pricepi? Vesta pneumatică nu ți-ar fi ajutat, ai noroc că te-am găsit.

— Mulțumesc, domnule locotenent.

— De unde știi că sînt locotenent?

— Îmi dau seama, sînt de la submarine.

Cum poate să-și dea seama? Desigur nici pe submarine nu e nimic plăcut; trebuie să fie o viață mizerabilă. Loc nu, aer nu, vara cald de te înăbuși, iarna frig și tot timpul frică; frică de ceea ce se întîmplă sus. Ce fel de avion să fie? Se pare că au schimbat de două ori direcția și asta ar fi bine, au căutat în două direcții. Lampa mai clipește încă?

— Învîrte, marinarule, învîrte!

— Nu mai... pot... nu... iertați-mă...

— Învîrte, ne-ai nenorocit pe toți, ne-ai găurit bidonul de apă. Învîrte, altfel o pățești!

Ce se întîmplă cu mine? De ce întind mîna asupra lui? Mă port frumos cu toată lumea; niciodată nu procedez astfel. Tot nu l-aș lovi; de fapt ce vină are el? Am avut șanse egale, noi sus iar ei jos, și s-a terminat remiză; nu altfel decât remiză. A avut noroc, ne-a doborât; noi în schimb am scufundat submarinul. De ce să-l lovesc pe el? Cine i-a făcut celuiilalt gaura în burtă? Tommy ori eu? Motoarele huruie în continuare pe sub nori, dar parcă mai aproape. Coboară? Trebuie să învîrtă manivela, trebuie, altfel nu ne vor găsi...

— Vreau să beau!

Băiatul din Yorkshire geme doar; de toate celelalte a uitat.

— Învîrte, dobitocule !

De asta sînt așa de rău, din cauza celorlalți. Dacă avionul nu ne observă, mor toți, toți. Trebuie să apăs pe butonul negru, trebuie, nu pot să-l las. Totul depinde de mine. Și de fapt și de celălalt, de marinar. Depinde de amîndoi. Eu singur n-aș reuși ; n-aș putea să țin și emițătorul, să învîrt și manivela și să apăs și pe buton ; iar el singur de asemenea ; nu cunoaște alfabetul morse. Amîndoi trebuie să chemăm avionul, împreună.

— Mai rezistă, te rog, mai rezistă puțin.

Privește uimit, nu crede că-i vorbesc lui, însă pricepe, învîrte manivela.

Ochii Puștiului rătăcesc nepăsători pe cer. Nu aude motoarele, nu ne vede, nu vede nimic... Iarba era încă verde, în coroana teiului bîzîiau albine și caii se trăgeau la umbra pomului ; aveau părul mătăsos, strălucitor. În depărtare clopotele băteau de amiază și toți se simțeau bine...

— Învîrte, ori te omor !

Da, de asta sînt rău, din cauza celorlalți ; m-am obișnuit cu ei, îi înțeleg ; știu cît se chinuiesc. Nu mai poate, e gata să leșine. N-are însă voie să se oprească. Trebuie să învîrtă, trebuie să țină manivela. Trebuie să țină direcția. Da, să țină direcția. Am ținut întotdeauna direcția, pînă la țintă. Niciodată nu ne-am abătut : ori noi, ori ceilalți ; altă posibilitate nu exista. Am fost un echipaj bun, Reîcha și Frank și Tommy, George, Puștiul și cu mine. Cîte n-am trăit împreună ! Unde sîntem acum ? ce a mai rămas din noi ? Nu ne-am abătut niciodată în fața țintei. Niciodată ; ori noi, ori ei. Tertium non datur, elevi ! E clar ? Dacă cedăm acum, nu ne mai găsim, nu ne mai găsim niciodată. Trebuie să rezistăm, trebuie să apăs, el trebuie să învîrtă...

— E sub nori.

Vorbește cu greutate, abia îl înțeleg. Cine e sub nori ? Despre cine vorbește ? De fapt ce facem aici împreună, eu și marinarul german ? Cum am ajuns aici ? În fața mea e un neamț, un neamț viu ; dușmanul meu. Am tras unul într-altul. De ce nu-l ucid ? Am tras unul în celălalt iar acum ședem împreună, ne rezemăm cu picioarele unul de altul ; el învîrte manivela și eu apăs

pe buton. Cum de ne înțelegem? E într-adevăr neamț? E doar un om, un om obișnuit...

Aha! Avionul e sub nori. Acum pricep despre ce e vorba. Am căzut în mare și ne caută avioanele; engleze și germane. Oare cine ne va găsi? Cine ne va pescui? Marinarului poate să-i fie totuna; poate că ar prefera să-l găsească englezii; ar termina cu războiul. Dar ce s-ar întâmpla cu mine, cu mine și cu ReŃicha, dacă ne-ar pescui nemții? Cu ReŃicha poate că nimic, încă nu și-a revenit. I-am înfășurat și mînile și capul, dar' picioarele vor începe să-i înghețe în curînd, probabil că i s-a întrerupt circulația sîngelui. Dacă am fi salvați și ar trebui să i se amputeze picioarele, ce surpriză ar mai fi pentru Patrice! A refuzat un mutilat și i-a rămas altul. I-ar rămîne într-adevăr, n-ar pleca și de la el? Cine a plecat o dată, va pleca mereu. De fapt Pavel n-are nici o vină; i-a plăcut, e normal. Plăcea tuturor; era frumoasă. Poate că atunci el i-a fost cel mai aproape, poate că i s-a destăinuit în întregime și el a vrut s-o ajute. Poate că se și iubesc; chiar mult. Cine știe? Eu precis nu. Eu nu știu nimic și nici nu mai vreau să știu nimic. Oare ea o fi știind că el a dispărut? De obicei se anunță abia a treia zi; poșta face două zile pînă în Peterborough. Nu, deocamdată, scrisoarea n-ar fi putut ajunge. Ar fi cel mai bine, mai ales acum. Ce va fi oare băiat sau fată? Probabil băiat, a dorit atîta să aibă un băiat. Precis va fi frumos, ca ea, și curajos, ca el. Da, Pavel e viteaz și te poți bizui pe el, te poți bizui fără rezerve. De fapt, e un om de treabă. Am ținut atît de mult unul la altul. Cum de mi-a putut trece prin cap, ieri, să nu-l scot din apă și să stau la îndoială?... Din cauză că era leșinat, credeam că e mort? Nu. Desigur că nu. Frank și mecanicul nu mai aveau nevoie de mine, dar Pavel avea. Recunosc un mort imediat, dintr-o privire; n-am stat degeaba atîta timp prin spitale. Mortul are în jur ceva ciudat, invizibil, dar îți dai seama de cum te apropii. Morții sînt părăsiți de suflet, de aceea apar bulbuci pe suprafața apei cînd se îneacă oameni. Ce bucuros aș fi dacă Pavel și-ar reveni, dacă l-aș mai putea acoperi cu ceva, să-l învelesc ca pe Belinda!

Ce e cu avionul ? Să trag rachete luminoase ? Mai bine să le păstrăm. Precis ne vede, se învîrte pe deasupra noastră. Barca e de un galben viu și în urma ei lasă o dîră de praf, care dă apei culoarea ocrului. Și nu departe e marea pată de petrol, de pe suprafața apei. Chiar acum avionul e deasupra ei, o fotografiază, probabil. Avionul e un Warwick, englezesc, dar mi-e oarecum indiferent. Totul începe să-mi fie indiferent. Noi oricum nu vom mai scăpa de aici.

— Alfabetul morse, domnule locotenent.

Dau apatic din cap, urmăresc avionul ; sub fuselaj clipește o lumină. Citesc, trebuie să mă întorc puțin după el. Am știrea, dar ce să fac cu ea ? Cui să i-o predau ? Nici eu singur n-o cred ; nu-mi fac iluzii. Belinda nici măcar n-a scos capul. Ea ar fi recunoscut imediat, dacă avem vreo speranță.

— Ce-a spus ? Nimic deosebit. Ne vede ; va transmite coordonatele noastre, va încerca să aducă un avion cu o barcă de salvare. Îți ajunge ?

— Îmi ajunge, domnule locotenent, îmi ajunge. Nu demult am stat pe o plută trei zile.

— Unde a fost asta ?

— Lîngă Azore.

— Cum ați ajuns acolo ? Și ce s-a întîmplat cu submarinul vostru ?

— Ni l-au scufundat acolo. Ne îndreptăm spre Barbados...

— Tancuri petroliere ?

— Da.

Acum înțeleg de ce ține mereu capul plecat, de ce mă ascultă în așa măsură. Se teme de mine ; se teme de fapt de el însuși. Se teme de muștrările de conștiință și de conștiința sa ; se teme de fețele arse. Tancurile petroliere și torpilele, groaza și strigătele de după aceea...

— Vasăzică asta n-a fost vasul vostru ?

— Nu, se strecura prin blocadă, pe drum ne-a luat de pe plută.

— De unde venea ?

— De la Kobe, domnule locotenent, avea pe bord wolfram și chinină și lăzi cu materiale ; ceva pentru industrie.

— Prin Pacific ?

— Da, e mai lung, dar mai puțin periculos. Trebuia să se oprească în La Palice, dar ne-au trimis la Bergen. Englezii pîndeau țărmlul francez ; așteptau vasul „Alsterufer“.

„Alsterufer“ ? Asta o știu bine. A fost scufundat de cei din trei sute unsprezece. Dar de ce să-i mai spun ? Oricum e prea tîrziu, pentru orice. Oricum nu ne vor mai găsi.

E după-amiază devreme, începe să se întunece. Împart restul de glucoză. Noaptea va fi grea, foarte grea. Marinarul cel tînăr începe iarăși să se frămînte ; trebuie să-l ținem. Băiatul din Yorkshire nu mai vrea apă, tace ; doar din cînd în cînd se răsucește și dă sălbatic din mîini. Puștiul își revine și iarăși leșină ; noi nici nu existăm pentru el. N-a luat nici un dram de glucoză ; și-a mușcat buzele. Pavel e cel mai liniștit ; doarme într-una. Îi dau glucoză și Belindei ; are dreptul la ea. Nici nu mișcă în cojoc, se încălzește. Ea se simte desigur cel mai bine ; toate le judecă doar cu mîntea ei de cîine. Cît voi trăi eu, va trăi și ea.

— N-am mîncat prea mult, marinarule.

— Măcar ceva, domnule locotenent, măcar ceva. De-ar mai fi și un pahar cu apă, un pahar cît de mic.

— Mai bine lasă asta. Ne aude cel de alături și începe iarăși.

— Asta nu va mai asculta multă vreme și nici al nostru cu gaura în burtă.

— De unde știi ? Cum poți să-ți dai seama ?

— Sînt de pe submarine, domnule locotenent.

— De data asta erai de mult pe apă ?

— De abia începusem. Trebuia să merg pentru cinci luni... era al patrulea drum al meu. Păcat...

— Tot nu-ți ajunge ? Uită-te puțin la ăștialaltî ; asta nu-ți spune nimic ?

— Îmi spune, vă înțeleg. Dar noi avem altă educație. În arma noastră nu poate servi oricine.

— Te cred, trebuie să aibă stomac pentru asta. Ai auzit de „City of Benares“ ? Mergea în Canada, avea pe bord copil. Dar „Empress of Britain“, doar nu transporta materii prime ?

— Bine, domnule locotenent. Sînteți de mult în aviație ?

— De peste trei ani.

— Ați zburat numai pe deasupra apei sau și în alte părți ?

— Și în alte părți, marinarule, și în alte părți. Știu unde vrei să ajungi. Vorbește !

— Ce să mai vorbesc, doar mă înțelegeți ce vreau să spun.

— Înțeleg, nu înțeleg, noi încercăm să nimerim, pricepi ? Țista care doarme alături și care nu și-a revenit...

— Țista nu-și va mai reveni, domnule locotenent.

Cum poate să spună una ca asta ? Acum o clipă i-am ținut lui Pavel mina ; și simțeam pulsul. Trăiește. Poate că se va mai trezi, poate că da. Oare nu pot să-i ajut în nici un fel ?! Nu-l pot face să-și revină ? Cum ar suporta asta Patrice ? Trebuie să se întoarcă la ea. Mai bine să rămîn eu aici, eu nu mai contez acum, dar el trebuie să se întoarcă. Trebuie. A făcut atîtea în războiul ăsta.

— ...care încă nu și-a revenit, a fost comandantul meu, el căuta ținta și ținea direcția. Totdeauna se întorcea în foc ; și de cîte trei ori. Ai văzut vreodată cum se apără Valea Ruhrului ?

— Am văzut, domnule locotenent, pot să-mi închipui activitatea dumneavoastră. Dar știți cum se bombardează acum la noi ? Cunoașteți expresia în valuri, nu-i așa ?

— O cunosc, marinarule, o cunosc, nu sînt de acord cu lucrul acesta. Aici ai dreptate, deplină dreptate. Dar cine a început, poți să-ți amintesti ? Știm amîndoi geografie, și încă bine. Varșovia, Rotterdam, Belgrad, Coventry și alte nume nu-ți spun nimic, marinarule ? Cine a început, cine a vrut să șteargă de pe suprafața pămîntului orașele celorlalți ?

— Vreau să beau, dați-mi să beau !

Peste noapte a trebuit să-i ținem pe băiatul din Yorkshire și pe marinarul cel tînăr. S-au liniștit abia spre dimineață, amîndoi aproape în același timp ; probabil au adormit. Cînd s-a luminat, aveau fețele

vinete și pe buze spumă uscată. Peste zi i-am lăsat în pace, seara i-am aruncat în apă. Am împreunat mâinile deasupra lor, cu și marinarul, dar prea mult probabil nu i-a ajutat; ne încurcam în rugăciuni. În barcă e acum mai mult loc iar Pavel și Puștiul au picioarele înfășurate. Marinarul a ieșit cel mai cîștigat; are o haină îmblănită; băiatul din Yorkshire nu mai are nevoie de ea.

A treia noapte a trebuit, în două rînduri, să-l prindem pe Puști; voia să se ridice și să plece. A strigat, a strigat înfiorător, iar cînd a tăcut a început să urle Belinda. Puștiul îi dădea uneori de mîncare, o lua la vînațoare; îl iubea.

A patra noapte s-au auzit motoare; nu erau departe. Am vrut să trag rachete luminoase, abia îmi mai mișc mîinile, pistolul mi-a căzut în apă. Marinarul n-a scos nici un cuvînt; a făcut serviciul la submarine.

Acum e iarăși lumină și mă simt bine. Ciudat de bine. Prima dată am avut starea aceasta deasupra Kölnului, a doua oară în Alice, atunci cînd Pavel a aterizat numai cu mine și a treia oară acum. Pavel nu va mai ateriza niciodată; nu și-a mai revenit. Sîntem însă în continuare patru; pe ăștia doi nu i-am aruncat peste bord; n-aș permite lucrul acesta; doar n-o să-mi părăsesc echipajul. De altfel nici nu i-am putea ridica; nu mai avem putere. Puștiul are în continuare ochii puțin întredeschiși; se uită la noi, la mine și la marinar. Marinarul nu spune nimic, nici eu. Ne-am spus totul, pentru mai mult nici nu mai avem timp; trebuie doar să mai așteptăm puțin. Cine va rămîne ultimul? — Eu ori marinarul? Probabil că Belinda; doarme mult. Dar are și ea botul fierbinte și ochii tulburi; din cînd în cînd scheaună încetișor.

Împrejur e ceață, vizibilitatea e slabă. Ședem tăcuți, marinarul și eu. Veghez, dorm? Nu-mi mai îngheață picioarele, nici nu le mai simt. Care sînt ale mele, care ale lui Pavel? Foame nu-mi mai este, deloc, și probabil nici sete; doar în gură îmi crește ceva mare, mă înăbușă. Marinarul arată rău, începe să se uite ca Puștiul alaltăieri, departe peste capul meu, departe.

Oare mă mai recunoaște? Trebuie. Doar a făcut serviciul la submarine, are altă educație și...

Belinda își scoate dintr-o dată botul afară, adu-mecă, se zbate să iasă din cojoc și se urcă cu labele din față pe trupul Puștiului; vrea să fie mai sus. Adu-mecă mai departe, se întoarce, latră o dată, de două ori, slab, și apoi începe să latre ca la iaz. Nu prea reușește. În gît îi hîrîie și i se zbate ceva, dar latră în continuare, latră. Vasăzică așa va sfîrși Belinda? Va sări în apă și va înota după o rață? I-am dat să bea apă de mare; a fost desigur prea puțin; o fi turbat? Poate că pe mine nu mă va mușca, nici pe marinar. Și dacă, ce-ar fi? Pentru noi nu contează iar pentru alții...? Latră, Belinda, latră și înoată după rața ta, după cea din urmă...

Am stat mult timp la spital, marinarul și cu mine. Ne-au dat drumul în aceeași zi; lui în lagăr și mie înapoi la flotilă. Cînd va pluti pe Atlantic — prizonierii sînt trimiși în Canada — va căuta să vadă periscoape? Ne vom scrie cu Erich. Poate că războiul se va termina în curînd. Norvegienii care ne-au găsit fugeau de acasă, numai cu pîine și cu apă; în mîini țineau vîsle, iar deasupra capului, în loc de pînză, aveau o bucată de cîrpă. Apa lor ne-a salvat, pe mine și pe marinar. Și eu am fugit cîndva de acasă, dar asta-i de mult...

Acum mă întorc iarăși la flotilă, merg de la Wick pe lîngă Moray Wirth. Șoferul oprește, l-am rugat cu, vreau să mă ridic, să pipăi cu picioarele pămîntul. Dinspre mare bate un vînt sărat, în apropiere e aerodromul Tain.

Decolează un Liberator. În semiîntunericul serii pare albăstrui. Din țevile de eșapament țîșnesc flăcări galbene. Se năpustește pe deasupra mea, urcă, pune cap compas spre nord, acolo unde navighează submarine și strălucește aurora boreală. În urma lui vine altul.

Stau și privesc. Belinda privește și ea. Mi-e frig, dinspre mare bate un vînt sărat. Aș vrea să mă întorc acasă.

Avioanele dispar. Copitele de aur ale cailor albaștri tropotesc înfundat în depărtare...